

# **Parandalimi i terrorizmit dhe lufta kundër ekstremizmit dhe radikalizmit të dhunshëm që favorizojnë terrorizmin:**

## **qasja e policimit në komunitet**

**Parandalimi i terrorizmit dhe lufta  
kundër ekstremizmit dhe radikalizmit të  
dhunshëm që favorizojnë terrorizmin:  
qasja e policimit në komunitet**

Botim i Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë  
Vjenë, mars 2014

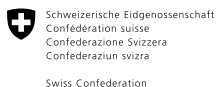
© OSBE 2014

Të gjitha të drejtat e rezervuara. Asnjë pjesë e këtij botimi nuk do të riprodhohet, ruhet në një sistem apo transmetohet përmes mjeteve elektronike, mekanike, përmes fotokopjimit, regjistrimit apo mjeteve të tjera, pa miratimin paraprak me shkrim nga botuesit. Ky kufizim nuk do të jetë i vlefshëm për kopje digjitale apo të printuara të këtij botimi për përdorim të brendshëm brenda OSBE-së dhe për qëllime personale apo edukuese, për qëllime jofitimprurëse dhe jotregtare, me kusht që kopjet të njohin si burim të informacionit OSBE-në.

ISBN 978-92-9234-477-1

Departamenti i kërcënimeve ndërkombëse  
Sekretariati i OSBE-së  
Wallnerstrasse 6, A-1010 Vjenë, Austri  
<http://www.osce.org/atu>

Botimi i këtij udhërrëfyesi u bë i mundur falë kontributeve bujare të qeverisë së Australisë, përmes Departamentit të Punëve të Jashtme dhe Tregtisë, Konfederatës Zvicerane përmes Departamentit Federativ të Punëve të Jashtme, Shteteve të Bashkuara të Amerikës përmes Departamentit të Shtetit dhe principatës së Lihtenshtajnit përmes Ministrisë së saj të Punëve të Jashtme. Përmembajtja e këtij botimi, duke përfshirë mendimet, opinionet, konstatimet, interpretimet dhe konkluzionet e shprehura në të jo domosdoshmërisht reflektojnë ato të këtyre donatorëve. Ky nuk është një dokument mbi bazë konsensusi.



Ky dokument u botua fillimisht nga Sekretariati i OSBE-së dhe Zyra e OSBE-së për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut si: *Preventing Terrorism and Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism: A Community-Policing Approach*. Ky përkthim në shqip u përgatit dhe u botua nga Sekretariati i OSBE-së. Sekretariati i OSBE-së nuk mban përgjegjësi për saktësinë apo plotësinë e çfarëdo lloj informacioni, për instruksionet apo këshillat që ofrohen apo për gabime shtypi. Sekretariati i OSBE-së nuk mund të bëhet përgjegjës për humbje apo dëme që shkaktohen nga përdorimi i informacionit të këtij publikimi, si edhe nuk mban përgjegjësi për përmbajtjen nga burime të jashtme, duke përfshirë edhe faqe interneti të jashtme të cilave ky publikim u referohet.

# Pasqyra e Lëndës

Lista e Figurave dhe rasteve studimore .....	6
Falënderime.....	9
Lista e akronimeve dhe shkurtimeve .....	12
Fjalorth.....	13
Parathënie.....	17
Përmbledhje ekzekutive .....	19
<b>1. HYRJE .....</b>	<b>24</b>
<b>2. PARANDALIMI I TERRORIZMIT, KONCEPTET KRYESORE.....</b>	<b>27</b>
<b>2.1. Parandalimi i Terrorizmit, Si Fokus Strategjik i Përpjekjeve Antiterroriste ...</b>	<b>27</b>
2.1.1. Çfarë është terrorizmi? .....	28
2.1.2. Qasja strategjike në përballje me terrorizmin .....	30
2.1.3. Llogaridhënia, Legjitimiteti dhe besimi tek antiterrorizmi .....	32
<b>2.2. Të kuptuarit e VERLT-it.....</b>	<b>34</b>
2.2.1. Çfarë është radikalizmi terrorist? .....	35
2.2.2. Kushtet që favorizojnë terrorizmin .....	36
<b>2.3. Përballja me VERLT-in .....</b>	<b>40</b>
2.3.1. Aspektet e drejtësisë penale në përballjen me VERLT-in.....	42
2.3.2. Trajtimi i kushteve që favorizojnë terrorizmin .....	44
2.3.3. Bashkëveprimi me individët që janë në rrugën e VERLT .....	45
<b>2.4. Të drejtat e njeriut dhe liritë themelore që janë veçanërisht në rrezik në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT .....</b>	<b>48</b>
2.4.1. Të drejtat e njeriut dhe liritë themelore në luftën kundër terrorizmit .....	48
2.4.2. Liria e shprehjes.....	50
2.4.3. Liria e medias.....	52
2.4.4. Liria e mendimit, ndërgjegjes dhe fesë apo besimit fetar.....	53
2.4.5. Respekti për jetën private dhe atë familjare.....	54
2.4.6. E drejta për mbledhje paqësore dhe liria e shoqërizimit .....	55

2.4.7. Barazia dhe mosdiskriminimi.....	56
<b>3. QASJET ME BAZË KOMUNITARE NË LIDHJE ME ANTITERRORIZMIN, KONCEPTET KRYESORE .....</b>	<b>61</b>
<b>3.1. Paradigma e sigurisë dhe sigurimit të komunitetit.....</b>	<b>61</b>
3.1.1. Shpjegimi i komunitetit.....	61
3.1.2. Shpjegim i kohezionit komunitar dhe rezistencës së komunitetit.....	63
3.1.3. Shpjegim i sigurisë së komunitetit.....	66
<b>3.2. Komunitetet dhe antiterrorizmi .....</b>	<b>68</b>
3.2.1. Qasjet me orientim komunitar apo qasje që synojnë komunitetin në kuadrin e antiterrorizmit .....	69
3.2.2. Policia dhe komunitetet si pjesë e një qasjeje me disa aktorë në lidhje me antiterrorizmin.....	71
<b>4. QASJA E POLICIMIT NË KOMUNITET NË LIDHJE ME PARANDALIMIN E TERRORIZMIT DHE PËRBALLJEN ME VERLT ....</b>	<b>76</b>
<b>4.1. Parime dhe karakteristika bazë të policimit në komunitet .....</b>	<b>76</b>
<b>4.2. Policimi në komunitet dhe parandalimi i terrorizmit: Strategjia dhe politika.....</b>	<b>80</b>
4.2.1. Policimi në komunitet si pjesë e një zgjidhjeje gjithëpërfshirëse .....	81
4.2.2. Ndërveprimi midis policimit në komunitet dhe policimit me bazë informative.....	84
4.2.3. Mënyra si policimi në komunitet mund të sjellë përfitime në kuadrin e parandalimit të terrorizmit.....	86
4.2.4. Përfitimet e angazhimit me policinë nga këndvështrimi i një komuniteti.....	90
4.2.5. Minimizimi i risqeve gjatë zbatimit të një qasjeje të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit.....	91
<b>5. ZBATIMI I QASJEVE TË POLICIMIT NË KOMUNITET NË LIDHJE ME PARANDALIMIN E TERRORIZMIT DHE PËRBALLJEN ME VERLT .....</b>	<b>96</b>
<b>5.1. Transparenca dhe llogaridhënia në kuadrin e operacioneve të policisë.....</b>	<b>96</b>
5.1.1. Policimi në komunitet dhe operacionet antiterroriste.....	97
5.1.2. Masat për garantimin e zbatimit të të drejtave të njeriut dhe përgjegjshmëria e veprimeve policore në kuadrin e antiterrorizmit .....	102

<b>5.2. Ndarja e detyrave dhe trajnimi i punonjësve të policimit në komunitet.....</b>	<b>106</b>
5.2.1. <i>Politikat dhe procedurat standarde operative.....</i>	<i>106</i>
5.2.2. <i>Puna në ekip dhe zhvillimi mes punonjësve të policimit në komunitet .....</i>	<i>107</i>
5.2.3. <i>Një Model me pesë elementë për ndërhyrjet e punonjësve të policimit në komunitet.....</i>	<i>110</i>
<b>5.3. Komunikimi dhe shkëmbimi i informacionit me publikun .....</b>	<b>114</b>
5.3.1. <i>Komunikimi me publikun në lidhje me çështjet e antiterrorizmit.....</i>	<i>114</i>
5.3.2. <i>Shkëmbimi i informacionit me komunitetet.....</i>	<i>121</i>
<b>5.4. Bashkëveprimi me komunitetet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT .....</b>	<b>128</b>
5.4.1. <i>Parametrat e bashkëveprimit të policisë me komunitetet .....</i>	<i>129</i>
5.4.2. <i>Bashkëveprimi me grupe specifike për parandalimin e terrorizmit .....</i>	<i>135</i>
5.4.3. <i>Bashkëveprimi me rininë.....</i>	<i>137</i>
5.4.4. <i>Bashkëveprimi me gratë .....</i>	<i>143</i>
5.4.5. <i>Bashkëveprimi me organizatat me bazë fetare dhe udhëheqësit fetarë.....</i>	<i>147</i>
5.4.6. <i>Bashkëveprimi me minoritetet etnike .....</i>	<i>150</i>
5.4.7. <i>Bashkëveprimi me organizatat e shoqërisë civile.....</i>	<i>155</i>
5.4.8. <i>Bashkëveprimi me bizneset e vogla dhe të mesme .....</i>	<i>162</i>
<b>5.5. Si t'u paraprijmë reagimeve të publikut të gjerë në lidhje me bashkëveprimin me policinë .....</b>	<b>165</b>
<b>5.6. Koordinimi ndër-agjenci dhe mekanizmat e referimit.....</b>	<b>168</b>
5.6.1. <i>Bashkërendimi ndëragjenci midis policisë dhe autoriteteve të tjera publike .....</i>	<i>168</i>
5.6.2. <i>Mekanizmat e institucionalizuar të referimit për raste individuale.....</i>	<i>169</i>
<b>5.7. Vlerësimi i impaktit të qasjeve të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT .....</b>	<b>173</b>
<b>6. KONKLuzionET .....</b>	<b>181</b>
Shtojca .....	183
Bibliografi.....	190

# Lista e figurave dhe rasteve studimore

- FIGURA NR.1** Kushtet që favorizojnë radikalizmin terrorist në një rast individual (fq. 38)
- FIGURA NR.2** Llojet e masave në luftën kundër VERLT (fq. 46)
- FIGURA NR.3** Shembuj të masave ku zbatohen me qasjet që kanë si objektiv komunitetin apo qasjet e orientuara drejt komunitetit (fq. 71)
- FIGURA NR.4** Shembull i aplikimit të analizës SWOT në mbështetje të policimit në komunitet, si pjesë e përpjekjeve për parandalimin e terrorizmit (fq. 94)
- FIGURA NR.5** Spektri i pjesëmarrjes së publikut, Shoqata Ndërkombëtare për Pjesëmarrje Publike (fq. 130)
- FIGURA NR.6** Nivelet e angazhimit të përcaktuara nga Komisioni për Terrorizmin i Shoqatës Ndërkombëtare të Shefave të Policisë (fq. 134)
- FIGURA NR.7** Shembuj të treguesve të mundshëm për vlerësimin e progresit në arritjen e përfitimeve nga policimi në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe në përballje me VERLT (fq. 176)

- RASTI STUDIMOR NR. 1** Nxjerrja automatike e të dhënave, Gjermania (fq. 58)
- RASTI STUDIMOR NR. 2** Atributet e policisë për ndalimin dhe kontrollin e personave, Spanja (fq. 59)
- RASTI STUDIMOR NR. 3** Nxitja e kohezionit dhe riafirmimi i vlerave demokratike, deklaratat publike të kryeministrit norvegjez pas sulmeve terroriste të 22 korrikut 2011, Norvegjia (fq. 64)
- RASTI STUDIMOR NR. 4** Forumi i Dialogut për Islamin, Komunitetin Islamik dhe Ministria e Brendshme Federative e Austrisë, Austri (fq.74)
- RASTI STUDIMOR NR. 5** Reforma në polici dhe policimi në komunitet në Irlandën e Veriut, Mbretëria e Bashkuar (fq. 82)
- RASTI STUDIMOR NR. 6** Të drejtat e njeriut dhe shërbimi policor në Irlandën e Veriut, Mbretëria e Bashkuar (fq. 89)
- RASTI STUDIMOR NR. 7** Përpjekjet e Policimit në komunitet të minuara nga një operacion i diskutueshëm informativ, Departamenti i Policisë së Nju Jorkut (NYPD), Shtetet e Bashkuara (fq. 98)
- RASTI STUDIMOR NR. 8** Ushtrime simulimi për sigurinë kombëtare me anëtarë të komunitetit, Policia Mbretërore Kalorësiake Kanadeze, Kanada [Holanda e Veriut, Holandë] (fq. 101),
- RASTI STUDIMOR NR. 9** Projekti i policimit në komunitet dhe parandalimit të radikalizmit (COPPPRA), Bashkimi Evropian, Belgjikë (fq. 110)
- RASTI STUDIMOR NR. 10** Matrica e integruar e menaxhimit të sigurisë (fq. 112)
- RASTI STUDIMOR NR. 11** Plani i njohur me emrin “Vigipirate”, sistemi kombëtar për alarmin ndaj terrorizmit, Francë (fq. 115)
- RASTI STUDIMOR NR. 12** Politika “asnjë surprizë” e shërbimit policor të Irlandës së Veriut, Mbretëria e Bashkuar (fq. 117)
- RASTI STUDIMOR NR. 13** Kapacitetet e dedikuara për marrëdhëniet me shtypin dhe median brenda policisë në lidhje antiterrorizmin, Finlandë (fq. 119)
- RASTI STUDIMOR NR. 14** Shkëmbimi i informacionit dhe monitorimi i tensionit në komunitet, Mbretëria e Bashkuar (fq. 122)
- RASTI STUDIMOR NR. 15** Marrëdhëniet e policisë me publikun përmes medias sociale në Estoni, Finlandë dhe Holandë (fq. 126)
- RASTI STUDIMOR NR. 16** Biseda me karakter parandalues midis policisë dhe të rinjve të rrezikuar për përfshirje në VERLT, Suedi dhe Norvegji (fq. 138)
- RASTI STUDIMOR NR. 17** Programi kombëtar për angazhimin e rinisë në çështje të sigurisë i Policisë Mbretërore Kalorësiake Kanadeze, Kanada (fq. 139)



- RASTI STUDIMOR NR. 18** Iniciativat e departamentit Dijarbakir të policisë për angazhimin e rinisë, Policia Kombëtare Turke, Turqi (fq. 141)
- RASTI STUDIMOR NR. 19** Programi “një picë me një polic”, Shërbimi Policor i Irlandës së Veriut, Mbretëria e Bashkuar (fq. 142)
- RASTI STUDIMOR NR. 20** Rrjeti Shanaz, angazhimi i grave në programin e “Parandalimit”, Mbretëria e Bashkuar (fq. 146)
- RASTI STUDIMOR NR. 21** Projekti Schnittmengen, Qendra Islamike dhe policia e distriktit të Guterslohut, Gjermani (fq. 149)
- RASTI STUDIMOR NR. 22** Programi për edukimin mbi diversitetin dhe bashkëpunimi për zbatimin e ligjit i Komisionit Amerikano-Arab për Anti diskriminimin, Shtetet e Bashkuara (fq. 154)
- RASTI STUDIMOR NR. 23** Kultura demokratike e shoqërisë, Gjermani (fq. 158)
- RASTI STUDIMOR NR. 24** Qendra për Informacion mbi Nënkulturat Shkatërrimtare, Fryshuset, Suedi (fq. 161)
- RASTI STUDIMOR NR. 25** Projekti Griffin, Bashkia e Londrës, Mbretëria e Bashkuar (fq. 162)
- RASTI STUDIMOR NR. 26** Koordinimi midis agjencive për të këshilluar një djalë të ri të lidhur me ekstremistët e djathtë, Danimarkë (fq. 172)

# Falënderime

Zyra e OSBE-së për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut (ODIHR) dhe Sekretariati i Departamentit për Kërcënime Transnacionale në OSBE (TNTD) dëshirojnë të falënderojnë Timothy Parsons, pedagog në Universitetin Metropolitan të Londrës për çështje të policimit dhe kriminologjisë; Ralph Roche, ekspert për të drejtat e njeriut, Irlanda e Veriut, Mbretëria e Bashkuar; dhe Basia Spalek, profesor për politikën sociale në Universitetin e Kingstonit, Bashkëdrejtor i Connect Justice, në Mbretërinë e Bashkuar, për kontributet e tyre në përpilimin e këtij udhërrëfyti. Gjithashtu, ODIHR-i dhe TNTD-ja dëshirojnë të vlerësojnë kontributet në përgjithësi përgjatë gjithë materialit nga Mehdi Knani nga zyra e TNTD-së, Njësia për veprimet antiterroriste dhe Lucile Sengler nga Departamenti i të drejtave të njeriut të ODIHR-it, si edhe vlerësojnë mbështetjen e individëve të tjerë nga zyrat në terren të OSBE-së dhe institucionet që bashkëpunuan për hartimin e këtij manuali.

Për më tepër, ODIHR-i dhe TNTD-ja shprehin mirënjohje për komentet dhe sugjerimet e personave të mëposhtëm, të cilët e rishikuan këtë udhërrëfytës, përpara publikimit të tij:

**Peter A. Albrecht**, Studiues, Instituti danez për Studime Ndërkombëtare

**David Besó Gómez-Aparici**, Drejtor i Seksionit për Parandalimin e Radikalizmit, Qendra Kombëtare e Koordinimit kundër Terrorizmit, Spanjë

**Anja Bienert**, Drejtuese programi, Programi për Policinë dhe të Drejtat e Njeriut, Amnesty International, Holandë

**Nihad Bunar**, Profesor, Departamenti për Studime për Fëmijët dhe të Rinjtë, Universiteti i Stokholmit dhe Akademia Kombëtare e Policisë Suedeze

**Naureen Chowdhury Fink**, Analist, Qendra Globale për Bashkëpunim në kuadrin e Antiterrorizmit

**Estela-Marís Deon**, Zyrtare për Parandalimin e Krimit dhe Drejtësinë Penale, Zyra për Drogat dhe Krimin në Kombet e Bashkuara

**Jean Pierre Devos**, Komisioner policie, Policia federative belge, Menaxher projekti, Policimi në komunitet për parandalimin e radikalizmit

**Edward J. Flynn**, Oficer i Lartë për të Drejtat e Njeriut, Drejtorja e Komitetit Ekzekutiv për Antiterrorizëm, Kombet e Bashkuara

**Anna Gray Henschel**, Drejtor, Politikat e sigurisë kombëtare, Siguria publike, Kanada

**Tarkan Gundogdu**, Kryeinspektor, Departamenti i Antiterrorizmit, Policia Kombëtare Turke

**Georgia Holmer**, Oficere programi, Projekt për Parandalimin e Ekstremizmit të Dhunshëm tek Gratë, Qendra për Aspektet Gjinore dhe Ndërtimin e Paqes, Shtetet e Bashkuara, Instituti për Paqen

**Daniel Köhler**, Drejtor kërkimor, Instituti për Studimin e Lëvizjeve Radikale, ZDK Gesellschaft Demokratische Kultur gGmbH

**André Konze**, Drejtor i Trajnimit Shkencor të Policisë, Zhvillime dhe Kërkime, Akademia e Policisë Gjermane në Munster

**John Markovic**, Analist i shkencave sociale, Njësia për Kërkime dhe Zhvillim, Zyra e Shërbimeve të Policimit të Orientuar nga Komuniteti, Departamenti i Drejtësisë, ShBA

**Laura Z. McDonald**, Bashkëdrejtore, ConnectJustice

**Dorin Muresan**, Zëvendësdrejtor i Përgjithshëm, Shërbimi Rumun i Burgjeve, Anëtar i Bordit të Shoqatës Ndërkombëtare të Burgjeve

**Zubeda Limbada**, Bashkëdrejtore, ConnectJustice

**Krzysztof Łojek**, Toger kolonel i policisë, Dekan i Fakultetit të Sigurisë së Brendshme, Akademia Polake e Policisë në Szczytno

**Lisa Oldring**, Oficere e të Drejtave të Njeriut, Seksioni për Sundimin e Rendit Publik dhe Demokracinë, Zyra e Komisionerit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut

**Rob Out**, Komisioner policie, Policia Kombëtare Holandeze, Këshilltar, Ekspert dhe Menaxher Programi, Policimi në Komunitet dhe Parandalimi i Radikalizmit

**Marc Renfer**, Shef i Seksionit Hetimor III, Njësia për Hetimin e Terrorizmit, Policia Federale Kriminale, Departamenti Federal i Drejtësisë dhe Policia Zvicerane

**Irfan Saeed**, Këshilltar i Lartë për Politikën, Zyra për të Drejtat dhe Liritë Civile, Departamenti për Sigurinë e Brendshme, Shtetet e Bashkuara

**Alex Schmid**, Drejtor, Iniciativa për Kërkime në kuadrin e Terrorizmit (TRI), redaktor i revistës Perspectives on terrorism [Perspektivat mbi terrorizmin]

**Nikolaus Schultz**, Oficer për të Drejtat e Njeriut, Zyra e Komisionerit të Lartë për të Drejtat e Njeriut, Kombet e Bashkuara

**Trevor Service**, Konsulent për reformën ndërkombëtare të policisë

**Tabish Shah**, Kandidat për PhD, Universiteti i Uorvikut

**Fulco Van Deventer**, Zëvendës drejtor, Human Security Collective

**Sirpa Virta**, Profesor i menaxhimit të policisë, Universiteti i Tampirit

# Lista e akronimeve dhe shkurtimeve

<b>ADC</b>	Komiteti Amerikano-Arab për Antidiskriminimin
<b>ADRD</b>	Deklarata Amerikane e të Drejtave dhe Detyrave të Njeriut
<b>CFREU</b>	Karta e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian
<b>CIDES</b>	Qendra e Informacionit për Nënkulturat Shkatërrimtare, Suedi
<b>COPRA</b>	Projekti i Policimit në Komunitet për Parandalimin e Radikalizmit (Projekti i BE-së)
<b>DCAF</b>	Qendra e Gjenevës për Kontrollin Demokratik të Forcave të Armatosura
<b>ECHR</b>	Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut
<b>ECtHR</b>	Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut
<b>FBI</b>	Zyra Federale e Hetimeve, Shtetet e Bashkuara të Amerikës
<b>ICCPR</b>	Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe ato Politike
<b>ITG</b>	Grupi Ndërdisciplinor Danez i Punës
<b>OJQ</b>	Organizatë joqeveritare
<b>NYPD</b>	Drejtoria e Policisë së Nju Jorkut
<b>ODIHR</b>	Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut
<b>OSBE</b>	Organizata për Sigurinë dhe Bashkëpunimin në Evropë
<b>OSI</b>	Instituti i Shoqërisë së Hapur
<b>PPP</b>	Partneriteti midis sektori publik dhe atij privat
<b>PSNI</b>	Shërbimi Policor i Irlandës së Veriut, Mbretëria e Bashkuar
<b>RCMP</b>	Policia Mbretërore Kalorësiake Kanadeze
<b>SITs</b>	Teknika të posaçme hetimi
<b>SMART</b>	Specifik, të matshëm, të arritshëm, relevant dhe me afate (për treguesit e vlerësimit)
<b>SOP</b>	Procedura standarde e veprimit
<b>SUPO</b>	Shërbimi Informativ Kombëtar Finlandez
<b>SWOT</b>	Meritat, mangësitë, mundësitë dhe kërcënimet
<b>TNTD</b>	Departamenti Ndërkombës për Kërcënimet, Sekretariati i OSBE-së
<b>OKB</b>	Kombet e Bashkuara
<b>UN-INSTRAW</b>	Instituti i Kombeve të Bashkuara për Punë Kërkimore dhe Trajnim për Lëvizjen në Karrierë të Grave
<b>VERLT</b>	Ekstremizmi i dhunshëm dhe radikalizmi që favorizojnë terrorizmin
<b>ZDK</b>	Zentrum Demokratische Kultur – Qendra për Kulturë Demokratike, Gjermani

# Fjalorth

Në këtë Fjalorth qartësohen disa prej termave kryesore të përdorura në këtë udhërrëfyes. Përkufizimet e dhëna në këtë fjalorth janë vetëm për qëllimet e këtij udhërrëfyesi dhe nuk përbëjnë përkufizime zyrtare të OSBE-së.

## **Gazetaria pjesëmarrëse**

Aktiviteti i qytetarëve që nuk punojnë për median, por që mbledhin, raportojnë, bëjnë analiza dhe shpërndajnë lajme dhe informacione.

## **Kushtet që favorizojnë terrorizmin**

Faktorët e ndryshëm shoqërorë, ekonomikë, politikë dhe të tjerë (si p.sh. mungesa e rendit publik dhe shkeljet e drejtave të njeriut, mungesa e mirëqeverisjes, konflikte të zgjata, të pazgjidhura) që kontribuojnë në rrethana, sipas të cilave individët mund të bëhen terroristë.

## **Komuniteti**

Gratë, burrat, grupet shoqërore dhe institucionet që ndodhen në të njëjtën zonë dheose kanë interesa të përbashkëta.

## **Kohezioni komunitar**

Shkalla deri ku individët bashkohen rreth interesave dhe objektivave të përbashkëta, zhvillojnë mirëkuptim të përbashkët, ndjenjë identiteti dhe përkatësie kolektive, që më pas çon në besim reciprok.

## **Qasja me bazë komunitare në luftën kundër terrorizmit**

Objektivat, politikat dhe masat në luftën kundër terrorizmit, të cilat ndiqen përmes iniciativave lokale të bashkëpunimit, të përshtatura sipas rrethanave vendore, me qëllim rritjen e efikasitetit.

## **Policimi në komunitet**

Policimi në komunitet përfaqëson një filozofi dhe një strategji organizative, e cila nxit partneritetin dhe përpjekjet për bashkëpunim midis policisë dhe komunitetit, me qëllim identifikimin, parandalimin dhe zgjidhjen më me efikasitet dhe më me efektivitet të problemeve të kriminalitetit, frikës së kriminit, çështjeve të sigurisë dhe sigurimit fizik, trazirave sociale dhe prishjes së marrëdhënieve të fqinjësisë për të përmirësuar cilësinë e jetës së të gjithë individëve. Për më tepër, shihni edhe përkufizimin mbi partneritetin midis policisë dhe publikut, që jepet më poshtë.

### **Rezistenca e komunitetit**

Aftësia e komuniteti për t'i bërë ballë, për të reaguar dhe për t'u rikuperuar nga një numër ngjarjesh të dëmshme dhe negative.

### **Siguria e komunitetit**

Term i përgjithshëm, që i referohet objektivave reciprokisht të dëshirueshme që kanë të bëjnë me mbrojtjen e banorëve lokalë dhe vizitorëve, në një zonë të caktuar nga kërcënime që vijnë nga sjellje antisociale, trazira sociale, krime dhe terrorizëm.

### **Qasja me bazë komunitare në lidhje me terrorizmin**

Politikat dhe praktikat antiterroriste, të cilat të nxitura nga përparësitë për sigurinë e një shteti kanë si objektiv komunitetet me qëllim mbledhjen e informacionit (inteligjencës) dhe aktivitetet e forcave të rendit për zbulimin e të dyshuarve për terroristë dhe përmbysjen e aktiviteteve të tyre, në veçanti përmbysjen e planeve aktive për sulme.

### **Nxjerrja automatike e të dhënave**

Përfshin kërkime për të dhëna dhe përpunimin e të dhënave personale, sipas karakteristikave të supozuara të të dyshuarve.

### **Individët që janë të vështirë për t'u kontaktuar**

Individë në komunitete, të cilët policia e ka vështirë t'i kontaktojë dhe/ose t'i angazhojë për arsye se mund të kenë frikë nga policia, se mund të mos kenë besim tek policia, mund të jenë armiqësorë ndaj forcave të rendit, ose nuk kanë asnjë dëshirë për të pasur kontakt me policinë.

### **Policimi i bazuar tek mbledhja e informacionit**

Është një qasje ndaj policimit që bazohet qartësisht mbi mbledhjen, analizimin dhe shpërndarjen e informacionit policor, për të informuar dhe drejtuar përdorimin e burimeve policore dhe ndërhyrjeve të kësaj të fundit. Kjo qasje është e ndryshme nga qasjet policore të cilat bazohen fort tek dyshimet dhe parandjenjat e policëve individualë në lidhje me sjellje të paligjshme apo të dyshimta, për të influencuar ndërhyrjet e policisë.

### **Minoritet**

Është një grup, identiteti i të cilit del jashtë normave dominuese dhe të zakonshme kulturore, shoqërore dhe politike, për sa i takon përkatësisë racore, etnike, gjinore, moshore, aftësive fizike dhe mendore, klasës, fesë dhe besimit fetar, përkatësisë gjuhësore apo kulturore. Minoriteti është numerikisht më i vogël në krahasim me pjesën tjetër të popullatës, mund të jetë në pozita politike, ekonomike apo pozita të tjera më të

pafavorshme dhe shpesh kërkon jo vetëm të ruajë identitetin e vet, por edhe t'i japë një shprehje më të fortë atij identiteti.

### **Policia (shërbimi policor apo forcat policore)**

Një shërbim publik që operon brenda një juridiksioni specifik, që ka për detyrë të ruajë rendin dhe sigurinë publike; të mbrojtë të drejtat dhe liritë themelore të individëve, në mënyrë të posaçme, të drejtën për jetën; të parandalojë, hetojë dhe zbulojë krimin; të ulë frikën; dhe të ofrojë asistencë dhe shërbime për publikun. Në varësi të strukturës sesi është e ndërtuar forca kombëtare e ruajtjes së rendit, ky term mund të lidhet edhe me struktura më specifike, siç janë: ushtria apo policia kufitare.

### **Llogaridhënia në polici**

Të gjitha aspektet e aktivitetit policor, duke nisur që nga sjellja e punonjësve individualë të policisë, deri tek strategjitë për operacionet policore, procedurat e emërimeve dhe menaxhimi i buxhetit janë objekt i hetimit dhe kontrollit të një sërë institucionesh mbikëqyrëse, duke përfshirë organet ndërkombëtare, institucionet shtetërore, shoqërinë civile, median, publikun në përgjithësi. Po ashtu ekzistojnë mekanizma që trajtojnë shqetësime legjitime në lidhje me sjelljen në polici.

### **Partneriteti midis policisë dhe publikut të gjerë**

Sinonim i termit të policimit në komunitet, që përdoret për të bërë të mundur një përkthim dhe interpretim më të mirë të termit në gjuhë të ndryshme. Në këtë dokument, dy termat përdoren shkëmbyerazi (d.m.th., në vend të njëri-tjetrit). Termi “publiku” këtu përdoret për t’iu referuar masës së individëve në juridiksionin në fjalë ku shërben policia.

### **Profilizimi**

Shoqërizimi sistematik i disa karakteristikave fizike, të sjelljes apo psikologjike, me lloje të veçanta shkelësish dhe përdorimi i këtyre karakteristikave si bazë për vendim-marrje në lidhje me rendin.

### **Partneriteti midis sektorit publik dhe atij privat**

Bashkëpunimi me baza vullnetare, reciprok dhe i bazuar tek besimi midis, nga njëra anë, një apo më shumë autoriteteve publike dhe nga ana tjetër, një apo më shumë aktorëve joqeveritarë (si, p.sh. organizatat e shoqërisë civile, media dhe bizneset). Me termin “publik” këtu do të kuptohen autoritetet publike.



### **Radikalizmi që çon në terrorizëm**

Procesi dinamik sipas të cilit një individ nis ta pranojë dhunën terroriste si një mënyrë të mundshme, ndofta edhe legjitime veprimi. Eventualisht, por jo domosdoshmërisht, kjo mund ta bëjë personin të flasë në favor, të veprojë në mbështetje apo edhe të përfshihet në akte terrorizmi.

### **Radikalizmi terrorist i vetëkontrolluar dhe i vetënisur**

Këtu përfshihen rastet e radikalizimit të individëve me një shkallë minimale bashkëveprimi me individët që kërkojnë t'i radikalizojnë ata. Këto terma lidhen me fenomenin e të ashtu-quajturve terroristë që veprojnë vetëm apo që janë iniciues, të cilët veprojnë “me kokën e tyre”, pa asnjë drejtim, mbështetje apo përkatësi organizative të qartë nga jashtë.

### **Teknika të posaçme hetimi (SIT)**

Teknikat që përdoren për mbledhjen e informacionit, si p.sh., mbikëqyrje elektronike apo e ndonjë forme tjetër dhe operacionet sekrete në mënyrë të tillë që të mos kuptohet nga personi(at) në objektiv, si edhe për qëllime të zbulimit dhe hetimit të terrorizmit dhe shkeljeve që lidhen me krimin e organizuar.

# Parathënie

Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së e kanë dënuar vazhdimisht terrorizmin në të gjitha format dhe manifestimet e veta, duke theksuar se asnjë rrethanë dhe asnjë motiv nuk mund ta justifikojë terrorizmin. Njëkohësisht, shtetet kanë theksuar se lufta kundër terrorizmit gjithmonë duhet të zhvillohet në përputhje me parimin e sundimit të shtetit ligjor, me jurisprudencën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe në përputhje me angazhimet e OSBE-së.

Qysh nga dhjetori i vitit 2001, shtetet pjesëmarrëse kanë pranuar se nuk mund të kufizohen tek reagimet e ashtuquajtura tradicionale ushtarake apo të zbatimit të rendit me qëllim zbutjen/fashitjen maksimale të kërcënimit terrorist në periudhën afatgjatë. Teksa miratuan planin e veprimit, që njihet me emrin plani i veprimit të Bukureshtit në luftën kundër terrorizmit, ato theksuan nevojën për trajtimin e “faktorëve të ndryshëm shoqërorë, ekonomikë, politikë etj., duke përfshirë separatizmin dhe ekstremizmin e dhunshëm, të cilët përbëjnë parakushte që organizatat terroriste të rekrutojnë dhe të gjejnë mbështetje”.<sup>1</sup>

Shtetet pjesëmarrëse më tej theksuan se qasja gjithëpërfshirëse dhe e bazuar tek bashkëpunimi e Organizatës, në lidhje me sigurinë, garanton avantazhe krahasimore në luftën ndaj terrorizmit përmes identifikimit dhe trajtimit të këtyre faktorëve përmes të gjitha strukturave dhe instrumenteve përkatëse të OSBE-së. Kjo qasje shumëplanëshe nënvizon faktin që përveç aspekteve politike dhe ushtarake të sigurisë, mbrojtja dhe nxitja e të drejtave të njeriut, si edhe zhvillimi ekonomik dhe qëndrueshmëria mjedisore janë pjesë integrale të sigurisë dhe stabilitetit. Gjithashtu, qasja e OSBE-së përfshin bashkëpunimin me shumë aktorë në të gjitha nivelet, për t’u dhënë zgjidhje kërcënimeve dhe sfidave të sigurisë përtej kufijve, si edhe brenda vendeve midis aktorëve qeveritarë dhe joqeveritarë.

Ky udhërrëfyes qëndron në “kryqëzim” të tri prioriteteve të rëndësishme tematike për OSBE-në, të cilat u riafirmuan së fundmi nga shtetet pjesëmarrëse. “Përballja me ekstremizmin dhe radikalizmin e dhunshëm që çojnë në terrorizëm, sipas një qasjeje

---

<sup>1</sup> OSBE Këshilli Ministror, “The Bucharest Plan of Action for Combating Terrorism”, [Plani i veprimit antiterrorizëm i Bukureshtit], 4 dhjetor 2001 <<http://www.osce.org/atu/42524>>.

shumëplanëshe” dhe “nxitja dhe mbrojtja e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut në kuadrin e masave antiterrorizëm” janë dy fusha të fokusit strategjik për aktivitetet e OSBE-së në luftën kundër terrorizmit, siç përshkruhen në “Kuatrin e Konsoliduar të OSBE-së për Luftën kundër Terrorizmit”, të miratuar në dhjetor të vitit 2012.<sup>2</sup> “Nxitja e partneritetit midis policisë dhe publikut të gjerë/policimit në komunitet” është një prioritet tematik i theksuar në “Kuatrin strategjik të OSBE-së për aktivitetet policore”, të miratuar në korrik të vitit 2012.<sup>3</sup>

Ky udhërrëfyes është rezultat i një projekti të përbashkët të organizuar nga Departamenti për Kërcënimet Transnacionale (TNTD) në Sekretariatit e OSBE-së, me Njësinë e veprimeve kundër terrorizmit dhe Njësinë për çështjet strategjike të policisë, dhe Zyrën e OSBE-së për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut (ODIHR), që ka një program të posaçëm për të drejtat e njeriut dhe antiterrorizmin. Gjithashtu projektit i erdhi në ndihmë ekspertiza dhe këshillimet e një sërë kolegësh nga OSBE-ja, që punojnë në terren, për të drejtat e njeriut, antiterrorizmin dhe/ose policimin në komunitet, si edhe ekspertët e jashtëm nga qeveritë, shoqëria civile, akademia dhe organizata të tjera ndërkombëtare.

Ne kemi besimin se ky udhërrëfyes tregon më së miri sesi OSBE-ja zbaton qasjen e saj të mirënjohur gjithëpërfshirëse dhe bashkëpunuese për sigurinë, duke u bazuar mbi ekspertizën shumëplanëshe dhe rrjete të ndryshme për të dhënë udhëzime në lidhje me një nga sfidat më të ndjeshme dhe po kaq të rëndësishme me të cilat përballen sot shtetet pjesëmarrëse dhe që është: parandalimi i terrorizmit. Mbetemi me shpresë që ky udhërrëfyes të shërbejë si një burim i dobishëm për hartuesit e politikave antiterroriste dhe për drejtuesit e lartë të policisë, si edhe për anëtarët e interesuar të shoqërisë civile në të gjithë zonën e OSBE-së dhe përtej saj.

Alexey Lyzhenkov

Koordinator i aktiviteteve për trajtimin e kërcënimeve ndërkombëse,  
Sekretariati i OSBE-së

Ambasador Janez Lenarčič

Drejtor,  
OSBE Zyra për Institucione Demokratike  
dhe të Drejtat e Njeriut

2 OSBE Këshilli i Përhershëm, Vendimi nr. 1063, “OSCE Consolidated Framework for the Fight Against Terrorism” [Kuatrin i konsoliduar i OSBE-së për luftën kundër terrorizmit], 7 dhjetor 2012, <<http://www.osce.org/pc/98008>>.

3 OSBE Këshilli i Përhershëm, Vendimi nr. 1049, “OSCE Strategic Framework for Police-Related Activities” [Kuatrin strategjik i OSBE-së për veprimtaritë që lidhen me policinë], 26 korrik 2012, <<http://www.osce.org/pc/92559>>.

# Përmbledhje ekzekutive

## **Lufta kundër terrorizmit dhe mbrojtja e të drejtave të njeriut, si dy objektiva që përforcojnë njëri-tjetrin**

Terrorizmi ka të bëjë me mohimin e demokracisë dhe të të drejtave të njeriut, që përbëjnë thelbin e asaj që përfaqëson OSBE-ja. Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së janë të vendosura të luftojnë të gjithat aktet e terrorizmit, pa asnjë përjashtim, si krime tepër të rënda. Shtetet, përmes agjencive përkatëse policore kanë detyrën të mbrojnë të gjithë individët brenda juridiksionit të tyre ndaj akteve terroriste, kjo si pjesë e detyrimeve të tyre në kuadrin e të drejtave të njeriut për garantimin e së drejtës për jetën, së drejtës për siguri dhe të drejta të tjera në kuadrin e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut. Kjo kërkon që shtetet të përdorin një qasje gjithëpërfshirëse në luftën kundër terrorizmit, duke i kushtuar vëmendje të veçantë parandalimit dhe luftës kundër ekstremizmit dhe radikalizmit të dhunshëm (VERLT), që favorizojnë terrorizmin, duke mbrojtur të drejtat e njeriut dhe shtetin ligjor.

Efikasiteti dhe legjitimiteti i veprimeve të një shteti kundër akteve terroriste do të minoheshin, nëse shteti në fjalë, përmes cilësdo agjenci të tij, përdor pushtetin e vet për të shkelur standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Duke qenë se në këtë kontekst, policia luan një rol tepër të rëndësishëm në luftën kundër terrorizmit, merr rëndësi të posaçme fakti që policia të japë llogari për veprimet e veta, me qëllim garantimin e legjitimitetit, besimit, besueshmërisë dhe mbështetjes nga publiku.

## **Përballja me ekstremizmin dhe radikalizmin e dhunshëm që favorizojnë aktet terroriste**

Radikalizmi nuk përbën kërcënim për një shoqëri, në rast se nuk lidhet me dhunën apo veprime të tjera të paligjshme, të tilla si: nxitja e urrejtjes, sipas përshkrimit në jurisprudencën që lidhet me legjislacionin ndërkombëtar për të drejtat e njeriut. Radikalizmi mund të rezultojë si një forcë pozitive ndryshimi. Sa për ilustrim, individët që luftuan për heqjen e skllavërisë apo ata që kërkuan të drejtën universale të votës, për kohën në të cilën jetuan, u konsideruan si radikalistë, duke qenë se ishin kundër ideve mbizotëruese në shoqëritë e tyre.

Radikalizmi terrorist është një proces dinamik, sipas të cilit individit nis ta pranojë dhunën terroriste si një rrugë të mundshme, madje edhe legjitime të veprimit. Nuk ka asnjë profil të vetëm i cili do të përfshinte të gjithë terroristët, sikundërse nuk ekziston asnjë rrugë “e prerë me thikë”, e cila i çon individët në rrugën drejt terrorizmit. Shtysat e mundshme të radikalizmit terrorist janë të ndryshme dhe komplekse, duke u ndërtuar në mënyrë unike për çdo rast specifik. Profilët që ndërtohen mbi bazën e supozimeve të stereotipizuara, mbi bazën e përkatësisë fetare, racore, etnike, gjinore, statusit shoqëror dhe ekonomike etj. jo vetëm që janë diskriminuese, por po ashtu janë edhe të paefektshme. Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së hedhin poshtë me vendosmëri identifikimin e terrorizmit me kombësinë, përkatësinë fetare apo etnike.

Përballja me VERLT-in kërkon një reagim të sofistikuar dhe gjithëpërfshirës. Kjo duhet të përfshijë veprime efikase të drejtësisë penale, në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe sundimit të rendit dhe ligjit kundër atyre që nxisin të tjerët për akte terrorizmi dhe kërkojnë t'i rekrutojnë ata për akte terrorizmi, si edhe përpjekje shumëplanëshe për trajtimin e kushteve që favorizojnë terrorizmin. Ekzistojnë shumë çështje që lidhen me terrorizmin, por që nuk janë specifike për të, të cilat duhen trajtuar si duhet, me vërtetësi dhe pa paragjykime të tepruara sigurie.. Policia ka një rol shumë të rëndësishëm në kuadrin e reagimit të drejtësisë penale ndaj VERLT-it, por roli i saj duhet kufizuar tek përpjekjet proaktive parandaluese.

### **Zhvillimi i qasjeve bashkëpunuese, duke pasur në epiqendër komunitetet në luftën kundër terrorizmit**

Shteti ka detyrimin dhe mbart përgjegjësinë kryesore për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit, si edhe për respektimin dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut. Megjithatë, shteti ka nevojë të sigurojë mbështetjen e shoqërisë në përgjithësi, duke përfshirë shoqërinë civile dhe bizneset, për ta luftuar këtë fenomen me sukses. Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së kanë pranuar dobinë e këtyre përpjekjeve të përbashkëta, në trajtën e partneriteteve midis sektorit publik dhe atij privat në luftën kundër terrorizmit.

Gjithmonë e më shumë ka ardhur duke u përforcuar bindja se publiku i gjerë dhe komunitetet e ndryshme janë aktorë interesë dhe partnerë në luftën kundër terrorizmit, dhe jo thjesht objekte pasive të veprimtarive të organeve të rendit publik. Disa nga shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së po hartojnë qasje të orientuara drejt komuniteteve në luftën kundër terrorizmit, të cilat u vënë rëndësi mbështetjes dhe pjesëmarrjes së publikut të gjerë, me qëllim rritjen e llogaridhënies dhe efikasitetit. Këto qasje kanë të bëjnë me iniciativa të përshtatura në shkallë vendore dhe të nxitura po në këtë formë, të cilat bazohen mbi partneritete midis një game të gjerë aktorësh, që kalon përtej punonjësve

të zakonshëm të sigurisë, për të përfshirë autoritete të tjera publike, si edhe organizata të shoqërisë civile, biznese dhe/ose median.

### **Polici në komunitet, si pjesë e një strategjie gjithëpërfshirëse, bazuar tek të drejtat e njeriut me qëllim parandalimin e terrorizmit**

Disa shërbime policore janë përpjekur të aplikojnë metodën e policimit në komunitet, si pjesë të punës së tyre për parandalimin e terrorizmit. Polici në komunitet, me fokusin e tij tek vendosja e partneriteteve midis policisë nga njëra anë dhe publikut të gjerë nga ana tjetër, duke përfshirë policinë, autoritete të tjera publike dhe komunitetet për një zgjidhje proaktive të problemeve mund të përbëjnë një kontribut të prekshëm dhe jetëgjatë në kuadrin e përpjekjeve më të gjera strategjike për parandalimin e terrorizmit dhe luftës kundër VERLT-it.

Megjithatë, hartuesit e politikave dhe drejtuesit e policisë duhet të jenë realistë për sa i takon pritshmëritë të tyre, në lidhje me rezultatet që mund të sjellë polici në komunitet si reagim ndaj asaj që shpesh del të jetë një problem me incidencë të ulët, tepër i ndërlikuar dhe me shumë dimensione. Polici në komunitet nuk mund të funksionojë si një instrument më vete në përpjekjet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT-it. Ai duhet të jetë pjesë përbërëse e një strategjie gjithëpërfshirëse, koherente, në përputhje me të drejtat e njeriut, në luftën kundër terrorizmit në të gjitha format dhe manifestimet e tij, dhe t'u japë drejtim kushteve që çojnë në terrorizëm.

### **Përfitimet e mundshme të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit**

Shumë nga përfitimet e policimit në komunitet në luftën kundër terrorizmit do të kuptohen si një nënprodukt, kur polici në komunitet të kryhet siç duhet, në përputhje me parimet e policimit demokratik. Ndër përfitimet potenciale mund të përmendim:

- Lidhja e policimit me respektimin e të drejtave të njeriut dhe të shtetit ligjor;
- Përmirësimi i perceptimit të publikut në lidhje me policinë dhe ndërveprimin me të;
- Përmirësimi i komunikimit me publikun në lidhje me çështjet e antiterrorizmit;
- Rritja e vigjilencës dhe rezistencës së publikut;
- Policia arrin të njohë më mirë komunitetet, si bazë për një angazhim dhe bashkëpunim më të mirë me to;
- Ndhmon në identifikimin dhe trajtimin e problematikave dhe ankesave të sigurisë së komunitetit;
- Ndhmon në identifikimin dhe referimin në kohë të situatave kritike; dhe ndihmon në përmirësimin e marrëdhënieve midis policisë, individëve dhe

grupeve të vështirë për t'u kontaktuar, apo me të cilët ende nuk është vendosur bashkëpunim

Mënyra dhe shkalla sipas të cilave policimi në komunitet mund të sillte përfitime në kuadrin e luftës kundër terrorizmit varet nga niveli i besimit dhe bashkëpunimit që ekziston midis forcave të policisë dhe publikut të gjerë. Policisë mund t'i duhet të shpenzojë kohë dhe përpjekje për rindërtimin e besimit tek publiku, mund t'i duhet të shpjegojë rreziqet e bashkëpunimit me policinë dhe të sigurojë prova të përfitimeve të prekshme që i vijnë komunitetit prej një angazhimi të tillë. Mënyra më e mirë për ta arritur një gjë të tillë është përmes angazhimit të komuniteteve me çështjet e përgjithshme që i takojnë sigurisë dhe sigurimit që përbëjnë shqetësim për ta, jo domosdoshmërisht në lidhje me parandalimin e terrorizmit.

### **Risqet gjatë zbatimit të qasjeve të policimit në komunitet, me qëllim parandalimin e terrorizmit**

Ekzistojnë disa risqe të brendshme të cilat policia duhet t'i mbajë parasysh dhe të përpiqet t'i minimizojë gjatë zbatimit të parimit të policimit në komunitet. Në këto risqe përfshihen

- Mbivarrësi tek policimi në komunitet;
- Stigmatizimi i komuniteteve të caktuara përmes një angazhimi përzgjedhës;
- Krijimi i marrëdhënieve jo të shëndosha me komunitetet;
- Përdorimi i policimit në komunitet për "të spiunuar" komunitetin;
- Risqet për individët që bashkëpunojnë me policinë; dhe
- Raste kur policia, sigurisht jo qëllimisht, duket sikur po mbështet individë apo grupe të veçanta, gjë që mund të minojë legjitimitetin e individëve që mund të ushtrojnë influencë pozitive brenda një komuniteti, ose në të kundërt, të armiqësojnë anëtarë të tjerë të komunitetit apo komunitete të tjera

Policia, gjithashtu, duhet të bëjë shumë kujdes në vendosjen e partneriteteve me individë, grupe apo organizata, kur ka fakte që këta individë, apo grupe individësh nuk janë tërësisht të angazhuar kundër dhunës, si dhe për të respektuar të drejtat universale të njeriut.

Policimi i bazuar tek informacioni dhe policimi në komunitet janë qasje që plotësojnë, por që dallojnë nga njëra-tjetra. Informacioni mund të dalë si rrjedhojë e punës efektive të policimit në komunitet, kur publiku i gjerë ka krijuar besimin tek policia. Megjithatë, policimi në komunitet nuk ka të bëjë dhe nuk duhet të ketë të bëjë me mbledhjen e informacionit për qëllime antiterrorizmi.

## Nevoja për planifikim dhe përgatitje të kujdesshme

Përdorimi i instrumenteve të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe për të luftuar VERLT-in duhet të planifikohet dhe përgatitet me kujdes, në mënyrë që të mos minojë thelbin e parimeve të policimit në komunitet dhe besimin e publikut, si edhembështetjen që kërkon të nxisë. Në mënyrë të posaçme, policia duhet:

- Të ngërthejë standardet ndërkombëtare të drejtave të njeriut në të gjitha nivelet dhe të rrisë llogaridhënien nga ana e policisë për veprimet e saj në luftën kundër terrorizmit, me qëllim rritjen e transparencës dhe shmangien e shkeljeve të drejtave të njeriut, ku hyn p.sh., profilizimi me natyrë diskriminuese;
- T'u paraprijë dhe të zbusë risqet që përfshin aplikimi i qasjes së policimit në komunitet;
- Të sigurojë që ka një dallim të qartë midis operacioneve antiterroriste dhe punës së policimit në komunitet, duke garantuar njëkohësisht një bashkërendim efikas midis këtyre operacioneve;
- Të sqarojë politikat dhe procedurat standarde të punës për përfshirjen e punonjësve të policimit në komunitet në punën për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT, duke përfshirë shkëmbimin e informacionit, regjistrimin dhe protokollat e raportimit;
- Të garantojë trajnimin e duhur për punonjësit e policimit në komunitet për sa i takon rolin të tyre të parashikuar për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT;
- Të organizojë komunikime të vazhdueshme, proaktive dhe të dyanshme me publikun në lidhje me rrezikun e terrorizmit, pa e ekzagjeruar, por edhe pa e minimizuar atë, si dhe rolin e policisë dhe publikut në luftën kundër terrorizmit
- Të jetë e përgatitur për një komunikim në kohë dhe siç duhet me publikun dhe me median, në rast të një veprimtarie specifike anti-terrorizëm apo në rast të një incidenti terrorist;
- Të qartësojë parametrat dhe të sigurojë udhëheqje për angazhimin e vazhdueshëm, transparent, përfshirës dhe reciprok të policisë me komunitetet dhe grupe specifike;
- T'i përjashtë veprimtaritë dhe komunikimin e saj në përputhje me një botëkuptim të qartë të specifikave të komuniteteve dhe grupeve, duke përfshirë dinamikën e brendshme dhe problematikën në lidhje me terrorizmin dhe antiterrorizmin, si dhe qëndrimet karshi policisë; dhe
- Të vlerësojë ndikimin e përpjekjeve të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT, duke garantuar angazhim, si dhe burime afatmesme deri afatgjata.



# 1. Hyrje

Terrorizëm do të thotë mohim i demokracisë dhe të drejtave të njeriut, që qëndrojnë në zemër të misionit të OSBE-së. Asnjë vend në zonën e OSBE-së, apo përtej saj nuk është i “imunizuar” nga kërcënimi i terrorizmit: ai kërcënim është real, depërtues dhe shumëplanësh, por mbetet për t’u vlerësuar me kujdes për t’u siguruar që as të mos ekzagjerohet, por as të minimizohet. Shteti ka detyrimin dhe përgjegjësinë kryesore të parandalimit dhe luftës kundër terrorizmit, si edhe të respektimit dhe mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore të njeriut. Megjithatë, shteti duhet të mbështetet tek përkrahja e shoqërisë mbarë, duke përfshirë shoqërinë civile dhe bizneset, për të qenë i suksesshëm në luftën e tij kundër këtij fenomeni.

Mbrojtja e publikut të gjerë nga terrorizmi është shndërruar në një detyrë madhore, të shqyrtuar me kujdes dhe me shumë sfida për policinë. Detyrat e tyre kryesore në një shtet demokratik përfshijnë mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të çdo individi, në mënyrë të posaçme të drejtën për jetën; parandalimin dhe zbulimin e krimit; dhe uljen e frikës<sup>4</sup>. Për t’i zbatuar siç duhet këto detyra, me angazhimin për respektimin e të drejtave të njeriut dhe me mbështetjen e publikut të gjerë, policia mund të përdorte një qasje të policimit në komunitet me qëllim parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT.

Në zonën e OSBE-së, policimi në komunitet është shfaqur si një aspekt i rëndësishëm plotësues strategjik përkundrejt praktikave tradicionale të përdorura nga policia. Policimi në komunitet përbën një strategji për realizimin e objektivave të policimit demokratik në mënyrë me efikase dhe me më shumë efektivitet<sup>5</sup>. Policimi në komunitet përqendrohet tek vendosja e partneriteteve midis policisë dhe publikut të gjerë, ku e gjithë organizata policore, agjencitë përkatëse qeveritare dhe komunitetet bashkëpunojnë në mënyrë aktive për zgjidhjen e problemeve. Me qëllim ndërtimin e këtyre partneriteteve, policia duhet të jetë e integruar mirë në komunitet për të

---

4 *Guidebook on Democratic Policing by the Senior Police Adviser to the OSCE Secretary General* [Udhërrëfyese për policimin demokratik nga Këshilltari i Lartë për policinë pranë Sekretarit të Përgjithshëm të OSBE-së] (Vjenë: OSBE, vëllimi i dytë, 2008), seritë e publikimit SPMU, Vëllimi 1.

5 *Ibid.*, fq. 12.

forcuar besimin e publikut në lidhje me veprimet e saj, e posaçërisht përmes policimit me mirëkuptim.<sup>6</sup>

Policimi në komunitet mund të jetë një strategji efektive që ndihmon në uljen e kriminalitetit dhe përmirësimin e sigurisë së mbarë komunitetit. Në rast se kjo strategji zbatohet me planifikimin dhe përgatitjen e duhur ajo mund të sjellë një kontribut të prekshëm dhe afatgjatë në kuadrin e përpjekjeve më të përgjithshme strategjike për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT. Megjithatë, policimi në komunitet duhet të zbatohet siç duhet, duke qenë se terrorizmi është vetëm një nga shumë çështjet që mund të trajtojnë dhe krimet që mund të parandalojë.

Rrjedhimisht, udhërrëfyshi do t'u shërbejë fillimisht hartuesve të politikave dhe nëpunësve të lartë të policisë. Megjithatë, ai mund të përbëjë një dokument të dobishëm për anëtarët e shoqërisë civile, të interesuar mbi këtë tematikë, dhe në mënyrë të posaçme për liderët e komunitetit. Ai mund të shërbejë si referencë e përbashkët për promovimin e kuptimit dhe besimit reciprok, si edhe për nxitjen e dialogut midis policisë dhe publikut të gjerë mbi kërcënimin e terrorizmit dhe VERLT; të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, të cilat kanë të bëjnë me parandalimin e terrorizmit; rolin potencial të komuniteteve për parandalimin e terrorizmit; dhe mënyrën sesi policia dhe publiku i gjerë mund ta trajtojnë në mënyrë efektive përgjegjësinë, angazhimin dhe bashkëpunimin për parandalimin e terrorizmit.

### **Përdorimi i këtij udhërrëfyshi**

Ky udhërrëfyshi ofron udhëzime mbi politikën që kanë të bëjnë me tematikën kryesore që mund të ndikojë mbi suksesin apo përndryshe dështimin e përpjekjeve të politikave për nxitjen e qasjes së policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit, si edhe në luftën kundër VERLT.

Në Pjesën 2 dhe 3 të tij, Udhërrëfyshi trajton disa koncepte kyçe për sa i takon parandalimit të terrorizmit dhe qasjeve me bazë komunitare në luftën kundër terrorizmit. Në Pjesën 4 trajtohet aspekti i masës se deri ku policimi në komunitet mund të jetë frutdhënës për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT. Në Pjesën 5 jepen udhëzime praktike mbi çështje specifike që lidhen me zbatimin, të tilla si: bashkërendimi, ndarja e detyrave, trajnimi, komunikimi, shkëmbimi i informacionit, angazhimi me grupe specifike dhe vlerësimi.

---

6 *Good Practices in Building Police-Public Partnerships by the Senior Police Advisor to the OSCE Secretary General* [Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik nga Këshilltari i Lartë për policinë pranë Sekretarit të Përgjithshëm të OSBE-së] (Vjenë: OSBE, 2008), seritë e publikimit SPMU, Vëllimi 4.

Ndërsa Pjesa 4 dhe 5 përbëjnë thelbin e Udhërrëfyesit duke qenë se përqendrohen në mënyrë specifike tek policimi në komunitet. Megjithatë, në Pjesët 2 dhe 3 përshkruhet konteksti konceptual që është thelbësor për ta vendosur këtë udhërrëfyes në kontekst. Duke pasur parasysh volumin e tij, udhërrëfyesi është shkruar në mënyrë të tillë që lexuesi t'i referohet çdo seksioni/pjese dhe disa prej nën-seksioneve si pjesë më vete, ndaj mund të hasen edhe përsëritje.

Udhërrëfyesi mbështetet tek një analizë e përvojës së akumuluar në disa prej vendeve pjesëmarrëse dhe partnerëve të bashkëpunimit të OSBE-së dhe mbi botime të mëparshme të saj, ndër më të rëndësishmet prej të cilave mund të përmendim: Udhërrëfyes për Policimin Demokratik (botimi i dytë, 2008) dhe Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik (2008); Rekomandimet mbi ushtrimin e ligjit në shoqëritë multietnike nga Komisionieri i Lartë i OSBE-së për minoritetet kombëtare (2006); Lufta kundër terrorizmit, mbrojtja e të drejtave të njeriut: Manual i ODIHR-it (2007); dhe Të drejtat e njeriut në hetimet në kuadrin e antiterrorizmit: Manual praktik për forcat e rendit, përpiluar nga TNTD dhe ODIHR (2013). Në të gjithë manualet do të gjeni referenca në lidhje me këto botime, por i lutemi lexuesit t'u referohet atyre për një saktësim të mëtejshëm të temave përkatëse.

## 2. Parandalimi i terrorizmit, koncepte kryesore

Shtetet, përmes agjencive të tyre policore, në veçanti, kanë detyrimin për të marrë të gjitha masat e nevojshme për mbrojtjen e të drejtave të njeriut të të gjithë individëve brenda juridiksionit të tyre, nga terrorizmi, si pjesë e detyrimeve të tyre pozitive për garantimin e së drejtës për jetën, së drejtës për integritet fizik dhe të drejta dhe të tjera liri themelore të njeriut. Rrjedhimisht, ato duhet të përqendrohen tek parandalimi i terrorizmit duke respektuar të drejtat e njeriut dhe shtetin ligjor. Teksa vendet e ndryshme mundohen të gjejnë mënyra për parandalimin më efikas të terrorizmit po shtohen njëkohësisht përpjekjet për të kuptuar pse dhe kur individët kthejnë sytë nga terrorizmi, si ndodh kjo dhe mënyrat sesi kjo mund të parandalohet që në fillesat e veta.

### 2.1. PARANDALIMI I TERRORIZMIT, SI NJË FOKUS STRATEGJIK I PËRPPJEKJEVE NË LUFTËN KUNDËR TERRORIZMIT

---

**Në këtë nënseksion do të trajtohen temat e mëposhtme:**

- Çfarë është terrorizmi dhe si duhet përkufizuar ai?
  - Cilat janë detyrimet ndërkombëtare të shtetit në luftën kundër terrorizmit
  - Çfarë përfshin një qasje strategjike e luftës kundër terrorizmit?
  - Përse përgjegjshmëria në luftën kundër terrorizmit është një parakusht që garanton efikasitetin?
-

### 2.1.1. Çfarë është terrorizmi?

Komuniteti ndërkombëtar ka theksuar në një sërë rastesh se e dënon me forcë terrorizmin, me të gjitha format dhe mënyrat që ai manifestohet, nga kushdo dhe kudo dhe për çfarëdo qëllimi, si një ndër kërcënimet më serioze të paqes dhe sigurisë në mbarë botën.<sup>8</sup> Po ashtu, komuniteti ndërkombëtar ka hedhur poshtë me forcë identifikimin e terrorizmit me çfarëdo kombësie, përkatësie fetare apo etnike.<sup>9</sup>

Terrorizmi është një ndër krimet e rënda. Ai nuk mund dhe nuk duhet të lidhet në asnjë mënyrë me ndonjë kombësi, përkatësi fetare apo etnike.

Ndonëse në jurisprudencën ndërkombëtare nuk gjen ndonjë përkufizim të pranuar botërisht për sa i përket terrorizmit, për ta etiketuar një akt si “terrorizëm” do të thotë të vërtetosh jo vetëm që ai mbart disa karakteristika, por gjithashtu që nuk mund të përligjet nga asnjë konsideratë politike, filozofike, ideologjike, racore, etnike apo fetare<sup>10</sup> Megjithatë, ka një nocion të kontestuar, sipas të cilit legjitimohet përdorimi i disa formave të dhunës në rrethana të veçanta dhe se ky përdorim në këto rrethana nuk duhet të konsiderohet si terrorizëm.<sup>11</sup> Për më tepër, një përkufizim më i gjerë nga ç’duhet i terrorizmit mund të shpërdorohet për të shtypur kundërshtimet paqësore dhe minimin e shoqërisë demokratike.

Ndaj edhe përcaktimi i një përkufizimi të saktë mbi terrorizmin përbën një element me shumë rëndësi në luftën me sukses kundër terrorizmit, duke garantuar përputhshmëri me sundimin e shtetit ligjor dhe me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Kjo nuk ka të bëjë thjesht dhe vetëm me konotacionin politikomoral të termit. Aplikimi i termit mbart gjithashtu implikime të rëndësishme, qoftë në kuadrin kombëtar, qoftë në arenën ndërkombëtare, për sa i takon p.sh.,

7 Shih: *Countering Terrorism, Protecting Human Rights: A Manual* [Lufta kundër terrorizmit, Mbrojtja e të drejtave të njeriut: Manual] (Varshavë: OSBE/ODIHR, 2007), <<http://www.osce.org/odihr/29103>>.

8 Asambleja e Përgjithshme e OKB-së “The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy” [Strategjia globale e Kombeve të Bashkuara në luftën kundër terrorizmit], Dokumenti A/RES/60/288, 2006, <<http://www.un.org/en/terrorism/strategy-counterterrorism.shtml>>.

9 OSBE Këshilli Ministror, “Charter on Preventing and Combating Terrorism” [Karta për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit], Porto, 7 dhjetor 2002 <<http://www.osce.org/odihr/16609>>.

10 Shih p.sh., Asambleja e Përgjithshme e OKB-së, “Declarations on Measures to Eliminate International Terrorism” [Deklarata për masat në lidhje me eliminimin e terrorizmit ndërkombëtar], Dokumenti A/RES/49/60, 1994, para. 1; dhe rezolutat e Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1373 (2001), para. 3, dhe 1566 (2004), para. 3.

11 Ka pasur shpesh një argument që përdorimi i dhunës, që përndryshe mund të konsiderohet si terrorizëm, është legjitim në ndjekje të vetë-vendosjes, pavarësisë apo si rezistencë ndaj pushtuesit të huaj. Shih OSBE/ODIHR, *Countering Terrorism [Përballja me terrorizmin]*, op. cit., shënimi 7, fq. 23.

këndvështrimit ligjor për shkëmbimin e informacionit, garantimin e asistencës reciproke juridike, ngrirjes dhe konfiskimit të asetëve dhe ekstradimit.

Terrorizmi ndodh në shumë kontekste të ndryshme dhe shpaloet në po aq forma. Pa u përpjekur të përkufizojmë terrorizmin, ndër karakteristikat e zakonshme të tij zakonisht përfshihen:

- rreziku (për jetën, gjymtimin apo pronën);
- një përpjekje për minimin e qëllimshëm të qeverisë demokratike, kryesisht përmes përpjekjeve për influencimin e politikave dhe hartuesve të ligjeve; dhe
- një përjasje pa dallim ndaj përzgjedhjes së objektivave, me qëllim mbjelljen e frikës dhe terrorit në popullatë.

Aktet terroriste janë veprime kriminale dhe rrjedhimisht, janë pjesë e tagrit të sistemit të drejtësisë penale. Standardet e të drejtave të njeriut do të zbatohen pavarësisht nëse një incident i caktuar konsiderohet si akt terrorist apo një vepër tjetër që hyn në kategorinë e krimeve të rënda.

Një zgjidhje në lidhje me vështirësinë për përkufizimin e terrorizmit mund të jetë përqendrimi tek parandalimi dhe/ose ndëshkimi i sjelljeve me natyrë të mirëfilltë terroriste. Ndonëse ende bashkësia ndërkombëtare nuk ka mundur të gjejë konsensus mbi definicionin e terrorizmit, është rënë dakord që disa akte përbëjnë akte terroriste.<sup>12</sup> Këto krime si p.sh. (rrëmbimi/marrja peng e një avioni) tashmë janë objekt i 18 konventave dhe protokolleve ndërkombëtare të miratuara nga Organizata e Kombeve të Bashkuara (OKB) apo agjencitë e saj.<sup>13</sup>

Sipas kësaj logjike, Këshilli i Sigurimit i OKB-së, në rezolutën e vet nr. 1566 (viti 2004) përdor tre kriterë përmbledhëse për të karakterizuar terrorizmin: (i) (synimi); (ii) qëllimi; dhe (iii) sjellja specifike, si më poshtë vijon:<sup>14</sup>

- i. Vepra penale kundër civilëve, të kryera me synimin e shkakimit të vdekjes apo dëmtimeve të rënda trupore, apo rrëmbim;

12 Negociatat brenda OKB-së vazhdojnë për një projekt-konventë gjithëpërfshirëse mbi terrorizmin, ku do të përfshihej edhe një përkufizim mbi terrorizmin. Për më shumë informacion në lidhje me punën e komitetit të përkohshëm të ngritur nga Asambleja e Përgjithshme, Rezoluta 51/210, shih <<http://www.un.org/law/terrorism>>.

13 "Status in the OSCE area of the Universal Anti-terrorism Conventions and Protocols as well as Other International and Regional Legal Instruments Related to Terrorism and Cooperation in Criminal Matters" [Statusi në zonën e OSBE-së i konventave dhe protokolleve universale antiterrorizëm, si edhe instrumenteve të tjera ndërkombëtare dhe rajonale që lidhen me terrorizmin dhe bashkëpunimin në çështjet penale], OSBE, shtator 2013, <<http://www.osce.org/atu/17138>>.

14 Rezoluta nr. 1566 (2004) miratuar nga Këshilli i Sigurimit i OKB-së, në takimin e vet nr. 5053, më 8 tetor 2004 (S/RES/1566 (2004)), <[http://www.un.org/ga/search/view\\_doc.asp?symbol=S/RES/1566 \(2004\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1566 (2004))>. Kjo rezolutë nuk është ligjërisht e detyrueshme.

- ii. Pavarësisht nëse është i motivuar nga konsiderata politike, filozofike, ideologjike, racore, etnike, fetare apo të ndonjë natyre të ngjashme, me qëllimin e provokimit të një gjendjeje terrori tek publiku i gjerë, tek një grup individësh, apo individë të veçantë, frikësimin e popullatës apo duke detyruar një qeveri apo organizatë ndërkombëtare të kryejë apo të mos kryejë një veprim; dhe
- iii. Që përbëjnë krime nën dritën dhe sipas përshkrimit të konventave dhe protokolleve ndërkombëtare në lidhje me terrorizmin.

Qasja përmbledhëse e aplikuar në rezolutën nr. 1566 për përkufizimin e terrorizmit u mbështet nga Raportuesi i parë i Posaçëm i Kombeve të Bashkuara për nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut, në përballjen me terrorizmi.<sup>15</sup> Ai theksoi gjithashtu se përkufizimet e legjisllacioneve vendase në lidhje me terrorizmin mund të përfshinin me legjitimitet të plotë sjellje të tjera, në kombinim me dy kriteret e para, d.m.th., të synimit dhe qëllimit të evidentuara në rezolutën nr. 1566.

“Terrorizmi” dhe krimet që lidhen me të duhet të gjejnë shprehje të qartë në legjisllacionin vendas, me saktësi, në mënyrë jodiskriminuese dhe pa prapaveprim. Ligjet dhe rregulloret përkatëse duhet të vihen në dispozicion të publikut të gjerë dhe duhet të zbatohen me përpikëri dhe transparencë nga autoritetet publike, duke përfshirë policinë dhe gjyqësorin. Kjo do të përbënte një parakusht që njerëzit ta kuptonin ligjin dhe rrjedhimisht, ta përshtatin sjelljen e tyre. Kjo është po kaq e rëndësishme për sigurimin e bazës për veprime efikase dhe të përgjegjshme kundër terrorizmit, duke përfshirë veprimet e ndërmarra nga policia, në përputhje me veprimin e shtetit ligjor dhe standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut.

### *2.1.2. Qasja strategjike në luftën kundër terrorizmit*

Për t’u organizuar, si edhe për të planifikuar dhe zbatuar sulmet e tyre, terroristëve u duhen rekrutë dhe mbështetës, fonde, armë, mundësi udhëtimi pa pengesa, forma të tjera të mbështetjes materiale (si p.sh. mjete komunikimi, vende për t’u fshehur) dhe akses ndaj objektivave të cenueshëm. Rrjedhimisht, që lufta kundër terrorizmit të jetë efikase, kërkohet një qasje gjithëpërfshirëse dhe strategjike, duke u bazuar dhe mbështetur tek një gamë e gjerë politikash dhe masash.

15 Raporti i Raportuesit të Posaçëm të OKB-së mbi nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirisë themelore, në përballje me terrorizmin, Martin Scheinin, “Ten areas of best practices in countering terrorism” [Dhjetë fusha të praktikave më të mira në përballjen me terrorizmin], Asambleja e Përgjithshme e OKB-së, seanca 16 e Këshillit të të drejtave të njeriut, 22 dhjetor 2010, Dokumenti A/HRC/16/51.

Qasjet strategjike në luftën kundër terrorizmit shpesh përfshijnë disa objektiva, duke trajtuar stade të ndryshme kronologjike, sipas ndodhjes së terrorizmit.<sup>16</sup>

Këto objektiva në mënyrë të përgjithshme mund të kategorizohen si më poshtë vijon:

- Parandalimi i burrave dhe grave për t'u bërë terroristë;
- Dhënia e mundësisë për t'u tërhequr dhe sigurimi i mbështetjes për individët që janë në rrugën drejt VERLT-it ose janë të përfshirë në të;
- Mohimi i mbështetjes, burimeve dhe mjeteve për t'u organizuar apo planifikuar dhe realizuar sulmet për personat e dyshuar si terroristë;
- Përgatitje dhe mbrojtje ndaj akteve terroriste, për të ulur cenueshmërinë e objektivave potencialë, në veçanti të infrastrukturës kritike;
- Ndjekja e të dyshuarve si terroristë, me qëllim kapjen dhe nxjerrjen e tyre përpara drejtësisë; dhe
- Reagimi ndaj sulmeve terroriste përmes masave proporcionale për zbutjen e impaktit të këtyre sulmeve dhe për t'u ardhur në ndihmë viktimave.

Shtetet kanë detyrimin e sigurimit të mbrojtjes kundrejt akteve terroriste dhe kjo kërkon prej tyre vendosjen e një theksi të posaçëm tek parandalimi i terrorizmit. Kjo pasqyrohet në detyrimet e tyre ndërkombëtare juridike dhe në angazhimet politike. Strategjia globale e Kombeve të Bashkuara për luftën kundër terrorizmit përcakton më së shumti një qasje holistike në lidhje me antiterrorizmin, e cila përfshin:

- Masa për trajtimin e kushteve që çojnë në përhapjen e terrorizmit ;
- Masa për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit; dhe
- Masa për garantimin e respektimit të të drejtave të njeriut për të gjithë individët dhe sundimin e ligjit, si baza themelore e luftës kundër terrorizmit.

Rezoluta e Këshillit të Sigurimit të OKB-së, me nr. 1373 (viti 2001) përcakton si një detyrim ligjor për të gjitha shtetet krijimin e kuadrit të përshtatshëm ligjor, rregullator dhe institucional, duke përfshirë edhe:

- Mosdhënien e asnjë forme mbështetjeje, aktive apo pasive, për njësitë apo personat e përfshirë në akte terroriste;
- Parandalimin dhe ndërprerjen e financimit të terrorizmit;
- Ndërprerjen e rekrutimit të anëtarëve të grupeve terroriste;
- Eliminimin e furnizimit të terroristëve me armë;
- Parandalimin e lëvizjes së terroristëve apo grupeve terroriste;
- Mossigurimin e një vendi të sigurt personave që financojnë, planifikojnë, mbështesin apo kryejnë akte terroriste, apo u japin strehë të tjerëve;

<sup>16</sup> Në shumë vende, një qasje strategjike ndaj terrorizmit është e përfshirë në politikën kombëtare të sigurimit. Disa vende dhe organizata të tjera kanë hartuar një dokument specifik, i cili është i disponueshëm për publikun, ku përshkruhet strategjia përkatëse për luftën kundër terrorizmit. Këto dokumente strategjike shpesh përdorin terminologji të ngjashme, por me variacione për sa i përket kuptimit aktual të termave.



- Garantimin që çdo person, i cili merr pjesë në financimin, planifikimin, përgatitjen apo kryerjen e akteve terroriste apo në mbështetjen e akteve terroriste, të sillet përpara drejtësisë; dhe
- Sigurimin e sa më shumë asistence reciproke juridike në lidhje me çështjet penale që kanë të bëjnë me terrorizmin.<sup>17</sup>

Rezoluta nr. 1456 (viti 2003) e Këshillit të Sigurimit të OKB-së dhe rezolutat që vijuan më pas detyrojnë shtetet të garantojnë që çdo masë e marrë në luftën kundër terrorizmit të jetë në përputhje me jurisprudencën ndërkombëtare, në mënyrë të veçantë me jurisprudencën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, ligjin për refugjatët dhe ligjin humanitar.<sup>18</sup>

### *2.1.3. Llogaridhënia, legjitimiteti dhe besimi tek antiterrorizmi*

Efikasiteti, legjitimiteti dhe besimi tek veprimi i shtetit në luftën kundër terrorizmit do të minoheshin nëse (shteti, përmes cilësdo agjenci të vet, e përdor pushtetin në shkelle të standardeve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Kjo situatë do të përkeqësohej më tej nga mungesa, reale apo e perceptuar, e një llogaridhënieje efektive, që do të bënte të mundur mosndëshkimin e agjentëve shtetërorë për masa të paligjshme antiterroriste.

Politikat dhe masat antiterrorizëm, si çdo veprim tjetër i ndërmarrë nga autoritetet publike në një shtet demokratik, duhet të jenë të përgjegjshme. Përgjegjshmëria nënkupton që politikat dhe masat të jenë të hapura për mbikëqyrje nga institucione të ndryshme mbikëqyrëse. Mekanizmat që sigurojnë përgjegjshmërinë duhet të përfshijnë si degën e ekzekutivit, ashtu edhe atë të legjislativit të qeverisë, si edhe një sistem gjyqësor të pavarur, të paanshëm dhe të mirinformuar, si dhe të përfshijnë mbikëqyrjen civile, që do të kryhet nga OJQ-të, media dhe publiku i gjerë.

Mungesa e një mbikëqyrjeje dhe përgjegjshmërie efektive të politikave dhe masave antiterrorizëm:

- rrit ndjeshëm rrezikun që veprimet antiterrorizëm të jenë jo vetëm të paefektshme, por edhe antiproduktive, duke shkelur të drejtat e njeriut dhe duke kontribuar rrjedhimisht në VERLT; dhe

17 Rezoluta nr. 1373 (2001) e miratuar nga Këshilli i Sigurimit të OKB-së, mbledhja 4345, datë 28 shtator 2001 (S/RES/1373 (2001), <[http://www.un.org/en/sc/ctc/specialmeetings/2012/docs/United%20Nations%20Security%20Council%20Resolution%201373%20\(2001\).pdf](http://www.un.org/en/sc/ctc/specialmeetings/2012/docs/United%20Nations%20Security%20Council%20Resolution%201373%20(2001).pdf)>.

18 Rezoluta nr. 1456 (2003) e miratuar nga Këshilli i Sigurimit të OKB-së, mbledhja 4688, datë 20 janar 2003 (S/RES/1456 (2003), <<http://www.unrol.org/files/UNSCR1456.pdf>>.

- qoftë reale apo e perceptuar, minon besimin e publikut tek veprimet antiterrorizëm të autoriteteve publike dhe gatishmërinë e publikut për mbështetje aktive të luftës kundër terrorizmit.

Duke qenë se policia luan një rol shumë të rëndësishëm në luftën kundër terrorizmit merr rëndësi të dorës së parë fakti që policia të mbajë përgjegjësi për veprimet e saj, duke nisur që nga sjellja e individëve brenda radhëve të policisë, tek vendimet e drejtuesve, planifikimi dhe zbatimi i operacioneve specifike dhe strategjia e përgjithshme, për garantimin e legjitimitetit, besimit, dhe mbështetjes së publikut. Të gjithë oficerët e policisë janë përgjegjës përpara ligjit dhe duhen vënë përpara përgjegjësisë për shkelje të ligjit. Mekanizmat efikase të mbikëqyrjes dhe llogaridhënies janë dobiprurës si për policinë, ashtu edhe për publikun e gjerë. Ato sigurojnë më shumë objektivizëm në trajtimin e ankesave ndaj veprimeve të policisë dhe ndihmojnë në rritjen e besimit të publikut tek policia. Gjithashtu, ato garantojnë mbrojtje për individë të ndryshëm në rangjet e policisë përmes garantimit të proceseve të paanshme dhe të ndershme në hetimin e ankesave ndaj tyre.

---

### **Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 2.1.**

- Terrorizmi nuk mund dhe nuk duhet të lidhet me asnjë kombësi, përkatësi fetare apo etnike. Terrorizmi është:
  - krim i rëndë;
  - kryhet me qëllim për të shkakuar vdekjen apo dëmtime të rënda trupore, apo për të marrë pengje; dhe
- provokimin e gjendjes së terrorit tek masa e gjerë e publikut, tek një grup individësh apo tek individë të caktuar, duke frikësuar popullatën apo duke detyruar një qeveri apo organizatë ndërkombëtare të kryejë apo të mos kryejë akte të caktuara.<sup>19</sup>
- Legjislacioni vendas duhet ta përkufizojë terrorizmin dhe krimet që lidhen me të në një mënyrë të qartë, të saktë, jodiskriminuese dhe joprapavepruese, me qëllim krijimin e një baze për një reagim efikas të drejtësisë penale. Një përkufizim më i gjerë nga ç'duhet i terrorizmit rrezikon të minojë të drejtat e njeriut dhe sundimin e shtetit ligjor. Legjislacioni që lidhet me antiterrorizmin duhet të jetë i disponueshëm për publikun.

---

19 Për një model të përkufizimit të terrorizmit të rekomanduar nga ish-Raportuesi i Posaçëm i OKB-së mbi nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, në përballje me terrorizmin, Martin Scheinin, shih "Ten areas of best practices in countering terrorism" [Dhjetë fushat e praktikave më të mira në përballje me terrorizmin], *op. cit.*, shënimi 15, fq. 13-15.

- Shtetet kanë detyrimin të garantojnë mbrojtje ndaj terrorizmit dhe të sigurohen që çdo masë në luftën kundër tij është në përputhje me jurisprudencën ndërkombëtare, në veçanti me jurisprudencën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, ligjin për refugjatët dhe ligjin humanitar.
- Për të luftuar terrorizmin me efikasitet nevojiten përpjekje gjithëpërfshirëse dhe strategjike, në mënyrë të posaçme për të parandaluar shndërrimin e njerëzve në terroristë, për të hedhur në erë planet e të dyshuarve si terroristë dhe për t'i sjellë ata përpara drejtësisë në gjykatë.
- Mungesa e një llogaridhënieje efektive për veprimet e shtetit dhe agjentëve të tij në luftën kundër terrorizmit e rrit riskun për shkelje të të drejtave të njeriut, mund të nxisë më tej terrorizmin dhe të minojë besimin e publikut dhe mbështetjen e këtij të fundit në lidhje me përpjekjet antiterrorizëm.

## 2.2. TË KUPTUARIT E EKSTREMIZMIT DHE RADIKALIZMIT TË DHUNSHËM QË FAVORIZOJNË TERRORIZMIN

### Në këtë nënseksion do të trajtohen temat e mëposhtme:

- Çfarë është radikalizmi terrorist?
- A kanë terroristët një profil tipik? Cilat janë rreziqet dhe kufizimet kur përpiqemi të përcaktojmë një profil të tillë?
- Cilat janë kushtet që favorizojnë terrorizmin? A ka ndonjë kusht të veçantë më të rëndësishëm se të tjerët që do të çonte në terrorizëm?

Teksa vendet përpiqen të gjejnë instrumente më efektive për parandalimin e terrorizmit janë shtuar njëkohësisht edhe përpjekjet për të përcaktuar si fillim përse dhe si individët hyjnë në rrugën e terrorizmit dhe sesi mund të evitohet kjo që në fazat fillestare. Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së kanë theksuar nevojën për të kuptuar dhe luftuar më mirë fenomenin e VERLT përmes një qasjeje shumëplanëshe.<sup>20</sup>

20 OSBE, Këshilli Ministror, "Ministerial Statement on Supporting the United Nations Global Counter Terrorism Strategy" [Deklarata Ministrore në Mbështetje të Strategjisë Globale të OKB-së në Luftën Kundër Terrorizmit], Madrid, 30 nëntor 2007, <<http://www.osce.org/mc/29544>>.

### 2.2.1. Çfarë është radikalizmi terrorist?

Sfida e parë për trajtimin me sukses të VERLT-it ka të bëjë me paqartësinë e vetë konceptit. Motivet e mundshme, idetë dhe faktorë të tjerë që mund ta nxisin një individ drejt VERLT janë të ndryshme dhe komplekse dhe asnjë faktor i vetëm nuk është i nevojshëm apo i mjaftueshëm që të përbëjë radikalizëm terrorist. Nuk ka ndonjë profil të vetëm të individëve të cilët janë lidhur me terrorizmin, ndaj edhe supozimet bazuar mbi raste individuale të së kaluarës apo së tashmes janë rrjedhimisht tejet të kufizuara për sa i përket zbatimit të tyre. Profile përgjithësuese të ndërtuara mbi supozime stereotipike bazuar tek përkatësia fetare, racore, etnike, seksuale apo statusi ekonomiko-shoqëror, jo vetëm që janë diskriminuese, por edhe nuk kanë efekt.<sup>21</sup>

Radikalizmi nuk përbën kërcënim për shoqërinë, në rast se nuk lidhet me dhunën apo veprime të tjera të paligjshme, si fjala vjen nxitja e urrejtjes, sipas përshkrimit juridik, në përputhje me jurisprudencën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Radikalizmi eventualisht mund të jetë një forcë e një ndryshimi pozitiv. Kështu p.sh., avokatët e të drejtave politike dhe ata të të drejtave të njeriut, të cilët luajtën një rol vendimtar në heqjen e skllavërisë dhe ata që mbështetën të drejtën universale të votës, dikur konsideroheshin si radikalë, duke qenë se ishin kundër ideve dhe opinioneve të përgjithshme mbizotëruese të shoqërive të tyre.

Radikalizmi terrorist përfaqëson një proces, ku një individ nis ta pranojë dhunën terroriste si një rrugë të mundshme, madje edhe legjitime, veprimi. Eventualisht, por jo domosdoshmërisht kjo mund ta bëjë një individ të mbështesë, të veprojë në mbështetje apo të përfshihet në terrorizëm. Megjithatë, nuk ka asgjë të prerë me thikë në rrugën e përfshirjes në terrorizëm. Radikalizmi terrorist mund të ndodhë në një sërë rrethanash nga më të ndryshmet dhe me shpejtësi po kaq të ndryshme. Çdo rast radikalizmi terrorist dhe rekrutimi për qëllime terrorizmi është rezultat i një ndërthurjeje unike të një mjedisi lehtësues me rrethanat dhe psikologjinë personale të çdo burri apo gruaje.

Nuk ka ndonjë profil të vetëm që do të përshkruante një terrorist, sikundërse nuk ka asnjë rrugë të qartë që të çon drejt terrorizmit. Shtysat e mundshme të radikalizmit terrorist janë të ndryshme, komplekse dhe kombinohen në mënyrë unike për çdo rast.

21 Shih Seksionin 2.4.7 të këtij Udhërrëfyesi.

Radikalizmi terrorist dhe rekrutimi nuk ndodhin në vakuum. Ato duhen konsideruar si një proces interaktiv midis individit dhe influencave të jashtme, duke përfshirë propagandistët dhe rekrutuesit e terrorizmit, zhvillimet e shoqërisë në përgjithësi dhe veprimet e autoriteteve publike. Termat radikalizëm “ i vetëkontrolluar apo i vetënisur” shpesh përdoren kur ekziston një nivel minimal ndërveprimi me personat që kërkojnë aktivisht të radikalizojnë dhe të rekrutojnë një individ. Radikalizmi terrorist i ndihmuar nga interneti sa vjen e po bëhet më shqetësues për vendet në të gjithë zonën e OSBE-së dhe përtej saj. Ai lidhet me fenomenin e ashtuquajtur terroristë të vetmuar apo terroristë vetëveprues, që duket sikur veprojnë vetëm, pa donjë drejtim apo mbështetje të qartë nga jashtë.

Radikalizmi terrorist është një proces dinamik: ai mund të përshpejtohet, mundet edhe të ngadalësohet dhe në disa raste të zmbrapset. Rrjedhimisht, me qëllim garantimin e parandalimit dhe luftës kundër VERLT, është e rëndësishme të kuptohet natyra dhe ndikimi i faktorëve të ndryshëm dhe shkalla sipas së cilës ato mund të ndryshojnë dhe ndërveprojnë në raste të ndryshme. Në këtë aspekt, është e dobishme të bëhet dallimi midis faktorëve shtytës dhe tërheqës.<sup>22</sup> Disa faktorë, si p.sh. një rekrutues karizmatik, mund të ndikojnë duke e tërhequr individin në rrugën e radikalizmit të dhunshëm. Faktorë të tjerë si, përjetimi i dhunës, përfshirë edhe dhunën në duart e agjentëve të shtetit, mund ta bëjnë një individ më të cenueshëm ndaj “tërheqjes” së terrorizmit, duke e shtyrë atë drejt radikalizmit të dhunshëm.

### 2.2.2. Kushtet që favorizojnë terrorizmin

Ndonëse nuk ekziston një grup i qëndrueshëm faktorësh që nxisin radikalizmin terrorist, disa janë evidentuar si më të veçantë. Nder kushtet që favorizojnë terrorizmin, të cilët njihen nga OKB-ja dhe OSBE-ja, përfshihen “konfliktet e zgjatura të pazgjidhura, zhveshja nga aspektet njerëzore e viktimave të terrorizmit në të gjitha format dhe manifestimet e tij, mungesa e sundimit të ligjit, shkelja e të drejtave të njeriut, diskriminimi për shkak të përkatësisë etnike, kombëtare dhe fetare, përjashtimi politik, margjinalizimi shoqëror dhe ekonomik dhe keqeverisja”.<sup>23</sup>

Ekzistojnë një numër kushtesh strukturore të natyrës sociale, ekonomike dhe politike që mund t’i shtojnë individët drejt terrorizmit, të tilla si: diskriminimi dhe forma të

22 Andrew Silke, “Becoming a Terrorist” [Si të bëhesh terrorist], në Andrew Silke (ed.), *Terrorist, Victims and Society: Psychological Perspectives on Terrorism and its Consequences* [Terroristët, viktimat dhe shoqëria]: Perspektivat psikologjike mbi terrorizmin dhe pasojat e tij (Hoboken, NJ: Wiley, 2003).

23 The UN Global Counter Terrorism Strategy” [Strategjia globale e OKB-së në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 8; OSBE, “Ministerial Statement on Supporting the United Nations Global Counter Terrorism Strategy” [Deklarata Ministrore në Mbështetje të Strategjisë Globale të OKB-së në Luftën Kundër Terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 20.

tjera të shkeljes së të drejtave të njeriut (duke përfshirë ato që vijnë si rezultat i masave antiterrorizëm), mungesa e aksesit në arsim etj, të cilat nuk mjaftojnë në vetvete për t'u konsideruar si radikalizëm terrorist.<sup>24</sup> Është e rëndësishme të mbahen parasysh një sërë faktorësh të tjerë psikologjikë, ndërpersonalë dhe ideologjikë për të shpjeguar mobilizimin. Këta faktorë mund të shpjegojnë se përse një individ i caktuar mund të ndjekë një rrugë të radikalizmit terrorist, ndërsa një tjetër me rrethana dhe historik të ngjashëm të mos e bëjë një gjë të tillë.

Faktorët psikologjikë dhe njohës, si p.sh. imazhi për vetveten, ndjesia e identitetit dhe përkatësisë, pritshmëritë, besimet dhe qëndrimet janë dinamike dhe formësojnë mënyrën sesi një person i përjeton dhe reagon ndaj mjedisit dhe ngjarjeve të tij/saj.<sup>25</sup> Ato mund të ndikojnë në zhvillimin e ndjenjave negative të zhvendosjes, së të qenit “ndryshe”, për shembull, te ndjenjat e të qenit i përjashtuar, i refuzuar, privimi relativ, ndjenjat e poshtërimit, viktimizimit, padrejtësisë, zhgënjimit, revoltës apo epërsisë. Kjo mund ta shtyjë dikë të jetë pre e terrorizmit më shumë nga të tjerët. Të rinjtë shpesh kanë rezultuar më të dobët ndaj VERLT: në përfytyrje me çështjet e identitetit, vendit të tyre në botë dhe të ardhmes, ata janë më të prirë për të marrë në “sy” rrezikun dhe për të sfiduar gjendjen ekzistuese. Cenueshmëria psikologjike mund të rritet papritur dhe në mënyrë dramatike, si rrjedhojë e traumës së shkaktuar nga një ngjarje e cila ka ndikuar rëndë dhe ndjeshëm tek një person.<sup>26</sup>

Përhapja dhe ekspozimi ndaj ideve dhe historive që legjitimojnë terrorizmin dhe nxisin joshjen ndaj tij janë faktorë të rëndësishëm tërheqës.<sup>27</sup> Shumë terroristë dhe ekstremistë të dhunshëm tjerin me mjeshtëri dhe përhapin historitë e tyre, në mënyrë të tillë që individit apo grupit i caktuar të njehsohet me to apo të gjejë veten tek ato dhe pastaj të bëhet objekt i radikalizmit dhe rekrutimit. Ka një sërë mënyrash të ndryshme që mund të përdoren për të legjitimuar dhe për ta rritur joshjen e terrorizmit, duke përfshirë:

- Përdorimi i logjikës se qëllimi justifikon mjetin, me argumentin se dhuna është e nevojshme për arritjen e një objekti imperativ social, ideologjik, politik, etj., dhe se nuk ka alternativë tjetër;

24 Kështu, p.sh., terroristët e atentateve me bomba të aeroportit të Gllasgout në Mbretërinë e Bashkuar, në vitin 2007, kishin mbaruar fakultetet e mjekësisë dhe inxhinierisë dhe ishin të punësuar. Terroristi i sulmeve terroriste në Norvegji në korrik 2011 vinte nga shtresë e mesme dhe nga grupi maxhoritar i popullatës.

25 Shih, p.sh., John Horgan dhe Max Taylor, “A Conceptual Framework for Understanding the Psychological Process in the Development of the Terrorist” [Një kuadër konceptual për të kuptuar procesin psikologjik në zhvillimin e terrorizmit], *Terrorism and Political Violence* [Terrorizmi dhe dhuna politike], Vëll. 18, nr. 4, 2006, pp. 588-601.

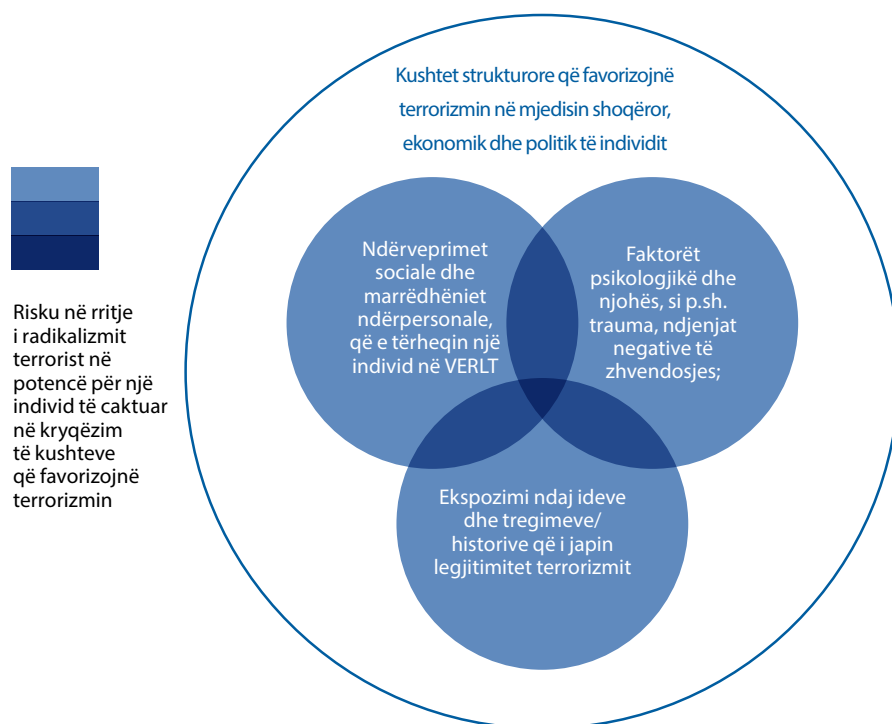
26 Martha Crenshaw, “The Causes of Terrorism” [Shkaqet e terrorizmit], *Comparative Politics* [Politika krahasuese], Vëll. 13, nr. 4, korrik 1981, fq. 379-399.

27 *Studies into Violent Radicalization: the Beliefs, Ideologies and Narratives*, [Studime mbi radikalizmin e dhunshëm: besimet, ideologjitë dhe historitë] (Londër: *The Change Institute*, 2008). Ky studim u krye për llogari të Komisionit Evropian.

- Zhveshja e viktimave të synuara nga aspektet njerëzore, mbi bazën e intolerancës, urrejtjes dhe mohimit të dinjitetit universal njerëzor;
- Paraqitja e terrorizmit si diçka interesante, kundër rrymës apo kundër autoriteteve; dhe
- Mbështetja tek karizma dhe/ose legjitimiteti i perceptuar i terroristëve dhe udhëheqësve të tyre në veçanti.

**Ndërveprimet sociale, dinamikat në grup dhe marrëdhëniet ndërpersonale luajnë një rol parësor si faktorë tërheqës, me përjashtim të rasteve të radikalizmit të vetëdrejtuar dhe të vetënisur.**<sup>28</sup> Njerëzit bëhen pjesë e VERLT përmes njohjeve personale, bashkëmoshatarëve, farefisit, ose përzgjidhen nga rekrutues terroristë. Rekrutuesit terroristë identifikojnë, “i gjuajnë” dhe përgatisin burra dhe gra të dobët, i “kapin” ata duke iu siguruar mbështetje materiale dhe/ose psikologjike dhe abuzojnë me besimin e tyre, për t’i manipuluar apo indoktrinuar ata që të përfshihen me terrorizmin.

**Figura nr. 1: Kushtet që favorizojnë radikalizmin terrorist në një rast individual**



28 Marc Sageman, *Understanding Terror Networks* [Të kuptuarit e rrjeteve terroriste] (Filadelfia: University of Pennsylvania Press, 2004).

---

## Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 2.2

- Radikalizmi terrorist përfaqëson një proces dinamik, sipas të cilit një individ nis ta pranojë dhunën terroriste si një rrugë të mundshme, ndofta edhe legjitime, veprimi.
  - Radikalizmi nuk përbën kërcënim për shoqërinë nëse nuk lidhet me dhunë apo me akte të tjera të paligjshme, si p.sh.: nxitja e urrejtjes, sipas përkufizimit ligjor, në përputhje me legjisllacionin ndërkombëtar për të drejtat e njeriut. Radikalizmi mund të shndërrohet në një forcë për ndryshime pozitive.
  - Nuk ka një rrugë të qartë që të çon drejt terrorizmit, si edhe nuk ekziston një grup faktorësh të qëndrueshëm që të përbëjnë shtysa për radikalizmin terrorist. Profilët e ndërhuara mbi bazën e supozimeve stereotipike për shkak të përkatësisë fetare, racore, etnike, gjinore, statusit ekonomiko-shoqëror, etj., jo vetëm që janë diskriminues, por edhe nuk kanë efek.
  - Çdo rast i radikalizmit terrorist është rrjedhojë e një ndërthurjeje unike midis një mjedisi që e bën të mundur një gjë të tillë dhe trajektore personale dhe psikologjisë së një individi të caktuar.
  - Kushtet që favorizojnë terrorizmin, të njohura dhe të pranuar nga OKB-ja dhe OSBE-ja përfshijnë: "konfliktet e zgjatura, të pazgjidhura, zhveshja e viktimave të terrorizmit nga aspektet njerëzore në të gjitha format dhe mënyrat që ai shpaloset, mungesa e rendit, shkelja e të drejtave të njeriut, diskriminimi mbi baza etnike, kombëtare dhe fetare, përjashtimi politik, marginalizimi me karakter ekonomiko-shoqëror dhe keqqueverisja".<sup>29</sup>
- 

29 "The United Nations Global Counter Terrorism Strategy" [Strategjia e OKB-së në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 8; OSBE, "Ministerial Statement on Supporting the United Nations Global Counterterrorism Strategy" [Deklarata Ministrore në Mbështetje të Strategjisë Globale të OKB-së në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 20.



### 2.3. PËRBALLJA ME EKSTREMIZMIN DHE RADIKALIZMIN E DHUNSHËM QË FAVORIZOJNË TERRORIZMIN

---

**Në këtë nënseksion do të trajtohen çështjet e mëposhtme:**

- Çfarë masash mund të ndërmerren për ta luftuar VERLT me efikasitet?
  - Çfarë nënkuptohet me një reagim efikas të drejtësisë penale ndaj VERLT?
  - Si duhet ta trajtojnë shtetet problemin e kushteve që favorizojnë terrorizmin?
  - Cilat janë ndërhyrjet e përcaktuara që mund të nevojiten të përdoren për këtë qëllim?
- 

Në mënyrë që lufta kundër terrorizmit të jetë efektive dhe e qëndrueshme, ajo duhet të përputhet gjithnjë me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Reagimi i shtetit ndaj kërcënimit të VERLT duhet të jetë i bazuar mbi fakte dhe të jetë proporcional, me qëllim shmangien e humbjes së besimit dhe mbështetjes së publikut, si dhe shmangien e viktimizimit dhe formave të tjera të vlerësimit të paqëllimshëm të historive të terroristëve. Për më tepër, reagimi i shtetit nuk mund të kufizohet vetëm tek veprimet represive të përqendruara tek ndjekja e terroristëve, mohimi i mundësive materiale dhe përmbysja e planeve terroriste. Punës së zakonshme të antiterrorizmit të agjencive informative dhe forcave të rendit duhet t'u shtohen përpjekjet parandaluese për trajtimin e problematikës që çon në përhapjen e terrorizmit, për dhënien fund të radikalizmit terrorist dhe pengimin e rekrutimit.

Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-se njohin nevojën për trajtimin e “faktorëve të ndryshëm shoqërorë, ekonomikë, politikë etj., përfshirë separatizmin dhe ekstremizmin ekstrem, që krijojnë kushtet në të cilat organizatat terroriste janë në gjendje të rekrutojnë dhe të sigurojnë mbështetje”.<sup>30</sup> Shumë prej tyre kanë përpiluar politika specifike dhe kanë harxhuar shumë mund për këtë qëllim.<sup>31</sup>

Përballja me VERLT kërkon si ndërmarrjen e veprimeve efikase të drejtësisë penale kundër individëve që nxisin të tjerët për të ndërmarrë akte terroriste dhe kërkojnë t’i rekrutojnë për veprimtari terroriste, ashtu edhe përpjekje gjithëpërfshirëse dhe shumëdisiplinore për trajtimin e kushteve që favorizojnë terrorizmin.<sup>32</sup>

- 
- 30 OSBE, “The Bucharest Plan of Action for Combating Terrorism” [Plani i veprimit i Bukureshtit për luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 1; OSBE, “Charter on Preventing and Combating Terrorism” [Karta për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 9; “OSBE Consolidated Framework for the Fight Against Terrorism” [Kudri i konsoliduar i OSBE-së në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 2; OSBE Këshilli Ministror, Vendimi nr. 10/08, “Further Promoting of the OSCE’s Action in Countering Terrorism” [Nxitja e mëtejshme e veprimeve të OSBE-së në luftën kundër terrorizmit], Helsinki, 5 dhjetor 2008.
- 31 Shih p.sh.: Këshilli i Bashkimit Evropian, “The European Union Strategy for Combating Radicalization and Recruitment to Terrorism” [Strategjia e BE-së në luftën kundër radikalizmit dhe rekrutimit për qëllime terrorizmi], 2005, <<http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st14/st14781-reo1.en05.pdf>>; Ministria e Brendshme, Republika Çeke, “Strategy for Combating Extremism” [Strategjia në luftën kundër ekstremizmit], 2009 <<http://www.mvcr.cz/mvcren/article/documents-on-the-fight-against-extremism.aspx>> Qeveria daneze, “A Common and Safe Future: A Danish Action Plan to Prevent Extremism” [Një e ardhme e përbashkët dhe e sigurt: Plani i veprimit danez për parandalimin e ekstremizmit], 2009, <[http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/58Do48E7-0482-4AE8-99EB-928753EFC1F8/0/a\\_common\\_and\\_safe\\_future\\_danish\\_action\\_plan\\_to\\_prevent\\_extremism.pdf](http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/58Do48E7-0482-4AE8-99EB-928753EFC1F8/0/a_common_and_safe_future_danish_action_plan_to_prevent_extremism.pdf)>; Qeveria e Australisë, “Countering Violent Extremism Strategy” [Strategjia për luftën kundër ekstremizmit të dhunshëm], 2011 <<http://www.resilientcommunities.gov.au/aboutus/Pages/countering-violent-extremism-strategy.aspx>>; Ministria norvegjeze e drejtësisë dhe policisë, “Collective Security – a Shared Responsibility: Action Plan to Prevent Radicalization and Violent Extremism” [Siguria kolektive – përgjegjësi e përbashkët: Plan veprimi për parandalimin e radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm], mars 2011, <[http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Handlingsplaner/Radikalisereng\\_engelsk.pdf](http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Handlingsplaner/Radikalisereng_engelsk.pdf)>; Ministria e Brendshme Britanike, “Prevent Strategy” [Strategjia e parandalimit], 7 qershor 2011, <[https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment\\_data/file/97976/prevent-strategy-review.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/97976/prevent-strategy-review.pdf)>; Ministria suedeze e drejtësisë, “Action Plan to Safeguard Democracy against Violence-Promoting Extremism” [Plan veprimi për të ruajtur demokracinë nga dhuna-nxitja e ekstremizmit], komunikatë qeveritare 2011/21:44, Stokholm, 8 dhjetor 2011, <<http://www.government.se/content/1/c6/18/87/00/60f9f2c9.pdf>>; Presidenti i ShBA, “Strategy to Empower Local Partners to Prevent Violent Extremism in the United States” [Strategjia për fuqizimin e partnerëve lokalë për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm në ShBA], gusht 2011, <[http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/empowering\\_local\\_partners.pdf](http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/empowering_local_partners.pdf)>; Ministria e Brendshme finlandeze, “Towards a Cohesive Society: Action Plan to Prevent Violent Extremism” [Drejt një shoqërie kohezive: Plan veprimi për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm], 8 qershor 2012, <[http://www.intermin.fi/download/36330\\_332012.pdf](http://www.intermin.fi/download/36330_332012.pdf)>; Ministria Belge për Punët e Brendshme dhe për Mundësi të Barabarta, “Programme de prevention de la radicalisation violente” (Program për parandalimin e radikalizmit të dhunshëm), 16 prill 2013, <<http://www.milquet.belgium.be/sites/default/files/130419-Programme%20de%20pre%CC%81vention%20de%20la%20radicalisation%20violente.pdf>>.
- 32 Për udhëzime të përgjithshme mbi parandalimin e krimit, shihni rezolutën nr. 2002/13 të Këshillit Ekonomiko-Shoqëror të OKB-së mbi “Action to Promote effective crime prevention” [Veprimet për nxitjen e parandalimit efektiv të krimit] (ECOSOC rezoluta nr. 2002/13), shtojca për *Guidelines for the Prevention of Crimes; Handbook on the crime prevention guidelines: Making them work* [Udhëzime për parandalimin e krimit; Manual për parandalimin e krimit: Funkcionimi i tyre] (Vjenë: Zyra e OKB-së për drogat dhe krimin, 2010).

### 2.3.1. Aspektet e drejtësisë penale në luftën kundër VERLT

Parandalimi i terrorizmit duhet të bazohet tek një kuadër ligjor që garanton kriminalizimin e duhur të krimeve paraprake.<sup>33</sup> Përkufizimet për këto krime në legjislacionin vendas, ashtu si përkufizimi i akteve terroriste,<sup>34</sup> duhet të jenë të qarta, precize, jodiskriminuese, joprapavepruese dhe të disponueshme për publikun e gjerë. Konventa e Këshillit të Evropës për Parandalimin e Terrorizmit<sup>35</sup> është evidentuar si një praktikë e mirë ndërkombëtare.<sup>36</sup> Në konventë përkufizohen aktet kriminale të “provokimit të publikut për të kryer një krim terrorist”, “rekrutimit për qëllime terrorizmi” dhe “trajnimi për qëllime terrorizmi”.

Rezoluta e Këshillit të Sigurimit të OKB-së, me nr. 1373, i detyron shtetet të ndërpresin rekrutimin e terroristëve, ndërsa rezoluta nr. 1624 (2005) u kërkon shteteve të ndalojnë me ligj nxitjen e kryerjes së akteve terroriste.<sup>37</sup> Për të qenë në përputhje me standardet ndërkombëtare, kriminalizimi i nxitjes së terrorizmit duhet të shoqërohet me standardet e duhura, në përputhje me parimin e ligjshmërisë dhe në mbështetje të të drejtave themelore, duke përfshirë lirinë e shprehjes.<sup>38</sup>

Në mënyrë të posaçme, krimi i nxitjes së kryerjes së një akti terrorist do të jetë në përputhje me të drejtat e njeriut, nëse përqendrohet tek nxitja e drejtpërdrejtë, me qëllim nxitjen e terrorizmit dhe nëse vendos një lidhje shkakore bazuar mbi evidenca midis nxitjes dhe gjasave të kryerjes së një akti terrorist.<sup>39</sup>

Thjesht pasja e pikëpamjeve apo besimeve që konsiderohen si radikale apo ekstreme, si edhe shprehja paqësore e tyre nuk duhet të konsiderohen si krime. “Radikalizmi” dhe “ekstremizmi” nuk duhet të përbëjnë subjekt për masat anti-terror të organeve

33 Shih Forumi global për kundërterrorizmin, “The Rabat Memorandum on Good Practices for Effective Counterterrorism Practice in the Criminal Justice Sector” [Memorandumi i Rabatit për praktikën e shëndosha kundër terrorizmit në sektorin e drejtësisë penale] 2012, <<http://www.thegctf.org/documents/10162/38299/Rabat+Memorandum-English>>.

34 Shih Seksionin 2.1 të këtij udhërrëfyese.

35 Këshilli i Evropës, Konventa për parandalimin e terrorizmit, CETS nr. 196, 16 maj 2005, <<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/196.htm>>.

36 “Ten areas of best practices in countering terrorism” [Dhjetë fushat e praktikave më të mira në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 15; shih gjithashtu *UN Security Council Resolution 1624 (2005) Compilation of Internal Good Practices, Codes and Standards*, [Rezolutën e Këshillit të Sigurimit nr. 1624 (2005) Përmbledhje e praktikave më të mira ndërkombëtare, kodeve dhe standardeve], Drejtoria e Komitetit Ekzekutiv kundër terrorizimit OKB.

37 Rezoluta nr. 1624 (2005) miratuar nga Këshilli i Sigurimit të OKB-së në mbledhjen 5261, 14 shtator 2005 (S/RES/1624 (2005)).

38 Shih Seksionin 2.4.2 të këtij udhërrëfyese.

39 “Background Paper on Human Rights Considerations in Combating Incitement to Terrorism and Related Offences” [Dokument mbi konsideratat për të drejtat e njeriut në luftën kundër nxitjes së terrorizmit dhe krimeve që lidhen me të], OSBE/ODIHR, OSBE/seminar i ekspertëve të Këshillit të Evropës për parandalimin e terrorizmit: Lufta kundër nxitjes dhe aktiviteteve të tjera terroriste, Vjenë, 19-20 tetor 2006, <<http://www.osce.org/odihr/22052>>.

të rendit, në rast se ato nuk shoqërohen me dhunë apo me një akt tjetër të paligjshëm (si p.sh. nxitja e urrejtjes), siç parashikohet në ligj, në përputhje me legjislacionin ndërkombëtar për të drejtat e njeriut. Individët apo grupet ekstremiste, të cilët nuk përdorin, nxisin apo mbështesin aktivitetin kriminal dhe/ose dhunën nuk duhet të jenë objektivi i sistemit të drejtësisë penale.

Nxitja e terrorizmit dhe rekrutimi për çështje terrorizmi duhet të penalizohet dhe ndiqet sipas standardeve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Çdo inkrimim duhet të përcaktohet me saktësi në ligj dhe nuk duhet të ketë si objektivi një grup apo individ të caktuar. Fakti që dikush ka pikëpamje apo mendime, të cilat konsiderohen si radikale apo ekstreme, si edhe shprehja e lirë e tyre nuk duhet të kriminalizohen.

Hetimi dhe ndjekja e rasteve kriminale të lidhura me terrorizmin, duke përfshirë nxitjen dhe rekrutimin për qëllime terrorizmi duhet të bazohen mbi fakte specifike, duhet të garantojnë proces dhe gjykim të drejtë, si edhe të jenë në përputhje me ndalimin absolut të torturës apo çdo trajtim apo ndëshkim tjetër mizor, çnjerëzor apo degradues, me të drejtën e jetës dhe të drejtën e lirisë dhe sigurisë.<sup>40</sup>

Megjithatë, natyra e terrorizmit, si një krim i rëndë është e tillë që policia, apo agjenci të tjera kompetente shtetërore duhet të përdorin teknika të posaçme hetimi (SITs), si fjala vjen, përdorimi i agjentëve të fshehtë, mbikëqyrja dhe përgjimi i komunikimit. Teknikat e posaçme të hetimit përfshijnë ndërhyrje të rënda në aspektet e të drejtave të njeriut, në veçanti të drejtat për gjykim të drejtë dhe fshehtësi. Rrjedhimisht, përdorimi i këtyre teknikave duhet të jetë:

- I kufizuar tek rastet e rënda dhe në përpjesëtim me seriozitetin e çështjes nën hetim; dhe
- I bazuar tek ligjet që përcaktojnë dhe përkufizojnë qartë mekanizmat për autorizimin paraprak, mbikëqyrjen, shqyrtimin ex post facto dhe llogaridhënien nën dritën e të drejtave të njeriut, në mënyrë të veçantë të drejtës për gjykim të drejtë dhe shtetit ligjor.<sup>41</sup>

40 Shih *Human Rights in Counterterrorism Investigations: A Practical Manual for Law Enforcement Officers* [Të Drejtat e njeriut në hetimet kundër terrorizmit: Manual praktik për punonjësit e organeve të rendit], (Varshavë: OSBE/ODIHR, 2013), <<http://www.osce.org/odihr/108930>>.

41 *Ibid.*; Shih gjithashtu Këshilli i Evropës, Rekomandimi (2005)10 i Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës mbi "Teknikat speciale të hetimit" në lidhje me krimet e rënda, duke përfshirë aktet e terrorizmit, Strasburg, 20 prill 2005, <<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jspd=849269&Site=COE>>.

### 2.3.2. Trajtimi i kushteve që favorizojnë terrorizmin

VERLT është një fenomen kompleks, shumëdimensional, i cili kërkon një reagim të sofistikuar dhe shumëdisiplinor. Nuk ka një zgjidhje të përbashkët për gjithçka dhe vendet përballen me riskun që një individ mund të radikalizohet dhe të rekrutohet për qëllime terrorizmi, çka nuk mund të eliminohet kurrë plotësisht. Në kuadrin e një sërë faktorësh të cilët mund të kombinoohen për të çuar drejt VERLT, masat dhe politikat për t'iu kundërpërgjigjur këtij kërcënimi duhet të jenë të informuara siç duhet dhe të përshtatura në mënyrë të tillë që ta zbusin riskun. Informacioni, hetimi dhe konsultimet, duke u bazuar në burime të ndryshme të dijeve dhe ekspertizës, mund të kontribuojnë për një të kuptuar dinamik, të bazuar në prova dhe në kontekstin specifik të kërcënimit të VERLT-it.

Trajtimi i morisë së kushteve që çojnë drejt terrorizmit, sidomos të faktorëve strukturorë dhe atyre shtytës varet nga përpjekjet në fushat që lidhen me terrorizmin, por që nuk janë specifike për përballjen me të, të tilla si:

- Adresimi i faktorëve negativë socialë dhe ekonomikë, si p.sh., korrupsioni dhe mungesa e mirëqeverisjes, si edhe nivelet e larta të papunësisë, në veçanti mes të rinjve;
- Fuqizimi i institucioneve demokratike dhe shtetit ligjor, duke përfshirë policimin demokratik, nxitjen e dialogut midis shtetit dhe shoqërisë dhe garantimin e respektit për të drejtat dhe liritë themelore të njeriut;
- Lufta kundër intolerancës dhe diskriminimit, si edhe nxitja e respektit të përbashkët, bashkekzistencës, marrëdhënieve harmonike mes grupeve etnike, fetare, gjuhësore etj; dhe
- Parandalimi i konflikteve të dhunshme, si edhe nxitja e zgjidhjes paqësore të mosmarrëveshjeve dhe zgjidhja e konflikteve ekzistuese.<sup>42</sup>

Politikat dhe iniciativat në këto fusha janë të nevojshme me qëllim adresimin apo shmangien e krijimit të ankesave. Megjithatë, është e rëndësishme që ato të kryhen siç duhet, jo vetëm në masën apo shkallën që ndihmojnë në përballjen me terrorizmin. Shtetet duhet të bëjnë kujdes të mos shtojnë një paragjykim të mundshëm antiproduktiv duke i inkuadruar dhe trajtuar këto çështje vetëm nga këndvështrimi i antiterrorizmit. Një paragjykim i tillë mund të sillte ndikime negative dhe të rezultonte antiproduktiv në luftën kundër terrorizmit.

42 "OSCE Consolidated Framework for the Fight Against Terrorism" [OSBE Kuadri i konsoliduar në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 2.

Parandalimi i terrorizmit me kalimin e kohës kërkon që kushtet që favorizojnë terrorizmin të trajtohen siç duhet dhe pa i dhënë ngjyrimë të panevojshme të natyrës së sigurisë

Përballja me joshjen e terrorizmit kërkon ndërhyrje më specifike. Historitë dhe idetë që qëndrojnë në themel të terrorizmit duhen kuptuar mirë, me qëllim adresimin e çdo ankese legjitime që mund të përdoret dhe të shmangen veprimet që vërtetojnë ato që thonë terroristët. Terroristët mund të përdorin një sërë argumentesh, ndaj është me rëndësi që ato të kundërshtohen me argumente të tjera nga zëra të cilët gëzojnë besueshmëri. Këtu përfshihet fakti që të provohet që këto histori janë të gabuara dhe nga ana historike dhe nga ana faktike dhe të përhapen mesazhe pozitive për vetë audienat që janë objekt i radikalizmit të dhunshëm dhe rekrutimit. Informacioni dhe përvojat e ish-ekstremistëve të dhunshëm apo të individëve të cilët janë larguar nga rruga e VERLT mund të jenë të dobishme për të formuluar dhe shpërndarë me sukses mesazhe dhe histori të kundërta

Disa vende po bëjnë përpjekje madhore në lidhje me komunikimin strategjik për t’u kundërvënë propagandës terroriste përmes medias tradicionale dhe asaj të re. Një sërë iniciativash të drejtuara nga qeveria dhe/ose organizatat e shoqërisë civile synojnë posaçërisht të nxjerrin në avangardë zërat që nxisin tolerancën dhe janë kundër dhunës, për të theksuar problemet e viktimave të terrorizmit dhe për të nxitur solidaritetin me ta apo për të inkurajuar ish ekstremistët e dhunshëm të dalin të flasin hapur kundër ekstremizmit dhe terrorizmit të dhunshëm. Për ta ftuar këtë “betejë të zemrës dhe mendjes”, angazhimi ideologjik duhet të gjejë mbështetjen e përpjekjeve reale për adresimin e këtyre ankesave/problemeve. Shtetet duhet të shmangin me kujdes kryerjen e veprimeve apo hartimin e politikave që mund të legjitimojnë pretendimet terroriste dhe të përforcojnë ankesat që shfrytëzojnë ata.

Përballja me efikasitet me joshjen e terrorizmit ka të bëjë me ofrimin e alternativave të besueshme dhe sfidave ideologjike ndaj pretendimeve të ngritura prej terroristëve. Këto përpjekje do të minoheshin lehtësisht nëse shteti, përmes veprimeve apo mosveprimeve të veta, do të perceptohej sikur i quante të vlefshme pretendimet e terroristëve.

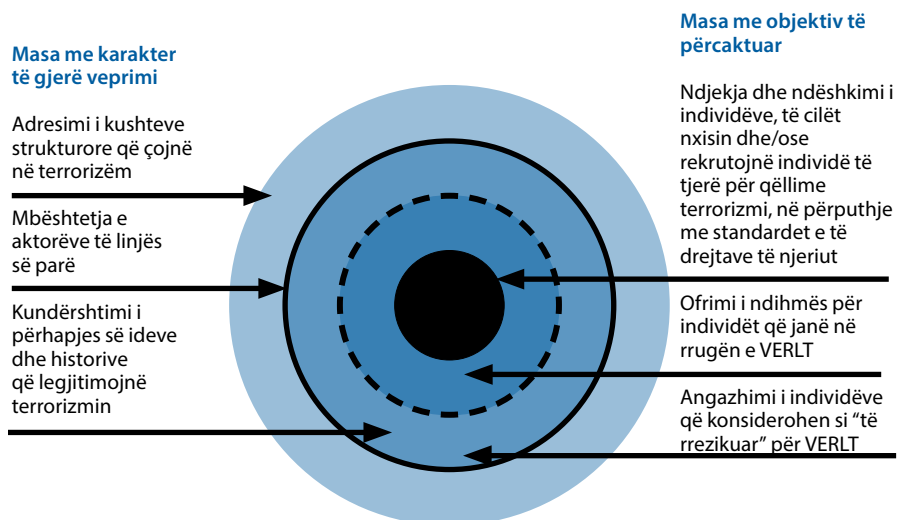
### *2.3.3. Bashkëveprimi me individët që i tërheq VERLT-i*

Individët që konsiderohen si “të rrezikuar” për t’u përfshirë në VERLT duhet të largohen nga rruga drejt radikalizmit terrorist. Evidentimi i këtyre individëve mund të

jetë një çështje tepër delikate dhe me shumë sfida, duke qenë se VERLT ka ndodhur si me njerëzit e zakonshëm, ashtu edhe me individët me të cilët ka qenë e vështirë për të kontaktuar për shkak të marginalizimit të tyre. Kjo kërkon të dhëna specifike, që personat që janë në gjendje për t'i zbuluar, si fjala vjen, të afërmit, mësuesit apo punonjësit socialë mund të mos jenë në gjendje t'i njohin. Këta aktorë të ashtuquajtur të linjës së parë duhet të mbështeten në përpjekjet e tyre për të kuptuar rrezikun e VERLT, të vihen në dyshim supozimet dhe stereotipat e krijuara prej tyre, të kuptohet se çfarë lidhjeje faktorësh çon drejt riskut të radikalizmit të dhunshëm, të dinë se çfarë mund të bëjnë në lidhje me të dhe se ku të kërkojnë ndihmë.

Diversioni i individëve “të rrezikuar” nga rruga e VERLT mund të përfshijë forma të ndryshme mbështetjeje, si p.sh., ofrimi i hapësirave të sigurta, këshillimi psikologjik dhe udhëheqja, si dhe drejtimi i individëve drejt formave pozitive të mobilizimit, si p.sh., në angazhime civile, në arte dhe sporte. Këta individë duhet të ndihmohen të zhvillojnë mendimin kritik dhe vetëreflektimin, për të vënë në pikëpyetje historitë dhe idetë e ekstremistëve të dhunshëm, të cilat mund t'i tërheqin. Angazhimi duhet të bëhet mbi bazën e një vlerësimi individual, një ndarjeje të qartë të roleve dhe protokolleve për shkëmbimin e informacionit midis aktorëve të ndryshëm, në veçanti me aktorët e sigurisë dhe rendit, me qëllim ruajtjen e të drejtave të individit, në veçanti fshehtësinë e tij. Personat e konsideruar si “të rrezikuar” nuk duhet të trajtohen si terroristë potencialë, apo të stigmatizohen.

Figura nr. 2: Llojet e masave në përballje me VERLT



---

**Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 2.3.**

- Përpyekjet në përballjen me VERLT duhet të jenë të bazuara mbi fakte, të jenë proporcionale ndaj kërcënimit dhe me natyrë shumëdimensionale.
  - Që lufta kundër terrorizmit të jetë e suksesshme dhe efikase, duke përfshirë edhe aspektin e parandalimit, ajo duhet të zhvillohet gjatë gjithë kohës, në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe me normat e shtetit ligjor.
  - Përballja me VERLT kërkon si ndërmarrjen e veprimeve efikase nga ana e drejtësisë penale, në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, kundër atyre personave që nxisin terrorizmin dhe/ose kërkojnë të rekrutojnë individë të tjerë në rrugën e terrorizmit, ashtu edhe përpjekje multidisiplinore për adresimin e kushteve që favorizojnë terrorizmin.
  - Ka shumë çështje që lidhen, por që nuk janë specifike për terrorizmin, të cilat duhet të trajtohen me vërtetësi dhe pa i dhënë ngjyrimë të panevojshme të karakterit të sigurisë.
  - Identifikimi i individëve “të rrezikuar” për t’u përfshirë në VERLT përbën një çështje shumë delikate dhe me shumë sfida. Aktorët e linjës së parë duhet të mbështeten për të kuptuar atë që përfaqëson VERLT në të vërtetë. Ata duhet të mësojnë të dallojnë se cili kombinim faktorësh mund të çojë drejt rritjes së riskut të radikalizmit të dhunshëm, rast pas rasti.
  - Individët që konsiderohen si të rrezikuar nuk duhet të etiketohen apo të trajtohen si terroristë potencialë. Ata duhet të largohen nga rruga e radikalizmit terrorist përmes formave të ndryshme të mbështetjes, të përshtatura sipas rrethanave dhe nevojave të tyre të veçanta. Në veçanti, ata duhet të ndihmohen të zhvillojnë aftësitë intelektuale për të vënë në pikëpyetje idetë dhe rrëfimet e ekstremistëve të dhunshëm, ndaj të cilave ata e ndjejnë veten të tërhequr.
-



## 2.4. LIRITË DHE TË DREJTAT THEMELORE TË NJERIUT, TË CILAT VIHEN NË RREZIK TË POSAÇËM NË KUADRIN E PARANDALIMIT TË TERRORIZMIT DHE PËRBALLJES ME VERLT

### Në këtë nënseksion do të trajtohen temat e mëposhtme:

- Cila është marrëdhënia midis luftës kundër terrorizmit dhe nxitjes dhe mbrojtjes së lirive dhe të drejtave themelore të njeriut?
- Cilat janë ato të drejta dhe liri themelore të njeriut që janë posaçërisht të rrezikuara në kuadrin e parandalimit të terrorizmit dhe përballjes me VERLT?
- Cilat janë liritë dhe të drejtat themelore absolute të njeriut, të cilat nuk lejojnë asnjë kufizim dhe cilat mund të kufizohen ligjërisht, në kuadrin e kushteve specifike me qëllim parandalimin dhe përballjen me VERLT?

#### 2.4.1. Të drejtat dhe liritë themelore të njeriut në kuadrin e luftës kundër terrorizmit

Shtetet kanë detyrimin të mbrojnë të gjithë individët në juridiksionin e tyre dhe t'u garantojnë atyre mbrojtje, në përputhje me legjislacionin ndërkombëtar për të drejtat e njeriut.<sup>43</sup> Duke qenë se “terrorizmi synon shkatërrimin e të drejtave të njeriut, demokracisë dhe shtetit ligjor dhe ka një ndikim të drejtpërdrejt në lidhje me gëzimin e një sërë të drejtash të njeriut, në veçanti të drejtës për jetën, lirinë dhe integritetin fizik,<sup>44</sup> shtetet duhet të ndërmarrin hapa për parandalimin e terrorizmit, duke përfshirë këtu edhe VERLT. Të gjitha veprimet e tyre dhe agjencive të tyre, ku përfshihet policia, për luftën kundër VERLT duhet të jenë në përputhje me detyrimet ndërkombëtare të shteteve, në veçanti me legjislacionin ndërkombëtar për të drejtat e njeriut.

Shtetet kanë detyrimin të parandalojnë terrorizmin, me qëllim mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave të njeriut për të gjithë individët në përballje me terrorizmin.

Përputhshmëria me të drejtat e njeriut nuk pengon veprimet e shëndosha dhe efektive kundër terrorizmit dhe VERLT. Faktikisht, ajo përbën një shtysë për veprim, që

<sup>43</sup> Neni 2, ICCPR; neni 1, ECHR.

<sup>44</sup> “Human rights, Terrorism and Counter Terrorism” [Të drejtat e njeriut, terrorizmi dhe kundërterrorizmi], dokument informativ nr. 32, Zyra e Komisionerit të Lartë të OKB-së për të drejtat e njeriut, Gjenevë, shtator 2006, <<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Factsheet32EN.pdf>>.

kërkon një veprim pozitiv nga shteti për mbrojtjen e së drejtës për jetën, integritetit fizik dhe sigurisë. Gjithashtu, respektimi, mbrojtja dhe nxitja e të drejtave të njeriut përbën kusht për efikasitetin e reagimit nga ana e shtetit, duke qenë se shkeljet e të drejtave të njeriut sipas Strategjisë Globale antiterrorizëm të OKB-së dhe në kuadrin e angazhimeve të OSBE-së konsiderohen si nxitëse për përhapjen e terrorizmit.<sup>45</sup>

Në kuadrin e luftës kundër terrorizmit dhe VERLT ka një sërë të drejtash që janë posaçërisht të rrezikuara. Disa nga këto të drejta janë absolute dhe nuk mund të kufizohen në asnjë rrethanë, ndërsa ka të tjera të cilat mund të kufizohen ligjërisht. Mbrojtja nga tortura dhe trajtime apo ndëshkime të tjera mizore, çnjerëzore apo degraduese është një e drejtë absolute dhe rrjedhimisht nuk mund të jenë subjekt i asnjë forme kufizimi, edhe në rast emergjence. Asnjë rrethanë e jashtëzakonshme, duke përfshirë edhe luftën kundër terrorizmit, nuk mund të përdoret si justifikim për tortura dhe forma të tjera keqtrajtimesh. Po kështu, diskriminimi mbi bazën e përkatësisë “racore”, ngjyrës, seksit, gjuhës, fesë, mendimit politik etj, origjinës kombëtare apo sociale, pronës, lindjes, përkatësisë së një minoriteti apo ndonjë status tjetër nuk justifikohet në asnjë rrethanë. Shkelja e këtyre të drejtave përmes brutalitetit nga punonjësit e policisë apo mungesa e veprimit efikas për hetimin e sulmeve ndaj individëve apo grupeve të veçantë të individëve janë të paligjshme dhe kundërproduktive, duke qenë se kontribuojnë në VERLT.<sup>46</sup>

Ndalimi i torturës dhe trajtimeve apo ndëshkimeve të tjera mizore, degraduese apo çnjerëzore është absolut.

Pjesa dërmuese e të drejtave të tjera që janë më shumë të rrezikuara në përballje me terrorizmin janë të drejta të kualifikuara. Kjo do të thotë që ato mund të kufizohen me ligj në kuadrin e legjislacionit ndërkombëtar për të drejtat e njeriut, në rrethanat e mëposhtme:

45 “The UN Global Counter Terrorism Strategy” [Strategjia Globale e OKB-së kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 8; OSBE, “The Bucharest Plan of Action for Combating Terrorism” [Plani i veprimit i Bukureshtit në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 1; OSBE, “Charter on Preventing and Combating Terrorism” [Karta për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 9.

46 Është shtuar literatura, përfshirë edhe dëshmitë e profesionistëve, që njeht faktin se përdorimi i torturës jo vetëm që është i paligjshëm, por edhe i paefektshëm. Shih p.sh., *The Report of the Constitution Project’s Task Force on Detainee Treatment*, [Raporti i grupit të punës së projektit të kushtetutës për trajtimin e të ndaluarve] (Uashington, DC: *The Constitution Project*, 2013); Darius Rejali, *Torture and Democracy* [Tortura dhe demokracia] (Princeton, NJ: *Princeton University Press*, 2009) Yuval Ginbar, *Why Not Torture Terrorists? Moral, Practical, and Legal Aspects of the “Ticking Bomb” Justification for Torture* [Pse të mos i torturojmë terroristët? Aspekte morale, praktike dhe juridike të argumentit “minë me sahat” për torturat] (Oxford: *Oxford University Press*, 2010).

- Kufizimi duhet të ketë një bazë ligjore në legjislacionin kombëtar dhe ajo bazë duhet të jetë mjaft e qartë, në mënyrë që individët që ndikohen prej saj të jenë në gjendje të kuptojnë pasojat e veprimeve të tyre;
- Duhet të ketë një qëllim legjitim (si p.sh., mbrojtja e sigurisë dhe rendit publik, mbrojtja e të drejtave dhe lirive të tjerëve apo mbrojtja e sigurisë kombëtare);
- Duhet të jetë e nevojshme në një shoqëri demokratike, d.m.th., duhet të ekzistojë një nevojë e ngutshme sociale për kufizimin e së drejtës dhe nuk duhet të shkatërrojë thelbin e së drejtës në fjalë;
- Kufizimi duhet të jetë proporcional me qëllimin që kërkohet të arrihet; dhe
- Nuk duhet të jetë diskriminues.<sup>47</sup>

Mbrojtja e të drejtave të njeriut kërkon vendosjen e parametrave kundër abuzimit, si: mbikëqyrja gjyqësore dhe mekanizmat e llogaridhënies.

Nënseksionet e mëposhtme përqendrohen tek të drejtat që marrin rëndësi të posaçme gjatë zbatimit të policimit në komunitet në përballje me VERLT. Më shumë informacion mbi të drejtat që rrezikohen në luftën kundër terrorizmit mund të gjeni tek Manuali i ODIHR-it, me titull: “Përballja me terrorizmin, mbrojtja e të drejtave të njeriut”. Të gjitha të drejtat që theksohen në këtë manual janë të mbrojtura në kuadrin e instrumenteve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së janë të angazhuara për respektimin dhe mbrojtjen e tyre.<sup>48</sup>

#### 2.4.2. Liria e shprehjes<sup>49</sup>

Liria e shprehjes përfshin të drejtën për të dhënë, për të kërkuar dhe për të marrë informacion, si edhe të drejtën e opinionit. Liria e shprehjes nuk ka të bëjë vetëm me informacionin apo idetë që priten pozitivisht, që konsiderohen si të padëmshme apo si çështje indiference, por edhe me ato që ofendojnë, tronditin apo trazojnë shtetin apo cilëndo pjesë të popullatës.<sup>50</sup> Ndonëse pragu për ndërhyrje tek kjo e drejtë është

47 Një rrefëm i hollësishëm i natyrës së të drejtave dhe kushteve për kufizim të ligjshëm të të drejtave mund të gjendet tek: OSBE/ODIHR, *Countering Terrorism* [Përballja me terrorizmin], *op. cit.*, note 7, pp. 66-73.

48 OSCE Human Dimension Commitments: Volume 1, *Thematic Compilation* [OSBE Angazhimet e dimensionit njerëzor: Vëllimi 1, përmbledhje tematike] (Varshavë: OSBE/ODIHR, botimi i 3të, 2011), <<http://www.osce.org/odihr/76894>>.

49 OSBE, “Document on the Copenhagen Meeting of the Conference on Human Dimension of the OSCE” [Dokumenti i takimit të Kopenhagës i Konferencës mbi dimensionin njerëzor të OSBE-së], 1990, <<http://www.osce.org/odihr/elections/14304>>; OSBE, “Budapest Document 1994: Towards a Genuine Partnership in a New Era” [Dokumenti i Budapestit 1994: Drejt një partneriteti të vërtetë në një epokë të re], Budapest, 5-6 dhjetor 1994, <<http://www.osce.org/mc/39554>>, Vendimet, VIII, Dimensioni Njerëzor; neni 19, Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut; nenet 19 dhe 20, ICCPR; neni 10, ECHR; neni 11, CFREU; neni 4, ADRDM.

50 ECtHR, *Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar*, Aplikimi nr.5 5493/72, 7 dhjetor 1976.

i lartë, kjo liri nuk është absolute. Liria e shprehjes mund të kufizohet nga shteti, në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, në rastet kur ajo përdoret për shkeljen e të drejtave të një personi tjetër përmes, fjala vjen, nxitjes apo mbrojtjes së dhunës ndaj të tjerëve, apo nxitjes së urrejtjes mbi bazë racore apo fetare. Megjithatë, çdo masë që merret me qëllim kufizimin e kësaj të drejte duhet të jetë në proporcion me kërcënimin e të drejtave të të tjerëve dhe duhet të përmbushë kërkesat e mësipërme. Në një shoqëri demokratike, shteti duhet të bëjë shumë kujdes për ruajtjen e të drejtave dhe lirive të individëve të cilët ndjekin një program politik në mënyrë paqësore, paçka se ky mund të jetë radikal ose madje edhe ekstrem.

Lejimi i nxitjes së përhapjes së pakontestuar të urrejtjes dhe terrorizmit e nxit terrorizmin duke futur një ndjesi miratimi të pashprehur, që i jep besueshmëri, në mos po edhe e legjitimon atë. Rrjedhimisht, është e domosdoshme që shteti dhe shoqëria civile të luftojnë deklaratat që mbjellin urrejtje dhe nxitjen e terrorizmit. Kjo përbën njëkohësisht një sfidë madhore sepse pikëpamjet e kundërshtueshme, intolerante shpesh do të shprehen në mënyrë të tillë që do të konsiderohet si gati të ligjshme në një shoqëri demokratike. Trajtimi i deklaratave që nxisin urrejtje dhe nxisin terrorizmin në përputhje me lirinë e shprehjes dhe me mbështetjen e publikut do të garantonte efikasitetin dhe legjitimitetin.<sup>51</sup> Ndërhyrjet e nxituara apo disproporcionale mund të çojnë në izolimin ose viktimizimin e komuniteteve të veçanta dhe të ulin besimin e publikut dhe mbështetjen e tij për agjencitë e zbatimit të ligjit.

Adresimi i deklaratave që nxisin urrejtjen dhe nxitja e terrorizmit në mënyrë që të mbështesë lirinë e shprehjes, bashkë me mbështetjen e publikut do të garantojë efikasitetin dhe legjitimitetin e reagimeve.

Një tjetër fushë që përbën shqetësim ka lidhje me kufizimet e panevojshme të shteteve, të cilat shpesh bazohen mbi përkufizime të përgjithshme të terrorizmit dhe të ashtuquajturit ekstremizëm. Kjo mund të çojë në shtypjen e pikëpamjeve, të cilat ndonëse mund të jenë të diskutueshme, apo ndofta në ndonjë moment mund të konsiderohen si ekstreme, nuk janë të paligjshme, nën dritën e legjislacionit ndërkombëtar për të drejtat e njeriut. Legjislacioni vendas duhet të përqendrohet vetëm tek mesazhet të cilat qëllimisht komunikojnë dhe nxisin drejtpërdrejt kryerjen e një akti terrorist. Duhet të ketë një lidhje shkakore midis nxitjes dhe realizimit të

51 OSBE Këshilli Ministror, vendimi nr. 6, "Tolerance and Non-discrimination" [Toleranca dhe mosdiskriminimi], Porto, 7 dhjetor 2002, <<http://tandis.odhr.pl/documents/03547.pdf>>; nenet 5 dhe 20, ICCPR; neni 17, ECHR.

mundshëm të një akti terrorist. Shprehja e opinioneve radikale apo ekstremiste që nuk kanë lidhje me nxitjen e veprave kriminale nuk duhet të kriminalizohet.

Çdo përpjekje për parandalimin e radikalizmit terrorist në internet (si p.sh., rregullimi, filtrimi, apo bllokimi i përmbajtjes online që konsiderohet të jetë e paligjshme në kuadrin e jurisprudencës ndërkombëtare) duhet të bëhet në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe në përputhje me normat e shtetit ligjor, me qëllim që të mos ndikojë në mënyrë të paligjshme mbi lirinë e shprehjes dhe qarkullimin e lirë të informacionit. Masat e sigurisë duhet të jenë të një natyre të përkohshme, të përshkruara ngushtë, me qëllim që të përmbushin qëllimin e përshkruar në ligj. Këto masa nuk duhet të përdoren për rastet kur individët shprehen kundër apo në rastet e fjalimeve kritike.<sup>52</sup>

### 2.4.3. Liria e medias

Media luan një rol të rëndësishëm për kërkimin, marrjen dhe përçimin e ideve dhe informacionit. Fuqia e një demokracie mund të kuptohet në shkallë të gjerë edhe nga pavarësia dhe pluralizmi i medias së saj. Ndonëse media gëzon të drejta, ajo ka edhe përgjegjësi.<sup>53</sup> Mediat inkurajohen të garantojnë që deklaratat që mbjellin urrejtje dhe materialet që nxisin njerëzit të përfshihen në terrorizëm të mos paraqiten si diçka që mund të justifikohet dhe që duhet të kopjuar.

Nëse do të ketë aspekte rregullatore, ato duhet të jenë të kufizuara sipas rrethanave të përcaktuara, për të garantuar që media të mos abuzojë për nxitjen e urrejtjes dhe dhunës; megjithatë, duhet të ketë “një vetërregullim maksimal dhe ndërhyrje minimale shtetërore”.<sup>54</sup> Po ashtu, duhet të ekzistojnë ligje dhe politika të qarta, plotësisht në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe angazhimet e OSBE-së për lirinë e medias dhe atë të shprehjes, për të garantuar lirinë e medias dhe për të garantuar që media i njeh kufizimet të cilave mund t’u nënshtrohet në rrethana të përcaktuara qartë, të domosdoshme dhe të përpjeshme. Megjithatë, kjo rregullore nuk duhet të përfshijë censurën apo kufizime të tjera të panevojshme.

52 *Freedom of Expression on the Internet: A study of legal provisions and practices related to freedom of expression, the free flow of information and media pluralism on the Internet in OSCE participating States* [Liria e shprehjes në internet: Studim i dispozitave ligjore dhe praktikave që lidhen me lirinë e shprehjes, qarkullimin e lirë të informacionit dhe pluralizmin në media në internet në shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së] (Vjenë: Përfaqësuesi i OSBE-së për Lirinë e Medias, 2010), <<http://www.osce.org/fom/80723>>.

53 ECtHR, *Jersild kundër Danimarkës*, Aplikimi nr. 15890/89, 23 shtator 1994, <[http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57891#{"itemid":\["001-57891"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57891#{)>.

54 OKB, Raporti i Raportuesit të Posaçëm për Nxitjen dhe Mbrojtjen e së Drejtës së Lirisë së Mendimit dhe Shprehjes, z. Abid Hussain, Seanca 54 e Komisionit të të Drejtave të Njeriut, Dok. E/CN.4/1998/40, 1998, para. 17, <<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1188493>>.

Në kohë krizash mbulimi nga media është një nevojë thelbësore sociale, si p.sh., gjatë sulmeve terroriste, duke qenë se ajo i jep publikut informacion të saktë, ia jep atë në kohë dhe në mënyrë gjithëpërfshirëse. Shtetet duhet të sigurohen që liria e medias mbetet e garantuar dhe e mbrojtur në këto kohë. Dialogu dhe bashkëpunimi midis qeverive, profesionistëve të medias dhe shoqërisë civile mund të kontribuojë për përpjekjet për garantimin e lirisë së shprehjes, medias së lirë dhe informacionit në kohë krizash.<sup>55</sup>

#### 2.4.4. Liria e mendimit, ndërgjegjes dhe fesë ose besimit<sup>56</sup>

Liria e mendimit, ndërgjegjes, fesë apo besimit përfshin të drejtën për të pasur apo për të fituar një fe apo besim, sipas zgjedhjes personale, si edhe të drejtën për ta manifestuar fenë apo besimin përkatës. Kjo e drejtë përfshin të drejtën për të zgjedhur, ndryshuar, mbajtur apo për të mos pasur një fe apo besim sipas zgjedhjes së individit dhe mbi këtë të drejtë nuk lejohet asnjë kufizim.<sup>57</sup> Manifestimi i bindjeve fetare apo besimeve të tjera, gjithsesi, mund të kufizohet nga shtetet. Këto kufizime duhet të bëhen për një qëllim legjitim, si p.sh., për mbrojtjen e sigurisë publike, rendit, shëndetit, apo moralit, të drejtave apo lirive të tjerëve.<sup>58</sup> Kufizimet nuk duhet të drejtohen kundër një besimi të caktuar fetar. Standardet ndërkombëtare të të drejtave

- 
- 55 Udhërrëfyes të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për mbrojtjen e lirisë së shprehjes dhe informacionit në kohë krizash, Këshilli i Evropës, 26 shtator 2007, <<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1188493>>.
- 56 OSBE, "Conference on Security and Co-operation in Europe Final Act" [Konferenca për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë, dokumenti përfundimtar], Helsinki, 1975, <<http://www.osce.org/mc/39501>>, Çështje të sigurisë në Evropë: 1(a) Deklarata e parimeve që udhëheqin marrëdhëniet midis shteteve pjesëmarrëse – Parimi VII; OSBE, "Concluding Document of the Madrid Meeting 1980 of Representatives of the Participating States of the Conference on Security and Co-operation in Europe, Held on the Basis of the Provisions of the Final Act Relating to the Follow-up of the Conference" [Dokumenti përmbyllës i Takimit të Madridit 1980 i përfaqësuesve të shteteve pjesëmarrëse të Konferencës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë, mbajtur mbi dispozitat e aktit final pas Konferencës], Madrid, 1983, <<http://www.osce.org/mc/40871>>, Çështje të sigurisë në Evropë: Parimet; OSBE, "Concluding Document of the Vienna Meeting 1986 of Representatives of the Participating States of the Conference on Security and Co-operation in Europe, Held on the Basis of the Provisions of the Final Act Relating to the Follow-up to the Conference" [Dokumenti përmbyllës i takimit të Vjenës viti 1986 i përfaqësuesve të shteteve pjesëmarrëse të Konferencës për Sigurinë dhe Bashkëpunimin në Evropë, të mbajtur mbi bazën e dispozitave të aktit final pas konferencës], Vjenë, 1989, <<http://www.osce.org/mc/40871>>, Çështje të sigurisë në Evropë: Parimet; 1990 OSBE Dokumenti i Kopenhagës, *op. cit.*, shënim 43; 1994 OSBE Dokumenti i Budapestit, *op. cit.*, shënim 43, vendimet, VIII, Dimensionin Njerëzor; OSBE Këshilli Ministror, Vendimi nr. 4/03, "Tolerance and Non-discrimination" [Toleranca dhe mosdiskriminimi], Mاستriht, 2 dhjetor 2003, <<http://www.osce.org/mc/19382>>; neni 18, ICCPR; neni 9, ECHR; neni 10, CFREU; neni 3, ADRDM.
- 57 Komiteti për të Drejtat e Njeriut OKB, Koment i përgjithshëm nr. 22: E drejta për lirinë e mendimit, ndërgjegjes dhe fesë (neni 18), 30 korrik 1993, paragrafët 3 dhe 5, <<http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/0/9a30112c27d1167cc12563ed004d8f15>>.
- 58 ICCPR dhe ECHR evidentojnë si argumente të mundshme për kufizimin e manifestimit të fesë apo besimit, mbrojtjen e sigurisë publike, rendit, shëndetit apo moralit, ose të drejtat dhe liritë e të tjerëve (ICCPR, neni 18.3; ECHR, neni 9.2). Këto argumente janë evidentuar gjithashtu në jurisprudencën e Gjykatës interamerikane.

të njeriut nuk lejojnë kufizimin e së drejtës për manifestimin e besimit fetar për arsye të “sigurisë kombëtare”.

Terroristët mund të përdorin një gamë të gjerë argumentesh të natyrës politike, filozofike, ideologjike, racore, etnike, fetare apo të ndonjë natyre tjetër për të justifikuar veprimet e tyre. Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së hedhin poshtë me forcë identifikimin e terrorizmit me çfarëdo “race”, kombësie apo besimi fetar.<sup>59</sup> Politikat dhe veprimet të cilat nuk janë konceptuar siç duhet dhe që bëjnë objektiva komunitete të caktuara fetare apo besimi mund të çojnë në shtim të rasteve të VERLT përmes një efekti të kombinuar të padrejtësisë, stigmatizimit dhe armiqësisë përmes asociimeve të thjeshtuara të aspekteve: si veshja apo manifestimet kulturore me terrorizmin.

E drejta për të pasur apo për të përqaftuar një fe apo besim sipas zgjedhjes personale është absolute. Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së hedhin poshtë me forcë identifikimin e terrorizmit me çfarëdo besimi fetar.

#### 2.4.5. Respekti për jetën private dhe atë familjare<sup>60</sup>

E drejta e fshehtësisë garanton të drejtën e respektit për jetën private dhe atë familjare, të shtëpisë dhe të korrespondencës. Ajo kalon përtej aktiviteteve që kryhen privatisht dhe përfshin edhe disa veprimtari që zhvillohen publikisht. Kjo e drejtë përfshin vendosjen dhe ruajtjen/mbajtjen e marrëdhënieve me të tjerët. Gjithashtu, e drejta e fshehtësisë mbulon mjetet e identifikimit personal, duke përfshirë të dhëna që shpalosin origjinën “racore” apo etnike, ose informacione të tjera delikate dhe kontrole të një personi, veshjeve dhe sendeve personale të një individi. Marrja dhe regjistrimi nga shteti i informacionit për individët mund të bëhet nga burime të disponueshme publikisht ose mund të merren nga teknikat të posaçme hetimi SIT, si p.sh. mbikëqyrja, përgjimi i komunikimeve apo operacionet sekrete. Çdo veprim në këtë drejtim duhet të bëhet në përputhje me legjislacionin vendas, të përcaktuar në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Gjithashtu, çdo veprim duhet të jetë i argumentuar, i nevojshëm, proporcional dhe jodiskriminues. Ligji duhet të përmbajë parametra të mjaftueshëm dhe të përshtatshëm kundër rasteve të abuzimit. Veprime të ndërmarra nga ana e shtetit, të cilat nuk respektojnë të drejtën e fshehtësisë mund të hedhin dyshime dhe mund të minojnë ndërtimin dhe

59 OSBE, “Charter on Preventing and Combating Terrorism” [Karta për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënim 9, para. 2.

60 Neni 17, ICCPR; neni 8, ECHR; neni 7, CFREU; nenet 5, 9 dhe 10, ADRDM; neni 16, Konventa e OKB-së për të drejtat e fëmijëve.

vijueshmërinë e marrëdhënieve pozitive, afatgjata. Ato gjithashtu mund të minojnë besimin midis autoriteteve shtetërore dhe popullatës në përgjithësi apo të një grupi specifik.

#### *2.4.6. E drejta për grumbullime paqësore dhe liria e shoqërimit<sup>61</sup>*

E drejta për lirinë e grumbullimit paqësor dhe ajo e shoqërimit përbëjnë elementë themelorë të demokracisë dhe përfaqësojnë mekanizma me anë të të cilave ushtrohen të drejta të tjera, si: liria e mendimit, e ndërgjegjes, fesë, besimit dhe shprehjes. Kufizime të panevojshme për të drejtën e lirisë për grumbullim paqësor dhe shoqërim do ta privonin publikun nga përfitimet e një game të gjerë mendimesh dhe pikëpamjesh dhe mund t'i nxjerrin organizatat në ilegalitet, duke krijuar kushte për raste më të shpeshta të VERLT dhe mund të jetë më i vështirë për t'u zbuluar dhe parandaluar. Kufizimet mbi të drejtat e lirisë së shoqërimit dhe grumbullimit paqësor nuk mund të vendosen në mënyrë të tillë që të shkatërrojnë thelbin e këtyre të drejtave, sepse kjo do të binte ndesh me vetë natyrën e shoqërisë demokratike.<sup>62</sup>

Kufizimet e panevojshme të së drejtës së lirisë për grumbullim dhe shoqërim paqësor mund t'i nxjerrin organizatat në ilegalitet, duke krijuar kushte që VERLT të ndodhë më lehtësisht dhe të jetë më i vështirë për t'u zbuluar dhe parandaluar.

E drejta për lirinë e grumbullimit mbrohet vetëm grumbullimet paqësore. Individëve që dëshirojnë të grumbullohen në mënyrë paqësore nuk duhet t'u kërkohet të marrin leje për ta bërë një gjë të tillë. Në këto raste duhet të vepohet sipas supozimit të qëllimit paqësor në favor të kësaj lirie. Çdo përgjigje nga forcat e rendit në lidhje me trazirat duhet të drejtohet kundër personave të përfshirë në trazira dhe jo kundër të gjithë grumbullimit në tërësi. Ndalimi i një grumbullimi është një hap ekstrem që duhet ndërmarrë vetëm si mjet i fundit, në rastet kur një përgjigje më pak kufizuese nuk do të arrinte qëllimin e synuar prej autoriteteve. Kufizimet e vendosura përpara një grumbullimi mund të justifikohen vetëm për arsye legjitime, në përputhje me instrumentet ndërkombëtare dhe rajonale të të drejtave të njeriut. Në mënyrë të veçantë, nuk duhen vendosur kufizime të bazuara mbi arsye të rendit publik, në rastet

61 Nenet 21 dhe 22, ICCPR; neni 11, ECHR; neni 12, CFREU; neni 21 dhe 22, ADRDM.

62 Komisioni i OKB-së për të Drejtat e Njeriut, Komunikatë nr. 1274/2004, Korneenko kundër Bjellorusisë (CCPR/C/88/D/1274/2004).



kur rreziku është vetëm hipotetik apo jo substancial për ruajtjen e rendit publik apo prezencën e thjeshtë të një audience armiqësore.<sup>63</sup>

Shtetet jo vetëm duhet të mos vendosin kufizime të panevojshme, por edhe duhet të marrin masa për mbrojtjen e këtyre lirive nga ndërhyrjet e palëve të treta. Kështu p.sh. shtetet duhet të marrin masat e duhura operative për të mbrojtur pjesëmarrësit në grumbullime nga dhuna e grupeve kundërshtarë, në të njëjtën kohë, duke ndihmuar në procesin e grumbullimeve paqësore dhe kundërdemonstratave brenda perimetrit të njëra-tjetres apo audiencave të tyre të synuara.<sup>64</sup>

Liria e shoqërimit përfshin krijimin, anëtarësimin dhe aktivizimin në parti politike, sindikata dhe të gjitha format e shoqërisë civile, duke përfshirë organizatat kulturore dhe ato fetare. Për të ndaluar një parti politike apo organizatë tjetër nuk është kusht i mjaftueshëm të pretendohet se qëllimet e një organizate bien ndesh me pikëpamjen e shumicës në lidhje me mënyrën e organizimit të një shoqërie; duhet të disponohen fakte specifike të një qëllimi apo përpjekjeve për minimin e demokracisë dhe të drejtave të njeriut. Gjithashtu, masat që çojnë në kufizim apo ndalim të së drejtës së lirisë së shoqërimit (si p.sh., refuzimi i regjistrimit apo ndalimi i mbledhjes së fondeve) duhen ndërmarrë vetëm mbi bazat e provave specifike.

#### 2.4.7. Barazia dhe mosdiskriminimi<sup>65</sup>

Shtetet kanë detyrime negative dhe pozitive për mbrojtjen e individëve nga diskriminimi. Shtetet jo vetëm nuk duhet të lejojnë diskriminimin, por ato duhet të ndërmarrin veprime kundër diskriminimit, duke përfshirë në disa raste edhe diskriminimin nga individë privatë. Diskriminimi mund të përkufizohet si trajtimi i diferencuar, që nënkupton dallimin, përjashtimin, kufizimin apo preferencën bazuar në argumente të tilla si: përkatësia racore, ngjyra, gjinia, gjuha, përkatësia fetare, politike, apo ndonjë opinion tjetër, origjina kombëtare apo shoqërore, prona, lindja, përkatësia e një grupi minoritar apo ndonjë status tjetër, që ka si qëllim apo efekt mohimin apo pengesën e njohjes, gëzimit apo ushtrimit nga të gjithë personat

63 *Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly, Second Edition* [Udhërrëfyes mbi lirinë e grumbullimit paqësor botimi i dytë] (Varshavë: OSBE/ODIHR, 2010), <<http://www.osce.org/odihr/73405>>.

64 *“Report: Monitoring of Freedom of Peaceful Assembly in Selected OSCE Participating States”* [Raport: Monitorimi i lirisë së grumbullimit paqësor në shtete pjesëmarrëse të përzgjedhura të OSBE-së] (maj 2011 - qershor 2012), Varshavë: OSBE/ODIHR, 9 nëntor 2012, <<http://www.osce.org/odihr/97055>>.

65 OSBE 1975 Dokumenti i Helsinkit, *op. cit.*, shënimi 56; Çështje që lidhen me sigurinë në Evropë: 1(a) Deklarata e parimeve që udhëheqin marrëdhëniet midis shteteve pjesëmarrëse – Parimi VII; OSBE 1989 Dokumenti i Vjenës, *op. cit.*, shënimi 56; Çështjet që lidhen me sigurinë në Evropë: Parimet; OSBE 1990 Dokumenti i Kopenhagës, *op. cit.*, shënimi 49; neni 26, ICCPR; Konventa ndërkombëtare për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit racor; neni 14, ECHR; neni 21, CFREU; neni 2, ADRDM

të të gjitha të drejtave dhe lirive të përcaktuara në legjislacionin vendas dhe atë ndërkombëtar.<sup>66</sup> Diskriminimi mund të përfshijë gjithashtu edhe trajtimin, i cili nuk mban parasysh dallimet e rëndësishme midis njerëzve, pa argumente objektive dhe të arsyeshme.<sup>67</sup>

Mosdiskriminimi merr rëndësi të posaçme në kontekstin e parandalimit dhe luftës kundër terrorizmit, siç njihet nga shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së.<sup>68</sup> Trajtimi diskriminues nga autoritetet shtetërore mund të jetë faktor që çon në radikalizmin dhe terrorizmin e dhunshëm. Individët e diskriminuar mund të ndjehen të izoluar dhe kjo rrjedhimisht mund t'i bëjë ata më të prirë të besojnë se shoqëria dhe/ose shteti nuk i trajton ata në mënyrë të barabartë për shkak të dallimeve etnike, fetare apo gjuhësore, si shembull. Një ndër shqetësimet kryesore për sa i takon aspektit të policimit është profilizimi diskriminues mbi baza të përkatësisë etnike, me fjalë tjera, ushtrimi nga ana e policisë i pushtetit ndaj individëve bazuar mbi supozime të stereotipizuara, të përgjithshme dhe të pacilësuar, në lidhje me kombësinë, etninë apo besimin fetar. Mund të përdoren teknika alternative, legjitime profilizimi të bazuara mbi evidenca specifike dhe informacion.

Praktikat diskriminuese të profilizimit mund të hasen gjatë operacioneve të ndalimit dhe kontrollit të organizuara nga policia gjatë aktiviteteve të mbikëqyrjes, apo operacioneve antiterroriste. Të tilla praktika janë të jashtëligjshme dhe mund të kenë efekte negative, duke përfshirë stigmatizimin dhe izolimin.<sup>69</sup> Profilizimi diskriminues është vërtetuar që nuk ka qenë efikas, duke qenë se grupet terroriste e kanë të lehtë “t’ia hedhin” atij. Rekrutimi i anëtarëve, të cilët nuk u korrespondojnë profileve të paracaktuara të terroristëve mund t’u vijë në ndihmë grupeve terroriste që të ulin gjasat për zbulim. Gjithashtu, duke u bazuar më shumë nga ç’duhet tek profilizimi, kjo mund të shpërqendrojë nëpunësit e policisë dhe zyrtarë të tjerë gjatë gjykimit të tyre dhe gjatë zbatimit të aftësive hetimore.

66 Komisioni i OKB-së për të Drejtat e Njeriut, Koment i përgjithshëm nr. 18: Mosdiskriminimi, 1989, <<http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/0/3888b0541f8501c9c12563ed004b8doe>>.

67 ECtHR, Thlimmenos kundër Greqisë, Aplikimi nr. 34369/97, 6 prill 2000.

68 OSBE, “Strategy to Address Threats to Security and Stability in the Twenty-First Century” [Strategjia për trajtimin e kërcënimeve të sigurisë dhe stabilitetit në shekullin 21], 2003, <<http://www.osce.org/mc/17504>>.

69 Raport i Raportuesit të Posaçëm të OKB-së Martin Scheinin për nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut në luftën kundër terrorizmit, në seancën e katërt të Këshillit të të Drejtave të Njeriut në OKB (A/HRC/4/26), 2007.

### Rasti studimor nr. 1: Nxjerrja automatike e të dhënave, Gjermani

Në vitet 70-të, Republika Federative e Gjermanisë po përballej me një valë sulmesh nga një grup i majtë terrorist. Hetimet e policisë asokohe nxorën në pah se anëtarët e grupit terrorist jetonin në apartamente të marra me qira me emra të tjerë dhe paguanin qiranë, faturën e energjisë elektrike dhe atë të telefonit me para në dorë. Policia krijoi një instrument që bënte skanimin automatik të të dhënave të disponueshme nga regjistra publike dhe private përkundrejt këtij profili sjelljeje dhe kjo nxori 18.000 emra të spikatur, për kontroll të mëtejshëm. Më pas policia arriti të identifikonte dy persona të dyshuar, njëri prej të cilëve doli se ishte terrorist dhe tjetri shpërndarës droge.

Pas sulmeve të 11 shtatorit 2011 në Shtetet e Bashkuara të Amerikës, policia gjermane vendosi të përdorte të njëjtin mekanizëm për identifikimin e individëve mbi bazën e kriterëve demografike dhe ekonomiko-sociale, që u nxorën nga profili për terroristët e 11 shtatorit, d.m.th.: meshkuj, të fesë myslimane, moshë nga 18 – 40 vjeç, student ose ish-student dhe një person nga ose banues i një vendi specifik me popullatë kryesisht myslimane. Rezultatet nxorën të dhëna për mbi 300.000 individë dhe një numër prej 32.000 personash u identifikuan si “sleepers” (agjentë të fshehtë që qëndrojnë inaktivë për një periudhë të gjatë, ndërsa sigurojnë një pozicion të sigurt) dhe u bënë objekt i kontrolleve të mëtejshme. Megjithatë, askush nuk u dënua asnjëherë për ndonjë vepër penale.

Gjykata e Lartë e Gjermanisë shprehu shqetësimin se ky “skanim” parandalues kishte ndikim stigmatizues ndaj personave në fjalë dhe rriste rrezikun e diskriminimit në jetën e tyre të përditshme. Sipas së njëjtës gjykatë u vendos që ky skanim parandalues ishte i paligjshëm dhe në shkelje të së drejtës së fshehtësisë sepse ishte i pabazuar mbi fakte të një rreziku konkret dhe të pashmangshëm ndaj Gjermanisë.

Burimi: Raportuesi i posaçëm i OKB-së për nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut gjatë luftës kundër terrorizmit;<sup>70</sup> Gjykata federative kushtetuese Gjermane.<sup>71</sup>

<sup>70</sup> *Ibid.*

<sup>71</sup> Gjykata Federative Kushtetuese Gjermane, BVerfG, 1 BvR 518/02

## Rasti studimor nr. 2: Atributet e policisë për ndalimin dhe kontrollin e personave, Spanjë

Shërbimet policore shpesh kanë attribute për ndalimin dhe kontrollin e personave, disa prej të cilave nuk kërkojnë që personi të jetë i dyshuar për ndonjë përfshirje në një krim. Këto attribute janë kontroverse dhe janë kritikuar, sidomos për shkak të shqetësimeve në lidhje me përdorimin e tyre të shpërpjesëtuar kundër anëtarëve të grupeve të minoriteteve. Përdorimi i attributeve të policisë për ndalimin dhe kontrollin e personave bazuar tek profilizimi diskriminues mbi baza etnie mund të ketë efekte tepër korrozive për sa i përket besimit të popullatës tek policia. Nga ana tjetër, kjo mund të shërbente për të përforcuar dhe vërtetuar historitë që e përshkruajnë policinë si stigmatizuese dhe në veprim kundër anëtarëve të grupeve të veçanta nacionale, etnike apo fetare.

Një metodë që përdoret për qëllime transparence është regjistrimi i hollësishtëm i statistikave që lidhen me ushtrimin e këtyre attributeve. Një tjetër është udhëzimi dhe trajnimi i punonjësve të policisë, me qëllim që të garantohet që vendimet për ndalimin dhe kontrollin e personave në rrugë të jenë të bazuara mbi kriteret objektive dhe jo mbi supozime të bazuara mbi stereotipa diskriminuese që lidhen fjala vjen me moshën apo anëtarësinë në një grup minoriteti. Këtyre duhet t'u bashkëngjiten sisteme mbikëqyrjeje të jashtme dhe të brendshme. Për më tepër, nëse policia përdor attributet e saj për "ndalimin dhe kontrollin" e personave, për këtë ajo duhet t'u japë informacion të mjaftueshëm individëve të gjendur në këto rrethana në lidhje me të drejtat e tyre.<sup>72</sup>

P.sh. në Spanjë, në vitin 2007, policia lokale e Fuenlabradës, në bashkëpunim me Institutin e Shoqërisë së Hapur (OSI) prezantoi një projekt "pilot" për monitorimin e përdorimit të attributeve të ndalimit dhe kontrolleve të personave.

72 Këshilli i Evropës, Komisioni Evropian kundër racizmit dhe intolerancës, rekomandim për politika të përgjithshme nr. 11 për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racor në policim, CRI (2007) 39, 4 tetor 2007; *Reducing Ethnic Profiling in the European Union: A Handbook of Good Practices* [Ulja e profilizimit etnik në Bashkimin Evropian: Manual i praktikave të mira] (Nju Jork: *Open Society Foundations*, 2012); *Towards More Effective Policing: Understanding and Preventing Discriminatory Ethnic Profiling: A Guide* [Drejt një policimi më efikas: Të kuptuarit dhe parandalimi i profilizimit diskriminues etnik: Udhërrëfyes] (Luksemburg: *European Union Agency for Fundamental Rights*, 2010); *Basic Human Rights Reference Guide: The Stopping and Searching of Persons* [Udhërrëfyes i referencës për të drejtat njerëzore bazë: ndalimi dhe kontrolli i personave], Grup i punë i OKB-së për zbatimin e kundërterrorizmit, Grupi i punës për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në luftën kundër terrorizmit (Nju Jork: *United Nations*, 2010).

Punonjësve të policisë iu kërkua të plotësonin një formular për të përshkruar etninë dhe/ose nacionalitetin e personit të ndaluar; emrin e policit përgjegjës për ndalimin; orën, datën dhe vendin ku u bë ndalimi; bazën ligjore për ndalimin, bazën për dyshimin; rezultatit; dhe një hapësirë tjetër për të përshkruar rrethanat e ndalimit për qëllime të mbledhjes së informacionit. Një kopje e këtij formulari i duhej dorëzuar personit të ndaluar. Formularët përfshinin gjithashtu informacion mbi të drejtat e individit dhe mënyrën e ankimit në rast se personi ishte i pakënaqur nga trajtimi i policisë.

Kjo praktikë bëri që punonjësit e policisë të përqendroheshin në trajtimin që do t'u bënin personave gjatë ndalimit. Formularët u shqyrtuan edhe nga eporët për të monitoruar shkallën/masën e profilizimit etnik. OSI-ja konstatoi se pas gjashtë muajsh, policia e kishte ulur nivelin e shpërpjesëtimit në përqindjen e ndalimit të emigrantëve. Për më tepër, totali i numrit të ndalimeve ishte përgjysmuar, ndërsa pothuajse ishte trefishuar përqindja e ndalimeve që sollën rezultate pozitive. Përmes një përdorimi më të mirë të të dhënave, policia e Fuenlabradës rriti efikasitetin e saj: uli numrin e ndalimeve, por shtoi efikasitetin e tyre.

Burimi: Iniciativa e Shoqërisë së Hapur.<sup>73</sup>

#### **Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 2.4.**

- Shtetet kanë detyrimin të mbrojnë të gjithë individët brenda juridiksionit të tyre nga terrorizmi, i cili përbën një kërcënim për të drejtat e njeriut, demokracinë dhe shtetin ligjor.
- Shtetet duhet të respektojnë në çdo kohë të drejtat e njeriut në parandalimin dhe përballjen me terrorizmin, si çështje jo vetëm e detyrimeve ndërkombëtare, por edhe për të qenë efektive në veprimet e tyre.
- Shkeljet e të drejtave të njeriut janë kushte që favorizojnë terrorizmin dhe mund të nxisin VERLT.
- Tortura dhe trajtime të tjera mizore, degraduese, çnjerëzore apo ndëshkimi janë absolutisht të ndaluara dhe nuk mund të justifikohen në asnjë rrethanë
- Kufizimet e të drejtave të njeriut, nëse janë të lejuara, në luftën kundër terrorizmit duhet të jenë qartazi të përshkruara në ligj, duhet të jenë të nevojshme, të justifikuara, proporcionale dhe jodiskriminuese.

73 *Reducing Ethnic Profiling in the European Union* [Ulja e profilizimit mbi bazë të përkatësisë etnike në Bashkimin Evropian], *ibid.*, fq. 83.

### 3. Qasjet e bazuara tek komuniteti në lidhje me antiterrorizmin: Konceptet kryesore

Terrorizmi ka gjithmonë një dimension lokal: gjithmonë ndodh diku, qoftë ku është vendi ku terroristët fshihen, gjejnë përkrahje/mbështetje dhe ku punojnë, ku sulmojnë apo ku një individ apo grup përfshihet në terrorizëm. Ndaj një qasje lokale në parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT është e nevojshme. Në përpjekje për një akordim më të mirë të fondeve dhe për të përmirësuar efikasitetin e veprimeve të tyre në luftën kundër terrorizmit, shtetet janë përpjekur të evidentojnë se ku duhet t'i përqendrojnë përpjekjet e tyre. Komunitetet kanë dalë gjithmonë e më shumë si pika e fokusit për hartimin dhe zbatimin e politikave në luftën kundër terrorizmit.

#### 3.1. PARADIGMA E SIGURISË DHE SIGURIMIT TË KOMUNITETIT

**Në këtë nënseksion do të trajtohen temat e mëposhtme:**

- Si mund të përkufizohet koncepti i komunitetit?
- Cilat janë implikimet e konceptit të komunitetit në përcaktimin dhe adresimin e çështjeve të sigurisë?

##### 3.1.1. *Një shpjegim mbi atë që përfaqëson komuniteti*

Komuniteti përgjithësisht mendohet se përbëhet nga individë, grupe dhe institucione që gjenden në të njëjtën hapësirë dhe/ose që kanë interesa të përbashkëta.<sup>74</sup> Kjo mund të interpretohet në kuptimin që një komunitet është një grup interesi, që shqetësohet/interesoher për çështje, masa apo politika të caktuara. Individët dhe grupet mund t'i përkasin më shumë se një komuniteti. Ka gjasa që individët të jenë pjesë e një game

74 OSBE, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships* [Praktikat e mira për ndërtimin e partneriteteve midis policisë dhe publikut], *op. cit.*, shënimi 6.

të gjere komunitetesh, duke përfshirë këtu edhe komunitete ndër-kufitare dhe lidhjet e tyre me grupe të posaçme ka gjasa të ndryshojnë me kalimin e kohës. Për më tepër, nevojat e pjesëtarëve të komunitetit ndryshojnë, në varësi të faktit nëse janë gra, burra, djem apo vajza.

Komuniteti përbëhet nga individë, grupe dhe institucione që gjenden në të njëjtën hapësirë/zonë dhe/ose kanë interesa të përbashkëta.

Megjithatë, termi “komunitet” është kompleks, dhe një term i cili has debat të gjerë dhe është objekt i interpretimeve të ndryshme që përfshijnë një sërë nocionesh pak a shumë të mbivendosura me njëra-tjetrën. “Komunitetet e interesit” bashkojnë individë, grupe dhe institucione që kanë një ose më shumë interesa të përbashkëta (d.m.th., që gjenden në të njëjtën zonë gjeografike, mbrojnë një kulturë të caktuar, ndjekin një sport apo aktivitet të caktuar argëtimi). “Komunitetet gjeografike” përbëhen nga individë, grupe dhe institucione brenda një hapësire specifike territoriale, si p.sh.: brenda një lagjeje, një qyteti, një krahine, shoqërie apo të gjithë popullatës së një vendi. Mund të ketë komunitete interesi që kanë përmasa globale dhe ndërkombëse, në kuptimin e komuniteteve pa kufij që i kalojnë zonat lokale dhe kufijtë e shteteve. Kohët e fundit, si rezultat i zhvillimit të teknologjive të reja të informacionit, individë, grupe dhe institucione të shpërndara gjeografikisht kanë mundur të lidhen dhe të ndërveprojnë më me lehtësi në lidhje me çështje të interesit të përbashkët.

“Komunitetet” duhet të dallohen nga “minoritetet”. Minoritetet mund të kuptohen si grupe, identitetet e të cilëve dalin jashtë normave dominuese, të përgjithshme, kulturore, sociale dhe politike, për sa i takon përkatësisë “racore”, etnike, gjinore, moshore dhe aftësive fizike e mendore, klasës, fesë dhe besimit, gjuhës apo kulturës. Numerikisht ato përbëjnë një nëngrup të pjesës tjetër të popullatës, mund të jenë në pozita politika, ekonomike etj., më të pafavorshme dhe kërkojnë jo vetëm që të ruajnë identitetet e tyre, por t’i shprehin ato edhe më fort. Sipas jurisprudencës ndërkombëtare, minoritetet përgjithësisht kuptohen të përfshijnë grupe kombëtare ose etnike, fetare apo gjuhësore.

Megjithatë, në jurisprudencën ndërkombëtare nuk ekziston një përkufizim i pranuar i asaj çfarë përbën një “minoritet”. Ekziston, gjithsesi, një grup kriteresh objektive dhe subjektive që zbatohen për identifikimin e grupeve të tilla. Një minoritet është një “grup me karakteristika gjuhësore, etnike apo kulturore të dallueshme nga shumica dhe që zakonisht kërkon jo vetëm të ruajë identitetin e vet, por edhe përpiqet ta

shprehë më fortë atë”<sup>75</sup> Megjithatë, disa shtete e përdorin termin komunitet në vend të termit minoritet për të përcaktuar grupe të tilla.

### 3.1.2. Një shpjegim i kohezionit komunitar dhe rezistencës komunitare

Kohezioni mund të kuptohet si shkalla deri ku njerëzit bashkohen përreth interesave dhe synimeve të përbashkëta, dijes së përbashkët, një ndjesie identiteti dhe përkatësie kolektive, besimi dhe mirëkuptimi të përbashkët. Kohezioni lidhet pozitivisht me numrin, llojshmërinë dhe/ose intensitetin e interesave dhe ndërveprimeve të përbashkëta që shërbejnë si bazë për solidaritet, mobilizim dhe veprime të përbashkëta. Në të kundërt, mosbesimi, mungesa e kuptimit të përbashkët dhe injorimi i njëri-tjetrit mund të minojnë kohezionin dhe mund të përdoren fare lehtë nga ata që kërkojnë të krijojnë përçarje dhe konfrontime. Është me rëndësi të kuptohet se cilat janë ndarjet ekzistuese qoftë brenda dhe në veçanti midis komuniteteve.

Kohezioni mund të kuptohet si shkalla deri ku njerëzit bashkohen përreth interesave dhe synimeve të përbashkëta, zhvillojnë të kuptuarit e përbashkët dhe një ndjesie identiteti dhe përkatësie kolektive, që rezulton në ndërtimin e besimit të përbashkët.

Kohezioni mund të favorizojë forma të mobilizimit kolektiv, ku individët janë të gatshëm të bashkohen dhe të ndërhyjnë për zgjidhjen e problemeve të përbashkëta për të mirën e përgjithshme. Nivelet më të larta të kohezionit komunitar lidhen me përqindje tepër të ulura të kriminalitetit si p.sh. “vjedhje, sulmet, krimet e rrugës dhe burime të tjera të viktimizimit individual të dhunshëm.”<sup>76</sup>

Shteti luan një rol të rëndësishëm për krijimin, inkurajimin dhe ruajtjen e kohezionit midis të gjitha komuniteteve në shoqëri. Shteti mund ta bëjë një gjë të tillë duke nxitur një ndjesie identiteti që është i besueshëm dhe zgjat, si dhe duke qenë mjaftueshëmrisht elastik për të pranuar një gamë të gjerë komunitetesh të ndryshme

75 “High Commissioner on National Minorities” [Komisioneri i Lartë për Minoritetet Kombëtare], OSBE, 2008, <<http://www.osce.org/hcnm/33317>>. neni 27, ICCPR, parashikon se: “Në ato shtete ku ka minoritete etnike, fetare apo linguistike, personave që u takojnë këtyre minoriteteve nuk do t’u mohohet e drejta, në komunitet me anëtarë të tjerë të grupit të tyre, për të gëzuar kulturën e vet, për të shpallur dhe praktikuar fenë apo për përdorimin e gjuhës së tyre.”

76 Shih p.sh. Robert J. Sampson dhe W. Byron Groves, “Community Structure and Crime: Testing Social Disorganizations Theory” [Struktura e komuniteteve dhe krimi: Vërtetimi i teorisë së 4 çrregullimit social], *American Journal of Sociology* [Revista Amerikane e Sociologjisë], Vëll. 94, nr. 4, janar 1989, fq. 774-802.



bazuar në gëzimin e plotë dhe të barabartë të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut nga të gjithë individët në territorin e një shteti.

Një koncept që lidhet ngushtësisht me kohezionin është koncepti i rezistencës së shoqërisë dhe komunitetit. Kjo i referohet kapaciteteve të një komuniteti për të duruar, për t'iu përgjigjur dhe për t'iu rimëkëmbur nga një sërë ngjarjesh negative, qofshin këto natyrore, të shkaktuara nga individë apo grupe. Ndër të tjera, këto sfida mund të përfshijnë krime apo fatkeqësi natyrore, si dhe konflikte dhe tensione mes grupeve të ndryshme brenda komunitetit apo me komunitete të tjera.

Rezistenca e komunitetit ka të bëjë me aftësinë e këtij të fundit për të duruar, për t'iu përgjigjur dhe për t'iu rikuperuar nga një gamë e gjerë ngjarjesh të dëmshme dhe negative.

### **Rasti studimor nr. 3: Nxitja e kohezionit dhe riafirmimi i vlerave demokratike, deklaratat publike të Kryeministrit të Norvegjisë pas sulmeve terroriste të 22 korrikut 2011, Norvegji**

Terroristët duan të mbjellin frikën në të gjithë popullatën apo në pjesë të saj, për të hequr vëmendjen nga vetja, nga problemet dhe objektivat e tyre dhe për t'ua imponuar kërkesat e tyre shoqërisë dhe shtetit. Ata kërkojnë të komunikojnë përmes sulmeve dhe propagandës që i rrethon, interpretimit që ata i bëjnë realitetit dhe asaj që duhet bërë. Sulme të tilla dhe historitë që ata tregojnë mund të kenë një ndikim shumë përçarës në shoqëri. Në rastet kur identiteti i autorit të krimit nuk dihet, thashethemet mund të përhapen me lehtësi, duke fajësuar në bazë të stereotipave dhe paragjykimeve. Në raste tronditjeje, shoqëria dhe autoritetet shtetërore mund të nxiten të reagojnë në mënyrë të tepruar, që ndonjëherë është pikërisht ajo çka terroristët përpiqen të arrijnë.

Një aspekt i rëndësishëm i rezistencës ndaj terrorizmit, në veçanti menjëherë pas sulmeve është që zyrtarët e shtetit dhe udhëheqësit politikë të nxisin kohezionin dhe solidaritetin e shoqërisë përballë terrorizmit, të riafirmojnë përkushtimin e tyre ndaj demokracisë dhe sundimit të shtetit ligjor dhe të hedhin poshtë dhunën dhe dasitë e stereotipat. Komunikimi në kohë të tilla krizash është jetik, ndonëse delikat dhe duhet të përgatitet me kujdes, duke qenë se popullata do të presë informacion, deklaratat dhe ndërhyrje të tjera nga zyrtarët dhe udhëheqësit politikë.

Me datë 22 korrik, të vitit 2011, një makinë shpërtheu në Oslo, pranë zyrave qeveritare. Dy orë më pas, dikush filloi t'u qëllonte pushuesve në një kamp rinor në ishullin e Utojas. 77 njerëz humbën jetën dhe mbi 300 të tjerë u plagosën. Sulmet ishin një tragjedi që askush nuk i priste dhe që tronditën rëndë Norvegjinë. Menjëherë pas sulmeve, kur identiteti i autorit të krimit ende nuk dihej, u raportua një rritje e deklaratave që mbillnin urrejtje dhe nisën ngacmimet dhe shqetësimet kundër norvegjezëve joetnikë dhe norvegjezëve myslimanë.

Mëngjesin pas sulmeve, Kryeministri i Norvegjisë, Jens Stoltenberg organizoi një konferencë për shtyp. Ai e siguroi publikun që autorët e krimit do të gjendeshin dhe do të silleshin përpara drejtësisë dhe deklaroi: "Askush nuk do ta frikësojë Norvegjinë. Nuk do ta shkatërroni dot demokracinë tonë, as idealet tona për një botë më të mirë" Në shërbesën përkujtimore të një dite më pas, Stoltenbergu theksoi se përgjigja ndaj dhunës është "edhe më shumë demokraci, më shumë hapje dhe më shumë humanizëm" dhe se populli i Norvegjisë nuk do të heqë kurrë dorë nga këto vlera.

Ai tha se ndjehej krenar për mënyrën sesi vendi i vet po e mbante kokën lart në një moment të tillë; ai vlerësoi dinjitetin, dhembshurinë dhe vendosmërinë e popullit të vet; u bëri atyre thirrje të qëndronin të bashkuar dhe t'u rrinin pranë e të mbështesnin viktimat dhe familjet e tyre. Me 25 korrik, në Oslo u organizuan një sërë ceremonish përkujtimore, duke përfshirë edhe një marshim ku morën pjesë 200.000 njerëz.

Autori i krimit doli të ishte një djalë i bardhë, i cili u kap nga policia në skenën e krimit në Utoja. Ai shpjegoi se sulmet i kishte kryer sepse kishte dashur të parandalonte "kolonizimin" e vendit nga myslimanët. Ai u gjeti i shëndoshë mendërisht dhe u dënua në datë 24 gusht 2012 për akte terrorizmi dhe vrasje me paramendim, me dënimin maksimal sipas ligjit norvegjez.

Burimet: Relacioni i komisionit për 22 korrikun,<sup>77</sup> raportimet në media.<sup>78</sup>

77 Raport i Komisionit të 22 korrikut paraqitur Kryeministrit norvegjez më datë 13 gusht 2013 nga Komisioni Faktmbledhës ngritur nga Parlamenti Norvegjez (NOU 2012: 14, Rapport fra 22. juli-kommisjonen), fq. 22.  
78 "Norway PM: No one will Bomb Us to Silence" [Kryeministri i Norvegjisë: Askush nuk do të na bëjë të heshtim me bombat e veta], BBC, 22 korrik 2011, <<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-14257910>>; "Norway after Terrorism: Flowers for Freedom" [Norvegjia pas terrorizmit: Lule për lirinë] d, The Economist, 30 korrik 2011, <<http://www.economist.com/node/21524852>>; "Norway Mass Killer gets the Maximum: 21 years" [Norvegi, Vrasësi në masë merr dënimin maksimal: 21 vjet], The New York Times, 24 gusht 2012, <<http://www.nytimes.com/2012/08/25/world/europe/anders-behring-brevik-murder-trial.html>>.

### 3.1.3. Çfarë përfaqëson siguria e komunitetit

Siguria e komunitetit, sipas kuptimit të dhënë në këtë manual, shkon përtej fokusit tek siguria fizike dhe krimi dhe përfshin gjithashtu një gamë të gjerë çështjesh që ndikojnë në cilësinë e jetës së burrave dhe grave në komunitet, si p.sh. sjellja antisociale dhe trazirat sociale. Ky është një nocion që përdoret nga disa autoritete vendore dhe qeveri nacionale, shërbime policore dhe nga vetë komunitetet gjatë përcaktimit të prioritetëve. Kjo ka të bëjë me mënyrën sesi komunitetet mund të bëhen më të sigurta përmes parandalimit dhe uljes së krimit, si edhe përmes prezantimit të ndryshimeve fizike dhe sociale brenda zonës/ave ku gjendet komuniteti.

Siguria në komunitet ka të bëjë me një gamë të gjerë çështjesh përtej parandalimit të krimeve, si p.sh. çështjet që kanë të bëjnë me cilësinë e jetës.

Qasjet e bazuara tek komuniteti bazohen tek nocioni që siguria e një komuniteti është e lidhur ngushtë me shkallën e kohezionit dhe rezistencës së atij komuniteti. Ndaj politikat kombëtare antiterroriste ndonjëherë kanë për qëllim krijimin e komuniteteve rezistente që hedhin poshtë ekstremizmin e dhunshëm, ideologjitë dhe propagandat terroriste, si edhe mobilizimin e qytetarëve, individëve dhe grupeve shoqërore në mbështetje të qëllimeve antiterroriste. Ndërsa politikat antiterroriste zakonisht janë përqendruar tek krijimi i rezistencës teknike, si p.sh. ,përmes mbrojtjes së infrastrukturës kritike dhe forcimit të reagimit emergjent, është pranuar gjithmonë e më shumë që nuk i është vënë sa duhet theks rritjes së rezistencës në nivel idesh për të kundërshtuar joshjen e ekstremizmit dhe terrorizmit ekstrem.<sup>79</sup>

79 Shih Bill Durodie, "Terrorism and Community Resilience – A UK Perspective" [Terrorizmi dhe rezistenca e komunitetit – Perspektiva e Mbretërisë së Bashkuar], *Chatham House*, ISP/NSC Dokument informues, nr. 05/01, korrik 2005, fq. 4-5, <<http://www.durodie.net/pdf/ChathamHouse.pdf>>.

---

**Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 3.1.**

- Një komunitet mund të përkufizohet si individët, grupet dhe institucionet që jetojnë në të njëjtën zonë dhe/ose kanë interesa të përbashkëta. Përgjithësisht “komunitetet” duhet të dallohen nga “minoritetet”.
  - Kohezioni komunitar i referohet shkallës deri ku njerëzit bashkohen përreth interesave dhe synimeve të përbashkëta, zhvillojnë të kuptuarit e ndërsjellë dhe një ndjesi identiteti dhe përkatësie kolektive, që rezulton në ndërtimin e besimit reciprok rreth interesave dhe objektivave të përbashkëta. Kjo mund të çojë në forma të mobilizimit, ku individët janë të përgatitur për t’u bashkuar dhe për të ndërhyrë për trajtimin e problemeve të përbashkëta për të mirën kolektive.
  - Rezistenca e komunitetit ka të bëjë me aftësinë e këtij të fundit për të duruar, për t’iu përgjigjur dhe për t’u rikuperuar nga një gamë e gjerë ngjarjesh të dëmshme, qofshin këto natyrore, apo të shkaktuara nga individë apo grupe.
  - Siguria e komunitetit ka të bëjë me një numër çështjesh që shkojnë përtej sigurisë fizike dhe parandalimit të krimit dhe përfshin shqetësime që kanë të bëjnë me cilësinë e jetës. Ky është një nocion që përdoret për përcaktimin e prioritetëve nga disa autoritete publike, shërbime policore dhe komunitete, për përmirësimin e mirëqenies së qytetarëve.
  - Qasjet me bazë komunitare bazohen tek nocioni që siguria e një komuniteti është e ndërlidhur ngushtë me shkallën e kohezionit dhe rezistencës së atij komuniteti.
-

### 3.2. KOMUNITETET DHE KUNDËRTERRORIZMI

#### Në këtë nën-seksion do të trajtohen temat e mëposhtme:

- Si ndikohen komunitetet nga terrorizmi dhe kundërterrorizmi?
- A luajnë rol komunitetet në luftën kundër terrorizmit? Në rast se “po”, si mund të realizohet përfshirja e tyre dhe cilat janë disa nga sfidat?

Terrorizmi është një kërcënim për të gjithë popullatën dhe rrjedhimisht, një kërcënim për të gjithë komunitetet. Aktet terroriste jo vetëm që ndikojnë tek komunitetet dhe anëtarët e tyre, por terroristët kanë nevojë dhe kërkojnë mbështetje, simpatizantë dhe rekrutë nga radhët e popullit, në mënyrë që të realizojnë planet e tyre. Një numër shtetesh pjesëmarrëse të OSBE-së dhe partnerësh për bashkëpunim janë përpjekur ta vendosin komunitetin në qendër të politikave dhe masave kundër terrorizmit dhe të hartojnë qasje me bazë komunitare, me fokus të veçantë për parandalimin dhe zhvillimin e partneriteteve me publikun. Përgjegjësia për parandalimin, luftën dhe menaxhimin e pasojave të akteve terroriste dhe përgjegjësia për respektimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut bie kryesisht mbi shtetin. Megjithatë, shteti duhet të kërkojë mbështetjen e shoqërisë civile, medias, sektorit privat dhe komunitetit të biznesit për të realizuar me sukses luftën kundër terrorizmit.<sup>80</sup> Lufta kundër terrorizmit është rrjedhimisht një përgjegjësi e përbashkët dhe kërkon përfshirjen dhe bashkëveprimin e përbashkët të policisë, autoriteteve të tjera publike dhe popullatës.

Megjithatë, përfshirja e komuniteteve në luftën kundër terrorizmit mund të përballet me disa sfida. Mund të ketë një historik keqperceptimesh dhe tensionesh midis agjencive policore/atyre informative dhe popullatës në përgjithësi, apo me disa komunitete në veçanti, sidomos pas rasteve të shkeljeve të përsëritura disiplinore nga ana e policisë. Për më tepër, autoritetet shtetërore, në përpjekjet e tyre për ndërtimin e partneriteteve duhet të mbajnë parasysh që disa individë dhe grupe mund të nxiten nga agjendat e tyre personale, të cilat jo domosdoshmërisht përputhen me interesat e komunitetit.

<sup>80</sup> OSBE Këshilli Ministror, vendimi nr. 5/07, “Public-Private Partnerships in Countering Terrorism” [Partneriteti publik-privat në luftën kundër terrorizmit], Madrid, 30 nëntor 2007, <<http://www.osce.org/mc/29569>>.

### 3.2.1 Qasjet që kanë si objektiv komunitetin apo qasjet e orientuara drejt komunitetit në luftën kundër terrorizmit

Në përgjithësi, politikat dhe praktikat antiterrorizëm kanë pasur si “synim komunitetet”, që me fjalë të tjera do të thotë që i kanë bërë ato objektiv për të mbledhur informacion, ndërsa aktivitetet e rendit janë drejtuar nga përparësitë e sigurisë së shtetit. Ato janë përqendruar mbi taktika të tilla si” përdorimi i atributiveve të ndalimit dhe kontrollit të personave, operacionet sekrete dhe metoda për mbledhjen e informacionit për të zbuluar terroristët e dyshuar dhe për të përmbysur planet e tyre, sidomos planet aktive për sulme

- Këto metoda janë pjesë e nevojshme e çdo strategjie efikase në luftën kundër terrorizmit, por që gjithmonë duhet të realizohen brenda kuadrit të shtetit ligjor dhe respektimit të të drejtave të njeriut.
- Megjithatë, këto metoda nuk përmbajnë ose përmbajnë në doza të vogla konsultime apo partneritet me anëtarë dhe grupe nga publiku. Ato nuk kanë për qëllim sigurimin e besimit dhe mbështetjes nga gratë dhe burrat e komuniteteve lokale dhe rrallë marrin në konsideratë nevojat e tyre të ndryshme apo mënyrën sesi këta ndikohen nga terrorizmi dhe masat kundër tij në mënyra të ndryshme.<sup>81</sup> Si të tilla, ato mund të krijojnë riskun e margjinalizimit apo madje edhe të stigmatizimit të disa komuniteteve dhe individëve.

**Praktikat antiterroriste në disa prej shteteve pjesëmarrëse të OSBE-së kanë përfshirë edhe zhvillimin e qasjeve të orientuara drejt komunitetit**, sipas të cilave objektivat, politikat dhe masat janë realizuar përmes iniciativave lokale të bashkëpunimit, sipas konteksteve lokale, me qëllim rritjen e efikasitetit. Kjo tendencë flet për një njohje gjithnjë e më të madhe të faktit që popullata në përgjithësi dhe komunitetet janë aktorë interesi, duke qenë njëkohësisht partnerë në luftën kundër terrorizmit dhe jo thjesht objekte pasive të veprimtarive të organeve të rendit. Qasjet e “orientuara drejt komunitetit” në luftën kundër terrorizmit synojnë të përfshijnë burrat dhe gratë nga komunitetet përkatëse dhe të rrisin maksimalisht mbështetjen e tyre për hartimin dhe ofrimin e politikave, duke marrë në konsideratë dallimet dhe kompleksitetet e tyre në lidhje me etninë, fenë, politikat, emocionet, ankesat, vendndodhjet dhe historitë. Komunitetet kontribuojnë gjithashtu në rritjen e llogaridhënies nga ana e vendim-marrjes kundrejt shtetasve. Ndërtimi i marrëdhënieve të bashkëpunimit midis hartuesve të politikave, personave të përfshirë në çështjet e sigurisë dhe përfaqësuesit meshkuj dhe femra të komuniteteve është shumë i rëndësishëm për qasjet e orientuara drejt komunitetit.

81 Basia Spalek (ed.), *Counter-Terrorism: Community-Based Approaches to Preventing Terrorism Crime* [Kundërterrorizmi: Qasjet e bazuara tek komuniteti për parandalimin e krimeve të terrorizmit] (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2012).

Ndërtimi dhe ruajtja e besimit janë esenciale për suksesin e këtyre qasjeve. Qasjet që janë të orientuara drejt komuniteteve në luftën kundër terrorizmit mund të karakterizohen nga:

- Partneritete të bazuara tek besimi midis komuniteteve dhe autoriteteve publike;<sup>82</sup>
- Angazhimi dhe mbështetja që vjen nga komuniteti për hartimin, zbatimin dhe vlerësimin e strategjive, politikave dhe masave të ndryshme; dhe
- Antiterrorizmi i parë në kuadrin e shqetësimeve për sigurinë e komunitetit, më shumë sesa në këndvështrimin e sigurisë shtetërore.

Megjithatë, metodat të cilat tradicionalisht janë lidhur me qasjet që kanë si objektiv komunitetet mund të jenë të orientuara drejt komuniteteve, me mbështetjen e duhur nga vetë komuniteti. Kështu, p.sh. shtimi i rasteve të përdorimit të atributëve policore të ndalimit dhe kontrollimit të personave, monitorimi me anë të sistemit CCTV, apo edhe përdorimi i metodave të mbikëqyrjes sekrete nga policia mund të shndërrohen në qasje të orientuara nga komuniteti, kur janë zhvilluar konsultime me gra dhe burra të zakonshëm nga komuniteti. Kjo ka të bëjë me një partneritet të fortë midis forcave të sigurisë dhe pjesëtarëve të komunitetit, me besim të lartë reciprok nga të dyja anët, bazuar në informacion transparent në lidhje me objektivat dhe gamën e këtyre praktikave, si edhe me përputhshmërinë e tyre me të drejtat e anëtarëve të komunitetit dhe sundimin e shtetit ligjor. Ndërsa nga ana tjetër, mbështetja tek kontaktet me anëtarët e komunitetit jo domosdoshmërisht përbën një qasje të orientuar drejt komunitetit, kur përfshirja e anëtarëve të komunitetit kërkohet për të çuar më përpara objektivat e shtetit për sigurinë dhe jo për t'i dhënë përparësi sigurisë dhe sigurimit të komunitetit.

---

82 Basia Spalek, Salwa El-Awa dhe Laura Zahra McDonald, *Police-Muslim Engagement and Partnerships for the Purpose of Counter-Terrorism: An Examination* [Bashkëpunimi dhe partneriteti mes policisë dhe myslimanëve në luftën kundër terrorizmit, studim] (Birmingem: *University of Birmingham*, 2008).

**Figura nr. 3: Shembuj të masave që zbatohen në rastet e qasjeve që kanë si objekt komunitetet apo të qasjeve të orientuara drejt komuniteteve**

Shembuj të masave	Qasja që ka për objektiv komunitetet	Qasje e orientuar drejt komunitetëve
<b>Policia shton patrullat e ndalim-kontrollit; përdorimi i sistemit CCTV.</b>	Këto masa i vendosin autoritetet publike, pa asnjë konsultim me komunitetin.	Këto masa janë vendosur pas konsultimeve të gjera me komunitetin dhe një qasje për të cilën është rënë dakord midis autoriteteve publike dhe komunitetit.
<b>Policia synon ndërtimin e marrëdhënieve me pjesëtarët e komunitetit dhe vendosjen e një rrjeti kontaktesh në komunitet.</b>	Objektivi është kultivimi i informatorëve, të bëhet një profilizim i komunitetit dhe të mblidhet informacion.	Objektivi është përfshirja e komunitetit për të identifikuar dhe kuptuar problemet, si edhe për të formuluar, zbatuar dhe vlerësuar reagimet.

### *3.2.2. Policia dhe komunitetet si pjesë e një qasjeje me shumë aktorë interesi në luftën kundër terrorizmit*

Një qasje me shumë aktorë në luftën kundër terrorizmit bashkon një numër të madh aktorësh interesi përtej forcave tradicionale të sigurisë, siç është policia. Ndër këta aktorë interesi mund të përmendim sektorin publik dhe atë privat, ku secili prej tyre kontribuon në parandalimin, luftën dhe reagimin ndaj akteve terroriste brenda roleve apo ekspertizës së tyre përkatëse, sipas ligjit. Gama dhe natyra faktike e këtij bashkëpunimi me shumë aktorë ndryshon në varësi të çështjes specifike që rrezikohet.

Nga ana e autoriteteve publike, lufta kundër terrorizmit gjithmonë e më shumë është zhvilluar përmes bashkëpunimit dhe bashkërendimit ndërinstucional, që ka përfshirë pjesëmarrësit e zakonshëm nga sektori i sigurisë dhe ai i drejtësisë penale, në mënyrë të veçantë policinë. Megjithatë, me shtimin e vëmendjes tek aspekti i parandalimit të terrorizmit, që kërkon një qasje shumëdisiplinore, kësaj lufte i janë bashkuar një sërë autoritetesh të tjera publike, si fjala vjen shërbimet sociale dhe ato shëndetësore. Në këtë kontekst është me rëndësi të kuptohet dhe të mbahet në konsideratë se cilat janë përgjegjësitë e këtyre organeve dhe agjencive të ndryshme.

Gjithmonë e më shumë po bëhet e qartë që sukcesi i luftës ndaj këtij rreziku shumëplanësh dhe shumëdimensional, siç është terrorizmi, kërkon gjithashtu angazhimin e aktorëve joqeveritarë të interesit. Shpesh ky fenomen njihet me emrin



“partneriteti publik-privat në luftën kundër terrorizmit”<sup>83</sup> dhe shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së e kanë njohur dobinë e tij dhe i kanë kërkuar njëri-tjetrit të rrisin bashkëpunimin me median, komunitetin e biznesit, industrinë dhe shoqërinë civile.<sup>84</sup> Qasjet e policimit në komunitet apo partneritetet midis policisë dhe publikut në përpjekjet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT përfaqësojnë një formë të partneritetit publik-privat që ka qëllim luftën kundër terrorizmit.<sup>85</sup>

Zhvillimi dhe funksionimi i partneriteteve, sidomos midis sektorit publik dhe atij privat, nuk është i lehtë. Kjo kërkon bashkëpunim mes aktorëve që i kuptojnë ndryshe dhe ndonjëherë në mënyrë konkurruese çështjet, interesat, vlerat, shqetësimet dhe pritshmëritë. Të gjitha këto do të influencojnë në gatishmërinë e tyre për t’u angazhuar dhe për të kontribuar në partneritet. Kjo mund të thellohet nga çekuilibrat e pushtetit mes aktorëve të interesit. Ata që kanë më shumë pushtet duhet të bëjnë përpjekje maksimale t’u japin peshë të barabartë në kontribut të gjithë partnerëve të angazhuar.<sup>86</sup>

Faktorët kryesorë të suksesit të partneritetit midis sektorit publik dhe atij privat përfshijnë:<sup>87</sup>

- Palët duhet të njohin që në fillim se kanë role, statuse dhe burime të ndryshme;
- Angazhimin e të gjitha palëve për dialog, transparencë dhe hapje për të arritur një kuptim të përbashkët të çështjeve që janë në rrezik, si edhe shqetësimet dhe pritshmëritë e të gjithëve;
- Angazhim real nga të gjitha palët për zhvillimin e një partneriteti të bazuar mbi barazi, besim të përbashkët dhe respekt për pavarësinë e secilës palë; dhe

83 “The United Nations Global Counter Terrorism Strategy” [Strategjia Globale Kundër Terrorizmit e OKB-së], *op. cit.*, shënimi 8; shihni gjithashtu “Strategy for Partnerships between States and Businesses to Counter Terrorism” [Strategjia për partneritet midis shteteve dhe bizneseve në luftën kundër terrorizmit] e miratuar nga Forumi Global i G8 për partneritet midis shteteve dhe bizneseve kundër terrorizmit, Moskë, 30 nëntor 2006, <[http://en.g8russia.ru/fq\\_work/32.html](http://en.g8russia.ru/fq_work/32.html)>.

84 OSBE Këshilli Ministror, Vendimi nr. 5/07, *op. cit.*, shënimi 80; OSBE Këshilli Ministror, Vendimi nr. 10/08, *op. cit.*, note 30; “The Role of Civil Society in Preventing Terrorism” [Roli i shoqërisë civile në parandalimin e terrorizmit], OSBE/ODIHR, Takim pune i nivelit informal, Barcelonë, 14–16 mars 2007, <<http://www.osce.org/odihr/25142>>.

85 Në konceptin e partneritetit publik-privat, termi “publik” i referohet autoriteteve publike, përkundrejt aktorëve të sektorit privat (organizata joqeveritare, shoqëria civile, komuniteti i biznesit, media etj.). Në konceptin e partneritetit midis policisë dhe publikut të gjerë, termi “publik” i referohet punonjësve që janë nën juridiksionin e policisë.

86 Spalek, El-Awa dhe McDonald, *op. cit.*, shënimi 82.

87 Shih p.sh., “Summary by the Representative of the OSCE Chairman-in-Office” [Përmbledhje nga Përfaqësuesi i Kryetarit në detyrë të OSBE-së], Konferenca e OSBE-së për Partneritetin Publik-privat: “Partnership of State Authorities, Civil Society and the Business Community in Combating Terrorism” [Partneriteti i autoriteteve shtetërore, shoqërisë civile dhe komunitetit të biznesit në luftën kundër terrorizmit], Vjenë, 31 maj-1 qershor 2007, <<http://www.osce.org/atu/26543>>; Handbook to Assist the Establishment of Public-Private Partnerships to Protect Vulnerable Targets [Manual për ndërtimin e partneriteteve midis sektorit publik dhe atij privat për mbrojtjen e objektivave të cenueshme] (Instituti kërkimor ndërrajonal për krimet dhe drejtësinë i OKB-së, 2010).

- Gatishmërinë e të gjitha palëve për të evidentuar objektivat dhe interesat e përbashkëta, për të gjetur alternativa dhe kompromise për të arritur konsensus dhe për të rënë dakord në lidhje me veprime që janë fitimprurëse për të gjitha palët.

Politikat dhe masat e orientuara drejt komuniteteve në luftën kundër terrorizmit pranojnë dhe theksojnë rolin e popullatës, individëve, komuniteteve të veçanta dhe anëtarëve të tyre, organizatave komunitare dhe organizatave të tjera të shoqërisë civile dhe sektorit privat, duke i bërë të gjithë të sipërpërmendurit aktorë aktivë në luftën kundër terrorizmit. Këta aktorë duhet të inkurajohen dhe t'u jepet pushtet për të kontribuar në luftën kundër terrorizmit, në veçanti për sa i takon parandalimit, gatishmërisë, reagimit të parë dhe rikuperimit.

Fuqizimi i komuniteteve ka të bëjë me inkurajimin e njerëzve duke u dhënë atyre mundësinë të veprojnë dhe të kenë mundësinë e influencës kolektive, duke respektuar plotësisht procesin demokratik në lidhje me aspektet që ndikojnë në interesat e tyre të përbashkëta.

Nevoja për fuqizimin e komuniteteve në luftën kundër terrorizmit merr rëndësi në veçanti në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT. Ekziston nevoja e evidentimit, mbështetjes apo zhvillimit të kapaciteteve dhe iniciativave në nivel komuniteti. Megjithatë, autoritetet publike duhet të tregojnë kujdes të mos stigmatizojnë komunitete të veçanta përmes përpjekjeve për të fuqizuar vetëm ato në luftën kundër terrorizmit. Autoritetet publike njëkohësisht mund ta ulin këtë risk dhe të jenë më efektive nëse angazhojnë një numër më të madh njerëzish në një gamë të shumëllojshme problematikash, në veçanti në lidhje me ato që përbëjnë shqetësim për vetë komunitetet.

Qasjet e orientuara drejt komunitetit në luftën kundër terrorizmit kanë për qëllim forcimin e besimit dhe rritjen e mbështetjes së publikut për politikat dhe masat anti-terrorizëm, duke përfshirë edhe veprimet e policisë, dhe duke kontribuar kështu në legjitimitetin e tyre në sytë e publikut në përgjithësi dhe të disa komuniteteve në veçanti. Të tilla qasje e vënë theksin tek llogaridhënia efikase e autoriteteve shtetërore në përpjekjet antiterroriste përpara publikut dhe në veçanti përpara atyre individëve dhe komuniteteve që ndikohen më drejtpërdrejt nga politikat dhe masat antiterroriste. Ato përpiqen të sigurojnë veçanërisht mundësi dhe mekanizma për rritjen e transparencës, aksesit dhe konsultimeve në vendim-marrje, zbatim dhe shqyrtim.

#### **Rasti studimor nr. 4: Forumi i Dialogut për Islamin, Komuniteti Islamik i Austrisë dhe Ministria Federative e Brendshme e Austrisë**

Në janar të vitit 2012, Ministria Federative e Brendshme Austriake nisi një proces dialogu për të diskutuar mbi një sërë temash që lidheshin me fenë islame dhe myslimanët në Austri, në bashkëpunim me Komunitetin Islamik të Austrisë. Kjo iniciativë nisi nga një sugjerim i një komiteti të pavarur ekspertësh të ngritur nga ministria në korrik të vitit 2010, në kuadrin e zbatimit të planit kombëtar të veprimit për integrim. Komiteti rekomandoi shkëmbimin e mendimeve dhe pikëpamjeve midis myslimanëve dhe shtetit.

Si pjesë e procesit të dialogut u ngritën shtatë grupe tematike pune dhe gjatë vitit 2012 u organizuan 50 takime, me pjesëmarrjen e mbi 100 ekspertëve, burrave dhe grave nga komuniteti islamik i Austrisë, organizata të tjera të shoqërisë civile, nga akademia dhe autoritetet shtetërore, duke përfshirë organet e rendit. Grupet e punës u përqendruan përkatësisht tek edukimi dhe trajnimi i imamëve, tek identiteti dhe integrimi, vlerat sociale dhe sfidat, islamizmi dhe islamofobia, rolet gjinore, shteti dhe islami, si edhe islami dhe media.

Grupi i punës për islamizmin dhe islamofobinë zhvilloi një diskutim me të gjithë aktorët e interesit në lidhje me karakteristikat dhe manifestimet e të dy fenomeneve; implikimet e islamizmit ekstremist për politikën e integrit, në veçanti në lidhje me mundësinë e radikalizmit mes të rinjve; ndikimin e islamofobisë; si edhe mundësitë për veprim dhe strategjitë për luftimin e këtyre fenomeneve. Për paraqitjen e konstatimeve fillestare u botua një raport me përmbledhje të diskutimeve, konkluzioneve dhe rekomandimeve të secilit grup pune.

Burimi: Ministria Federative e Brendshme e Austrisë<sup>88</sup>

88 Ministria e Brendshme Federative e Austrisë, *Dialogforum Islam* [Forum për dialogun islam], Beriht, Vjenë, 2013.

---

**Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 3.2.**

- Nevojitet një qasje lokale në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT; komunitetet kanë dalë si pika fokale në formulimin dhe zbatimin e politikave antiterroriste.
  - Qasjet e orientuara drejt komunitetit kërkojnë angazhimin, mbështetjen dhe besimin e burrave dhe grave nga komunitetet lokale në hartimin, zbatimin dhe vlerësimin e masave kundër terrorizmit për rritjen e efikasitetit të tyre. Ato bazohen tek ideja që terrorizmi dhe VERLT përbëjnë kërcënim për sigurinë e komunitetit dhe jo thjesht sigurinë e shtetit dhe që komunitetet janë aktorë interesi dhe partnerë në luftën kundër terrorizmi, jo thjesht objekte pasive të taktikave të zbatimit të rendit publik.
  - Përballja me terrorizmin, dhe në veçanti përballja me VERLT kërkon një trajtim shumëdisiplinor dhe rrjedhimisht përpjekje të bashkërenduara të një game të gjerë autoritetesh publike që shkojnë përtej sektorëve të sigurisë dhe drejtësisë penale, brenda fushës përkatëse të secilit.
  - Mbështetja e shoqërisë, në tërësi, është kritike për një përballje të suksesshme të terrorizmit.
  - Shteti duhet të kërkojë mbështetjen e aktorëve joqeveritarë dhe të bazohet tek partneriteti me ta. Masat e orientuara për nga komuniteti në lidhje me përballjen me terrorizmin janë një ilustrim i partneritetit midis sektorit publik dhe atij privat.
  - Komunitetet duhet të fuqizohen në luftën kundër terrorizmit dhe, në veçanti, në atë kundër VERLT. Shteti mund ta ulë riskun e stigmës së komuniteteve të caktuara përmes bashkëveprimit me një numër të madh njerëzish dhe/ose angazhimit të tyre në një gamë të larmishme çështjesh, pa u kufizuar tek fuqizimi në luftën ndaj terrorizmit.
-

## 4. Qasja e policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT

### 4.1. PARIMET DHE KARAKTERISTIKAT BAZË TË POLICIMIT NË KOMUNITET<sup>89</sup>

---

Në këtë nënseksion do të trajtohen çështjet e mëposhtme:

- Çfarë përfaqëson policimi në komunitet?
  - Cilat janë parimet kryesore të policimit në komunitet dhe çfarë strategjish ekzistojnë për t'i vendosur ato në praktikë?
  - Cilat janë ndryshimet organizative dhe menaxheriale brenda dhe jashtë policisë që kërkohen për futjen e policimit në komunitet?
  - Cilat janë përfitimet e policimit në komunitet?
- 

Në zonën e OSBE-së, policimi në komunitet është shfaqur si një faktor i rëndësishëm plotësues i praktikave të zakonshme të punës së policisë. Policimi në komunitet përqendrohet tek ndërtimi i partneriteteve midis policisë dhe popullatës, ku e gjithë organizata policore, të gjitha institucionet shtetërore dhe komunitetet bashkëpunojnë në mënyrë aktive për zgjidhjen e problemeve. Policimi në komunitet nuk i ndryshon objektivat e përgjithshme të policimit demokratik; policimi në komunitet siguron një strategji për realizimin e këtyre objektivave më me efikasitet në praktikë. Këto objektiva vazhdojnë të jenë:

- Ruajtja e paqes publike, ligjit dhe rendit;
- Mbrojtja e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, në veçanti e së drejtës për jetën;
- Parandalimi dhe zbulimi i krimit; dhe
- Sigurimi i asistencës dhe shërbimeve për publikun për fashitjen e frikës, trazirave fizike dhe sociale dhe kalbëzimit të komuniteteve.

---

89 OSBE, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships* [Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik], *op. cit.*, shënim 6.

Policimi në komunitet ose partneriteti midis policisë dhe publikut mund të përkufizohet si një filozofi dhe strategji organizative që nxit përpjekjet e bashkëpunimit, të bazuara në partneritetet midis policisë dhe komunitetit për identifikimin, parandalimin dhe zgjidhjen më me efikasitet të problemeve të kriminalitetit, frikës nga krimet, çështjet e sigurisë fizike, çrregullimeve sociale dhe kalbëzimit të komuniteteve, me qëllim përmirësimin e cilësisë së jetës për këdo.

Parimi qendror i policimit në komunitet është rritja e nivelit të pjesëmarrjes së komunitetit në rritjen e sigurisë dhe rregullit social të komunitetit, si edhe në zgjidhjen e krimeve që ndikojnë komunitetet, sepse policia në vetvete dhe e vetme nuk mund ta kryejë dot këtë detyrë. Për të realizuar këto partneritete, policia duhet të jetë ngushtësisht e integruar në komunitet dhe duhet të forcojë legjitimitetin e vet përmes policimit me pëlqim dhe përmes përmirësimit të shërbimeve për publikun.

Parimet kryesore të policimit në komunitet janë që policia duhet:

- Të jetë e dukshme dhe në dispozicion të publikut të gjerë;
- Të njihet reciprokisht nga dhe me publikun e gjerë;
- Të angazhohet, të mobilizojë dhe të jetë partnere me komunitetet;
- Të dëgjojë shqetësimet e komunitetit;
- T'u përgjigjet nevojave të komunitetit;
- Të respektojë dhe mbrojë të drejtat e të gjithë pjesëtarëve të komunitetit; dhe
- Të japë llogari për veprimet e saj dhe për rezultatet e tyre.

Ndër strategjitë kryesore për vendosjen e këtyre parimeve në jetë janë:

- Krijimi i skuadrave të policisë me përbërje të larmishme, me përvojë të mjaftueshme dhe me balancën e duhur gjinore që reflekton demografinë e komunitetit ku shërbejnë;
- Caktimi i punonjësve të përhershëm të policisë për komunitete specifike, në veçanti për zona të caktuara gjeografike;
- Vendosja e strukturave policore dhe e punonjësve të policisë në vende lehtësisht të kontaktueshme dhe lehtësisht të dukshme;
- Riorientimi i aktiviteteve të patrullimit për t'i vënë theksin shërbimeve që nuk përbëjnë emergjencë;
- Angazhimi i komuniteteve përmes një bashkëpunimi të gjerë dhe krijimit të partneriteteve transparente me publikun;
- Futja e një përjasje proaktive për zgjidhjen e problemeve;
- Përfshirja e të gjitha agjencive dhe shërbimeve shtetërore; dhe
- Përfshirja e të gjitha degëve të policisë.

Ndryshimet organizative që kërkohen për zbatimin e filozofisë dhe strategjive të policimit në komunitetin përfshijnë kryesisht çështje të menaxhimit, struktura të brendshme të organizatës së policisë dhe strukturat e komunitetit dhe agjencive shtetërore. Ndryshimet kryesore në strukturat dhe stilin e menaxhimit brenda policisë duhet të përqendrohen në:

- Transferimi dhe decentralizimi i vendim-marrjes dhe menaxhimit të burimeve nga menaxhimi i nivelit të mesëm te oficerët e vijës së parë;
- Transformimi i përgjegjësive për të gjithë punonjësit e policisë, ku rangjet vartëse do të bëhen më të pavarura, ndërsa drejtuesit dhe rangjet e larta do të ndërmarrin një rol koordinues, drejtues dhe mbështetës për të inkurajuar oficerët e vijës së parë;
- Një zhvendosje të komunikimit brenda radhëve të policisë nga qasja mbizotëruese nga lart-poshtë tek një forcim më i madh i qasjes nga poshtë-lart;
- Hartimi i rregullave dhe procedurave operative që reflektojnë standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe vendosja e mekanizmave të llogaridhënies;
- Trajnimin dhe këshillimin e punonjësve të policisë, duke kaluar përtej kapaciteteve tradicionale teknike dhe kërkesave bazë për policimin demokratik dhe duke përfshirë një gamë edhe më të gjerë aftësish, të tilla si: komunikimi, ndërtimi i besimit, ndërmjetësimi në konflikte, zhvillimi i qasjeve krijuese për zgjidhjen e problemeve të komunitetit, të drejtat e njeriut dhe ndërgjegjësimin mbi barazinë gjinore, sfida ndaj stereotipave, zgjidhja e problemeve dhe mbledhja e informatave, përkthimi i mandateve të përgjithshme në veprime konkrete dhe shprehja e shqetësimeve të komunitetit tek organet drejtuese të policisë dhe aktorët të tjerë të interesit;
- Të mësuarit e këtyre aftësive si pjesë e paketave të trajnimit bazë për kadetët, trajnimit në terren për oficerët në periudhë prove, si edhe gjatë trajnimeve të vazhdueshme në vendin e punës për punonjësit e policisë, drejtuesit dhe menaxherët; dhe
- Vlerësimi dhe shpërblimet për performancën duhet të përqendrohen tek aftësitë e punonjësve të policisë për zgjidhjen me efikasitet të problemeve të komunitetit dhe për përfshirjen e komunitetit në këtë përpjekje.

Ndryshimet kryesore në strukturën dhe stilin e menaxhimit jashtë policisë duhet të përqendrohen tek:

- Fuqizimi i komuniteteve, ku policia luan rolin e organizatorit të mbledhjeve dhe forumeve në komunitet, për të edukuar pjesëtarët e komunitetit mbi mënyrat sesi ata mund të përfshihen aktivisht në procesin e zgjidhjes së problemeve; dhe
- Edukimi i agjencive të tjera shtetërore në lidhje me rolin e tyre për zgjidhjen e problemeve dhe ngritjen e strukturave formale për garantimin e bashkëpunimit pa ndërprerje, me qëllim shmangien e dublimeve, si edhe për ndarjen e përgjegjësive, për

t'i ardhur në ndihmë njëri-tjetrit dhe për të krijuar sinergji në përdorimin e fondeve publike.

Përfitimet e publikut, policisë dhe agjencive të tjera nga policimi në komunitet janë:

- Mundësia që u jepet komuniteteve për të përcjellë shqetësimet dhe opinionet e tyre në lidhje me probleme të caktuara tek policia dhe për t'u kthyer në partnerë për gjetjen e zgjidhjeve të përshtatshme për problemet e tyre, që nga ana tjetër, mund të ndihmojë në parandalimin e krimit, të rrisë sigurinë dhe të përmirësojë perceptimin për këtë të fundit;
- Forcimi i lidhjeve dhe kohezionit social brenda komuniteteve, gjë që mund të ndihmojë në përmirësimin e mundësive për zgjidhjen e problemeve të komunitetit dhe t'u bëjë ballë problemeve dhe trysnive sociale, që mund të çojnë në krime apo trazira në të ardhmen;
- Përmirësimi i marrëdhënieve midis policisë dhe publikut, rritja e besimit të publikut, që merr rëndësi të posaçme për marrëdhëniet midis policisë dhe komuniteteve që mund të kenë qenë të mbarsura me konflikt në të kaluarën
- Rritja e besueshmërisë dhe legjitimitetit të policisë përmes një transparence dhe llogaridhënieje më të madhe për veprimet e policisë kundrejt komuniteteve;
- Krijimi i sinergjive me entet shtetërore për zgjidhjen e problemeve, që mund të kursejë burime, duke zgjidhur probleme sociale;
- Rritja e informacionit, nga këndvështrimi sasior, cilësor dhe i shumëllojshmërisë, i cili ofrohet vullnetarisht nga publiku në mbështetje të veprimeve të policisë;
- Rritja e efikasitetit dhe efektivitetit bazuar mbi përfitimet e teknologjisë dhe masave parandaluese për zgjidhjen e problemeve; dhe
- Shtimi i kënaqësisë në punë nga punonjësit e policisë si rrjedhojë e më shumë takimeve pozitive me publikun; punonjësit e policisë ndjehen më të sigurt dhe kanë më shumë besim tek vetvetja, për shkak të rritjes së ndërgjegjësimit mbi zonat e nxehta potenciale dhe rreziqet reale; një përmirësim i përgjithshëm i klimës së punës së agjencive policore, për shkak të përgjegjësisë më të mëdha, rritjes së komunikimit dhe bashkëpunimit midis departamenteve, si dhe midis oficerëve të vijës së parë dhe eprorëve të tyre; dhe më shumë mundësi për të bërë karrierë falë një larmie më të madhe detyrash dhe zgjerimit të përgjegjësisë.

Përfitimet e policimit në komunitet mund të mos jenë lehtësisht të matshme në periudhën afatshkurtër dhe mund të bëheshin më të prekshme në periudhën afatmesme dhe afatgjatë, duke qenë se edhe besimi rritet dhe shtohen dhe maturohen partneritetet midis policisë dhe publikut të gjerë.<sup>90</sup> Rrjedhimisht, angazhimi i

90 Shih Seksionin 5.7 të këtij Udhërrëfyese mbi vlerësimin.



vazhdueshëm dhe investimet janë të nevojshme në mënyrë që policimi në komunitet të realizojë përfitimet potenciale.

---

#### **Përmbledhje e pikave kryesore – Seksioni 4.1**

- Policimi në komunitet përfaqëson një filozofi dhe një strategji organizative për realizimin më me efikasitet të objektivave të policimit demokratik.
  - Policimi në komunitet e vë theksin tek përpjekjet proaktive për zgjidhjen e problemeve bazuar mbi partneritetet midis policisë dhe publikut të gjerë, me qëllim evidentimin, parandalimin dhe zgjidhjen më efikase të problematikës së sigurisë dhe sigurimit, përmes bashkëpunimit.
  - Vazhdimi i angazhimit në periudhën afatmesme deri në atë afatgjatë është i nevojshëm në mënyrë që policimi në komunitet të japë frytet e veta për policinë dhe komunitetet e ndryshme.
- 

#### **4.2. POLICIMI NË KOMUNITET DHE PARANDALIMI I TERRORIZMIT: STRATEGJIA DHE POLITIKAT**

---

##### **Në këtë nënseksion do të trajtohen këto tema:**

- Si dhe deri në çfarë mase mund të kontribuojë policimi në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe në luftën kundër VERLT?
  - Cila është marrëdhënia midis policimit në komunitet dhe policimit të bazuar mbi informatat?
  - Cilat janë rreziqet e mundshme të zbatimit të qasjes së policimit në komunitet në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT?
- 

Policimi në komunitet mund të jetë një strategji efikase në luftën për uljen e kriminalitetit dhe rritjen e sigurisë së komuniteteve në përgjithësi. Nëse policimi në komunitet zbatohet siç duhet dhe me planifikimin dhe përgatitjet e duhura, ai mund të sjellë kontribut të prekshëm dhe afatgjatë në kuadrin e përpjekjeve më të gjera strategjike për parandalimin e terrorizmit dhe për të luftuar VERLT. Megjithatë, hartuesit e politikave dhe drejtuesit e policisë duhet të ndërtojnë pritshmëri realiste në lidhje me rezultatet e policimit në komunitet sa i takon atij që përgjithësisht është një problem me incidencë të ulët, tejet i ndërlikuar dhe shumëplanësh. Ato gjithashtu duhet të mbajnë kurdoherë parasysh rreziqet që përfshihen.

#### 4.2.1. Policimi në komunitet, si pjesë e një zgjidhjeje gjithëpërfshirëse

Duhet mbajtur në konsideratë se ekziston një limit në lidhje me faktin sesa policimi mund të kontribuojë për parandalimin e terrorizmit dhe trajtimin e sfidave të VERLT. Ndonëse policia luan rol kyç në reagimin e sistemit të drejtësisë penale ndaj VERLT, roli i saj do të mbetet i kufizuar tek përpjekjet e vazhdueshme parandaluese që kërkojnë trajtimin e faktorëve të tjerë të ndryshëm socialë, ekonomikë, politikë etj., që janë jashtë përgjegjësi të policisë.

Policia luan një rol të rëndësishëm në reagimin e sistemit të drejtësisë penale ndaj VERLT, por roli i saj do të kufizohet tek përpjekjet e vazhdueshme parandaluese.

Terrorizmi, për nga vetë natyra, shpesh përfshin fshehje, mashtrim, keqinformim dhe fshehtësi, gjë që shpesh rezulton në tërheqje nga shoqëria për personat që marrin pjesë në të (terrorizëm). Rrjedhimisht, mundësitë e punonjësve lokalë të policisë dhe të popullatës për të identifikuar dhe vepruar në lidhje me kërcënimet emergjente terroriste janë detyrimisht të kufizuara.

Policimi në komunitet nuk është “ilaç” për gjithë problematikat në përballjen me VERLT. Si fillim ai duhet të zbatohet siç duhet, i pavarur nga objektivat e antiterrorizmit. Më pas ai duhet të bëhet pjesë e një strategjie gjithëpërfshirëse dhe koherente për të luftuar terrorizmin në të gjitha format dhe manifestimet e tij, si edhe për të trajtuar kushtet në të cilat terroristët arrijnë të rekrutojnë dhe fitojnë mbështetje.

Hartuesit e politikave dhe personat që merren me planifikimin strategjik duhet ta përfshijnë policimin në komunitet si një ndër masat e shumta të policimit që së bashku mund të sjellin një ndikim pozitiv. Policimi në komunitet nuk është një instrument i veçuar që mund të funksionojë me efektivitet në izolim.

Një politikë që nuk hartohet dhe nuk zbatohet si duhet për parandalimin e terrorizmit në përgjithësi dhe në veçanti, për bashkëveprimin e policisë me komunitetet në përballje me VERLT, mbart më shumë rrezik për minimin e marrëdhënieve midis policisë dhe komunitetit, sesa mungesa e një politike të tillë. Ndaj hartimi i një politike të përshtatshme reaguese duhet të bazohet në një mendim strategjik të sofistikuar, të bazuar në fakte dhe objektiv.

### **Rasti studimor nr. 5: Reforma në radhët e policisë dhe policimi në komunitet në Irlandën e Veriut, Mbretëria e Bashkuar**

Irlanda e Veriut po del nga një konflikt i karakterizuar me tensione midis dy komuniteteve kryesore, d.m.th., protestantëve dhe katolikëve, si edhe nga një përdorim i vazhduar dhe mbështetje për taktikat terroriste nga disa individë dhe grupe. Në këtë konflikt kontribuoi edhe mungesa e besimit tek policia dhe institucionet e tjera shtetërore. Reforma në polici ka qenë një pjesë e rëndësishme e procesit të paqes dhe tranzicionit drejt një shoqërie më paqësore. Rasti i Irlandës së Veriut ilustron sesi futja e policimit në komunitet mund të jetë pjesë e një strategjie holistike, si për të luftuar VERLT, ashtu edhe për të rritur besimin e publikut, brenda një kuadri të bazuar tek respekti për të drejtat e njeriut dhe sundimi i shtetit ligjor.

Një raport i vitit 1999 i Komitetit të Pavarur për Policimin në Irlandën e Veriut rekomandonte ngritjen e një Shërbimi të ri Policor për Irlandën e Veriut (në anglisht: PSNI), që do të ri-orientonte policinë drejt policimit në komunitet.<sup>91</sup> Kjo është përcaktuar si puna “me komunitetet dhe partnerët për ta bërë Irlandën e Veriut një vend të sigurt dhe paqësor” përmes evidentimit dhe zgjidhjes së përbashkët të problemeve. Një kërkesë e posaçme legjislative është që PSNI-ja “ta kryejë funksionin në bashkëpunim me komunitetin lokal dhe me qëllimin e sigurimit të mbështetjes së këtij të fundit”.<sup>92</sup> Kjo u bë e mundur në shumë mënyra, duke përfshirë:

- Prezantimin e një programi të përkohshëm të rezervimit të 50 për qind të posteve të reja për punonjës policie për persona të besimit katolik, me qëllim rritjen e numrit të tyre në 30 për qind të pjesëmarrësve në shërbimin policor.<sup>93</sup> Ky veprim kishte për qëllim rritjen e besimit tek policia midis komunitetit të besimit katolik;
- Garantimin se punonjësit e policisë që punojnë në komunitete të qëndrojnë në detyrë për një kohë më të gjatë, në mënyrë që të ruhen marrëdhëniet me ta dhe përvoja e fituar;
- Kërkesën që e gjithë puna e policisë të kryhet në mënyrë të tillë që të ketë mbështetjen e komunitetit dhe duke theksuar që në fund të fundit të gjithë punonjësit e policisë mbajnë përgjegjësi për mbrojtjen e të dy komuniteteve;

- Garantimin që rolet ku përfshihet kontakti i drejtpërdrejtë me komunitetin të shihen si një zgjidhje e mirë për të bërë karrierë nga ana e punonjësve të policisë;
- Organizimin e takimeve të vazhdueshme me komunitetin për të dëgjuar shqetësimet dhe për të siguruar informacion; dhe
- Përqendrimin tek çështjet që përbëjnë më shumë shqetësim për komunitetet (si p.sh. kontrolli i fajtorëve për krime seksuale, rendi publik).

Këto masa ndihmojnë për përballjen me historitë që e portretizojnë policinë sikur ekziston vetëm për të vënë në vend autoritetin e shtetit. Liderët e komuniteteve, të cilët në të kaluarën mund të mos kenë qenë shumë të gatshëm për të bashkëpunuar me policinë, mund të krijojnë marrëdhënie me punonjës të ndryshëm policie duke punuar bashkërisht për t'iu dhënë zgjidhje problemeve lokale, të cilat përndryshe mund të shndërrohen në problematika. Rrjedhimisht ata kanë më shumë gjasa të theksojnë çështjet emergjente dhe të ndikojnë në garantimin e ndërhyrjeve të përshtatshme. Gjithashtu, duke punuar bashkërisht me anëtarët e komunitetit dhe duke qenë drejtpërdrejt të pranishëm në zonat përkatëse në Irlandën e Veriut, individët në risk për VERLT janë më lehtësisht të identifikueshëm dhe është më e lehtë për t'iu ardhur në ndihmë.

Burimi: Raporti i Komitetit të Pavarur për Policimin në Irlandën e Veriut, Raporti Vjetor për të Drejtat e Njeriut, viti 2012, Bordi i Policimit i Irlandës së Veriut.<sup>94</sup>

91 "A New Beginning: Policing in Northern Ireland" [ Fillim i ri: Policimi në Irlandën e Veriut], Komisioni i Pavarur për Policimin në Irlandën e Veriut, shtator 1999, <<http://cain.ulst.ac.uk/issues/police/patten/patten99.pdf>>.

92 Seksioni 32(5) i policisë (Irlanda e Veriut) Akti 2000.

93 Kjo masë e përkohshme u hoq në prill 2011, duke qenë se numri i punonjësve të policisë së besimit katolik arriti 30 për qind, nga afro 8 për qind që kishte qenë përpara procesit të reformës.

94 Raport i Komisionit të pavarur të Policimit në Irlandën e Veriut, *op. cit.*, shënimi 91; "Human Rights Annual Report 2012" [Raporti vjetor për të drejtat e njeriut], viti 2012", Bordi i Policimit të Irlandës së Veriut, viti 2013, <[http://www.nipolicingboard.org.uk/human\\_rights\\_annual\\_report\\_online\\_version.pdf](http://www.nipolicingboard.org.uk/human_rights_annual_report_online_version.pdf)>; shih gjithashtu, John R. Topping, "Diversifying from within Community Policing and the Governance of Security in Northern Ireland" [Zgjerimi brenda policimit në komunitet dhe siguria qeveritare në Irlandën e Veriut], British Journal of Criminology [Gazeta Britanike e Krimnologjisë], vëll.48, nr. 6, 2008, fq. 798-797, <<http://bjc.oxfordjournals.org/content/48/6/778.short>>.

#### 4.2.2. Ndërveprimi midis policimit në komunitet dhe policimit të bazuar tek informacioni<sup>95</sup>

Përdorimi me efikasitet i informacionit merr rëndësi të posaçme për veprime efektive nga ana e policisë. Një numër shtetesh kanë zbatuar qasje të policimit të bazuara tek informacioni, me qëllim parandalimin dhe luftën me sukses të kriminalitetit. Në këto veprime, analiza e të dhënave dhe informacionet që lidhen me kriminalitetin janë tepër të rëndësishme për një vendim-marrje objektive, qoftë në nivel taktik në raste individuale (si p.sh., për identifikimin dhe shënjestrimin e personave të dyshuar mbi bazën e fakteve) dhe më gjerë në përcaktimin e prioriteteve strategjike të policisë dhe në akordimin e fondeve (si p.sh., vendosja përparësi e veprimeve policore përkundrejt një lloji të veçantë krimi).

Informatat në lidhje me krimet vijnë si rezultat i një procesi të mbledhjes, vlerësimit dhe analizimit të informacionit bruto nga një sërë burimesh. Këto burime kanë të bëjnë me natyrën e krimeve, mënyrën sesi punojnë kriminelët dhe sesi janë të organizuar ata, kohën dhe vendin ku janë kryer krimet dhe profilin dhe identitetin e viktimave. Një pjesë e mirë e informacionit mund të vijë nga burime të hapura, ndërsa lloje të tjera informacioni mund të jenë konfidenciale apo të sigurohen në rrugë sekrete (si p.sh., përmes përdorimit të SIT). Që informacioni të jetë i ligjshëm, ai duhet të mblidhet, ruhet, përpunohet, shpërndahet dhe përdoret në përputhje të plotë me legjislacionin vendas dhe standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut.<sup>96</sup>

Termi “informatë” mund të ketë nuanca negative në një shoqëri apo midis komuniteteve të caktuara. Kjo ka më shumë gjasa të ndodhë në rastet kur policia nuk është sjellë siç duhet në të kaluarën. Është me rëndësi të mbahet parasysh që pjesa dërmuese e informacionit nuk përftohet me rrugë sekrete, por vjen si rezultat i informacioneve nga burime të hapura. Ofrimi i shpjegimeve publike në lidhje me këtë aspekt dhe ndofta edhe publikimi i politikave që shpjegojnë sesi policia dhe agjencitë informative e marrin dhe e përdorin informacionin mund të ndihmonë në fashitjen e thashethemeve dhe keqkuptimeve.

Ndërveprimi midis policisë dhe publikut të gjerë mund të sigurojë informacione të rëndësishme për të gjithë procesin informativ dhe rrjedhimisht, të drejtë veprimet e policisë, në nivel lokal dhe qendror. Pjesëtarë të publikut mund të inkurajohen të shkëmbejnë me policinë shqetësimet e tyre për sa i përket sigurisë së tyre personale

95 Shih p.sh., S. Virta, “Community Policing Meets New Challenges” [Policimi në komunitet përballë me sfida të reja], në S. Virta, (ed.), *Policing Meets New Challenges: Preventing Radicalization and Recruitment* [Policimi përballë me sfida të reja: Parandalimi i radikalizmit dhe rekrutimit] (Tampir: University of Tampere, 2008).

96 OSBE, *Human Rights in Counterterrorism Investigations* [Të drejtat e njeriut gjatë hetimeve kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 40.

dhe të komunitetit ku ata jetojnë, të shkëmbejnë perceptimet e tyre në lidhje me një çështje për një krim specifik dhe të raportojnë çdo aktivitet të dyshimtë. Duhet të ekzistojnë mekanizma që sigurojnë konfidencialitetin, si p.sh., linjat telefonike që garantojnë anonimat, në mënyrë që njerëzit që i përdorin ato të mbeten anonimë. Megjithatë, përpjekjet në këtë aspekt nuk duhet të ekzagjerojnë natyrën e rrezikut apo ta lidhin atë me grupe të caktuara, duke qenë se kjo mund të rezultojë në të kundërtën e saj dhe të çojë në mbiraportim në lidhje me individë që u përkasin grupeve të caktuara dhe mund të mbjellë një klimë mosbesimi mes komuniteteve.

Policimi i bazuar tek informacioni dhe policimi në komunitet plotësojnë njëri-tjetrin, duke mbështetur njëri-tjetrin njëkohësisht, por edhe duke qenë të dallueshëm nga njëri-tjetri:

- Policimi në komunitet ndihmon në shkëmbimin e informacionit nga publiku me policinë, duke ndërtuar besimin e publikut të gjerë tek policia dhe duke shtuar mundësitë për ndërveprim midis publikut të gjerë dhe policisë;
- Policimi i bazuar tek informacioni mund t'i vijë në ndihmë policisë për të evidentuar, për t'i dhënë përparësi dhe për të zgjidhur më me efikasitet çështjet që përbëjnë shqetësim për publikun e gjerë dhe komunitete të veçanta.
- Punonjësit e policimit në komunitet shpesh do të marrin informacione lidhur me krimet nga raportimet në nivel kombëtar apo rajonal dhe mund t'ua kalojnë këtë informacion shërbimeve të rëndësishme në lidhje me krimin dhe çështjet e sigurisë që kanë ndikim në komunitetin ku ata shërbejnë.

Policimi në komunitet nuk ka si qëllim kryesor rekrutimin dhe/ose kultivimin e informatorëve brenda komunitetit. Mbledhja e informacionit relevant duhet të vijë vetëm si “nënprodukt” i policimit në komunitet. Punonjësit e policimit në komunitet nuk duhet ta kenë për detyrë të mbledhin informacion që lidhet me terroristët. Kjo përgjegjësi duhet të mbetet pjesë e padiskutueshme e rolit të agjentëve të antiterrorit apo agjencive të tjera të specializuara.

Informacioni mund të dalë si nën-produkt i policimit të suksesshëm në komunitet në ato rrethana kur publiku e ka krijuar besimin tek policia. Policimi në komunitet nuk ka dhe nuk duhet të ketë të bëjë me mbledhjen e informacionit në lidhje me antiterrorizmin.

Përveç përpjekjeve për mbledhjen e informacionit me rrugë të ligjshme dhe me efikasitet, policisë shpesh i duhet të marrë vendime mbi bazën e informacioneve që janë jashtë kontekstit, që janë të paplota dhe potencialisht edhe të pasakta. Mund të ketë raste kur policia përballlet me dilemën të veprojë dhe të rrezikojë të ndeshet me antagonizmin

dhe armiqësimin e komunitetit ku shërben, apo të mos veprojë dhe të përballet me një risk edhe më të madh që mund të çojë në humbje jetësh dhe/ose dëmtime prone. Procedurat e shëndosha për vlerësimin e riskut dhe vendim-marrjen brenda policisë janë të rëndësishme për marrjen e vendimeve proporcionale dhe të mbrojtura. Gjithashtu, policia, pa kompromentuar kapacitetet operative, duhet të përpiqet të jetë e hapur me publikun në lidhje me vështirësitë praktike që krijohen duke u bazuar tek informatat për informimin e veprimeve të policisë.

Të drejtat e njeriut mund të shërbejnë si një kornizë e dobishme për drejtimin e vendimeve, si edhe referencë për t'ua shpjeguar këto vendime publikut të gjerë. Kështu, p.sh. kur policisë i duhet të marrë vendim për të vepruar mbi bazën e informacionit se ndërtesa pranë një shkolle po përdoret për të prodhuar elementë kimikë për përdorim në mjete plasëse, asaj do t'i duhet të sigurohet që teknikat e /mbikëqyrjes respektojnë të drejtën e fshehtësisë së individëve brenda dhe rrotull godinës në fjalë, me qëllim mbrojtjen e së drejtës për jetën.

#### *4.2.3. Si ndihmon policimi në komunitet në parandalimin e terrorizmit*

Kur zbatohet siç duhet dhe në përputhje me parimet e policimit demokratik, policimi në komunitet mund të kontribuojë për parandalimin e terrorizmit në një sërë mënyrash.

**Lidhja e policimit me respektin për të drejtat e njeriut dhe shtetit ligjor:** policimi në komunitet mund të ndihmojë në uljen e shkeljeve potenciale të të drejtave të njeriut dhe minimin e shtetit ligjor nga shërbimi policor apo punonjës të ndryshëm të policisë, të cilat përndryshe do të shtonin problematikat dhe do të krijonin largim dhe izolim në segmente të caktuara të popullatës. Veprimtaritë e policimit në komunitet, si pjesë e përpjekjeve në kuadrin e të drejtave të njeriut në lidhje me policimin kërkojnë hartimin e rregullave dhe procedurave operative që janë në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Kjo kërkon gjithashtu që punonjësit e policisë të pajisen me dijet e nevojshme, por edhe me sjelljen dhe aftësitë profesionale për të mbrojtur të drejtat e njeriut gjatë punës së tyre. Të drejtat e njeriut duhet të jenë pjesë përbërëse e të gjithë trajnimeve për forcat e rendit. Punonjësit e policisë për pjesën e antiterrorit duhet të marrin trajnim të specializuar për të drejtat e njeriut në kuadrin e antiterrorizmit.

**Përmirësimi i perceptimeve dhe ndërveprimit të publikut të gjerë me policinë:** Mbështetja e publikut në lidhje me veprimet antiterror të policisë varet nga mënyra sesi publiku i gjerë e percepton policinë dhe sesi ai ndërvepron me të. Besimi i publikut tek policia përfaqëson jo vetëm një rezultat të dëshiruar të policimit në komunitet, por

edhe një parakusht për suksesin e këtij të fundit. Të gjithë anëtarët e komunitetit, burra e gra duhet të krijojnë bindjen që përpjekjet për zgjidhjen e shqetësimeve të tyre të përbashkëta dhe të veçanta për sigurinë duhet të jenë reale, që dialogu me policinë është i mundur dhe që të drejtat e tyre respektohen, përpara se ata të mendojnë t'u bashkohen përpjekjeve të përbashkëta.

**Përmirësimi i komunikimit me publikun në luftën kundër terrorizmit:** Publiku i gjerë duhet të kuptojë natyrën e kërcënimit, mënyrën sesi duhet të reagojë në rast emergjence, cilat janë të drejtat që ai gëzon, ku ta raportojë informacionin dhe çfarë po bën policia për ta mbrojtur komunitetin. Policia duhet të marrë në konsideratë shpërndarjen e informacionit përmes mjeteve të ndryshme. Këtu mund të përfshihej shpërndarja e informacionit në gjuhë të ndryshme, si edhe në formate që mund të përdoren nga persona me probleme shikimi apo dëgjimi.

**Rritja e vigjencës dhe rezistencës së publikut të gjerë:** Një vlerësim i saktë dhe i balancuar i një kërcënimi terrorist është me shumë rëndësi për të siguruar mbështetje publike dhe për të inkurajuar vigjilencën publike. Po kaq e rëndësishme është që natyra dhe shkalla e kërcënimit as të mos ekzagjerohen, as të mos minimizohen. Publiku duhet të ketë besim tek serioziteti i mesazheve që lëshohen në lidhje me kërcënimin terrorist. Policia dhe qeveria duhet të vënë me kujdes në balancë nevojën për të fituar vëmendjen e publikut përkundrejt riskut të frikësimit të popullatës dhe krijimit të situatave të ankthit dhe destabilitetit. Përmes rritjes së ndërgjegjësimit, dhënies së informacionit dhe këshillimit, si edhe përmes inkurajimit të iniciativave qytetare, policia mund të ndihmojë në fuqizimin e komuniteteve për të krijuar rezistencën e tyre të brendshme ndaj terrorizmit.

**Përmirësimi i të kuptuarit nga ana e policisë i komuniteteve, si bazë për një angazhim dhe ndërveprim më të mirë me këto të fundit:** Drejtuesit e policisë duhet të sigurohen që punonjësit e policisë që punojnë në komunitet të jenë në këto poste për periudha të gjata, në mënyrë që ato të mund t'i njohin nga afër ato komunitete dhe të ndërtojnë marrëdhënie besimi me anëtarët e tyre, gjë që do të sillte si rrjedhojë një angazhim dhe ndërveprim më efikas me publikun. Vlerësimi dhe promovimi i policimit në komunitet si një zgjedhje e mirë karriere, qoftë për burrat ashtu dhe për gratë, bashkë me ofrimin e trajnimeve të specializuara mund t'i ndihmojë oficerët për zhvillimin e aftësive profesionale dhe njohurive që nevojiten për një angazhim dhe mbështetje më të mirë për grupe specifike në komunitet. Punonjësit e policisë duhet të jenë përfaqësues të popullit dhe të vijnë nga sfone të ndryshme social-kulturore: kjo do t'u bëjë atyre të mundur të angazhohen dhe të ndërtojnë partneritete me grupe të veçanta.

**Ndihmesa për identifikimin dhe adresimin e çështjeve dhe ankesave që lidhen me sigurinë e komunitetit:** Arsyeja përse njerëzit i kthejnë sytë nga dhuna shpesh



lidhet me problematika reale apo të perceptuara, përfshirë shkeljen e të të drejtave të tyre, përvojat e diskriminimit dhe politikave të diskutueshme. Përpjekjet për ndërveprim me komunitetet dhe për zgjidhjen e përbashkët të problemeve u japin punonjësve të policisë mundësinë e identifikimit dhe zgjidhjes së problematikave të burrave dhe grave të cilat mund të jenë pjesë e VERLT (në veçanti në rastet kur këto probleme shqetësojnë policinë), në partneritet me përfaqësues femra dhe meshkuj të komuniteteve dhe autoritete të tjera publike. Kur një çështje del jashtë sferës së përgjegjësive të policisë, punonjësit e policisë mund t'i ofrojnë këshilla publikut mbi rrugën e mundshme të veprimit për forcimin e kohezionit të komunitetit; ata mund të ndihmojnë në mobilizimin e anëtarëve të komunitetit, të organizatave të shoqërisë civile dhe autoriteteve kompetente publike, sipas rastit.

**Puna për identifikimin dhe referimin në kohë të situatave kritike:** Përmes një procesi bashkëveprimi të vazhdueshëm, punonjësit e policisë që veprojnë në komunitet, të cilët gëzojnë besimin e komuniteteve ku shërbejnë, duhet të jenë në një pozicion më të mirë për të identifikuar dhe për të reaguar ndaj situatave emergjente kritike mbi bazën e fakteve konkrete që kanë potencial për t'u përshkallëzuar drejt dhunës. Këtu mund të përfshihen shqetësimet që një individ mund të jetë i cenueshëm ndaj ekstremizmit të dhunshëm dhe rekrutimit nga terroristët, një përbashkë midis fraksioneve kundërshtarë brenda një komuniteti, apo tensione në rritje midis dy komuniteteve të ndryshme në të njëjtin vend. Këto probleme shpesh mund të trajtohen me efikasitet nga një gamë e gjerë individësh apo grupesh të cilët gëzojnë besimin dhe respektin e të gjithë komunitetit. Ndonëse punonjësit e policisë duhet të përpiqen të mos e largojnë përgjegjësinë, ata duhet ta pranojnë kontributin e rëndësishëm të të tjerëve për zgjidhjen e rreziqeve të kërcënimeve apo problemeve të komunitetit.

**Përmirësimi i marrëdhënieve midis policisë dhe individëve dhe grupeve me të cilët ka qenë e vështirë të kontaktohet, ose me të cilët ende nuk është vendosur bashkëpunim:** Njohuritë më të mira për komunitetet dhe mbështetja të partnerët brenda komunitetit, ndihmon në përmirësimin e aftësive të policisë për t'u afruar me individë apo grupe të cilët më parë e ka pasur vështirë t'i kontaktojë. Kjo është posaçërisht e vërtetë në rastet kur individët apo grupet tregojnë mosbesim apo janë të margjinalizuar, ose në rastet kur këta të fundit, në përgjithësi, u shmangen kontakteve me publikun. Njësoj si çdo pjesëtar tjetër i publikut edhe këta individë mund të jenë dëshmitarë situatash shqetësuese, mund të jenë të cenueshëm ndaj VERLT ose të jenë viktima të mundshme të ekstremizmit të dhunshëm.

Vetëm nëse policimi në komunitet realizohet siç duhet, në përputhje me normat dhe parimet e policimit demokratik, mund të kontribuojë në parandalimin e terrorizmit.

### Rasti studimor nr. 6: Të drejtat e njeriut dhe shërbimi policor në Irlandën e Veriut, Mbretëria e Bashkuar

Një parim kryesor që qëndron në themel të shërbimit policor në Irlandën e Veriut (PSNI) është që policia duhet t'i vendosë të drejtat e njeriut në themel të gjithçkaje që bën. Mekanizmat e shëndoshë të mbikëqyrjes, qofshin të brendshme, apo të jashtme, i japin komunitetit dhe punonjësve të policisë një busull të qartë në lidhje me standardet që priten nga policia.<sup>97</sup> Ky aspekt ka qenë me shumë rëndësi për sa i takon rritjes së besimit të publikut tek policia, duke qenë se publiku e ka të qartë që punonjësit e policisë të cilët nuk sillen siç duhet i pret ndëshkimi. Njëkohësisht, punonjësit e policisë janë të mbrojtur nga akuzat e pabaza.

Ndërhyrjet ku përdoret forca e policisë shmangen në rastet kur është e mundur (duke përfshirë edhe drejtësinë restauruese në komunitet), në mënyrë që njerëzit të mbahen jashtë sistemit penal të drejtësisë. Këto masa përdoren për shumë prej krimeve të lehta. Këto masa ndihmojnë në ndërtimin e besimit midis komunitetit dhe policisë, përveç se sigurojnë edhe përputhshmërinë me standardet ndërkombëtare në lidhje, për shembull, me drejtësinë për të miturit.

Gjithashtu, PSNI-ja ka një këshilltar të brendshëm juridik, të specializuar për çështjet e të drejtave të njeriut.<sup>98</sup> Kjo garanton që të gjithë punonjësit e policisë të mund të disponojnë këshillim praktik dhe efikas, në të gjitha nivelet e organizatës. Të gjitha politikat dhe procedurat kontrollohen për të garantuar përputhshmërinë me jurisprudencën ndërkombëtare dhe standardet e të drejtave të njeriut. Po ashtu ofrohet këshillim për operacione specifike, si p.sh., operacione ku përfshihen situata të ndryshme të rendit publik dhe hetime në lidhje me terrorizmin.

Burimi: Shërbimi Policor i Irlandës së Veriut.<sup>99</sup>

97 Këto mekanizma mbikëqyrjeje përfshijnë një avokat të popullit për policinë ([www.policombudsman.org](http://www.policombudsman.org)) dhe një bord policimi të përbërë nga anëtarë politikë dhe përfaqësues të shoqërisë civile

98 Raport i Komisionit të Pavarur për Policimin në Irlandën e Veriut, *op. cit.*, shënimi 91

99 "Draft Operational Guidance on when and how to obtain a non-court diversion decision by telephone from the public prosecution service" [Projekt udhërrëfyesei operativ për rastet kur dhe si përfitohet një vendim me telefon nga prokuroria për të shmangur gjyqin], Shërbimi policor i Irlandës së Veriut, <[http://www.psnipolice.uk/draft\\_guidance\\_on\\_non\\_court\\_telephone\\_diversion\\_decisions.pdf](http://www.psnipolice.uk/draft_guidance_on_non_court_telephone_diversion_decisions.pdf)>

#### 4.2.4. Përfitimet e bashkëpunimit me policinë nga këndvështrimi i komunitetit

Për komunitetet, avantazhet e bashkëpunimit me policinë dhe vendosjes së marrëdhënieve të ngushta mund të mos jenë menjëherë të dukshme. Në rastet kur marrëdhëniet me policinë në një komunitet kanë qenë të dobëta dhe të zorshme, si fillim do të ketë mosbesim dhe dyshim nga ana e publikut. Në këto rrethana, policisë do t'i duhet të bëjë shumë përpjekje për rindërtimin e besimit të publikut dhe ofrimin e fakteve të përfitimeve të “rrokshme” për komunitetin, jo doemos të lidhura me parandalimin e terrorizmit.

Megjithatë, është në interes të publikut që ta nxisë policinë të jetë e angazhuar dhe ta realizojë policimin në komunitet si zbatim të vërtetë të policimit demokratik. Për sa i takon parandalimit të terrorizmit, kjo do t'i jepte publikut mundësi:

- Të kërkonte informacion për mënyrat e mbrojtjes nga terrorizmi dhe VERLT për veten dhe komunitetet dhe për të kuptuar sesi ata mund të ndërhyjnë në rrethana kritike;
- Të kontribuojë në vlerësimin e policisë për mënyrat sesi kërcënimi i terrorizmit ndikon komunitetin, cilët janë faktorët që kontribuojnë dhe ndikojnë në vendim-marrjen nga ana e policisë për hapat që duhen marrë.
- Të ndihmonte policinë për të kuptuar më mirë komunitetin, me qëllim nxitjen e një qasjeje më të respektueshme dhe më të përshtatshme;
- T'i shpjegonte policisë kapacitetet dhe nevojat e komunitetit, me qëllim që ajo të jetë partnere në përpjekjet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT;
- Të nxiste dialogun brenda komunitetit në lidhje me kërcënimin e terrorizmit dhe VERLT, për të vendosur një emërues të përbashkët dhe për të krijuar besim mes anëtarëve të komunitetit për veprime të përbashkëta;
- Të përmirësonte kuptimin nga ana e anëtarëve të komunitetit të rolit dhe funksioneve të policisë, në veçanti në lidhje me aspektet e antiterrorizmit;
- Të punonte për të ndërtuar kohezion brenda komunitetit, për të mobilizuar anëtarët e tij për t'u angazhuar kolektivisht dhe për të ndërtuar partneritete me policinë;
- Të rriste njohuritë e anëtarëve të komunitetit në lidhje me të drejtat e tyre dhe mekanizmat e llogaridhënies në rast shkeljesh nga ana e policisë;
- Të jepte mendimin e vet për sa i përket efikasitetit dhe mangësive në veprimet e forcave të policisë;
- Të ngrinte çështje të tjera me ose përmes organeve policore që përbëjnë më shumë shqetësim për ta dhe komunitetet ku ata jetojnë. Kjo merr rëndësi të veçantë për gratë, problemet e sigurisë për të cilat kanë tjetër këndvështrim nga ai i burrave dhe jo gjithmonë mund të trajtohen si prioritare nga policia (p.sh., dhuna në familje, që kryesisht bie në kurriz të grave); dhe

- T'u tregonte komuniteteve të tjera dhe shoqërisë në përgjithësi se komuniteti i tyre shqetësohet në lidhje me terrorizmin dhe mbështet përpjekjet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT, duke sfiduar kështu paragjykimet që komuniteti i tyre mund të duket sikur mbështet në mënyrë të heshtur terrorizmin .

#### *4.2.5. Minimizimi i risqeve gjatë zbatimit të qasjes së policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit*

Ndonëse nxitja e qasjes së policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT mund të sjellë përfitime të prekshme, ekzistojnë edhe disa rreziqe të qenësishme, të cilat policia duhet t'i mbajë parasysh dhe të përpiqet t'i minimizojë përmes një vlerësimi dhe planifikimi të kujdesshëm.<sup>100</sup>

#### **Risku i vartësisë së tepruar tek punonjësit e policisë që veprojnë në komunitet:**

Punonjësit e policisë që veprojnë në komunitet jo gjithmonë i kanë, madje as nuk duhet të kërkohet t'i kenë ekspertizën dhe aftësitë profesionale të punonjësve të anti-terrorit. Rrjedhimisht, ata nuk mund të jenë gjithmonë në gjendje të identifikojnë dhe njohin veprimet, sjelljet dhe informacionet me të cilat ndeshen si të lidhura apo me rëndësi për parandalimin e terrorizmit apo përballjen me VERLT. Prandaj duhet të krijohet një marrëdhënie kohezive dhe efikase midis skuadrave të policisë që punojnë në komunitete dhe njësisë të antiterrorizmit. Megjithatë, rolet e tyre nuk duhen ngatërruar dhe të dyja palët duhet të njohin aftësitë profesionale dhe dijet e tjetrës, në mënyrë që të bashkohen forcat për të mirën kolektive të sigurisë publike.

**Risku i stigmatizimit të komuniteteve të veçanta përmes bashkëveprimit/përfshirjes në mënyrë përzgjedhëse:** Aktivitetet që shënjestrojnë komunitete specifike mbartin një risk të ndjeshëm, sepse mund të krijojnë apo të theksojnë perceptimin që këto komunitete janë komunitete “problematike” të cilat janë më të “prekshme” nga terrorizmi sesa të tjerat. Policia duhet të hartojë plane që kanë besueshmëri, kanë qëndrueshmëri dhe nuk janë diskriminuese sepse përfshijnë të gjitha komunitetet dhe grupet e komunitetit për ta zbutur këtë risk. Stigmatizimi i komuniteteve dhe grupeve specifike mund të çojë në armiqësim dhe në fund të ditës do të jetë kundërproduktiv për mobilizimin e të gjithë sektorëve publikë dhe ndërtimin e partneriteteve me ta, për parandalimin e terrorizmit dhe në luftën kundër VERLT.

<sup>100</sup> Udhëzime praktike për minimizimin e këtyre risqeve mund të gjenden në të gjithë Seksionin 5 të këtij Udhërrëfyesi.

**Risku i krijimit të marrëdhënieve jo të shëndosha me komunitetet:** Një bashkëveprim aktiv i policisë me një komunitet specifik për parandalimin e terrorizmit mbart rrezikun që ndërveprimi midis autoriteteve publike dhe komunitetit të zvogëlohet, faktikisht ose vetëm si perceptim që lidhet me antiterrorizmin. Kjo mund të bëjë që anëtarë të këtij komuniteti të tërhiqen apo t'i shmangen bashkëveprimit me policinë. Parandalimi i terrorizmit nuk mund të reduktohet vetëm tek puna e policisë: ai duhet të kryhet në bashkëpunim me autoritete të tjera. Sikundërse, bashkëveprimi i shtetit, përfshirë edhe policinë, me komunitetet nuk duhet të reduktohet tek lufta kundër terrorizmit: ai duhet të përfshijë të gjithë gamën e problemeve dhe nevojave që përbëjnë shqetësim për komunitete të ndryshme të shoqërisë.

**Risku i përdorimit të attributeve të policimit në komunitet për të spiunuar komunitetet:** Policimi në komunitet nuk ka të bëjë me shënjestrimin e veprimeve të policisë ndaj komuniteteve të veçanta. Ekziston një risk që iniciativat e policimit në komunitet të mund të përdoren apo të perceptohen si mbulim për operacione speciale që kanë për qëllim mbledhjen e informacionit, monitorimin dhe mbikëqyrjen e komuniteteve të veçanta. Situata të tilla jo vetëm që mund të konsiderohen si shkelje të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, por mund të rezultojnë në një bumerang nga komunitetet, tërheqje të mbështetjes së popullatës në luftën kundër terrorizmit dhe minimin e thellë të besimit të popullatës tek policia, në veçanti, tek punonjësit e policisë që shërbejnë në komunitet.

**Risqet me të cilat përballen individët që bashkëveprojnë me policinë:** Anëtarët e komunitetit mund të bien ose të mos bien dakord për të bashkëpunuar me policinë. Disa mund të jenë të mendimit që kjo nuk është në interes të komunitetit dhe mund të mendojnë se po të vepronin ndryshe kjo do të ishte tradhti. Anëtarët e komunitetit që bashkëpunojnë me policinë, edhe në rastet kur ata nuk e kërkojnë vetë një bashkëpunim të tillë, mund të shihen me sy negativ nga pjesa tjetër e komunitetit. Kjo mund të çonte në mosmiratim dhe shmangie, frikësim dhe ndofta edhe në lëndim fizik të personit me të cilin policia është duke bashkëpunuar. Policia duhet të bëjë një vlerësim të këtyre rreziqeve dhe t'i mbajë ato në konsideratë për të vendosur se cila do të ishte mënyra më e mirë e bashkëpunimit me dikë, çfarë këshille mund t'i jepej atij personi dhe cilat masa mund të nevojiteshin, qoftë edhe nga vetë policia, për të garantuar sigurinë personale të këtij individi.

**Rreziku që policia, ndonëse jo qëllimisht, duket sikur po mbështet një individ apo grup të veçantë:** Komunitetet mund të jenë shumë heterogjene, të fragmentuara, madje edhe me fraksione. Individë apo grupe të veçanta mund të perceptohen nga të tjerët si përfaqësues të një interesi apo ideje të caktuar. Ka një risk që duke bashkëpunuar me ta, policia mund të perceptohet sikur po mban anën e tyre, apo sikur po mbështet ata në krahasim me të tjerët dhe kjo gjë mund të ftohë pjesëtarë

të tjerë të komunitetit, apo komunitete të tjera. Ky aspekt kërkon një trajtim delikat bazuar mbi njohjen e komunitetit dhe kuptimin e dinamikave të komunitetit në fjalë, një diskutim të hapur dhe përfshirës me anëtarë të ndryshëm të komunitetit, si dhe transparencë në lidhje me qëllimet e policisë. Policia duhet të bëjë kujdes që të planifikojë paraprakisht mënyrën e bashkëveprimit me një individ apo grup të caktuar, të cilit nuk duan t'i japin një platformë apo ta legjitimojnë.

Ekzistojnë disa risqe të brendshme të cilët policia duhet t'i mbajë në konsideratë dhe të mundohet t'i minimizojë gjatë zbatimit të punës saj në komunitet. Ekziston, në veçanti, rreziku për stigmatizimin e komuniteteve të veçanta, për krijimin e marrëdhënieve jo të shëndosha me komunitetet dhe përdorimit të policimit në komunitet për të spiunuar komunitetet.

Policia mund të bëjë një vlerësim efikas dhe të planifikojë punën për zbutjen e risqeve të mësipërme përmes një analize të pikave të forta dhe të dobëta (faktorët e brendshëm), si edhe të mundësive dhe kërcënimeve (faktorët e jashtëm): Strengths (pikat e fortat), Weakness (pikat e dobëta), Opportunities (mundësitë) dhe Threats (kërcënimet) (SWOT). Ky mund të jetë një instrument i dobishëm që mund ta ndihmojë policinë për vlerësimin e një situatë, për identifikimin e opsioneve dhe për të kuptuar ndikimin e tyre të mundshëm, duke përfshirë pasojat e paparashikuara, përpara se të vendoset mbi objektivin(at) e arritshëm dhe rrugën e duhur që duhet ndjekur.

**Figura Nr. 4: Shembull i zbatimit të analizës SWOT për mbështetjen e policimit në komunitet, si pjesë e përpjekjeve për parandalimin e terrorizmit**

	<b>QË NDIHMOJNË</b> për realizimin e objektivave	<b>QË DËMTOJNË</b> realizimin e objektivave
<b>FAKTORË</b> të jashtëm që nuk varen nga policia	<p>Shembuj të pikave <b>TË FORTA</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Policia është e angazhuar për policimin demokratik dhe ka ofruar trajnime në vazhdimësi për të drejtat e njeriut dhe aspektet gjinore për të gjithë punonjësit e saj;</li> <li>• Policia e vlerëson terrorizmin më shumë si një kërcënim për komunitetet, sesa si kërcënim për sigurinë shtetërore; dhe</li> <li>• Policia kupton mirë strukturën dhe dinamikat e komuniteteve të cilave u shërben.</li> </ul>	<p>Shembuj të pikave <b>TË DOBËTA</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Brenda radhëve të policisë përvoja dhe kultura që ekziston në lidhje me policimin në komunitet është e kufizuar.</li> <li>• Policia identifikon dhe vendos për bashkëveprim specifik me një komunitet të veçantë, si pjesë e shqetësimeve antiterroriste; dhe</li> <li>• Punonjësit e policisë së vijës së parë kujtojnë gabimisht se pritet që të mbledhin informata antiterror.</li> </ul>
<b>FAKTORË</b> të jashtëm që nuk varen nga policia	<p>Shembuj <b>TË MUNDËSIVE</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Disa udhëheqës komunitetesh i kanë shprehur policisë shqetësime në lidhje me VERLT dhe dëshirën për të bërë diçka në lidhje me të;</li> <li>• Vendim-marrja në qeveri është e angazhuar për realizimin e një strategjie gjithëpërfshirëse për parandalimin e terrorizmit dhe për të luftuar VERLT; dhe</li> <li>• Autoritete të tjera publike njohin përgjegjësitë e tyre dhe nevojën për një bashkëpunim me policinë për parandalimin e terrorizmit.</li> </ul>	<p>Shembuj <b>TË KËRCËNIMEVE</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ekziston një histori mosbesimi dhe keqkuptimesh në lidhje me veprimet dhe iniciativat e policisë midis anëtarëve të komunitetit;</li> <li>• Pjesëtarë të komunitetit që kanë bashkëpunuar më parë me policinë janë bërë objekt kanosje dhe kërcënimesh fizike; dhe</li> <li>• Disa grupe dhe individë në një komunitet me dasi kërkojnë të bashkëpunojnë me policinë për përmirësimin e statusit dhe legjitimitetit të tyre</li> </ul>

---

**Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 4.2.**

- Në rast se zbatohet si pjesë e normave dhe parimeve të policimit demokratik, policimi në komunitet mund të japë një kontribut të prekshëm dhe të qëndrueshëm për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Pjesa më e madhe e fryteve në luftën kundër terrorizmit do të rezultojnë si nënprodukt kur policimi në komunitet të zbatohet në frymën e duhur.
  - Policimi në komunitet nuk mund të funksionojë si një instrument më vete, në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe në përballje me VERLT. Policimi në komunitet duhet të jetë pjesë e një strategjie gjithëpërfshirëse dhe koherente për të luftuar terrorizmin në të gjitha format e tij dhe në të gjitha shpalosjet, si edhe për trajtimin e kushteve që e favorizojnë atë.
  - Përdorimi i qëllimshëm i instrumenteve të policimit në komunitet, për parandalimin e terrorizmit dhe në luftën kundër VERLT duhet të planifikohet dhe përgatitet me kujdes, me qëllim që të mos minojë parimet e policimit në komunitet, si dhe besimin e publikut të gjerë dhe mbështetjen që kërkon të fitojë prej tij.
  - Policimi i bazuar tek informacioni dhe policimi në komunitet janë dy attribute që plotësojnë njëri-tjetrin, po aq sa dallojnë nga njëri-tjetrin. Informacioni mund të rezultojë si nënprodukt i punës efikase të policisë që vepron në komunitet, aty ku publiku ka krijuar besimin tek policia. Policimi në komunitet nuk përfaqëson dhe nuk duhet të ketë të bëjë me mbledhjen e qëllimshme të informatave për qëllime antiterrorizmi.
  - Ekzistojnë disa risqe të brendshme të cilat policia duhet t'i mbajë parasysht dhe të përpiqet t'i zvogëlojë gjatë punës së saj në komunitet, në veçanti risku i stigmatizimit të komuniteteve të posaçme, i krijimit të marrëdhënieve jo të shëndosha me komunitetet dhe përdorimi i policimit në komunitet për të spiunuar komunitetet.
  - Policia mund të shpenzojë shumë kohë dhe përpjekje për të (ri)ndërtuar besimin tek publiku, për të shpjeguar rreziqet e bashkëveprimit me policinë dhe për të dhënë fakte për përfitimet e prekshme të këtij bashkëveprimi për komunitetet, jo domosdoshmërisht të lidhura me parandalimin e terrorizmit.
-



## 5. Zbatimi i metodave të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT

Si koncept, policimi në komunitet është interpretuar dhe zbatuar në mënyra nga më të ndryshmet në vendet e zonës së OSBE-së dhe përtej saj. Kjo kryesisht për shkak të dallimeve historike, kulturore, juridike dhe politike që kanë ndikuar në mënyrën sipas të cilës ka evoluar policimi. Metoda e policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit duhet t'i përshtatet kontekstit politik, social dhe gjeografik ku do të zbatohet. Megjithatë, ka pika të përbashkëta, kur vjen fjala sesi duhet trajtuar llogaridhënia dhe bashkëveprimi për të qenë efektivë dhe për t'iu përmbajtur parimeve të policimit demokratik.

**Mbështetja e komunitetit nuk duhet supozuar; ajo duhet fituar.** Kjo vlen veçanërisht për sa i përket parandalimit dhe luftës kundër terrorizmit, që është një çështje në dukje pa lidhje, shumë e largët apo tepër delikate për pjesëtarët e publikut, e cila mund të krijojë edhe dyshime dhe armiqësi përkundrejt policisë në disa komunitete. Që të fitosh mbështetjen e komunitetit mund të duhen shumë përpjekje dhe shumë kohë, në varësi të marrëdhënies në përgjithësi midis publikut dhe policisë dhe nivelit të policimit demokratik që ekziston aktualisht në një shoqëri. Është e rëndësishme që policia të angazhojë burime dhe energji për të mbështetur një strategji afatgjatë.

### 5.1. TRANSPARENCA DHE LLOGARIDHËNIA NË OPERACIONET POLICORE

---

**Në këtë nënseksion do të trajtohen këto tema:**

- Si mund të përdoret policimi në komunitet si një filozofi dhe/ose strategji organizative në luftën kundër terrorizmit?
  - Si mund të sigurohet përputhshmëria me të drejtat e njeriut dhe llogaridhënia në të gjitha veprimet policore kundër terrorizmit?
-

Ndër parimet kryesore të policimit demokratik dhe për pasojë të policimit në komunitet, është edhe ai që policia jep llogari përpara publikut për sjelljen, për veprimet e veta dhe për rezultatet e këtyre veprimeve dhe se punonjësit e policisë duhet të respektojnë dhe mbrojnë të drejtat e pjesëtarëve të komunitetit. Këto parime duhet të mbulojnë çdo sferë të policisë, duke përfshirë policinë që shërben në komunitet dhe forcat e antiterrorit.

### *5.1.1. Policimi në komunitet dhe operacionet e antiterrorit*

**Operacionet e antiterrorizmit duhet të jenë qartësisht të dallueshme nga ato të policimit në komunitet.** Argumenti për këtë demarkacion të qartë ka të bëjë me parandalimin e realitetit apo të perceptimit nga ana e publikut se po ndiqet në fshehtësi një agjendë e sigurisë nën petkun e punës për kohezionin dhe sigurinë e komunitetit. Përndryshe ekziston risku i minimimit të besimit të publikut tek policia dhe në mënyrë të posaçme të besimit tek policia që punon në komunitet, që është me rëndësi të madhe për sa i takon efikasitetit.

- Politikat dhe masat për rritjen e kohezionit të komunitetit, të rezistencës ndaj krimit dhe sigurisë publike garantojnë më mirë përmes një aleance me shumë partnerë, duke përfshirë punonjësit e policimit në komunitet, organizatat komunitare, grupet rinore, grupet e grave, përfaqësuesit e autoriteteve vendore, shkollat dhe shërbimet sociale.
- Masat dhe operacionet specifike anti-terrorizëm duhet të kryhen nga punonjës specialistë të anti-terrorit dhe agjencive informative. Këta agjentë nuk duhet të veprojnë nën petkun e punonjësve të policisë që shërbejnë në komunitet dhe duhet t'i përqendrojnë përpjekjet e tyre vetëm kundër atyre të cilët, sipas informatave specifike, janë vlerësuar që kanë për qëllim të kryejnë një krim apo janë të përfshirë në veprime parapërgatitore për kryerjen e një krimi.

Operacionet antiterroriste duhet të dallojnë qartazi nga policimi në komunitet për parandalimin e realitetit apo perceptimit nga ana e publikut se po ndiqet në fshehtësi një agjendë e sigurisë nën petkun e punës për kohezionin dhe sigurinë e komunitetit.

### **Rasti studimor nr. 7: Puna e punonjësve të policisë në komunitet minohet nga një operacion i diskutueshëm informativ, Departamenti i Policisë së Nju Jorkut, ShBA**

Si pjesë e përpjekjeve të veta në luftën kundër terrorizmit, Departamenti i policisë i Nju Jorkut (NYPD) nisi një operacion sekret për mbledhjen e informacionit, duke shënjestruar në mënyrë specifike persona të besimit mysliman dhe/ose persona me origjinë nga Lindja e Mesme apo Azia Juglindore. Në operacion morën pjesë kryesisht oficerë policie të veshur civilë me origjinë nga minoritete etnike, me njohje të gjuhës, si edhe informatorë në 262 pika të identifikuar komunitare, si p.sh. në xhami, restorante dhe kafene. Detyra e këtyre oficerëve të policisë ishte të dëgjonin bisedat, të vëzhgonin veprimet midis pjesëtarëve të komunitetit dhe të bashkëvepronin aktivisht me disa prej tyre.

Ky operacion u zbulua dhe u raportua nga media, duke nxitur një debat të tensionuar publik në lidhje me natyrën kontroverse të kësaj iniciative. NYPD, pasi mohoi fillimisht ekzistencën e një operacioni të tillë, eventualisht e pohoi atë dhe disa prej punonjësve të departamentit iu kërkua të dëshmonin përpara një komisioni mbikëqyrës të organit kombëtar legjislativ, d.m.th., përpara Kongresit Amerikan. Dokumentet zyrtare në lidhje me operacionin të cilat i disponoi dhe i nxori media dhe dëshmitë e mëpasme nga përfaqësues të NYPD konfirmuan se oficerë të policisë të veshur civilë kishin përgjuar bisedat e pjesëtarëve të komunitetit pa ndonjë arsye që këta kishin bërë diçka që nuk duhej. NYPD mblodhi informacion në lidhje me çdo restorant të një etnie specifike dhe çdo shoqatë studentore myslimane. Supozohet se ata madje kishin hapur edhe një dosje, pa fakte që ishte kryer apo planifikuar për t'u kryer ndonjë krim, për një imam i cili ishte bashkuar në partneritet me policinë, i kishte ftuar ata në xhaminë e tij dhe kishte folur hapur kundër terrorizmit.

Këto fakte ndezën akuzat nga pjesëtarë të komunitetit, avokatë të të drejtave të njeriut dhe anëtarë të kongresit se NYPD kishte qenë duke spiunuar shtetas myslimanë dhe kishte shkelur të drejtat e tyre përmes profilizimit mbi baza diskriminuese, për shkak të etnisë dhe kishte përdorur taktikat e kurthit policor. Udhëheqësit myslimanë vendosën të bojkotonin aktivitetet që organizoheshin nga autoritetet e bashkisë së Nju Jorkut. Disa aktivistë të komunitetit nisën një fushatë ku u kërkonin anëtarëve të komunitetit të mos bashkëpunonin më me policinë. Anëtarët të komunitetit organizuan demonstrata kundër NYPD për denoncimin e këtij operacioni.

Përfaqësues të agjencive të tjera policore në Shtetet e Bashkuara gjithashtu kritikuan ashpër këtë operacion sepse minoi vite përpjekjesh për ndërtimin e besimit dhe partneritetit midis myslimanëve dhe autoriteteve, duke përfshirë aspektin e parandalimit të terrorizmit.

Një drejtues i lartë i NYPD, që përgjigjej për departamentin që drejtonte këtë operacion të diskutueshëm informativ, pohoi përpara gjykatës se në dijeninë e tij ky operacion nuk solli asnjëherë ndonjë të dhënë me vlerë për luftën kundër terrorizmit. Ndërsa ligjshmëria e operacionit ende është duke u debatuar, ai i ka bërë shumë dëm besimit dhe mundësive për partneritet midis policisë dhe sektorëve të publikut. Gjithashtu ai nxori në pah mungesën e një mbikëqyrjeje efikase të operacioneve për qëllime mbledhje informacioni për garantimin e përputhshmërisë së të drejtave të njeriut.

Burimi: Raportet publike të medias.<sup>101</sup>

Duhet të garantohet shkëmbimi i informacionit dhe bashkëndimi efikas në nivelet e duhura midis policisë që shërben në komunitet dhe operacioneve të antiterrorizmit, duke siguruar njëkohësisht që ato të mbeten dy aspekte të ndara pune. Kjo duhet mbështetur me protokolle dhe procedura të qarta për uljen e riskut që këto dy operacione të ndërhyjnë negativisht tek njëri-tjetri:

- Punonjësit e policisë në komunitet duhet të jenë në gjendje të njohin dhe t'u përçojnë oficerëve të antiterrorit informacionin që është relevant; dhe
- Oficerët e antiterrorit duhet t'u japin informacion të përshtatshëm dhe në kohë punonjësve të policisë në komunitet në trajtën e raportimeve të përgjithshme për zonën. Aty ku është e mundur, punonjësit e policisë që shërbejnë në komunitet duhet të informohen mbi arsyet që lidhen me operacionet specifike antiterrorizëm, që ata të sigurojnë të tjerët që veprimet janë kryer me qëllim garantimin e sigurisë publike.

Megjithatë, filozofia e policimit në komunitet mund të zbatohet edhe për operacionet e antiterrorizmit.<sup>102</sup> Kështu p.sh., oficerët e antiterrorizmit mund të inkurajohen të bashkëveprojnë me publikun përmes një zëdhënësi të përcaktuar, kur

<sup>101</sup> "AP's Probe into NYPD Intelligence Operations" [Hetimi në operacionet e zbulimit të Policisë së Nju Jorkut], *Associated Press*, artikuj të shumtë, <<http://www.ap.org/Index/AP-In-The-News/NYPD>>; "NYPD: Muslim spying led to no leads, terror cases" [NYPD: Përgjimi i myslimanëve nuk çoi në pista, raste terrori], *Associated Press*, 21 gusht 2012, <<http://www.ap.org/Content/AP-In-The-News/2012/NYPD-Muslim-spying-led-to-no-leads-terror-cases>>.

<sup>102</sup> Shih p.sh. Seksionin 5.3.1 të këtij udhërrëfytes.

kjo është e mundur dhe pa kompromentuar aftësinë e tyre operative, për t'iu dhënë informacion në lidhje me:

- Rolin e tyre, objektivat operative, vlerat dhe standardet organizative;
- Mënyrën sesi planifikohen dhe zbatohen operacionet e antiterrorizmit, duke përfshirë realitetin që autoriteteve shpesh u duhet të veprojnë pavarësisht nga informacioni konfliktual apo mbi bazë të informacionit të paplotë;
- Rëndësia e informacionit në luftën kundër VERLT dhe roli vital i vetë pjesëtarëve të publikut për ofrimin e informacionit që mund të kontribuojnë në sigurimin e informacionit të saktë; dhe
- Angazhimin e tyre të palëkundur për mbrojtjen e të drejtave të njeriut, luftën kundër diskriminimit ndaj burrave dhe grave nga minoritetet dhe komunitete të tjera dhe mbështetjes tek mekanizma të shëndoshë të regjistrimit, të mbikëqyrjes së brendshme dhe të jashtme dhe të llogaridhënies.

Këto masa mund të ndihmojnë në fashitjen e thashethemeve të dëmshme në lidhje me mbledhjen e informacionit, duke e vënë theksin në vendin e tij në kuadrin e të drejtave të njeriut, i cili rregullon të gjithë aktivitetin e policisë. Në këtë kontekst, mund të caktohen disa punonjës të antiterrorit për të shërbyer si ndërlihdës me komunitete specifike. Ata duhet të jenë të hapur në lidhje me natyrën e detyrës së tyre dhe të sqarojnë që nuk janë punonjës të policisë që shërbejnë në komunitet.

### **Rasti studimor nr. 8: Ushtrime manovër për sigurinë kombëtare me anëtarë të komunitetit, Policia Kalorësiake Mbretërore Kanadeze, Kanada**

Puna e policisë kalorësiake mbretërore kanadeze (RCMP) bazohet në idenë se policimi i suksesshëm kërkon ndërtimin e një marrëdhënieje pozitive midis policisë dhe komuniteteve ku ata shërbejnë. Komunitetet duhet të kenë besim tek policia dhe të besojnë se nëse i telefonojnë policisë, ata mund të presin një reagim profesionist, proporcional, efikas dhe të përgjegjshëm. Dhe kjo merr rëndësi të posaçme në ato raste kur kemi të bëjmë me hetime të sigurisë kombëtare. Është e vështirë për shumicën e njerëzve të vlerësojnë kompleksitetin e një hetimi të natyrës penale për sigurinë kombëtare në realitet, kur nëpër filma dhe në ekranet e televizioneve shfaqen shembuj të panumërt të punonjësve të policisë që thyejnë çdo rregull hetimor në ndjekje të terroristëve.

Për ta adresuar këtë keqkuptim, RCMP, përmes përpjekjeve të programit të bashkëpunimit me komunitetin për sigurinë kombëtare organizoi një manovër ku pjesëtarëve të komunitetit u jepet mundësia të luajë rolin e policisë në kryerjen e një hetimi për terrorizëm. Përpara manovrës, pjesëmarrësit informohen nga agjencitë e ndryshme që janë të përfshira në hetimet e sigurisë kombëtare. Agjencitë shpjegohen mbi rolin e tyre, kërkesat për të vepruar brenda kufijve të ligjit dhe mënyrat e llogaridhënies. Informacionet jepen nga Shërbimi Informativ Kombëtar Kanadez, Agjencia Kanadeze për Shërbime Kufitare, Prokuroria dhe RCMP. Më tej, organi i pavarur civil (Komisioni për Ankesa Publike ndaj RCMP) që përgjigjet për shqyrtimin e ankesave ndaj RCMP-së shpjegon sistemin e llogaridhënies së RCMP-së për veprimet e saj.

Pas informacionit, pjesëmarrësit ndahen në ekipe më të vogla dhe me një moderator fillojnë hetimin. Çdo ekipi i jepet një bllok policie dhe udhëzime për të mbajtur shënime të sakta. Sigurohen disa të dhëna dhe "hetuesve" u kërkohet të marrin vendime bazuar mbi informacionin që u është dhënë gjatë informimeve. Gjatë gjithë hetimit, hetuesit pyeten nga moderatorët përse kanë marrë një vendim të caktuar dhe nëse kanë vepruar në përputhje me ligjin, politikat dhe pritshmëritë e publikut apo jo. Pas përfundimit të një ushtrimi manovër që zgjat dy orë, hetuesit kanë ndërprerë me sukses një komplot terrorist, por ajo që ka më shumë rëndësi, është që ata largohen me një ide më të qartë mbi realitetin e një hetimi mbi terrorizmin. Këto manovra u bëjnë të mundur pjesëmarrësve në to të përfitojnë përvojë reale në lidhje me çështjet e sigurisë kombëtare bazuar tek besimi, llogaridhënia, transparenca dhe zbatimi i ligjit.

Burimi: Përshtatur nga informacioni i marrë nga Policia Kalorësiake Mbretërore Kanadeze (RMCP).

### *5.1.2. Masat për garantimin e përputhshmërisë me të drejtat e njeriut dhe llogaridhënia e policisë në lidhje me veprimet e saj në luftën kundër terrorizmit*

Qasja e policimit në komunitet në luftën kundër terrorizmit duhet të jetë në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe duhet të rrisë nivelin e llogaridhënies së veprimeve të policisë në luftën kundër terrorizmit. Kjo mund të arrihet përmes masave që parashtrihen më poshtë.

#### **Rritja e transparencës dhe aksesit të hartimit dhe vlerësimit të politikave:**

Ndërgjegjësimi dhe besimi i publikut në lidhje me veprimet e policisë në luftën kundër terrorizmit mund të forcohet përmes një procesi për formulimin dhe vlerësimin e politikave që të jetë transparent dhe i aksesueshëm për publikun. Këtu mund të përfshihen:

- **Hartimi i dokumenteve të politikave publike:** policia mund të hartojë qasje politikash me shkrim për çështjet për të cilat nuk ka konsensus, si p.sh., metodat që përdoren për atributet e ndalimit dhe kontrollit nga ana e policisë, kontrolli i banesave dhe godinave të tjera, arrestime që lidhen me antiterrorizmin dhe alarme për terrorizëm. Këto politika mund të jenë në formë deklaratash të përgjithshme ku deklarohet qëllimi dhe synimi dhe që shprehin angazhimin e policisë në lidhje me transparencën. Procedurat standarde operative (SOP), të cilat qeverisin veprimet e policisë zakonisht nuk publikohen dhe nuk janë të disponueshme për publikun e gjerë, sidomos ato ku përfshihen detaje specifike që lidhen me taktikat dhe dislokimet operative. Megjithatë, duhet të ketë një supozim në favor të publikimit të tyre dhe të mbahen sekrete vetëm taktikat dhe metodikat delikate; dhe
- **Konsultime me publikun gjatë hartimit dhe vlerësimit:** policia duhet të konsultohet me publikun sa më shumë të jetë e mundur gjatë hartimit të politikave dhe SOP-ve dhe të vlerësojë mënyrën e zbatimit të tyre. Një dokument SOP që trajton çështje delikate operative, të cilat nuk janë të përshtatshme për t'ia shpërndarë publikut, mund t'i shpërndahet një grupi të vogël dhe të besuar përfaqësuesish nga komuniteti, si burra edhe gra, në veçanti nëse këta individë i janë nënshtruar procesit të verifikimit dhe kanë marrë certifikatën e sigurisë për dokumente delikate. Duhet bërë e qartë që ky angazhim nuk ka për qëllim t'u sigurojë individëve të caktuar ndonjë lloj aksesit të posaçëm në radhët e policisë. Për më tepër, duhet kryer një vlerësim i plotë i risqeve të mundshme personale, me të cilat individët mund të përballen për shkak të këtij bashkëpunimi me policinë.

### **Ndërthurja e standardeve të të drejtave të njeriut në veprimet e policisë në luftën kundër terrorizmit përfshin:**

- **Trajnim për çështjet e të drejtave të njeriut dhe ato gjinore:** Të gjithë punonjësit e policisë duhet të marrin trajnim bazë për të drejtat e njeriut, barazinë gjinore, standardet ndërkombëtare dhe legjislacionin vendas . Çështjet e të drejtave të njeriut dhe ato gjinore duhet të përfshihen në të gjitha aspektet e trajnimit për punonjësit e forcave të rendit.<sup>103</sup> Punonjësit e policisë që punojnë për antiterrorizmin duhet të marrin gjithashtu trajnim të specializuar edhe për të drejtat e njeriut që lidhen me përgjegjësitë e tyre operative.<sup>104</sup> Duhet bërë kujdes që këto trajnime të përqendrohen tek ana praktike. Një qasje shumë akademike mund të sjellë tërheqjen e punonjësve të policisë nga temat që trajtohen. Trajnimet duhet të përforcojnë mesazhin që policimi i bazuar tek të drejtat e njeriut dhe në përputhje me to është një policim efikas nga pikëpamja operative dhe u garanton punonjësve të policisë një histori për të argumentuar veprimet e tyre në një kuadër koherent. Trajnimi duhet të përmbajë edhe proceset e vlerësimit dhe duhet të jetë objekt i vlerësimeve periodike nga vlerësues të pavarur, të jashtëm, me përfshirjen e aktorëve të ndryshëm të interesit, duke futur këtu edhe përfaqësues nga shoqëria civile. Në vlerësimin e ndikimit të programeve të trajnimit duhet të përfshihen edhe qëndrueshmëria dhe ndikimi i tyre afatgjatë për sa i takon zbatimin të të drejtave të njeriut në veprimet dhe sjelljen e punonjësve të policisë dhe më gjerë, në lidhje me respektimin e të drejtave të njeriut në praktikë;<sup>105</sup>
- **Analiza e përputhshmërisë me të drejtat e njeriut:** Të gjitha politikat dhe SOP-të duhet të jenë objekt i një procesi rigoroz për të përcaktuar nëse ato janë në përputhje me standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe çështjet gjinore, si edhe me legjislacionin përkatës vendor, për të garantuar që ato janë të justifikuar, të nevojshme, proporcionale dhe jodiskriminuese<sup>106</sup>. Kjo jo vetëm që do të rriste efektivitetin dhe besimin e publikut, por do të ulte edhe gjasat për sfida ligjore;
- **Këshilltar(ë) për të drejtat e njeriut:** Ndonëse të gjithë punonjësit e policisë duhet të jenë të familjarizuar me standardet e të drejtave të njeriut, një ekspert juridik i specializuar për çështjet e të drejtave të njeriut dhe ato gjinore, mund të ofronte këshillim praktik dhe efikas në të gjitha nivelet, si edhe politika dhe procedura kontrolli për të garantuar që ato janë në përputhje me standardet kombëtare dhe ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, si dhe të ofronte këshilla në lidhje me operacionet specifike; dhe

103 *Shih Guidelines on Human Rights Education for Law Enforcement Officials* [Udhëzimet mbi edukimin për të drejtat e njeriut për organet e rendit] (Varshavë: OSBE/ODIHR, 2012), <<http://www.osce.org/odihr/93968>>. Gjithashtu, shih materialet e trajnimit profesional për forcat e rendit të prodhuar nga Zyra e Komisionerit të Lartë të OKB-së për të Drejtat e Njeriut, të disponueshme në <<http://www.ohchr.org/EN/PublicationsResources/Pages/TrainingEducationthree.aspx>>.

104 OSBE/ODIHR, *Countering Terrorism* [Lufta kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 7,

105 OSBE/ODIHR, [Udhëzime për edukimin mbi të drejtat e njeriut për forcat e rendit], *op. cit.*, shënimi 103.

106 OSBE, *Human Rights in Counterterrorism Investigations* [Të drejtat e njeriut në hetimet kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 40.



- **Vlerësimi:** Duhet të bëhen vlerësime të vazhdueshme në lidhje me ndikimin e politikave policore, SOP-ve dhe praktikave mbi të drejtat e njeriut dhe implikimet e tyre në çështjet gjinore, si nga brenda edhe nga jashtë, nga vlerësues të pavarur. Vlerësime të tilla do të plotësonin procesin e politikave që garantojnë përputhshmërinë dhe SOP përmes vlerësimit të shqetësimeve që lidhen me të drejtat e njeriut dhe çështjet gjinore që mund të lindin gjatë zbatimit të masave të caktuara. Vlerësimi mund të bëhet publik dhe duhet të shërbejë për të ndihmuar me informacion gjatë rishikimit periodik të politikave dhe SOP-ve të policisë, si edhe për identifikimin e nevojave për trajnim që lidhen me të drejtat e njeriut dhe çështjet gjinore.

### **Rritja e llogaridhënies së veprimeve policore përballë publikut në lidhje me antiterrorizmin përfshin:**

- **Vlerësimi i ndikimit në komunitet:** Duhet bërë një vlerësim i ndikimit të politikave policore, SOP-ve dhe masave të tjera kundër terrorizmit tek publiku në përgjithësi dhe tek komunitete të veçanta. Kjo do të ndihmonte policinë të identifikonte çështje të caktuara dhe të merrte masat përkatëse për korrigjimin e tyre. Policia duhet të ketë një qasje pjesëmarrëse dhe të jetë sa më përfshirëse në vlerësimin e ndikimit në komunitet, për të përfituar nga një gamë e gjerë opinionesh dhe informacioni nga pjesëtarë dhe grupe të publikut, si burra ashtu edhe gra. Policia duhet të përpiqet t'i përfshijë këto komunitete dhe pjesëtarë komunitetesh, në veçanti gratë, të cilat nuk ndikohen njësoj nga masat e policisë, në luftën kundër terrorizmit. Policia duhet të jetë transparente për konstatimet e këtyre vlerësimeve të ndikimit në komunitet dhe të marrë masa për korrigjimin e tyre;<sup>107</sup>
- **SOP-të duhet të përcaktojnë mënyrën e saktë se si do të regjistrohet informacioni:** Edhe në raste kur çështjet nuk mund të bëhen publike, për shkak të natyrës së tyre delikate apo kur janë nën hetim, ato mund dhe në një moment duhet të hapen për mbikëqyrje nga organet mbikëqyrëse të policisë, nga prokuroria dhe gjykatat. Legjisllacioni vendas duhet t'u japë këtyre organeve nivelin më të lartë të aksesit për dokumente policore. Të dhënat e sakta garantojnë integritet për hetime apo procese të mbledhjes së informacionit dhe ndihmojnë në ndjekjen e ecurisë së ngjarjeve gjatë një operacioni dhe vendimeve që merren gjatë një hetimi; dhe
- **Ngritja e mekanizmave të shëndoshë të mbikëqyrjes dhe llogaridhënies,** të brendshëm dhe të jashtëm, për tu siguruar që si komunitetit, ashtu edhe punonjësve të policisë, u jepen udhëzime të qarta në lidhje me standardet që

---

107 Shih gjithashtu Seksionin 5.7 të këtij Udhërrëfyesi.

priten nga policia.<sup>108</sup> Besimi i komunitetit tek policia do të rritet nëse publiku informohet që punonjës të policisë të cilët nuk veprojnë si duhet do të përballen me masa disiplinore efektive dhe të përpjesshme. Gjithashtu po kaq e rëndësishme është që publiku të mbahet i informuar mbi rezultatet e hetimeve të brendshme në lidhje me shkëlqje të etikës nga ana e punonjësve të policisë.

---

#### **Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 5.1.**

- Policia që shërben në komunitet mund të kontribuojë në parandalimin e terrorizmit duke mbështetur rezistencën dhe kohezionin komunitar, si edhe duke rritur ndërveprimin me publikun dhe besimin e këtij të fundit tek policia. Megjithatë, punonjësve të policisë që shërbejnë në komunitet nuk duhet t'u kërkohet të përgjigjen edhe për masa specifike që lidhen me antiterrorizmin.
- Masat dhe operacionet specifike në kuadrin e antiterrorizmit duhet t'u besohen punonjësve të specializuar të antiterrorit dhe agjencive informative, të cilët nuk duhet të veprojnë nën petkun e punonjësve të policisë që shërbejnë në komunitet.
- Duhet të garantohet shkëmbimi i duhur i informacionit dhe koordinimi efikas midis operacioneve të policimit në komunitet dhe atyre të antiterrorizmit, me qëllim që ato të mos pengojnë njëri-tjetrin, duke vepruar në aspektet e tyre specifike.
- Policimi në komunitet, si filozofi, mund të zbatohet gjithashtu edhe në përballjen me terrorizmin përmes punës specifike për t'i shpjeguar publikut përpjekjet në kuadrin e antiterrorizmit, për të theksuar standardet dhe angazhimin e policisë në zbatimin e të drejtave të njeriut dhe angazhimin e të gjithë pjesëtarëve të publikut në hartimin dhe vlerësimin e politikave dhe masave për rritjen e llogaridhënies.
- Të gjitha veprimet e policisë që lidhen me përballjen me terrorizmin duhet të jenë të përgjegjshme dhe në përputhje të plotë me legjislacionin vendas dhe standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut.

---

108 Shtesë e raportit të Raportuesit të Posaçëm të OKB-së për ekzekutimet jashtëgjyqësore apo arbitrare, Philip Alston, "Study on police oversight mechanisms" [Studim i mekanizmave mbikëqyrës të policisë], Seanca katërmëdhjetë e Këshillit të të Drejtave të Njeriut, Dok. A/HRC/14/24/Add.8, 28 maj 2010, <<http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/14session/A.HRC.14.24.Add8.pdf>>.

## 5.2. NDARJA E DETYRAVE DHE TRAJNIMI PËR PUNONJËSIT E POLICISË QË SHËRBEJNË NË KOMUNITET

### Në këtë nënseksion do të trajtohen çështjet e mëposhtme:

- Cilat aspekte të ndarjes së detyrave dhe procedurave duhen qartësuar për të garantuar një kuadër që do t'ju bënte të mundur punonjësve të policimit në komunitet të ndihmonin në parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT?
- Për çfarë informacioni dhe dijetsh profesionale kanë nevojë punonjësit e policimit në komunitet dhe skuadrat e policimit në komunitet, në përgjithësi, në mënyrë që përpjekjet e tyre për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT-it të jenë efikase?

### 5.2.1. Politikat dhe procedurat standarde operative

Punonjësit e policimit në komunitet duhet të udhëhiqen nga një kuadër i qartë politikash dhe procedurash standarde operative (SOP), në pajtim të plotë me politikat për të drejtat e njeriut dhe çështjet gjinore. Këto SOP duhet të përcaktojnë dhe rregullojnë veçanërisht një sistem të përshtatshëm për shkëmbim të vazhdueshëm reciprok të informacionit midis policisë komunitare degëve të tjera të policisë dhe agjencive ose autoriteteve publike. Një sistem i tillë duhet të përcaktojë kanalet e komunikimit, protokollat e regjistrimit dhe raportimit, si dhe procedurat e informimit para dhe pas ngjarjeve. Duhet të bëjë përpjekje për të garantuar që komunikimi të jetë i vazhdueshëm dhe mbi baza reciproke. Komunikimi duhet të ndodhë gjatë shkëmbimeve dhe takimeve zyrtare, por duke lejuar edhe mundësi të vazhdueshme për shkëmbim informacioni mbi baza më pak zyrtare, sipas nevojës.

Punonjësit e policimit në komunitet, si të gjithë punonjësit e tjerë të policisë, duhet të dinë:

- Për çfarë çështjesh duhet të jenë vigjilentë gjatë punës së tyre, duke përfshirë edhe ndikimin e mundshëm të veprimeve të tyre mbi të drejtat e njeriut të burrave dhe grave, si edhe mënyrat e trajtimit të dëshmitarëve dhe nevojat imediate të viktimave, duke garantuar njëkohësisht sigurinë e tyre dhe duke mbrojtur të drejtën e tyre të fshehtësisë;
- Si të mbajnë shënim dhe të raportojnë informacione apo shqetësime të caktuara;
- Cilat janë rrethanat/situatat ku kërkohet veprimi i tyre i menjëhershëm dhe si duhet të veprojnë ata në këto rrethana; dhe

- Nëse dhe si janë të autorizuar për të bashkëvepruar me popullatën për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT.<sup>109</sup>

Shkalla e komandës për punonjësit e policimit në komunitet duhet të jetë e qartë dhe të specifikojë:

- Kush përgjigjet për raportimin jashtë shkallës së drejtpërdrejtë të komandës, në varësi të natyrës dhe urgjencës së problemit dhe informacionit që disponohet;
- Cilat probleme dhe çfarë informacioni duhet të raportet në degë të tjera të policisë, agjenci apo autoritete publike dhe cilët janë protokollet dhe kanalet e komunikimit për këto raste; dhe
- Cilat janë përgjegjësitë e punonjësve individualë të policisë për dokumentimin dhe regjistrimin e informacionit të saktë në lidhje me veprimtaritë e policimit në komunitet që kanë të bëjnë me parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT, me qëllim garantimin e mbikëqyrjes dhe llogaridhënies efektive në punën e tyre.

#### 5.2.2. Të mësuarit në ekip dhe zhvillimi i punonjësve të policimit në komunitet

Një kuadër i përshtatshëm i politikave dhe procedurave duhet të plotësohet nga një politikë efektive për menaxhimin e burimeve njerëzore, duke mbuluar aspekte gjinore gjatë rekrutimit, trajnimit dhe karrierën, për të garantuar që burrat dhe gratë që punojnë si punonjës të policimit në komunitet të kenë aftësitë profesionale dhe dijet e nevojshme për të realizuar rolin që pritet prej tyre.

#### **Mbledhja dhe krijimi i një ekipi policor të suksesshëm të policimit në komunitet kërkon kohë dhe planifikim të kujdesshëm.<sup>110</sup> Këtu mund të përfshihen:**

- Krijimi i ekipeve të ndryshme policore që reflektojnë demografinë e komunitetit ku ata shërbejnë, me përvojë të përshtatshme dhe me përbërjen e duhur nga këndvështrimi gjinor. Vendimi për caktimin e një punonjësi policie për t'i shërbyer një komuniteti të veçantë nuk duhet të përcaktohet asnjëherë vetëm nga përkatësia gjinore, etnike dhe fetare e tij/saj. Ai duhet të marrë në konsideratë aftësitë profesionale, dijet dhe besueshmërinë që nevojitet për ndërtimin e marrëdhënieve efektive me komunitetin;

<sup>109</sup> Shih Seksionet 5.3 dhe 5.4.1 të këtij Udhërrëfyty.

<sup>110</sup> Shih *Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies* [Rekomandimet për policimin në shoqëritë multietnike] (Hagë: OSBE/Komisioneri i Lartë për minoritetet etnike, 2006), <<http://www.osce.org/hcnm/32227>>; dhe OSBE, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships* [Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik, *op. cit.*, shënimi 6.

- Inkurajimi i punonjësve të policisë apo personelit që kanë dije dhe ekspertizë shtesë të aplikojnë për poste në ekipet e policimit në komunitet; tek aftësitë shtesë mund të përfshihen: njohja dhe zotërimi i një gjuhe të dytë apo të tretë dhe dijeni apo njohje e një besimi apo minoriteti etnik të caktuar;
- Zhvillimi i aftësive për ndërmjetësim dhe menaxhim konfliktesh, drejtimi apo ndërmjetësimi në mbledhjet që bëhen në komunitet, një sërë aftësish komunikimi, duke përfshirë aftësitë për prezantim dhe dëgjim;
- Zhvillimi i dijeve në lidhje me barazinë, diversitetin dhe të drejtat e njeriut;
- Inkurajimi i punonjësve të policimit në komunitet që të zhvillojnë aftësitë e tyre profesionale për të reflektuar dhe vlerësuar vetë punën e tyre. Ndërsa drejtuesit e linjës së parë dhe drejtuesit e ekipit do të kenë përgjegjësi të madhe për zhvillimin e personelit të tyre, vetë punonjësit kanë përgjegjësi për zhvillimin e tyre personal profesional;
- Përfshirja e stimujve dhe masave shoqëruese për të garantuar që kompetencave, dijeve dhe aktiviteteve të policimit në komunitet u jepet vëmendja e duhur dhe që ato bëhen pjesë e proceseve të punësimit dhe ngritjes në detyrë; dhe
- Nxitja e dijeve dhe aftësive që ekzistojnë brenda komuniteteve lokale me qëllim përmirësimin e trajnimit të policisë. Duke përfshirë vetë komunitetin në hartimin dhe zbatimin e trajnimeve për punonjësit e policimit në komunitet, komandantët e policisë lokale mund të nxisin përpjekjet e përbashkëta midis popullatës së përgjithshme dhe policisë dhe të veprojnë sipas një politike të hapur dhe me përgjegjshmëri. Kur bashkohet dikush nga publiku dhe një punonjës policie në një mjedis të kontrolluar trajnimi, kjo u bën të mundur të dyja palëve të kuptojnë problematikat, çështjet dhe sfidat lokale nga këndvështrimi i tjetrit. Burrat dhe gratë nga komunitet përkatëse lokale janë personat më të përshtatshëm për edukimin e punonjësve të policisë në lidhje me diversitetin e popullatës dhe janë në rrethana të përshtatshme për të theksuar problematikat, tensionet apo shqetësimet që kanë lindur. Edhe policia nga ana e saj mund të jetë më transparente në lidhje me programet e trajnimit ku marrin pjesë punonjësit e policisë për rritjen e besueshmërisë dhe besimit nga ana e publikut. Kështu p.sh., policia mund të japë informacion në lidhje me çdo faktor të jashtëm të cilin ka përdorur dhe të ndajë me publikun materiale që përdoren për rastet e ndërjegjësimit kulturor.

**Me qëllim që një ekip i policimit në komunitet të jetë efikas në përpjekjet e tij për parandalimin e terrorizmit dhe në luftën kundër VERLT, ai duhet të zotërojë edhe disa aftësi dhe njohuri të tjera. Këtu mund të përfshihen:**

- Njohuri mbi legjislacionin vendas dhe politikën ekzistuese për parandalimin e terrorizmit;

- Njohja e fenomenit të terrorizmit, ekstremizmit të dhunshëm dhe radikalizmit terrorist, duke përfshirë kushtet që favorizojnë terrorizmin dhe faktorët shtytës dhe tërheqës që mund ta vendosin një individ në rrezik për VERLT;
- Trajnim i specializuar për të drejtat e njeriut në kuadrin e antiterrorizmit;
- Identifikimi i rrethanat apo sjelljeve të dyshimta dhe vlerësimi i opsioneve për ndërhyrje, pa u bazuar tek praktika të profilizimit mbi baza diskriminuese dhe duke mbajtur parasysh që opinionet radikale apo ekstreme nuk duhen konsideruar si krim, në rast se ato nuk lidhen me dhunë apo veprime të tjera të paligjshme, sipas përshkrimit të jurisprudencës, në përputhje me legjislacionin ndërkombëtar për të drejtat e njeriut.
- Të kuptuarit sesi terroristët mund të përpiqen të përfitojnë nga një komunitet për të gjetur mbështetje, për t'u fshehur, për të bërë kontrabandë, për të mbledhur fonde dhe armë dhe/ose eksplozivë;
- Dijeni për shënjestra të caktuara terroriste në komunitetin e tyre;
- Të kuptuarit e çështjeve delikate dhe rreziqeve të përfshirjes së pjesëtarëve të publikut në përpjekjet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT; dhe
- Trajtimi i kërkesave nga publiku dhe media lokale në lidhje me terrorizmin.

Në Shtojcën e këtij manuali paraqitet një model i përgjithshëm për një kurs ndërgjegjësimi për punonjësit e policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Temat kryesore janë përcaktuar, por është e rëndësishme që përmbajtja dhe mënyra sesi do të ofrohet kursi të jetë në përshtatje me informacionin specifik për rrethanat kombëtare dhe deri kur të jetë e mundur, për zonën ku është dislokuar punonjësi i policimit në komunitet. Në kurs duhet të përfshihet mbrojtja e të drejtave të njeriut dhe përdorimi i shembujve të ndryshëm për të demonstruar që terrorizmi dhe ekstremizmi i dhunshëm nuk mund të asociohen me një grup apo komunitet të posaçëm.<sup>111</sup> Anëtarët e komunitetit mund të përfshihen në kurs për të lehtësuar kontaktet dhe nxitur dialogun.<sup>112</sup>

111 Përballja me ekstremizmin e dhunshëm (CVE) Trajnim: Udhëzimet dhe praktikak e mira, SHBA, Departamenti i Sigurisë Kombëtare, Zyra për të Drejtat dhe Liritë Civile, 2011, <<http://training.fema.gov/EMIWeb/docs/shared/CVE%20Training%20Guidance.pdf>>.

112 Shih Seksionin 5.2.2 të këtij udhërrëfyesi.

### **Rasti studimor nr. 9: Projekti i policimit në komunitet dhe parandalimi i radikalizmit (COPRA), Bashkimi Evropian/Belgjikë**

COPRA është një projekt i financuar nga Bashkimi Evropian që ka për qëllim rritjen e rolit të punonjësve të policisë së linjës së parë në zbulimin e hershëm të radikalizmit të dhunshëm. Ky projekt nisi në Belgjikë në vitin 2010 dhe tashmë përfshin 15 vende të tjera anëtare të Bashkimit Evropian.<sup>113</sup>

Faza 1 e projektit prodhoi një manual xhepi për këta punonjës policie, duke përfshirë udhëzime për bashkëveprimin me komunitetin; informacion të shkurtër në lidhje me grupet e dhunshme dhe simbolet e tyre; tregues të ndryshëm që duhen marrë në konsideratë, në lidhje me një kontekst të veçantë dhe në ko-mbinim me faktorë të tjerë, për të përcaktuar nëse një situatë është shqetësuese apo jo. Gjithashtu, projekti prodhoi një manual trajnimi për përdorimin e udhërrëfyesit. Ky manual përfshin materiale për terminologjinë, procesin e radikalizmit, raste studimore, si të ndërtohen marrëdhëniet me komunitetin, kuadri ligjor dhe profilet e grupeve të ndryshme të dhunshme dhe lëvizjeve të ndryshme në Evropë.

Faza e 2 e projektit përfshiu një përditësim të udhërrëfyesit dhe manualit, ofrimin e programeve për trajnimin e trajnerëve dhe krijimin e një moduli e-learning bazuar tek materialet e COPRA-s.

Burimi: Të dhëna të marra nga projekti COPRA, të siguruara nga Policia Federale Belge.

#### *5.2.3. Një model me pesë elementë për ndërhyrjet e policimit në komunitet*

Punonjësit e policimit në komunitet mund të përdorin një sërë ndërhyrjesh të ndryshme në përpjekje për të zgjidhur problemet komunitare. Kërkesa e parë dhe kryesore është të kuptuarit siç duhet e natyrës dhe shkallës së problemit. Kjo mund të bëhet përmes procesit të bashkëveprimit, përmes mbledhjeve, diskutimeve dhe takimeve të tjera midis policisë dhe komunitetit. Informacione të mëtejshme mund të mblidhen nga njësitë informative policore, agjenci të tjera të shërbimit publik, media lokale dhe burime të tjera lajmesh, etj.

113 Diversiteti evropian në policim, faqja e projektit, <[http://ed-pol.eu/site/?fq\\_id=980](http://ed-pol.eu/site/?fq_id=980)>.

Punonjësit e policimit në komunitet duhet të kenë një plan ose strategji për ndërhyrjet që kanë për qëllim trajtimin dhe zgjidhjen e problemeve të komunitetit, që lidhen posaçërisht me VERLT-in. Këto mund të jenë probleme që janë shkaktuar nga rritja e tensionit në komunitet për shkak të vështirësive ndërkomunitare ose midis komuniteteve. Këto tensione mund të lidhen me një incident të vetëm apo me një ngjarje nga e kaluara jo e largët, ose mund të shkaktohen nga një sërë problemesh apo shqetësimesh të ndryshme, ndofta edhe pa lidhje me njëri-tjetrit.

**Fuqizimi:** Veprimet për fuqizimin e komuniteteve në bashkëveprimin dhe trajtimin e problemeve që lidhen me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT mund të kenë ndikime pozitive në periudhën afatgjatë, duke qenë se ato mund të ndihmojnë në ndërtimin e rezistencës së komunitetit dhe rrjedhimisht, të ulin nevojën për angazhimin e policisë. Punonjësit e policimit në komunitet mund të nxisin mobilizimin e pjesëtarëve të komunitetit dhe zhvillimin e iniciativave komunitare. Punonjësit e policisë mund ta përdorin dijen dhe ekspertizën e tyre për zhvillimin e aftësive profesionale të anëtarëve të caktuar të publikut. Këtu mund të përfshihet ofrimi i informacionit dhe/ose trajnimeve në lidhje me:

- Si të gjenden dhe të aksesohen regjistrat publikë apo burime të tjera informacioni me rëndësi;
- Si të mobilizohet mbështetja e komunitetit;
- Si të arrihet dhe të merret pjesë në mënyrë efektive në konsultime publike;
- Si të punohet apo të bëhen peticione për ndryshime të politikave publike;
- Si të tërhiqet dhe të stimulohet interesi i medias;
- Si të formulohen argumentet apo kundërshtitë për të pasur ndikimin e duhur tek politikatat;
- Si të prezantohen politika të pranueshme kompromisi apo qasje alternative; dhe
- Si të aplikohet për fonde apo mbështetje nga autoritetet publike.

**Edukimi:** Ndonjëherë problemet mund të zgjidhen apo zvogëlohen përmes një procesi edukimi, të cilin policia mund ta inkurajojë dhe për të cilin mund të japë kontributin e vet. Edukimi mund të jetë në trajtën e fushatave të informimit të publikut në shkolla, klube rinore dhe vende publike, me qëllim për të luftuar sjelljet fyese, ose për rritjen e ndërgjegjësimit në lidhje me rendin dhe pasojat e rënda të krimit për viktimat, shkelësit dhe për të gjithë komunitetin në tërësi.

**Aktiviteti i zbatimit:** Në fazat fillestare, problemet në lidhje me kriminalitetin, sidomos ato të lokalizuara, të cilat janë pararendëse apo faktorë kontribues për VERLT ndonjëherë mund të përmyllen shpejt përmes aktiviteteve të shënjestruara të zbatimit.

**Përmirësimi i infrastrukturës:** Disa probleme, tensione apo shqetësime të



komuniteteve mund të zgjidhen përmes ndryshimeve infrastrukturore. Ndonëse të pakta janë gjasat që policia e vetme mund të nisë të tilla ndryshime, ajo mund të bëhet palë me aktorë të tjerë interesi, si pjesë e lobimeve apo ndërhyrjeve për veprime midis agjencive. Këtu mund të përfshihet sigurimi i perimetrit përreth një zone të caktuar, fshirja e mbishkrimeve me përmbajtje fyese apo krijimi i një qendre rinore apo komunitare.

**Vlerësimi:** Në të gjitha rastet kur janë zbatuar veprime specifike, ndryshime politikash, iniciativa apo plane ndër-agjenci është me rëndësi të vlerësohet shkalla e suksesit, qëndrueshmëria apo zbatueshmëria afatgjatë e cilësdo masë në veçanti dhe të nxirren mësimë.<sup>114</sup> Këto konstatime duhet të ndahen me publikun.

#### **Rasti studimor nr. 10: Matrica e integruar e menaxhimit të sigurisë, Holanda e Veriut, Holandë**

Matrica e integruar për menaxhimin e sigurisë (në gjuhën flamande: Matrix Integrale Veiligheidszorg) është një instrument që përdoret nga autoritetet bashkiake dhe punonjësit e policisë në komunitetin e rajonit të North Holland, në Holandë për identifikimin, dhënien përparësi dhe trajtimin e çështjeve të sigurisë dhe sigurimit, në partneritet me komunitetin.

Në bashkëpunim me autoritet lokale, punonjësit e policimit në komunitet organizojnë një takim ku mblidhen përfaqësues të komunitetit për të identifikuar çështjet më të rëndësishme të sigurisë dhe sigurimit në bashkinë e tyre apo në një lagje të caktuar. Punonjësit e policimit në komunitet kontribuojnë në diskutime duke u bërë pjesë e analizës që ata kanë përgatitur mbi bazën e dijeve të tyre personale në lidhje me komunitetin, mbi bazën e të dhënave të disponueshme demografike, shoqërore dhe ekonomike, si edhe mbi bazën e informacionit nga regjistrat e policisë, si p.sh., të dhëna mbi kriminalitetin. Objektivi i mblledhjes është që të gjithë partnerët të identifikojnë një numër përparësish, të cilat do të përipiqen t'i zgjidhin bashkërisht gjatë një periudhe të caktuar kohore. Për secilin prioritet, partnerët diskutojnë për të rënë dakord mbi përshkrimin e çështjes, rezultat(et) e dëshiruar dhe rolin dhe përgjegjësitë e aktorëve të interesit, të cilët do të përfshihen në mënyrë aktive për zgjidhjen e çështjes në fjalë.

114 Shih Seksionin 5.7 të këtij udhërrëfyesi.

Qasja për të cilën bihet dakord për zgjidhjen e problemit përmbledhet në formatin e matricës së menaxhimit të integruar të sigurisë<sup>115</sup>. Matrica bën një paraqitje të pastër skematike të kontributit të gjithë partnerëve (kush, çfarë, ku, kur dhe si) drejt një zgjidhjeje të integruar. Më pas organizohen edhe dy takime të tjera, gjatë periudhës së rënë dakord, për trajtimin e çështjes me qëllim për të diskutuar përpjekjet e bëra, rezultatet e arritura dhe për të rishikuar matricën. Matrica në vet-vete është e thjeshtë për t'u plotësuar. Është pikërisht procesi i bashkëveprimit dhe vendim-marrjes kolektive me aktorët e komunitetit që përbën kyçin e efikasitetit.

Burimi: Ministria e Brendshme dhe Marrëdhëniet për Mbretërinë e Holandës.<sup>116</sup>

### **Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 5.2.**

- Ndarja e detyrave dhe bashkërendimi janë aspekte të rëndësishme të përpjekjeve të policisë në përgjithësi për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT. Është e rëndësishme të përcaktohet dhe ruhet qartësia në lidhje me zonat e përgjegjësive operative mes policisë që vepron në komunitet dhe njërive apo agjencive të tjera policore që punojnë në të njëjtën zonë gjeografike.
- Duhet të ketë një kuadër të qartë politikash dhe strukturë komande për qeverisjen e policisë në komunitet dhe angazhimin e saj për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT-it, ku të përcaktohen nivelet e vendim-marrjes dhe të caktohen përgjegjësitë.
- Punonjësit e policimit në komunitet nuk janë hetues antiterrorizmi dhe nuk duhet të veprojnë si të tillë. Ekziston nevoja për procedura të qarta dhe organizimin e trajnimeve në lidhje me rolet e tyre të parashikuara për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT, duke përfshirë si kuptohet ajo që përfaqëson VERLT-ja, si edhe çështje të tjera për të cilat kërkohet vigjilencë; ndikimi potencial i veprimeve të tyre tek të drejtat e njeriut të burrave dhe grave; nëse dhe si duhet të angazhohet publiku; veprimet që duhen ndërmarrë në rrethana kritike; dhe mbajtja e shënimeve dhe raportimi.

115 Matrica është e disponueshme në: <[http://www.integraleveiligheidnln.nl/bestanden/Matrix\\_IVZ\\_versie\\_II.xls](http://www.integraleveiligheidnln.nl/bestanden/Matrix_IVZ_versie_II.xls)>.

116 "Politie en lokaal integraal Veiligheidsbeleid", Inspectiebericht, vëll. 4, nr. 4, 2008.

### 5.3. KOMUNIKIMI DHE SHKËMBIMI I INFORMACIONIT ME PUBLIKUN

#### Në këtë nënseksion do të trajtohet tematika e mëposhtme:

- Përse nevojitet komunikimi me publikun dhe median në lidhje me çështjet e antiterrorizmit dhe çfarë e bën atë efektiv?
- Përse ka rëndësi shkëmbimi i informacionit me komunitetet? Çfarë e ndihmon apo minon një shkëmbim efikas informacioni midis policisë dhe komuniteteve?

#### 5.3.1. Komunikimi me publikun mbi antiterrorizmin

Komunikimi efektiv, i duhur dhe në kohë është thelbi i përqasjeve të suksesshme të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERTL. Megjithatë, në këtë proces ka rreziqe të brendshme: komunikimi i pakët mund të çojë në rritjen e nivelit e shqetësimit të publikut; komunikimi i tepruar dhe trajtimi i pakujdesshëm i informacionit mund ta minojë aftësinë operative të policisë dhe/ose procedimet e mëtejshme gjyqësore; komunikimi pa vend apo i ftohtë me burra apo me gra mund ta largojë komunitetin dhe t'i dëmtojë lidhjet mes policisë dhe publikut.

**Policia duhet të komunikojë në mënyrë proaktive dhe të vazhdueshme me publikun, jo vetëm si përgjigje ndaj një veprimtarie të caktuar kundër terrorizmit apo një incidenti terrorizmi.** Shpesh individët kanë ndërveprim të kufizuar me policinë derisa ndodh një krizë apo një aksident në trafik, një çështje e sigurisë publike, një akt terrorist apo ndonjë veprimtari tjetër kriminale. Është e rëndësishme që oficerët e policisë të zhvillojnë stile proaktive komunikimi me publikun. Lidhur me terrorizmin, oficerët e policisë duhet të jenë të aftë të komunikojnë dhe t'i shpjegojnë publikut:

- Natyrën dhe shtrirjen e rrezikut të terrorizmit, pa e ekzagjeruar dhe pa e minimizuar atë. Publiku duhet të ketë besim në seriozitetin e mesazheve që merr mbi kërcënimin terrorist;
- Rolin e policisë dhe çfarë po bëhet për të mbrojtur publikun;
- Si mund ta mbrojnë veten nga terrorizmi pjesëtarët e publikut dhe komuniteteve;
- Veprimtari apo sjellje të pazakonta apo të dyshimta nga të cilat duhet të ruhen, si p.sh., bagazhe të braktisura;
- Si ta njoftojnë policinë nëse shohin ndonjë gjë të dyshimtë. Nuk duhet të ketë ndëshkime për informacione të pasakta që jepen në mirëbesim.
- Si planifikohen dhe kryhen operacionet antiterrorizëm, përfshirë faktin që autoritetet duhet të operojnë bazuar mbi informacione kontradiktore apo një pamje të paplotë të informacionit;

- Rëndësia e informacionit në luftën kundër terrorizmit dhe roli vital që vetë publiku mund të luajë në sigurimin e informacionit që mund të kontribuojë për hartimin e informacioneve të sakta; dhe
- Angazhimi i fortë i policisë për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe mbështetja të mekanizmat e fuqishëm të regjistrimit, mbikëqyrjes dhe përgjegjshmërisë.

### **Rast studimor nr. 11: Plani “Vigipirate”, sistemi kombëtar i alarmit ndaj terrorizmit, Francë**

Që prej vitit 1978, Franca është mbështetur në një sistem mbarëkombëtar alarmi ndaj terrorizmit të quajtur Plani Vigipirate. Në fillim sistemi u ngrit si përgjigje ndaj një vale sulmesh nga grupe terroriste të majta dhe më pas u rishikua dhe u përmirësua disa herë. Që pas rishikimit të fundit, në vitin 2006, Franca konsiderohet se ndodhet nën një rrezik të vazhdueshëm për terrorizëm. Objektivi i Planit Vigipirate është i dyfishtë: (1) të mbrojë popullsinë, infrastrukturën dhe institucionet; dhe (2) të rrisë gatishmërinë në rast sulmi. Sistemi është nën autoritetin e drejtpërdrejtë të Kryeministrit që vendos, pas konsultimeve me Presidentin, të rrisë apo ulë nivelin e alarmit. Ndryshimet e nivelit të alarmit publikohen gjerësisht përmes medias dhe kanaleve të tjera të komunikimit mes autoriteteve shtetërore dhe sektorit privat.

- Sistemi bazohet mbi katër parime:
- Një qëndrim vigjilent, i bazuar në analiza të vazhdueshme të kërcënimit terrorist;
- Një përqsasje e gjithanshme që monitoron rrezikun ndaj gjithë sektorëve të shoqërisë;
- Përfshirjen e kujtdo, kryesisht autoriteteve publike dhe bizneseve, por edhe të anëtarëve individualë të publikut; dhe
- Ndryshimin gradual të reagimit të shtetit ndaj rrezikut të terrorizmit.

Sistemi përcakton katër nivele vigjilence dhe masat përkatëse që duhen marrë:

- E verdhë: masa për rritjen e vigjilencës;
- Ngjyrë portokalli: masa për parandalimin e një sulmi të mundshëm terrorist;
- E kuqe: masa për parandalimin e një rreziku të njohur nga një apo disa sulme serioze; dhe
- Ngjyrë alle: masa për parandalimin e rrezikut për sulme të mëdha, të njëkohshme apo të tjera.

Plani "Vigipirate" është i përcaktuar mirë dhe njihet mirë nga popullata. Me qëllim nxitjen e mëtejshme të kulturës së parandalimit, autoritetet shtetërore në Francë punojnë për rritjen e ndërgjegjësimit në lidhje me mënyrat e raportimit të sinjaleve që lidhen me aktivitetet të mundshëm terrorist dhe shqetësime në lidhje me situata të dyshimta. Individët pritet të informojnë, edhe kur kanë dyshime, tek rajoni më i afërt i policisë apo tek xhandarmëria. Ka edhe një linjë telefonike pa pagesë (hotline) dhe një faqe në internet të cilat mund të aktivizohen në rast nevojë për t'u bërë të mundur viktimave të kërkojnë mbështetje dhe dëshmitarëve të japin informacion.

Burimi: qeveria franceze.<sup>117</sup>

### **Në përputhje me legjislacionin vendas, policia duhet të jetë e përgatitur të komunikojë në kohë dhe me informacion të saktë për publikun në lidhje me operacionet antiterrorizëm.**

- Policia duhet t'i përqendrojë mesazhet e veta për të dhënë informacion të saktë që mund t'i vijë në ndihmë publikut për të qëndruar larg rrezikut ose për ta paralajmëruar publikun në lidhje me një rrezik të mundshëm për personat që kanë hyrë në rrugën e VERLT;
- Policia duhet të jetë në gjendje t'i shpjegojë popullatës gjykimin në lidhje me çdo operacion të posaçëm antiterrorist;
- Policia duhet të komunikojë me publikun në mënyrë të tillë që të qetësojë të nxisë kohezionin e komunitetit dhe të mos vendosë stereotipa mbi bazë të përkatësisë racore, etnike, fetare apo gjinore, të mos thellojë tensionet apo të mos i japë më shumë vëmendje nga ç' duhet një çështjeje pa rëndësi;
- Policia duhet të kërkojë informacion nga dëshmitarët, duke garantuar sigurinë e tyre dhe duke i kërkuar publikut asistencë për sigurim provash dhe identifikimin e të dyshuarve;
- Policia duhet të ketë kapacitete për bashkëveprim me burrat dhe gratë nga sfone të ndryshme kulturore dhe fetare, të cilët mund të jenë dëshmitarë potencialë;

117 Shërbimi Informativ i Qeverisë, Republika Franceze, "Le Plan Vigipirate" [Plani Vigipirate], <<http://www.risques.gouv.fr/menaces-majeures/menaces-terroristes/plan-vigipirate>>; Sekretariati i Përgjithshëm i Mbrotjjes Kombëtare, *La France face au terrorisme - Livre Blanc du Gouvernement sur la securite interieure face au terrorisme* [Franca përballë terrorizmit - Libri i bardhë i qeverisë mbi sigurinë e brendshme përballë terrorizmit] (Paris: La Documentation française, 2006).

- Policia duhet të jetë në gjendje t'i referojë viktimat e terrorizmit tek shërbimet përkatëse publike dhe organizatat e shoqërisë civile që mund t'u ofrojnë atyre mbështetje ligjore, psikologjike, shëndetësore etj;
- Policia duhet të jetë e përgatitur për të fashitur shpejt çdo thashetheme që mund të qarkullojë në komunitete, duke përfshirë përmes përdorimit të mediave sociale; dhe
- Kur bëhen gabime apo kur ka shqetësime evidente në lidhje me dështimet e policisë, drejtuesit e kësaj të fundit duhet t'i konfrontojnë këto çështje dhe t'i zgjidhin ato me ndershmëri. Përpjekjet për fshehjen e tyre do ta përkeqësojnë dhe minonin shumë më tepër besimin e publikut tek policia në periudhën afat-gjatë, sesa pranimi i gabimit, sjelljes së gabuar apo dështimit.

### **Rasti studimor nr. 12: Politika “asnjë befasi” e shërbimit policor të Irlandës së Veriut, Mbretëria e Bashkuar.**

Raste të trazirave publike janë një ndodhi e zakonshme për Irlandën e Veriut, në veçanti gjatë periudhës së paradës vjetore, ku zakonisht ka demonstrata dhe antidemonstrata nga grupe kundërshtarë/opozitare. Këto tensione zakonisht përdoren nga ekstremistët dhe mund të marrin formën e nxitjes së dhunës dhe sulmeve të rënda ndaj punonjësve të policisë. Po kështu këtu mund të përfshihen edhe portretizime të policisë si “shtypës” apo sikur mbajnë anën e njërit segment të caktuar të komunitetit përkundrejt tjetrit.

Policia ka detyrimin e mbrojtjes së jetës dhe pronës, gjë që kërkon që ata të marrin masat e nevojshme dhe proporcionale për parandalimin e përshkallëzimeve të dhunshme, duke respektuar njëkohësisht lirinë e shprehjes dhe të grumbullimit paqësor. Në këto raste mund të kërkohet prania e një numri të madh punonjësish të policisë dhe mjeteve të blinduara, gjë që mund të perceptohet si frikësim apo si pengesë për jetën normale të komunitetit.

Ndaj edhe PSNI-ja miratoi një politikë të quajtur “asnjë befasi”, që do të thotë të shpjegohen dhe argumentohen taktikat dhe dislokimet policore, sidomos në lidhje me raste të aktiviteteve të organizuara, siç janë, fjala vjen, demonstratat. Nuk jepet informacion konfidencial që mund të rrezikonte publikun apo punonjësit e policisë. Bashkë me kontaktet e rregullta me drejtuesit e komuniteteve, kjo ndihmon për fashitjen e thashethemeve dhe spekulimeve që mund të përhapen nga individë ose grupe, qëllimi i të cilëve është minimi i funksionimit të rendit publik.

Burimi: Dhoma e Lordëve e Mbretërisë së Bashkuar dhe Komiteti i Përbashkët i Dhomës së Komuneve për të Drejtat e Njeriut.<sup>118</sup>

**Policia duhet të jetë e përgatitur për të trajtuar siç duhet marrëdhëniet me median, jo vetëm pjesën e “zakonshme” të medias, por edhe atë të ashtuquajtur të “gazetarisë pjesëmarrëse”.**<sup>119</sup> Marrëdhëniet midis policisë dhe medias mund të jenë shumë të tensionuara dhe të mbarsura me sfida për drejtuesit e policisë, në veçanti në periudhë krizash, si p.sh., në rastet e ndodhjes apo probabilitetit të ndodhjes së incidenteve të natyrës terroriste apo të ekstremizmit të dhunshëm. Kjo sfidë mund të trajtohet duke garantuar që:

- Brenda radhëve të policisë të jetë e qartë kush është i autorizuar të komunikojë me median;
- Policia të ketë akses tek ndërlidhës me median, zëdhënës apo persona të kontaktit me shtypin, të trajnuar dhe me përvojë.
- Policia të jetë në brendësi dhe të ketë dijeni të përditësuar të diversitetit dhe kompleksitetit të burimeve lokale dhe kombëtare të medias dhe të tregojë gatishmëri për të komunikuar me median, me paanësi dhe në mënyrë joselektive;
- Policia të jetë e përgatitur për të dhënë fakte, kontekst dhe informacion mbështetës. Policia duhet të shmangët nga përfshirja në debate publike me gazetarët, burimet e lajmeve, apo të marrë pozicion mbrojtës në lidhje me veprimet e veta apo dështimet e perceptuara.
- Policia duhet të mos i japë informacion medias për viktimat e mundshme dhe dëshmitarët, gjë që mund t'i vërë në rrezik këta të fundit apo të mos respektojë fshehtësinë e tyre; dhe
- Punonjësit e policimit në komunitet duhet të jenë të trajnuar dhe duhet të jenë gjendje t'u japin “drejtim” apo të referojnë gjetkë kërkesat që vijnë nga media. Punonjësit e policimit në komunitet duhet të jenë të përgatitur për të biseduar me mediat lokale në lidhje me punën e tyre, detyrat dhe përgjegjësitë, programet e suksesshme dhe mënyrën sesi ata punojnë në mënyrë efektive me komunitetet.<sup>120</sup>

118 “Demonstrating Respect for Rights? A human rights approach to policing protest” [Demonstrimi i respektit për të drejtat? Përfaqësja e të drejtave të njeriut në protestat kundër policimit], Komisioni i përbashkët për të drejtat e njeriut i Dhomës së Lordëve dhe Dhomës së Komuneve, 2009, Vëllimi 1, para. 163-169, <<http://www.publications.parliament.uk/pa/jt200809/jtselect/jtrights/47/471.pdf>>.

119 OSBE/ODIHR, “Monitoring of Freedom of Peaceful Assembly in Selected OSCE Participating States” [Monitorimi i lirisë së grumbullimit paqësor në shtete të përzgjedhura pjesëmarrëse të OSBE], *op. cit.*, shënimi 64.

120 “Special Report: Handling of the media during political demonstrations” [Raport special: Puna me median gjatë demonstratave politike], Zyra e Përfaqësuesit të OSBE-së për Lirinë e Medias, 21 qershor 2007, <<http://www.osce.org/fom/25744>>.

### **Rasti studimor nr. 13: Kapacitetet për marrëdhëniet me shtypin dhe median brenda policisë për çështjet e antiterrorizmit, Finlandë.**

SUPO, shërbimi informativ kombëtar i Finlandës është një ndër njësitë kombëtare të policisë që vepron në kuadrin e Mistrisë së Brendshme finlandeze. Detyrat e SUPO-s janë të përcaktuara në legjislacionin kombëtar për "Administratën policore". Ndër funksionet kryesore të këtij shërbimi përfshihen antiterrorizmi dhe kundërspiunazhi dhe çështjet e hetimit nga SUPO përcaktohen nga Bordi Kombëtar i Policisë. SUPO është agjencia kryesore e zbatimit të ligjit që ka për detyrë parandalimin e kërcënimeve terroriste dhe përballjen me radikalizmin e dhunshëm dhe aktivitetet e paligjshme ekstremiste në Finlandë.

Vlerat themelore të SUPO-s janë ligjshmëria, besueshmëria dhe cilësia. SUPO i jep rëndësi të posaçme komunikimit të duhur me median dhe publikun e gjerë, në lidhje me punën e saj. Në vitin 2008 u ngrit një zyrë për marrëdhëniet me median dhe shtypin nën mbikëqyrjen e drejtpërdrejtë të Drejtorit të SUPO-s. Ekipi i kësaj zyre përbëhet nga tre persona që punojnë me kohë të plotë, ku përfshihen Drejtori i Komunikimit, Zëvendës Drejtori dhe një asistent për komunikimin.

Komunikimi me jashtë planifikohet, koordinohet dhe zbatohet nga Drejtori për Komunikimet, sipas linjave të politikave dhe një strategjie komunikimi të konfirmuar nga Drejtori i SUPO-s. Janë marrë masat që informacioni i brendshëm dhe puna të rrjedhë pa të meta, që politika e përgjithshme e medias të mbetet koherente dhe që të gjitha shërbimet dhe produktet e medias të jenë të një cilësie të lartë. Kështu p.sh., për të inkorporuar komunikimin e brendshëm dhe atë të jashtëm në thelb të punës së SUPO-s, Drejtori i Drejtorisë së Komunikimit merr pjesë në mbledhjet e organizuara nga grupi drejtues që kryesohen nga Drejtori i SUPO-s.

Ekipi i komunikimit përgjigjet për të gjitha çështjet e marrëdhënieve me publikun dhe shtypin, si dhe u jep përgjigje kërkesave të brendshme dhe të jashtme në lidhje me këtë aspekt. Aktivitetet kryesore përfshijnë:

- Koordinimi dhe dhënia e udhëzimeve dhe ekspertizës, sipas kërkesës, në lidhje me çështje të ndryshme të sigurisë për stafin e ministrive, autoriteteve të tjera shtetërore, autoriteteve lokale dhe kompanive private;
- Organizimin e mbledhjeve të vazhdueshme mbi tematika specifike me përfaqësues të shtypit dhe medias; përditësimin e faqes së internetit të SUPO-s; dhe



- Komunikimet me Twitter, duke përfshirë si publikimin e deklaratave të shkurtra informative përmes adresës zyrtare të SUPO-s në Twitter, ashtu dhe përdorimin e adresave individuale nga zëdhënësit e shtypit për të marrë pjesë në diskutime tematike të veçanta.

Nga përvoja e SUPO-s, disa shembuj të praktikave pozitive me shtypin dhe komunikimin me publikun përfshijnë:

- Të sigurohen që zëdhënësit e shtypit të kenë gjithmonë akses tek informacioni relevant nga njësitë operative të SUPO-s;
- Të sigurohen që i gjithë personeli i SUPO-s të njohë mirë deklaratat e rëndësishme të jashtme të medias; dhe
- Të ketë një politikë të qartë me njësi të tjera policore në lidhje me rolet e komunikimit gjatë hetimeve të përbashkëta që lidhen me terrorizmin dhe ekstremizmin e dhunshëm, ku SUPO përgjigjet për komunikimin në lidhje me fenomenet në përgjithësi dhe ku njësi hetimore përgjigjet për komunikimin në lidhje me specifikat që lidhen me hetimin. Për çdo rast përgatitet një plan i përbashkët komunikimi, me role të përcaktuara, me përfshirjen e disa autoriteteve.

Punonjësit e komunikimit të SUPO-s përzgjidhen me kujdes për të garantuar kombinimin e duhur midis aftësive profesionale që lidhen me komunikimin dhe atyre që lidhen me tematikat e ndryshme bashkë me ekspertizën. Njëri nga punonjësit e komunikimit ka përvojë të rëndësishme në marrëdhëniet me shtypin dhe median, ndërsa tjetri ka përvojë të madhe në përballjen me të gjitha format e ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit. Gjithashtu, përveç aftësive profesionale, është me rëndësi të posaçme që punonjësit e komunikimit të kenë njohuri mbi historikun, traditat dhe mentalitetin e punës të SUPO-s, si edhe kontakte me të gjithë partnerët kryesorë, të brendshëm dhe të jashtëm.

Burimi: përshtatur nga informacioni i marrë nga Shërbimi Kombëtar Informativ i Finlandës.

### 5.3.2. Shkëmbimi i informacionit me komunitetet

Policia jo vetëm që duhet t'i komunikojë informacion publikut në lidhje me përballjen me terrorizmin, por është gjithashtu thelbësore që të ndërtojë mekanizma efektivë për një shkëmbim të dyanshëm informacioni me komunitetet në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Megjithatë, shkëmbimi i informacionit midis komuniteteve dhe policisë mund të jetë një sfidë e vërtetë.

Gatishmëria e publikut për shkëmbimin e informacionit me policinë dhe sa i dobishëm mund të jetë ky informacion, do të varet nga shkalla e besimit dhe mirëkuptimit reciprok midis policisë dhe komuniteteve ku ata shërbejnë. Kjo kërkon kohë dhe mund të shpërbëhet me shpejtësi nga mashtrimet dhe thashethemet. Shkëmbimi i informacionit do të ishte më i lehtë nëse do të ekzistonte mirëkuptimi përse i duhet policisë ky informacion nga komuniteti dhe cilat janë modalitetet që favorizojnë një shkëmbim efikas të informacionit.

Marrja e informacionit nga komunitetet është esenciale për policinë, që ajo të mund të:

- Monitorojë situatën dhe të veprojë në kohë, mbi bazën e informacionit të saktë, në momentin që vjen dhe raportohet një shqetësim.
- Kuptojë se si kuptohet roli i policisë dhe marrëdhëniet me publikun për sa i përket parandalimit të terrorizmit dhe luftës ndaj VERLT;
- Kuptojë si perceptohet kërcënimi i terrorizmit dhe VERLT-it nga burrat dhe gratë e komunitetit;
- Identifikojë pyetjet dhe shqetësimet që kanë komunitetet në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe shpjegimet, informacionin dhe mbështetjen për të cilën ata kanë nevojë nga policia apo autoritete të tjera;
- Vlerësojë ndikimin e masave antiterrorizëm tek komunitetet, si anëtarët e komunitetit i përjetojnë apo perceptojnë veprimet e policisë kundër terrorizmit, efikasiteti dhe pasojat e paqëllimshme të politikave, masave apo operacioneve specifike; informacioni që vjen nga komuniteti duhet të ndihmojë për vlerësimin dhe vendim-marrjen e mëpasshme nga policia;
- Përmirësojë dhe zhvillojë të kuptuarit dhe vlerësimin e kërcënimit të terrorizmit dhe VERLT-it në komunitete të veçanta dhe mënyrën për të reaguar me sa më shumë efikasitet në lidhje me të;
- Vlerësojë gatishmërinë e komuniteteve për bashkëveprimin e mëtejshëm dhe partneritetin e mundshëm me policinë për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT; dhe
- T'ia përshatati mënyrën e komunikimit pjesëtarëve të komunitetit në përballjen me terrorizmin dhe të ndërmarri qasje më efektive për rritjen e bashkëveprimit me komunitetet.

### **Rasti studimor nr. 14: Shkëmbimi i informacionit dhe monitorimi i tensionit të komunitetit, Mbretëria e Bashkuar**

Qendra për Marrëdhënie Sociale e Universitetit të Koventrit (ish Instituti për kohezion komunitar) në Mbretërinë e Bashkuar ka hartuar një udhërrëfyes praktik për autoritetet lokale, shërbimet policore dhe agjencitë partnere për të kuptuar dhe monitoruar tensionet dhe konfliktet në komunitetet lokale. Monitorimi i tensionit në komunitet nuk është e njëjta gjë me parandalimin e terrorizmit, por mund të kontribuojë në përpjekjet gjatë një procesi të tillë. Përmes procesit të monitorimit të tensioneve komunitare, policia, në partneritet me publikun, mund të evidentojë shqetësime dhe problematika, të shpërndajë kërcënimet për kohezionin komunitar dhe të reduktojë gjasat që individët të përfshihen në ekstremizëm dhe radikalizëm të dhunshëm deri në terrorizëm.

Udhërrëfyesi u hartua si fillim në vitin 2008, në partneritet me policinë metropolitane të Londrës dhe u përditësua në vitin 2010. Ai është i bazuar në idenë që tensionet komunitare në vetvete nuk janë të dëmshme dhe thekson se monitorimi i tensionit nuk ka të bëjë me spiunimin e individëve dhe komuniteteve të caktuara; shqetësimi kryesor ka të bëjë me parandalimin e trazirave, frikën nga krimi, pasigurinë dhe aktivitete të paligjshme apo kriminale, që shpesh nxjerrin kokën kur tensionet shtohen.

Për të kuptuar gjendjen e marrëdhënieve midis komuniteteve të ndryshme, autoritetet publike duhet të jenë në gjendje të "deshifrojnë shenjat" dhe duhet të kenë burimet dhe teknikat e ndërmjetësimit midis grupeve për t'u ardhur atyre në ndihmë për zgjidhjen e konflikteve në momentin e nisjes së tyre. Udhërrëfyesi jep udhëzime dhe këshilla në lidhje me: (1) ndërtimin e një sistemi për monitorimin e tensioneve; (2) instrumentet për të kuptuar dinamikën e komunitetit lokal; dhe (3) këshillat për ndërhyrje nga përvoja në Mbretërinë e Bashkuar.

Si hap të parë, udhërrëfyesi rekomandon krijimin e një grupi që do të merret me monitorimin e tensioneve, në përbërjen e të cilit të ketë përfaqësues nga policia dhe autoritete të tjera publike, si edhe përfaqësues të komuniteteve, banorë dhe shoqata qytetare, grupe fetare dhe organizata vullnetare, të cilat mbeten në kontakt përtej takimeve dhe informojnë njëri-tjetrin.

Qëllimi i krijimit të këtij grupi për monitorimin e tensioneve është:

- Kuptimi i dinamikave të komunitetit lokal dhe identifikimi i tensioneve të mundshme apo aktuale;

- Minimizimi i efekteve të mundshme negative të tensioneve, parandalimi i përshkallëzimit të tyre dhe ulja e konfliktit;
- Mendimi dhe planifikimi i ndërhyrjeve në periudhat afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata;
- Informimi dhe në mbështetja menaxhimin e incidenteve të rënda; dhe
- Mbështetja dhe nxitja e kohezionit komunitar.

Në këtë kontekst, detyrat e grupit të monitorimit të tensioneve përfshijnë:

- Mbledhjen, shkëmbimin dhe bashkërendimin e informacionit në lidhje me dinamikat dhe tensionet në komunitet;
- Analizimin e informacionit komunitar bazuar mbi tensione të përjetuara, të provuara dhe të mundshme;
- Prodhimin e vlerësimit të impaktit në komunitet, duke përfshirë vlerësimet e riskut;
- Hartimin e ndërhyrjeve;
- Hartimin e një plani vjetor; dhe
- Prodhimin e një plani komunikimi dhe përcaktimin e një strategjie për marrëdhëniet me median.

Udhërrëfyeni thekson se sigurimi i angazhimit dhe përfshirjes nga të gjithë aktorët e interesit është një parakusht. Duhet të ekzistojë një mirëkuptim në lidhje me domethënien e tensionit komunitar, arsyet se përse bëhet monitorimi dhe cilat janë përfitimet nga ky i fundit dhe në mënyrë të veçantë për të kuptuar që monitorimi nuk është spiunim për individët dhe grupet komunitare. Në udhërrëfyeni rekomandohet vendosja e sistemit të monitorimit të tensioneve brenda një kuadri të qartë qeverisës, me qëllim garantimin e llogaridhënies dhe legjitimitetit, duke mbajtur të gjithë aktorët e informuar dhe të përfshirë dhe hapjen e procesit për mbikëqyrje dhe kontroll.

Udhërrëfyeni, në një ndër anekset e tij, jep këshilla për mënyrën sesi të gjitha komunitetet mund të ndihmojnë policinë në luftën për shpartallimin e dhunës ekstremiste dhe terrorizmit, duke theksuar se këto kërcënime mund të vijnë nga çdo fushë dhe nga çdo komunitet.

Burimi: Qendra për Marrëdhënie Sociale, Universiteti i Konventrit.<sup>121</sup>

121 *Understanding and Monitoring Tension and Conflict in Local Communities: A practical guide for local authorities, police service and partner agencies* [Të kuptuarit dhe monitorimi i tensionit dhe konflikteve në komunitetet lokale: Udhërrëfyeni praktik për autoritetet vendore, shërbimin policor dhe agjencitë partnere] (K Coventry: Coventry's University's Centre for Social Relations, botimi 2, 2010).

Faktorët dhe modalitetet që sjellin shkëmbimin efikas të informacionit me komunitetet përfshijnë:

- **Vazhdimësia:** policia duhet ta trajtojë çështjen e parandalimit të terrorizmit, si pjesë të shkëmbimeve të vazhdueshme me komunitetet, qoftë në këndvështrimin informal, ashtu edhe në atë më të institucionalizuar. Mekanizmat ekzistues për shkëmbimin e informacionit midis policisë dhe komuniteteve duhet të përdoren maksimalisht, në vend që të krijohen platforma të reja specifike;
- **Reciprociteti:** policia duhet të shkëmbejë sa më shumë informacion të jetë e mundur me komunitetet, për të demonstruar angazhimin e saj ndaj dialogut dhe partneritetit me publikun. Në rastet kur informacioni është veçanërisht delikat, policia duhet të mendojë për shkëmbimin e tij vetëm me një numër të caktuar pjesëtarësh të besuar nga komuniteti, sidomos ata që kanë dalë vullnetarë për t'iu nënshtruar procesit të verifikimit të sigurisë. Policia duhet të japë informacion të mëtejshëm, deri në shkallën e lejuar dhe në përputhje me çështjet e sigurisë, në lidhje me veprimet e ndërmarra dhe ecurinë në lidhje me trajtimin e problemeve dhe shqetësimeve të ngritura nga anëtarët e komunitetit;
- **Transparenca:** është e rëndësishme që policia të jetë transparente në lidhje me faktin që po adreson parandalimin e terrorizmit në bashkëpunimin e vet me komunitetet. Po sipas të njëjtës logjikë, nëse oficerët e antiterrorit përfshihen në bashkëpunim me komunitetet, ata duhet të jenë të hapur në lidhje me natyrën e detyrës së tyre. Gjithashtu, policia duhet të jetë transparente në lidhje me mënyrën si do të regjistrohet, raportohet dhe përdoret informacioni që u është ofruar, si edhe për mënyrën si do të mbrohet ose jo identiteti i personit që e ka dhënë informacionin; dhe
- **Përfshirja:** policia duhet të përfshijë një gamë të gjerë përfaqësuesish nga komuniteti për sa i takon moshës, gjinisë, etnisë dhe besimeve. Udhëheqësit e vetëshpallur të komuniteteve mund të mos jenë gjithmonë aq përfaqësues sa pretendojnë. Policia duhet të jetë e përgatitur të përballet me një sërë opinionesh, duke përfshirë ato nga persona që mbajnë qëndrim kritik nga veprimeve të policisë dhe/ose qeverisë.

Më poshtë jepen disa ilustrime të kanaleve dhe mekanizmave për shkëmbimin e informacionit:<sup>122</sup>

- Caktimi i ekipeve të policimit në komunitet për të shërbyer në një zonë të caktuar gjeografike, ku punonjësit e patrullës shkojnë vazhdimisht për të vizituar komunitete të caktuara;

122 OSBE/Komisioneri i Lartë për minoritetet kombëtare, *Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies* [Rekomandime për policimin në shoqëritë multi-etnike], *op. cit.*, shënimi 110; OSBE, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships* [Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik], *op. cit.*, shënimi 6.

- Organizimi i takimeve publike për çështjet që kanë të bëjnë me parandalimin e terrorizmit, të cilat të jenë të hapura për të gjithë publikun, me qëllim informimin e komuniteteve lokale dhe për organizimin e konsultimeve me bazë të gjerë;
- Përdorimi i rasteve të ndryshme për takime dhe shkëmbime idesh: vizita në shkolla dhe në organizata të shoqërisë civile nga punonjësit e policisë; ftesa për grupe të komunitetit për të vizituar rajonet e policisë;
- Ngritja e temave për parandalimin e terrorizmit brenda forumeve publike: anëtarësia në këto forume duhet të përfaqësojë një gamë të gjerë të komunitetit dhe duhet të mblidhet vazhdimisht për të diskutuar mbi problematikat e komunitetit, të luajë një rol konsultativ rutinë dhe të shërbejë si burim informacioni dhe për të ndihmuar për të kuptuar më mirë policinë dhe autoritete të tjera publike nga komunitetet lokale;
- Ngritja e bordeve këshillimore të komunitetit për të këshilluar administratën e lartë të policisë për mënyrën sesi mund të adresohen më me efikasitet çështjet e parandalimit të terrorizmit në kontekstin e komunitetit; policia duhet të ftojë si anëtarë të këtyre bordeve individë të përzgjedhur, të cilët sipas saj kanë dijet, aftësitë dhe përvojën që t'u japin atyre këshilla nga një këndvështrim i pavarur. Anëtarësia duhet të reflektojë diversitetin e komunitetit;
- Caktimi i oficerëve ndërlidhës apo pikave të posaçme të kontaktit për t'u angazhuar në çështjet e antiterrorizmit me një komunitet të caktuar ; dhe
- Përdorimi i medias elektronike për t'i dhënë informacion të rëndësishëm publikut dhe për t'u bërë të mundur individëve të japin informacione dhe t'i bëjnë komente policisë. Metoda të tilla përfshijnë: faqet e internetit të policisë, mesazhe teksti në celular (SMS) dhe përdorimit të mediave sociale nga policia si: Facebook, Twitter, Vkontakte, Odnoklassniki, etj.

### **Rasti studimor nr. 15: Bashkëveprimi i policisë me publikun përmes mediave sociale, Estoni, Finlandë dhe Holandë**

“Policimi virtual në komunitet” u prezantua në shtator të vitit 2008 nga Drejtoria e Policisë në Helsinki për të siguruar praninë, vizibilitetin dhe bashkëpunimin e policisë përmes internetit dhe medias sociale, duke përfshirë edhe Facebook dhe programin Microsoft Messenger. Aktualisht janë tre punonjës policie që po punojnë haptazi (që do të thotë që llogaria e tyre në median sociale mban emrat dhe fytyrat e tyre) dhe me kohë të plotë si punonjës policie virtuale për komunitetin. Roli i tyre është ta bëjnë policinë më të disponueshme në rrjet, të bëjnë punë parandaluese në rrjet, të nxisin ndjenjat e sigurisë ndër përdoruesit e internetit dhe të veprojnë si reagim i parë në rast se zbulojnë akte të dyshuara penale/kriminale në internet (si p.sh., pornografia për të mitur, ngacmime seksuale, deklaratat që mbjellin urrejtje). Prania e tyre në linjë e bën më të lehtë për përdoruesit e internetit të kërkojnë informacion apo të raportojnë shqetësimet e tyre. Gjithashtu, ata marrin pjesë gjallërisht në diskutimet në linjë për të dhënë informacion të saktë në lidhje me çështjet që i takojnë policisë dhe mund të bashkëbisedojnë me disa nga përdoruesit e internetit të cilët nuk do të ishte e lehtë t’i kontaktoje ballë për ballë.

Në qershor të vitit 2011, policia dhe Bordi i Rojës Kufitare të Estonisë gjithashtu futën policimin në komunitet përmes internetit dhe vendosën policin e parë që do të merrej me këtë punë. Tani ka tre punonjës policie që punojnë me kohë të plotë si “policë interneti”. Roli i tyre kryesor ka të bëjë me këshillimin e publikut dhe dhënien përgjigje në platformat e medias sociale, në forumet e internetit dhe me anë të postës elektronike të gjitha llojeve të pyetjeve që mund të lindin në lidhje me policimin. Në rast se një polic interneti has në informacion në lidhje me aktivitetet që mund të përbëjnë krim, ky informacion i kalon seksionit për krimet të rajonit përkatës së policisë, i cili pastaj përgjigjet për hetimin. Polici i internetit është njësoj si një punonjës i policimit në komunitet, vetëm se në vend që të patrollojë në rrugë, ai rrit sigurinë e njerëzve në internet.

Në Holandë punonjësit e policimit në komunitet të disa drejtorive të policisë po përdorin Twitter-in për të komunikuar me publikun. Ata e përdorin Twitter-in për punën e tyre të përditshme, duke shkruar për llojet e ndryshme të detyrave që ka një punonjës i policimit në komunitet. Ata gjithashtu japin informacion dhe këshilla për parandalimin e krimit (duke përfshirë fotografi, video, vendndodhje dhe lidhje në internet).

Nëpërmjet Twitter-it, punonjësit e policimit në komunitet mund të kërkojnë informacion nga publiku, mund të kërkojnë ndihmë për zgjidhjen e krimeve, p.sh., për të gjetur fëmijë të humbur dhe mund t'u bëjnë thirrje dëshmitarëve të krimeve të kontaktojnë me policinë. Twitter hap një kanal shtesë komunikimi dypalësh, në kohë reale, me pjesëtarë të komunitetit ku ata shërbejnë. Pjesëtarët e publikut mund t'u dërgojnë lehtësisht mesazh në Twitter punonjësve të policimit në komunitet në lidhje me shqetësimet dhe incidentet. Punonjësit e policimit në komunitet kanë marrë reagime shumë pozitive nga publiku për sa i takon përdorimit të Twitter-it. Kjo ka ndihmuar në rritjen e vizibilitetit të tyre në komunitet dhe në rritjen e njohjes së rolit të tyre brenda policisë. Në qershor të vitit 2013, numri i punonjësve të policimit në komunitet në Holandë të cilët përdornin Twitter-in gjatë punës së tyre i kaloi 1,500.

Burimi: Drejtorja e Policisë e Helsinkit,<sup>123</sup> Policia dhe Bordi i Rojës Kufitare të Estonisë dhe Materialet e Siguruara nga Policia Kombëtare e Holandës.<sup>124</sup>

### Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 5.3.

- Komunikimi efektiv është thelbi i përjasjeve të suksesshme të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Në përputhje me legjislacionin vendas, policia duhet të komunikojë në mënyrë të vazhdueshme dhe gjallërisht me publikun, dhe jo vetëm si reagim ndaj një aktiviteti specifik antiterrorist apo një incidenti terrorist.
- Në rast të një operacioni antiterrorist, policia duhet të jetë e përgatitur për të dhënë informacion në kohë dhe të saktë për t'i ardhur në ndihmë publikut për të qëndruar të sigurt,

123 Policia finlandeze, "Helsinki Police on Internet and Online Local Police" [Policia e Helsinkit në internet dhe policia lokale në rrjet], <<http://www.poliisi.fi/nettipoliisi>>; Sergeant Marko Forss, Drejtorja e policisë Helsinki, "Virtual Community Policing" [Policimi virtual në komunitet], 2012, Prezantim me Power-point <<http://www.poliisi.fi/nettipoliisi>>.

124 Policia e Estonisë, "Web constables give advice on the Internet" [Policët e internetit japin këshilla përmes tij], <<http://politsei.ee/en/nouanded/veebikonstaablid/>>.



për t'i referuar viktimat tek strukturat e dhura mbështetëse, të kërkojë mbështetjen e publikut për sigurimin e fakteve dhe identifikimin e personave të dyshuar, për të nxitur kohezionin komunitar, për t'u dhënë fund menjëherë thashethemeve dhe për të dhënë shpjegime mbi logjikën e këtyre operacioneve.

- Policia duhet të jetë e përgatitur për trajtimin e konflikteve potencialisht sfiduese me median. Trajnimi dhe përvoja në aftësitë për marrëdhënie me median do të rrisë efikasitetin e punës. Punonjësit e policimit në komunitet duhet të jenë në gjendje, sipas rastit, të trajtojnë dhe ridrejtojnë kërkesat që vijnë nga media.
- Shkëmbimi i informacionit me komunitetet është esencial për një policim efikas dhe për parandalimin e terrorizmit. Ai ndihmon policinë për ndërgjegjësimin në lidhje me situatën, për të ndërmarrë veprime në kohë dhe të informuara, për të identifikuar dhe trajtuar shqetësimet e komunitetit në lidhje me terrorizmin dhe antiterrorizmin dhe për të siguruar një bazë për ndërtimin e partneriteteve me publikun për përmirësimin e sigurimit dhe sigurisë së komunitetit.
- Pjesëtarët e publikut do të japin informacion vetëm nëse e kuptojnë përse është e nevojshme kjo dhe nëse kanë besim tek policia. Ky besim duhet fituar dhe mund të humbet apo të minohet po kaq shpejt.
- Shkëmbimi i informacionit me komunitetet mund të bëhet më i lehtë në rast se bëhet në mënyrë të vazhdueshme, reciproke, transparente dhe përfshirëse. Policia duhet të përpiqet të përdorë një sërë kanalesh dhe mekanizmash për shkëmbimin e informacionit me publikun.

#### **5.4. BASHKËVEPRIMI ME KOMUNITETET PËR PARANDALIMIN E TERRORIZMIT DHE PËRBALLJEN ME VERLT**

**Në këtë nënseksion do të trajtohet tematika e mëposhtme:**

- Pse, me kë dhe si duhet të organizohet bashkëveprimi midis policisë dhe komunitetit?
- Si mund të rritet efikasiteti i bashkëveprimit të policisë me komunitetet?
- Si mund të angazhohet policia me efikasitet me grupet specifike, për parandalimin e terrorizmit?
- Cilat janë çështjet specifike që lidhen me bashkëveprimin me rininë, gratë, organizatat me bazë fetare, udhëheqësit fetarë, minoritetet etnike dhe organizatat e shoqërisë civile? Cilat qasje mund të ishin të dobishme në këto bashkëveprime?

#### 5.4.1. Parametrat e bashkëveprimit të policisë me komunitetet

Procesi i bashkëveprimit është një komponent kritik i çdo iniciative të policimit në komunitet, në veçanti në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Bashkëveprimi nuk ka të bëjë thjesht me organizimin e takimeve me anëtarët e komunitetit. Një bashkëveprim efektiv është një proces tejet kompleks që kërkon ndjeshmëri dhe planifikim shumë të kujdesshëm. Një përjasje patakt apo e pakujdesshme ndaj bashkëveprimit polici-komunitet mund të jetë edhe më e dëmshme sesa mungesa e bashkëveprimit.

Në rastet e bashkëveprimit midis policisë dhe komunitetit për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT, lindin disa pyetje: Pse, me kë dhe si?

#### **Cilat janë përfitimet që rrjedhin nga bashkëveprimi i policisë me komunitetet? Bashkëveprimi me publikun u krijon mundësi punonjësve të policisë për:**

- Rritjen e ndërgjegjësimit të tyre në lidhje me rrethanat e asaj që ndodh në komunitet dhe përmirësimin e të kuptuarit të dinamikave, perceptimeve për risqet dhe shqetësimet brenda komuniteteve; kjo mund të shërbejë si bazë për një policim më të informuar dhe më efikas;<sup>125</sup>
- Për të theksuar praninë e tyre në komunitete, gjë që në vetvete mund t'i japë siguri publikut dhe të parandalojë apo ndalojë krimin;
- Për të identifikuar situata kritike në stade të hershme në komunitete dhe për t'ua referuar ato partnerëve përkatës;
- Për shpërndarjen e informacionit dhe mesazheve kryesore tek publiku, duke përfshirë fashitjen e keqperceptimeve dhe thashethemeve;
- Rritja e ndërgjegjësimit mbi çështjet përkatëse dhe mobilizimi i pjesëtarëve të publikut në përpjekje për zgjidhjen e tyre;
- Për ndërtimin, me kalimin e kohës, të marrëdhënieve të besimit reciprok, si bazë për bashkëpunim të mëtejshëm; dhe
- Krijimi i marrëdhënieve që garantojnë pjesëmarrjen e publikut dhe bashkëpunimi me komunitetet për zgjidhjen e problemeve, duke përfshirë zgjidhjen e situatave kritike.

125 Shih seksionin 4.2.2 dhe seksionin 4.2.3 të këtij Udhërrëfyesi.

**Figura nr. 5: Spektri i pjesëmarrjes publike, Shoqata Ndërkombëtare për Pjesëmarrje Publike<sup>126</sup>**

Britja e nivelit të ndikimit publik			
	Informimi	Konsultimi	
Objektivi i pjesëmarrjes së publiku	Për t'i dhënë publikut informacion të balancuar dhe objektiv, që do t'u vijë atyre në ndihmë për të kuptuar problemet, alternativat dhe ose/ zgjidhjet.	Për të marrë komente në lidhje me analizat, alternativat dhe/ose vendimet.	
Premtimi për publikun	Do t'ju mbajmë të informuar	Do t'ju mbajmë të informuar, do të dëgjojmë dhe marrim në konsideratë shqetësimet tuaja dhe do t'ju japim informacion për mënyrën sesi komentet dhe mendimet e publikut kanë influencuar vendim-marrjen.	
Shembuj Instrumentesh	Dokumente Faqe Interneti Veprimtari të hapura	Komente publike Grupe fokusi Sondazhe Takime publike	

<sup>126</sup> © International Association for Public Participation [Shoqata Ndërkombëtare për Pjesëmarrje Publike], www.iap2.org, shtypur sërisht me leje.



Përfshirja	Bashkëpunimi	Fuqizimi
<p>Për të punuar drejtpërdrejt me publikun gjatë gjithë procesit, për të garantuar që çështjet dhe shqetësimet publike kuptohen dhe merren vazhdimisht në konsideratë.</p>	<p>Për të punuar në partneritet me publikun në çdo aspekt të një vendimi, duke përfshirë edhe hartimin e alternativave dhe identifikimin e një zgjidhjeje të preferuar.</p>	<p>Për t'ia lënë vendim-marrjen finale në dorë publikut.</p>
<p>Do të punojmë me ju për të garantuar që shqetësimet dhe çështjet tuaja të reflektohen drejtpërdrejt në alternativat e hartuara dhe do t'ju informojmë sesi mendimet dhe komentet e publikut influencuan vendim-marrjen.</p>	<p>Do t'ju drejtohem për këshilla të drejtpërdrejta dhe risi në formulimin e zgjidhjeve, për t'i përfshirë sa më shumë të jetë e mundur këshillat dhe rekomandimet tuaja në vendim-marrje.</p>	<p>Do të zbatojmë ato që vendosni ju</p>
<p>Seminare Sondazhe diskutuese</p>	<p>Komitete këshillimore të qytetarëve Ndërtimi i konsensusit Vendim-marrje me pjesëmarrje</p>	<p>Juritë qytetare Votime Vendim-marrje e deleguar</p>

Me cilët anëtarë të komunitetit duhet të bashkëveprojë policia?

- Në parim, bashkëveprimi i policisë me publikun duhet të jetë përfshirës, duke iu afruar të gjithë komuniteteve dhe segmenteve të ndryshme brenda tyre, duke përfshirë edhe nivelet e njerëzve të zakonshëm. Policia duhet të jetë e kujdesshme të mos bashkëpunojë vetëm me grupe të veçanta, me përfaqësues të vetëshpallur të komuniteteve ose vetëm me bashkëbisedues që janë pro saj;
- Policia duhet të përpiqet të bashkëveprojë, në veçanti me individët apo grupet e marginalizuara, të vështira për t'u kontaktuar, apo që shfaqin sjellje rrisht;
- Policia duhet të bëjë kujdes të madh gjatë krijimit të partneriteteve me individë, grupe apo organizata, kur ka fakte se këta individë apo grupe nuk janë të angazhuar pa kushte ndaj mospërdorimit të dhunës dhe respektit për të drejtat universale të njeriut. Përfitimet dhe risqet afatshkurtra dhe afatgjata duhet të vlerësohen me kujdes për të vendosur se deri ku policia duhet të mbështesë dhe t'u japë pushtet individëve, grupeve apo organizatave të tilla dhe për çfarë qëllimi. Kështu, p.sh., ndërsa ata mund të rezultojnë partnerë efektivë për të vendosur kontakte me individët e rrezikuar nga VERLT dhe t'i largojnë ata nga kjo rrugë, ata mund të kenë dhe mund të përçojnë ide dhe mendime, të cilat qëndrojnë në ambiguitet apo në kundërshtim me të drejtat e njeriut dhe me përmirësimin e kohezionit social;
- Disa forma bashkëpunimi, të tilla si: shkëmbimi i informacionit delikat, mund të kërkojnë që policia ta kufizojë bashkëpunimin e saj vetëm tek disa pjesëtarë të besuar nga radhët e publikut, si p.sh., individët që i janë nënshtruar procesit të verifikimit të sigurisë; dhe
- Policia duhet të marrë në konsideratë rrezikun se bashkëpunimi me individë mund të perceptohet sikur i koopton apo legjitimon këta individë. Policia duhet të bëjë kujdes të mos minojë pavarësinë dhe besueshmërinë e perceptuar të atyre individëve që kanë pozitën të ushtrojnë influencë pozitive brenda komuniteteve dhe të mbështesin përpjekjet për parandalimin e terrorizmit. Në të kundërt, policia duhet të jetë e kujdesshme të mos legjitimojë individët, influenca e të cilëve brenda komuniteteve është e paqartë ose ndofta edhe negative, në lidhje me përballjen me VERLT.

Si duhet të bashkëveprojë policia me komunitetet për çështjen e parandalimit të terrorizmit dhe përballjen me VERLT? Bashkëveprimi duhet të jetë:

- I planifikuar me kujdes, për të vlerësuar nivelin e angazhimit aktual dhe për të identifikuar dhe zbutur rreziqet e mundshme në rrugën përpara. Në këto rreziqe përfshihen, fjala vjen, stigmatizimi i komuniteteve të veçanta përmes angazhimit përzgjedhës, krijimi i marrëdhënieve jo të shëndosha me komunitetet, apo legjitimitimi ose delegjitimitimi i individëve të angazhuar në sytë e anëtarëve të tjerë të komunitetit;<sup>127</sup>
- I përshtatur për personin, grupin apo komunitetin specifik me të cilin do të bashkëveprohet; këtu mund të përfshihet edhe një zgjedhje e kujdesshme e kohës, vendit dhe fjalëve për të demonstruar ndjeshmëri dhe për mënyrën më të mirë sesi do të hartohet dhe ngrihet çështja;
- Transparent në lidhje me faktin që parandalimi i terrorizmit dhe përballja me VERLT janë çështje me të cilat po merret policia;
- Mbi bazën e një game të gjerë çështjesh që kanë të bëjnë me sigurinë e komunitetit, një prej të cilave është parandalimi i terrorizmit;
- Reciprok, duke trajtuar si shqetësimet e policisë, ashtu edhe ato të komuniteteve;
- Sa më të vazhdueshme të munden dhe të trajtohen si në kontekst formal ashtu edhe informal për të shtuar mundësitë e komunikimit, duke u bazuar mbi mirëkuptimin dhe besimin reciprok dhe mbi shkëmbimin e informacionit; dhe
- Mundësisht të ndihmohet nga palë të treta, nga organe të tjera statutore apo nga shoqëria civile, që mund të ketë më shumë dije, akses dhe/ose besueshmëri në komunitete apo individë të caktuar. Policia mund të përpiqet të identifikojë dhe të mbështetet tek ndërmjetësit apo sponsorët brenda komunitetit, të cilët mund ta ndihmojnë policinë për të vendosur kontakte dhe për të dialoguar aty ku mund të haset me ngurrim dhe armiqësi të mundshme.<sup>128</sup>

---

127 Shih seksionin 4.2.5 të këtij Udhërrëfyese.

128 "Community Outreach and Engagement Principles" [Parimet e bashkëveprimit dhe angazhimit me komunitetin], Shoqata Ndërkombëtare e Shefave të Policisë, Komiteti për Terrorizmin, Grupi i Punës Kundër Ekstremizmit të Dhunshëm (CVE), gusht 2012, <[http://www.theiacp.org/portals/o/pdfs/IACP-COT\\_CommPolicingPrinciples\\_FINALAug12.pdf](http://www.theiacp.org/portals/o/pdfs/IACP-COT_CommPolicingPrinciples_FINALAug12.pdf)>.

**Figura nr. 6: Nivelet e angazhimit të përcaktuara nga Komitetit për Çështjet e Terrorizmit i Shoqatës Ndërkombëtare të Shefave të Policisë<sup>129</sup>**

Niveli 1	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nuk është vendosur marrëdhënie midis komunitetit dhe forcave të zbatimit të rendit.</li> <li>Nuk ka ose ka pak njohje të ndërsjellë midis komunitetit dhe organeve të zbatimit të rendit.</li> </ul>
Niveli 2	<ul style="list-style-type: none"> <li>Janë evidentuar kontakte të mundshme brenda komunitetit;</li> <li>Marrëdhëniet me forcat e rendit mund të jenë të një natyre konfliktuale;</li> </ul>
Niveli 3	<ul style="list-style-type: none"> <li>Është vendosur kontakti fillestar me një komunitet, duke i hapur dyert rendit dhe duke hapur kanalet e komunikimit;</li> <li>Megjithatë, mbulimi i sferave kritike mbetet i kufizuar;</li> </ul>
Niveli 4	<ul style="list-style-type: none"> <li>Po zhvillohet një mirëkuptim dhe edukim i përbashkët;</li> <li>Komuniteti e kupton ekzistencën e një problemi dhe pranon rolin e forcave të zbatimit të rendit;</li> <li>Dialogu zhvillohet në vazhdimësi dhe gjejnë trajtim “sferat kritike të influencës”.</li> </ul>
Niveli 5	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vendoset një rrjet gjithëpërfshirës marrëdhëniesh kuptimplota midis një komuniteti, forcave të zbatimit të rendit dhe partnerëve;</li> <li>Nivele të larta besimi, dialog i hapur dhe transparent, kuptim i thellë i problematikave, nevojave, pritshmërive dhe bashkëpunimit;</li> <li>Komuniteti po e merr situatën në dorë</li> </ul>

Suksesi i bashkëveprimit midis policisë dhe komunitetit do të rritet edhe më tej nëse:

- Punonjësit e policisë kanë apo do të krijojnë aftësitë e nevojshme, në veçanti në lidhje me komunikimin, dhembshurinë, ndjeshmërinë dhe vetëndërgjegjësimin;
- Punonjësit e policisë e bazojnë bashkëveprimin e tyre mbi vëzhgime, reflektime dhe vetëvlerësim paraprak. Në veçanti, punonjësit e policisë duhet të jenë të qartë mbi arsyet e ndryshme se përse sjellja apo qëndrimi i popullatës ndaj policisë mund të jetë aq negativ. Në këto rrethana, punonjësit e policisë duhet të veprojnë me kujdes, duke vlerësuar se do të nevojiten përpjekje të tjera dhe garanci me qëllim që të arrihet besimi dhe bashkëpunimi i komuniteteve në fjalë;
- Punonjësit e policisë dëgjojnë shqetësimet e komunitetit, pranojnë perceptimet e popullatës vendore në lidhje me problematikën dhe nuk përpiqen që menjëherë ta riformatojnë apo ripërkufizojnë problemin për t’iu përshtatur agjendës së policisë;
- Punonjësit e policisë shpjegojnë qartë rolin e tyre, mandatin e tyre ligjor dhe organizativ dhe ato çfarë mund dhe nuk mund të bëjnë;

- Punonjësit e policisë mbajnë shënim shqetësimit e ngritura, sqarojnë mënyrën sesi e kanë kuptuar ata çështjen dhe raportojnë tek komuniteti, brenda një periudhe të caktuar, në lidhje me ato çfarë kanë bërë për trajtimin e këtyre çështjeve;
- Punonjësit e policisë nuk japin garanci të përgjithshme se problemet do të zgjidhen (kur ato mund të mos zgjidhen) dhe nuk e ekzagjerojnë influencën apo aftësitë e tyre për ndryshimin e politikave apo procedurave që komuniteti nuk i ka shumë për zemër, por për të cilat ata nuk kanë shumë në dorë;
- Punonjësit e policisë duhet të bëjnë çdo përpjekje për të mbajtur angazhimet e marra përpara komunitetit dhe ta informojnë atë në lidhje me vështirësitë me të cilat ata mund të përballen gjatë këtij procesi; policia duhet të monitorojë ndikimin e çdo ndryshimi apo ndërhyrjeje në lidhje me politikën, me qëllim trajtimin e një problemi të veçantë;
- Kurdoherë që është e mundur, punonjësit e policisë japin informacion të saktë dhe të përditësuar për komunitetet me qëllim ilustrimin e shkallës së problemit, efikasitetit të ndërhyrjes policore apo nevojës për bashkëpunim nga ana e komunitetit për të pasur një panoramë më të saktë të problemit; dhe
- Punonjësit e policisë japin informacione të mëtejshme, deri aty ku e lejon ligji dhe në përputhje me çështjet e sigurisë, për sa u takon veprimeve të ndërmarra dhe progresit të bërë për trajtimin e çështjeve të ngritura nga anëtarët e komunitetit. Kjo do të ndihmonte në garantimin e faktit që anëtarët e komunitetit të mbeten me besim që përpjekjet e tyre janë vlerësuar, janë marrë seriozisht dhe kanë rezultuar në veprime konkrete dhe të përshtatshme nga ana e autoriteteve vendore.

#### *5.4.2. Bashkëveprimi me grupe specifike për parandalimin e terrorizmit.*

Policia duhet t'i trajtojë të gjithë individët në mënyrë të barabartë. Njëkohësisht, ata duhet të bëjnë çdo përpjekje për të qenë të ndjeshëm ndaj nevojave dhe kompleksiteteve të komuniteteve dhe grupeve të ndryshme brenda këtyre komuniteteve. Komunitetet dhe grupet e ndryshme do të kenë shqetësime të ndryshme dhe do të ndikohen në mënyra të ndryshme nga parandalimi i terrorizmit dhe përballja me VERLT. Policia duhet t'i përshtatë aktivitetet e saj që të jenë efektive në vendosjen e kontakteve dhe raporteve.

Policia nuk duhet të bëjë supozime në lidhje me mënyrën më të mirë për angazhimin e cilitdo grup. **Pikë së pari, angazhimi kërkon që policia të kuptojë sa më mirë çdo grup specifik, pa asnjë paragjykim dhe pa stereotipa:**

- Në përgjithësi, cilat janë nevojat dhe problemet e dinamikave të grupit (si p.sh., kohezioni, ndarjet, trysnia sociale dhe lidhësi)? Cilat janë të dhënat përkatëse



demografike dhe ekonomiko-shoqërore (si p.sh., gjinia, mosha, përkatësia etnike, kulturore dhe besimet)?

- Në veçanti në lidhje me policinë: cilat janë përvojat e tyre, perceptimet dhe qëndrimet përkundrejt policisë në këtë grup dhe përse? dhe
- Pyetjet e mëposhtme duhet të bëhen veçanërisht në lidhje me parandalimin e terrorizmit: Si është ky grup i ekspozuar ndaj kërcënimit të terrorizmit? Si perceptohet kërcënimi i terrorizmit brenda grupit? Si janë perceptuar dhe përjetuar politikat dhe masat antiterroriste brenda grupit?

Duhet shtuar përpjekjet për bashkëveprim me individët dhe grupet që ose kanë frikë ose janë armiqësorë ndaj policisë, ose që nuk kanë asnjë dëshirë për të pasur kontakte me policinë. Qëndrimet me këto grupe kërkojnë ndjeshmëri, këmbëngulje të posaçme, komunikim dhe negocime të përshtatshme nga punonjës që janë tërësisht të angazhuar dhe të përkushtuar ndaj rolit të tyre. Në rastet kur nuk vihet në rrezik pajtueshmëria ligjore dhe siguria personale duhet të mbahen në konsideratë qasje të pazakonta. Kështu, p.sh., policia mund të mbështetet tek ndërmjetësues të besuar nga shoqëria civile për vendosjen e kontaktit fillestar dhe ndërmjetësimin për dialogun me këta individë apo grupe.

Angazhimi i anëtarëve të grupeve të lidhura ngushtë mund të jetë një sfidë e vërtetë për policinë dhe do të kërkojë kujdes të posaçëm. Mund të jetë shumë e vështirë që individët të shembin pengesat sociale dhe të flasin hapur mbi një problem specifik, problem të cilin pjesa tjetër e grupit do të preferonte ta mohonte apo ta mbante të fshehur nga autoritetet publike, sidomos kur bëhet fjalë për radikalizmin e dhunshëm. Në të tilla rrethana, policia duhet të bëjë kujdes të jashtëzakonshëm për t'iu afruar këtyre individëve. Në këto rrethana, besimi merr rëndësi jetike dhe punonjësit e policisë duhet t'iu përmbahen standardeve më të larta profesionale të etikës, ta trajtojnë informacionin me kujdes, të mbrojnë identitetin e individëve dhe të ruajnë konfidencialitetin.

Mbi bazën e njohurive të tyre mbi komunitetet, punonjësit e policisë duhet të përdorin një qasje strategjike për angazhimin me sukses të një grupi specifik dhe të vendosin:

- Si do të formatohet dhe trajtohet çështja e parandalimit të terrorizmit me këtë grup të posaçëm. Parandalimi i terrorizmit do të ketë më shumë ndikim kur të jetë një nën-produkt i angazhimit transparent dhe real për çështje që janë shqetësim parësor për këtë grup;
- Cilat mjete komunikimi do të përdoren për t'iu afruar këtij grupi të posaçëm, p.sh. të rinjtë dhe bizneset lokale mund të përfshihen më mirë përmes medias sociale, e-mail-it, SMS-ve apo përmes informacionit të përditësuar të vendosur në faqen e internetit të policisë. Një qasje më e drejtpërdrejtë mund të funksionojë më mirë

- me më të moshuarit, kur punonjësit e patrullës së policisë t'u shkojnë në shtëpi për t'i takuar apo kur ata marrin pjesë në mbledhjet dhe takimet publike; dhe
- Nëse ka nevojë të përdoret një ndërmjetës për të pasur akses fillestar, për të *siguruar një mundësi komunikimi dhe vendosjen e besimit me një grup të posaçëm.*

#### 5.4.3. Bashkëveprimi me rininë <sup>130</sup>

Shpesh është e lehtë që policia të kontaktojë me të rinjtë, por në fakt është e vështirë të sigurojë angazhimin e tyre. Kur të rinjtë dhe të rejtat kanë ankesa ndaj shoqërisë dhe shtetit, kjo mund të çojë në perceptime negative, në një ngurrim për të pasur kontakte, madje edhe në përpjekje për ta sfiduar policinë. Në shumë zona, kësaj i shtohet edhe një historik marrëdhëniesh të dobëta midis policisë dhe të rinjve, në veçanti me të rinjtë nga minoritete etnike apo nga grupe të disavantazuara ekonomiko-shoqërore. Kjo mund të jetë rezultat i sjelljes joprofesionale nga punonjës të veçantë të policisë dhe ndonjëherë edhe paragjykim i sistemit brenda radhëve të policisë ndaj disa minoriteteve të caktuara.

Ndryshimi i perceptimeve për policinë midis të rinjve dhe të rejave dhe perceptimit të policisë për rininë është parakusht për një bashkëveprim efikas dhe kërkon kohë. Si përfaqësues të shtetit, është me rëndësi të jashtëzakonshme që punonjësit e policisë të tregojnë dhembshuri kundrejt të rinjve në komunitet, t'i trajtojnë ata me të njëjtin respekt dhe t'i mbrojnë të drejtat e tyre, siç do të bënin me çdo individ tjetër. Nëse të rinjtë e ndjejnë veten të respektuar dhe të vlerësuar nga policia, gjasat do të jenë që ata të jenë shumë më të hapur për kontakte të tjera në të ardhmen.

Veprimtaritë për bashkëveprimin me rininë përbëjnë thelbin e praktikave të policimit në komunitet në shumë vende. Punonjësit e policimit në komunitet mund të luajnë një rol kryesor, qoftë përmes përpjekjeve të tyre të pavarura, qoftë përmes mbështetjes së programeve ekzistuese rinore, si edhe përmes punës me punonjësit e rinisë nga ana e autoriteteve publike dhe organizatave të shoqërisë civile.

Përpjekjet për angazhimin e të rinjve në përpjekjet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT mund të bazohen mbi mësimet dhe praktikat e mira për angazhimin e rinisë në parandalimin e sjelljeve të tjera me risk dhe krimeve, duke përfshirë dhunën në shkollë, pjesëmarrjen në banda dhe kriminalitet, abuzimin me drogat, trafikimin dhe shfrytëzimin për qëllime seksuale.

<sup>130</sup> *Youth Engagement to Counter Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism: Report on Findings and Recommendations* [Bashkëveprimi me të rinjtë në luftën kundër ekstremizmit të dhunshëm dhe radikalizimit që favorizojnë terrorizmin: Raport mbi konstatimet dhe rekomandimet] (Vjenë: OSBE, 2013), <<http://www.osce.org/atu/103352>>.

### Rasti studimor nr. 16: Bisedime parandaluese të policisë me të rinj të rrezikuar për t'u përfshirë në VERLT, Suedi dhe Norvegji

Shërbimi i Sigurimit të Bordit Kombëtar të Policisë në Suedi organizon biseda mbi baza vullnetare me individë, të cilët shpesh janë adoleshentë të rrezikuar nga përfshirja në aktivitete që vënë në rrezik sigurinë. Personat që thirren në këto takime nuk janë të dyshuar për krime. Bisedat janë pjesë e punës parandaluese dhe kanë për qëllim t'u japin individëve informacion në lidhje me legjislacionin aktual dhe rreziqet e mundshme me të cilat individët mund të përballen nëse

vijojnë me disa aktivitete të caktuara. Këtu mund të përfshihen edhe bisedat me dikë me qëllim mohimin e informacionit të gabuar. Ndonjëherë, bisedat zhvillohen me pjesëtarët e familjeve të individëve që ndodhen në situatë rrisht për t'u përfshirë në aktivitete që kërcënojnë sigurinë, sepse ndoshta të afërmit mund të kenë më shumë influencë. Gjithashtu, këto biseda janë parë si një hap i parë për individët që duan të largohen nga qarqe që nxisin dhunën.

Praktika e bisedave parandaluese përdoret gjithashtu edhe në Norvegji. Në vitin 2003, Shërbimi i Sigurisë i Policisë Norvegjeze, së bashku me policinë e zakonshme, përdori metodën e bisedave parandaluese me një organizatë të djathtë, e cila sipas mendimit të autoriteteve mund të kthehej në një rrjet të dhunshëm. Gjatë një periudhe prej gjashtë javësh u organizuan afërsisht 100 biseda parandaluese

individuale me të rinjtë e organizatës, në praninë e prindërve, kurdo që kjo ishte e mundur. Qëllimi i këtyre bisedave ishte të ndërgjegjësojë të rinjtë mbi pasojat e përkatësisë në një grup të djathtë dhe t'i bindnin ata të largoheshin nga grupi. Fushata pati një rezultat shumë pozitiv: më shumë se gjysma e të rinjve u larguan fare nga grupi dhe disa të tjerë kaluan në një filial periferik brenda organizatës, me mendimin për t'u larguar tërësisht. Policia norvegjeze ishte e mendimit se kjo mund të shpjgohej përmes disa faktorëve, duke përfshirë bashkëpunimin e duhur midis Shërbimit të sigurisë me pjesën tjetër të policisë, bashkëpunimin e ngushtë me prindërit e aktivistëve, përdorimin e bisedave të mëtejshme dhe ofertave për krijimin e rrjeteve të reja sociale dhe/ose për të vazhduar shkollën dhe gjetjen e mundësive për punësim.

Burimet: Shërbimi Suedez i Sigurisë,<sup>131</sup> Ministria e Brendshme dhe Policia Norvegjeze.<sup>132</sup>

131 *Violence-promoting Islamist extremism in Sweden* [Ekstremizmi islamik që nxit dhunën në Suedi] (Stokholm: Security Service of Sweden, 2010), fq. 20

132 *Collective security – a shared responsibility: action plan to prevent radicalization and violent extremism* [Siguria kolektive - përgjegjësi e përbashkët: plan veprimi për parandalimin e radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm] (Oslo: Norwegian Ministry of Justice and the Police, 2011), fq. 16-17.

### **Rasti studimor nr. 17: Programi i sigurisë kombëtare për marrëdhëniet me rininë, Policia Mbretërore Kalorësiake e Kanadasë, Kanada**

Programi i Sigurisë Kombëtare për Marrëdhëniet me Rininë i Policisë Mbretërore Kalorësiake Kanadeze (RCMP) pati qëllim trajtimin e shqetësimeve në rritje në lidhje me fenomenin global të dhunës politike rinore. Si një komponent i RCMP, programi i sigurisë kombëtare për marrëdhënie me rininë dhe strategjia e RCMP-së për një policim pa paragjykime, kontribuojnë në objektivin e programeve komunitare të RCMP-së për shtëpi dhe komunitete të sigurta dhe janë në kuadrin e planit të veprimit kanadez kundër racizmit. Programi i sigurisë kombëtare për marrëdhëniet me rininë e përcakton "rininë" si të rinjtë midis moshës 14 deri 30 vjeç. Objektivi kryesor i këtij Programi është angazhimi i rinisë në çështje të sigurisë kombëtare.

Programi i sigurisë kombëtare për bashkëpunimin me rininë përfshijet të:

- Informojë dhe edukojë të rinjtë mbi çështje të sigurisë kombëtare në Kanada (duke e vënë theksin tek roli i RCMP-së për garantimin e sigurisë kombëtare);
- Diskutojë dhe bashkëveprojë me rininë në lidhje me çështje të sigurisë kombëtare (konsultimet me të rinjtë për të kuptuar mendimet dhe shqetësimet e tyre, si edhe për të mësuar mbi ndikimin e sigurisë kombëtare tek të rinjtë);
- Identifikojë dhe marrë pjesë në punë kërkimore dhe programe (që lidhen me radikalizmin e të rinjve që favorizon dhunën, çështje të rekrutimit, parandalimin e ekstremizmit, etj.); dhe
- Përfshijë të rinjtë dhe komunitetet në mbrojtjen e sigurisë kombëtare të Kanadasë.

Deri tani janë ndërmarrë disa iniciativa, ku përfshihen:

- Prezantime në auditore për studentët e universiteteve;
- Seminare dhe diskutime në grupe pune me nxënësit e shkollave të mesme në të gjithë Kanadanë;
- Prezantime në konferenca; dhe
- Programe me grupet e komuniteteve lokale

Burimi: Policia Mbretërore Kalorësiake Kanadeze.<sup>133</sup>

<sup>133</sup> Për të mësuar më shumë mbi programin e sigurisë kombëtare të RCMP, vizitoni <<http://www.rcmp-grc.gc.ca/nsci-ecsn/youth-jeune-outreach-extension-eng.htm>>.

Të rinjtë kanë tendenca të përdorin metoda të ndryshme komunikimi dhe marrin informacion nga burime të ndryshme në krahasim me ato që përdoren nga më të rriturit. Për shumë të rinj, jeta sociale dhe miqësitë mbahen kryesisht përmes mediave dhe rrjeteve sociale. Përdorimi i medias sociale mund të jetë një mjet efikas për të siguruar bashkëveprimin me të rinjtë dhe për t'u komunikuar atyre mesazhe të rëndësishme.

Ndër qasjet e mundshme përfshihen:

- Punonjësit e policisë mund të bëjnë stërvitje dhe trajnime sportive, aktivitete të fushës së artit dhe aktivitete rinore, si instrumente për nisjen e kontaktit, krijimin e një platforme për ndërveprim të vazhdueshëm dhe nxitjen e mënyrave paqësore të shprehjes;
- Punonjësit e policisë mund ta përfshijnë këshillimin për parandalimin e terrorizmit, si pjesë të iniciativave për ndërgjegjësimin e përgjithshëm të përqendruara tek rinia mbi sigurinë;
- Policia mund të vendosë praninë e saj në median sociale për të bashkëvepruar me të rinjtë, duke përfshirë edhe vendosjen e një dialogu aktiv në lidhje me incidente të diskutueshme;
- Punonjësit e policisë mund të ndërtojnë ose të mbështesin skema të mbështetjes së bashkëmoshatarëve, ku të rinjtë të cilët kanë fituar tashmë disa aftësi, fjala vjen, si trajnerë sportivë, në vallëzim, në projekte komunitare arti apo në veprimtari të tjera, të këshillojnë dhe të mbështesin anëtarët e grupit të tyre moshatar apo të grupeve më të reja;
- Policia mund të ftojë të rinj nga komunitetet lokale për të kontribuar në trajnimin e policisë, në veçanti për aktivitete që kanë tendencën të kenë ndikim të shpërpjesëtuar tek të rinjtë, si p.sh., ndalimet dhe kontrollet. Të tilla iniciativa ofrojnë një mundësi qoftë për të rinjtë, qoftë për policinë, për t'u njohur më mirë dhe për të shkëmbyer mendime për mënyrat sesi të rinjtë mund të ndikohen nga disa prej masave policore;
- Policia mund të organizojë aktivitete ku të rinjtë dhe të rejat të mund të mësojnë mbi aktivitetet e policisë dhe t'i përjetojnë ato. Kjo ka qëllimi çmitizimin e veprimeve dhe përjasjeve të policisë, në mënyrë që të rinjtë të kuptojnë më mirë taktikat policore në trajtimin e krimeve;
- Policia mund të ndërtojë programe edukative apo stazhe për të rinjtë, të cilët mund të jenë të interesuar t'u bashkohen radhëve të policisë;
- Policia mund të përfitojë nga aftësitë ndërmjetësuese që kanë disa individë me besueshmëri mes të rinjve; dhe
- Ekipe të ndryshme policimi në komunitet që reflektojnë popullatën, me përvojë të mjaftueshme dhe me balancën e duhur gjinore, ka më shumë gjasa të jenë të suksesshme në ndërtimin e marrëdhënieve konstruktive dhe pozitive me të rinjtë

### **Rasti studimor nr. 18: Iniciativat për angazhimin e rinisë nga Drejtoria e Policisë e Dijarbakirit, Policia Kombëtare Turke, Turqi**

Dijarbakiri është qyteti i dytë për nga madhësia i rajonit të Anadollit Juglindor, në Turqi. Drejtoria e Policisë e Dijarbakirit, si pjesë e policisë kombëtare turke ka zbatuar një numër iniciativash, me qëllim angazhimin pozitiv me të rinjtë, duke ndërtuar besim dhe duke mbështetur kohezionin në shoqëri.

Qysh nga viti 2008, Drejtoria e policisë e Dijarbakirit ka organizuar kampe javore verore për më shumë se 3000 të rinj. Tematika e këtyre kampeve ka qenë "Le të zbulojmë vendin tonë". Në kampe punojnë punonjës të policisë, si edhe autoritetet rinore, arsimore dhe shëndetësore të vendit. Punonjësit e policisë të përfshirë në këto kampe, si fillim duhet të marrin një certifikatë për punën në grup, psikologji adoleshence dhe komunikim. Objektivi i kampit është nxitja e ndjenjave të përkatësisë, qytetarisë dhe krenarisë për pasurinë kulturore dhe diversitetin e

shoqërisë turke. Kjo iniciativë bazohet tek sportet, aktivitetet artistike dhe përvoja e veprimtarive argëtuese dhe pozitive me punonjësit publikë dhe me moshatarët, me qëllim trajtimin e çështjeve si: përfshirja dhe barazia e mundësive, bashkëjetesa dhe ndjekja e rregullave, puna në ekip dhe ndërtimi i besimit tek njerëzit që vijnë nga sponde të ndryshme, fitimi i aftësive të reja dhe vetëbesimit. Pjesëmarrësit duhet të marrin pjesë vullnetarisht, duhet të kenë lejen e prindërve, duhet të jenë në një shkollë lokale dhe të vijnë nga familje të disavantazuara nga këndvështrimi ekonomik-social. Për të kufizuar kostot, iniciativa mbështetet në ndihmën në natyrë të bizneseve.

Në vitin 2011, Drejtoria e Policisë e Dijarbakirit ngriti një Qendër të mbështetjes rinore, me qëllim organizimin e aktiviteteve argëtuese për adoleshentët që jetonin në tri lagje me disavantazh ekonomik-shoqëror, të banuara nga familje me shumë fëmijë dhe me probleme strehimi. Këto lagje njiheshin nga policia për ekspozimin e tyre ndaj propagandës terroriste dhe aktiviteteve për rekrutim, në veçanti për të rinjtë. Policia rehabilitoi një zonë prej 4 kilometra katrorësh, duke përfshirë një ndërtesë të vjetër të braktisur dhe një kopsht të madh që kishte qenë përdorur nga përdorues drogash dhe banorë të paligjshëm. Policia ngriti një qendër me salla arti dhe muzike, salla studimi, klasa me kompjuterë, një sallë konferencash, një bibliotekë, një sallë të vogël kinemaje, një kafene të vogël dhe disa struktura sportive, duke përfshirë një pistë patinazhi. Qendra ofron ndihmë akademike dhe një sërë aktiviteteve në natyrë dhe ka klasa arti (për muzikë, poçari, pikturë, teatër), kurse të gjuhës angleze dhe turke dhe klasa për kompjuter/internet. Shumica e personelit të Qendrës mbështeten nga drejtoria e policisë, me përjashtim të instruktorëve të kurseve të veçanta. Tani qendra numëron mbi 10.000 anëtarë të regjistruar në grupmoshën e nxënësve të shkollave të mesme

Burimi: bazuar tek materialet e ofruara nga Policia Kombëtare Turke.

Ndoshta komponenti më i rëndësishëm për suksesin e iniciativave të policimit në komunitet, që kanë për qëllim bashkëveprimin me rininë, është niveli i interesit dhe përkushtimi që demonstron nga vetë punonjësit e policisë të përfshirë në këtë proces. Kjo nuk është nga ato detyra policie që mund të realizohen me sukses nga punonjës policie të zgjedhur rastësisht. Idealja do të ishte që këtu të përfshiheshin vullnetarë, oficerë të cilët kanë dhembshurinë dhe janë të interesuar për anëtarët e rinj dhe të cenueshëm të komunitetit.

### **Rasti studimor nr. 19: Programi “Një picë me një polic”, Shërbimi Policor i Irlandës së Veriut, Mbretëria e Bashkuar**

Në Irlandën e Veriut, marrëdhëniet midis policisë dhe të rinjve të besimit katolik gjithmonë kanë qenë të vakëta. Kjo ka çuar në raste të shtuara të VERLT-it dhe pjesëmarrje në aktivitete terroriste midis këtij grupi. Në vitet e fundit, ka pasur iniciativa për ta luftuar këtë problem. Kështu p.sh., programi “Një picë me një polic”<sup>134</sup> i Shërbimit Kombëtar të Policisë së Irlandës së Veriut inkurajon punonjësit e policisë dhe të rinjtë të takohen dhe të diskutojnë çështje të interesit të përbashkët në vende informale, gjë që mundëson më shumë lirshmëri në biseda. Programi është rezultat i iniciativës personale të një polici, gjë që tregon rëndësinë e angazhimit personal dhe interesimit në hartimin e instrumenteve të suksesshme për bashkëveprim.

Pjesëmarrësit identifikohen përmes grupeve lokale rinore dhe mes njerëzve që bien në kontakt me policinë, ndonjëherë pas arrestimit të tyre. Pjesëmarrja është tërësisht mbi baza vullnetare, si për të rinjtë, ashtu edhe për punonjësit e policisë. Programi është informal dhe nuk ka ndonjë rezultat të caktuar apo gamë temash që duhen diskutuar. Takimi mund të bëhet në një klub rinor apo në një fushë sportive futbolli. Fondi që nevojitet është minimal dhe është paguar nga shërbimi policor.

Burimi: raporte publike të medias.<sup>135</sup>

134 “Peeler” është termi bisedor që përdoret për fjalën polic në Irlandën e Veriut.

135 “Bringing peace and pizza to the interfaces” [Paqe dhe pica në pikëpjekje], BBC, 12 tetor 2010, < <http://www.bbc.co.uk/news/uk-northern-ireland-11527796> >

#### 5.4.4. Bashkëveprimi me gratë<sup>136</sup>

Një aspekt i rëndësishëm i sigurisë është marrja në konsideratë e roleve gjinore. Burrat dhe gratë kanë shqetësime të ndryshme kur vjen fjala për sigurinë dhe po kështu ndikohen në mënyra të ndryshme nga konfliktet, terrorizmi dhe antiterrorizmi. Pavarësisht nga kjo, strategjitë dhe masat në luftën kundër terrorizmit shpesh janë formatuar me një paragjykim gjinor:

- Në fakt, mbizotëron një keqkuptim që ekstremizmi dhe terrorizmi i dhunshëm ka të bëjë vetëm me burrat. Ndonëse potenciali që gratë të vihen në shënjestër nga radikalizmi dhe të përfshihen në grupe të dhunshme ekstremiste ka kohë që ekziston, ai vazhdon të mbetet relativisht i nënvleftësuar dhe i pazgjdhur; dhe
- Potenciali i veçantë i grave në përballjen me VERLT-in shpesh është anashkaluar dhe ndonjëherë është kufizuar tek role të stereotipizuara.<sup>137</sup> Përfshirja e grave si: hartuese politikash, punonjëse të policisë, edukatore, anëtare komuniteti dhe aktiviste është thelbësore për trajtimin e kushteve që favorizojnë terrorizmin dhe për parandalimin me sukses të terrorizmit.

Përfshirja e plotë e grave në kapacitete dhe role të ndryshme, në sferën publike dhe atë private, është shumë e rëndësishme në përballjen me VERLT-in.

**Heqja e pengesave që pengojnë pjesëmarrjen aktive të grave në përballjen me terrorizmin, si pjesë e forcave të zbatimit të rendit apo si pjesë e autoriteteve publike dhe shoqërisë civile, është tejet e rëndësishme për arsyet e mëposhtme:**

- Gratë janë pjesëtare të komuniteteve dhe si të tilla duhet të jenë në gjendje të marrin pjesë aktive në iniciativa që kanë për qëllim të garantojnë sigurinë e komunitetit të tyre;
- Gratë sjellin një këndvështrim tjetër në lidhje me identifikimin dhe trajtimin e shqetësimeve specifike politike, sociale, kulturore, ekonomike apo arsimore që mund të çojnë në ekstremizëm të dhunshëm dhe radikalizëm terrorist, në përgjithësi dhe në veçanti mes grave dhe të rinjve;

136 *Women and Terrorist Radicalization: Final Report* [Gratë dhe radikalizmi terrorist: raporti përfundimtar] (Vjenë: OSBE, 2013), <<http://www.osce.org/atu/99919>>.

137 Shih Jayne Huckerby, "Gender and Counter-radicalization: Women and Emerging Counter-Terror Measures" [Çështjet gjinore dhe lufta kundër radikalizmit: Gratë dhe masat e reja kundër terrorit], në Margaret L. Satterthwaite dhe Jayne Huckerby (eds.), "Gender, National Security and Counterterrorism: Human rights perspectives" [Çështjet gjinore, siguria kombëtare dhe lufta kundër terrorizmit: Perspektiva e të drejtave të njeriut] (Okson: Routledge, 2013).



- Shpesh gratë janë viktima të sulmeve terroriste dhe masave antiterroriste.<sup>138</sup> Ato mund të identifikojnë rastet kur praktikatat parandaluese janë kundërproduktive dhe mund të shndërrohen në bumerang në komunitetet e tyre. Ky informacion mund të jetë vendimtar për shmangien e krijimit apo ruajtjes së kushteve që favorizojnë terrorizmin; dhe
- Gratë janë pjesëmarrëse reale të iniciativave dhe mund të ndërtojnë histori efektive për të luftuar ekstremizmin e dhunshëm dhe radikalizmin terrorist; gratë gjithashtu mund të jenë më të afta për t'u afruar me gra të tjera dhe të rinjtë dhe për t'i influencuar ata.

Me qëllim shmangien apo korrigjimin e paragjykimeve të mundshme, në veprimet e saj për parandalimin e terrorizmit dhe në përballje me VERLT-in, policia duhet:<sup>139</sup>

- Të jetë e angazhuar dhe të kërkojë vazhdimisht të arrijë objektivin e barazisë gjinore dhe mbrojtjes së të drejtave të grave në të gjithë infrastrukturën dhe në të gjitha veprimtaritë policore dhe jo thjesht në lidhje me ndihmën që mund të jepet në përballjen me terrorizmin;
- Të përfshijë dhe angazhojë realisht gratë në të gjitha fazat e zhvillimit, zbatimit dhe vlerësimit të strategjive, politikave dhe masave antiterroriste dhe antiradikale;
- Të përfshijë standarde specifike gjinore gjatë monitorimit dhe vlerësimit të vazhdueshëm të efikasitetit, si edhe ndikimet pozitive dhe negative të politikave dhe masave të tyre kundër terrorizmit;
- Të rrisë praninë e grave midis radhëve të policisë të përfshirë në përballjen me terrorizmin dhe në angazhimin e publikut për parandalimin e terrorizmit, në të gjitha nivelet dhe për të gjitha funksionet dhe të heqë pengesat për rekrutimin, mbajtjen e tyre në punë dhe për ecjen në karrierë;
- Të nxisë bashkëpunimin me agjenci të tjera qeveritare për të diskutuar dhe kuptuar më mirë implikimet gjinore të antiterrorizmit; dhe
- Të organizojë trajnime të detyrueshme për çështjet gjinore për të gjithë inspektorët dhe punonjësit e policisë që bëjnë kontroll trupor dhe kontrolle sigurie.

Gjatë angazhimit të grave në procesin e parandalimit të terrorizmit dhe përballjen me VERLT, policia dhe në veçanti, ekipet e policimit në komunitet duhet të përpiqen të:

138 Jayne Huckerby, "Women and Prevention of Violent Extremism: the USA and UK Experience" [Gratë dhe parandalimi i ekstremizmit të dhunshëm: Përvoja e ShBA-ve dhe Mbretërisë së Bashkuar], Përmbledhje, Qendra për të Drejtat e Njeriut dhe Drejtësi Globale, Fakulteti i Drejtësisë, Universiteti i Nju Jorkut, 2012.

139 Për më shumë informacion mbi përfshirjen e aspekteve gjinore në punën e policisë, shihni *Gender and Security Sector Reform Toolkit* [Manualin mbi aspektin gjinor dhe reformën në sektorin e sigurisë] (Varshavë: OSBE/ODIHR, DCAF dhe UN-INSTRRAW, 2008), <<http://www.osce.org/odihr/70294>>, Instrumenti nr. 2 mbi reformën në polici dhe aspektin gjinor, në veçanti seksioni 4.5 për policimin me baza komuniteti, Seksioni 4.7 për rekrutimin dhe seksioni 4.10 për avancimin.

- Kërkojnë pjesëmarrjen aktive të grave në konsultimet midis policisë dhe komunitetit. Vënddodhja, koha dhe formati i takimeve mund të përcaktohet për të siguruar pjesëmarrjen me sukses të grave;
- Njësoj si në rastin e bashkëveprimit me burrat, duhet të shmanget bashkëpunimi me gratë vetëm për qëllimin e mbledhjes së informacionit;
- Të ndërtojë partneritete reale me organizatat e grave bazuar mbi idenë e bashkëveprimit aktiv në ndjekje të objektivave të përbashkëta. Policia duhet të jetë transparente në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me parandalimin e terrorizmit, por duke u përpjekur të trajtojë si fillim shqetësimet parësore dhe më të gjera të grave në lidhje me sigurinë e komuniteteve të tyre;
- Të përfshijë rritjen e ndërgjegjësisimit në lidhje me rreziqet dhe reagimet e mundshme ndaj VERLT-it, si pjesë e iniciativave për informimin e grave në lidhje me masat për trajtimin e çështjeve të tjera që lidhen me sigurinë dhe kriminalitetin, të tilla si: dhuna në familje, apo abuzimi seksual, pa krijuar marrëdhënie jo të shëndosha midis bashkëveprimit të policisë me gratë në lidhje me çështje të tjera delikate;
- Të identifikojë aktiviste dhe organizata grash, aftësitë dhe nevojat e tyre, me qëllim diversifikimin e partneriteteve, si dhe të përfshijë dhe të afrohet me grupe të ndryshme të komunitetit;
- T'i japë përparësi bashkëpunimit me organizata të vogla grash në nivelin bazë dhe jo vetëm me udhëheqës të vetëshpallur të komunitetit apo organizata të mëdha që kanë vite që janë aktive;
- Të inkurajojë dhe të mbështesë me sa është e mundur iniciativa që fuqizojnë pjesëmarrjen e grave në sferën publike, që është me rëndësi në mënyrë që ato të luajnë një rol aktiv në trajtimin e radikalizmit terrorist në komunitetin e tyre, duke shmangur krijimin e rreziqeve të sigurisë dhe sigurimit për gratë e përfshira në të tilla iniciativa;
- Të mbështesë garantimin e platformave dhe hapësirave të sigurta për gratë për shkëmbimin e burimeve, përvojave dhe shqetësimeve në përballjet me radikalizmin e dhunshëm, duke përfshirë aftësitë dhe instrumentet për të reaguar më me efikasitet;
- Të mbështesë iniciativat e shoqërisë civile për edukimin e grave në lidhje me historinë e tyre kulturore, fetare dhe politike, duke pranuar që do të ketë interpretime të ndryshme, për t'u krijuar atyre kushte për hartimin dhe diskutimin e mesazheve të ndryshme normative kundër historive ekstremiste; dhe
- Të sigurojë që gratë të kenë akses më të mirë ndaj programeve që marrin në konsideratë çështjet gjinore për t'u shkëputur nga VERLT dhe që kjo t'u garantojë atyre mbrojtjen dhe mbështetjen e duhur.

Angazhimi i grave që vijnë nga minoritete të stigmatizuara mund të përbëjë një sfidë të veçantë për policinë. Kjo mund të jetë veçanërisht e vërtetë kur policia kërkon të

bashkëpunojë me gra që i përkasin një grupi që ka qenë fokus i politikave dhe masave të shpërpjesëtuara dhe/ose politikave dhe masave diskriminuese antiterroriste. Në të tilla rrethana, rreziku i një angazhimi kundërproduktiv është edhe më akut. Policia duhet të garantojë që strategjia e saj e angazhimit të jetë e bazuar mbi një botëkuptim të sofistikuar të kulturës, fesë dhe roleve gjinore brenda një komuniteti të veçantë dhe që një strategji e tillë të mos përmbajë supozime të stereotipizuara dhe të mos ketë pasoja negative për gratë e përfshira.

### **Rasti studimor nr. 20: Rrjeti Shanaz, Angazhimi i grave në “Prevent” (Parandalim në gjuhën shqipe), Mbretëria e Bashkuar**

Projekti Shanaz u zhvillua gjatë vitit 2011 nga Shoqata e Shefave të Policisë në Mbretërinë e Bashkuar, për të kuptuar perceptimin që kanë gratë në lidhje me aktivitetet që lidhen me strategjinë kombëtare për të luftuar radikalizmin terrorist, të njohur me emrin “Prevent” (në gjuhën shqipe përkthehet “parandalo”) dhe për të treguar sesi forcat vendore të policisë kanë kapërcyer pengesat në lidhje me përfshirjen e grave. Ky projekt u drejtua nga një inspektore policie.<sup>140</sup>

Si rezultat i këtij projekti, u krijua Rrjeti “Shanaz” për të thyer barrierat dhe për të inkurajuar gratë të luajnë një rol aktiv në programin e Parandalimit. Rrjeti, që tashmë është një organ i pavarur me 50 gra drejtuese komunitetesh, siguron një platformë që grupi të marrë pjesë si i barabartë në vendim-marrje në lidhje me zhvillimin e politikave dhe strategjive, në fushën e policimit që ka ndikim të drejtpërdrejtë tek to. Objektivi i rrjetit përfshin punën për trajtimin e ideologjive që përdorin terroristët gjatë rekrutimit të njerëzve në kauzën e tyre, për të mbështetur individët e cenusshëm ndaj radikalizmit dhe për të forcuar institucionet që mund të luajnë një rol tek “Parandalimi”. Rrjeti “Shanaz” do të ndihmojë gjithashtu në futjen e aktiviteteve të angazhimit të “Parandalimit” në punën e përditshme të policisë.

Si pjesë e kësaj pune, Shoqata e Shefave të Policisë ka hartuar një dokument udhërrëfyes për policinë dhe punonjësit e rendit në lidhje me angazhimin e grave në aktivitetet e “Parandalimit”. Këto udhëzime me titull “Gratë dhe Parandalimi” japin një panoramë të aktiviteve të suksesshme të Parandalimit që janë përdorur nga forcat e policisë dhe nga agjenci partnere nga e gjithë Mbretëria e Bashkuar dhe që kanë kapërcyer barrierat e përfshirjes. Puna që del në pah në këto udhëzime mund t’u përshtatet kushteve lokale dhe të kopjohet nga forca të tjera, aty ku ekzistojnë barrierat e ngjashme për sa i përket angazhimit.

Burimi: Shoqata e Shefave të Policisë, Mbretëria e Bashkuar.<sup>141</sup>

#### 5.4.5. Bashkëveprimi me organizatat fetare dhe udhëheqësit fetarë

**Është shumë e rëndësishme që përpjekjet në luftën kundër terrorizmit të mos jenë diskriminuuese apo që ato padashje të jenë stigmatizuese ndaj ndonjë feje apo besimi fetar në veçanti.** Terroristët mund të përmendin një sërë arsyesh për të justifikuar veprimet e tyre, duke përfshirë edhe çështjet e besimit fetar, por feja nuk mund të jetë përgjegjëse për terrorizmin dhe VERLT. Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së hedhin poshtë me forcë identifikimin e terrorizmit me cilëndo fe.<sup>142</sup>

Megjithatë, policia duhet të bashkëveprojë me udhëheqësit fetarë dhe organizatat me bazë fetare për një mori arsyesh, duke përfshirë sa më poshtë vijon:

- Ata dhe komunitetet e tyre mund të jenë objektiva të mundshme të sulmeve terroriste;
- Ata mund të jenë burime shumë të rëndësishme informacioni për mënyrën sesi masat antiterrorizëm kanë ndikuar në komunitetet e tyre dhe sesi ato perceptohen prej tyre;
- Ata mund të ndihmojnë autoritetet e rendit të kuptojnë më mirë komunitetet e tyre dhe të përshtatin, për rrjedhojë, iniciativat e bashkëpunimit me to;

140 Shih inspektor detektiv Khizra Dhindsa, “Flying on One Wing” [Fluturimi me një krah], fjala kryesore në tavolinën e rrrumbullakët të ekspertëve, Sekretariati i OSBE-ODIHR-it mbi “The Role and Empowerment of Women in Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism” [Roli dhe fuqizimi i grave në luftën kundër ekstremizmit të dhunshëm dhe radikalizmit që favorizojnë terrorizmin], 12-13 mars 2013, Vjenë, <<http://www.osce.org/atu/88965>>.

141 Për më shumë informacion mbi këtë program, vizitoni faqen e Shoqatës së Shefave të Policisë në: <<http://www.acpo.police.uk/ACPOBusinessAreas/PREVENT/EngagingWomeninPrevent>>.

142 OSBE, “Charter on Preventing and Combating Terrorism” [Karta për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 9.

- Ata mund të kenë dijeni mbi praninë e individëve apo materialeve që qarkullojnë brenda komunitetit të tyre të cilët tregojnë histori që justifikojnë terrorizmin;
- Informacioni i siguruar prej tyre mund t'i vijë në ndihmë policisë për të vlerësuar nëse historitë që justifikojnë terrorizmin po fitojnë terren mes individëve të caktuar; dhe
- Ata mund të jenë më mirë të pozicionuar për të kundërshtuar gjallërisht dhe në mënyrë efektive disa aspekte të historive që përdorin terroristët për justifikimin e terrorizmit.

Megjithatë, bashkëveprimi me udhëheqësit fetarë dhe organizatat fetare mund të nxjerrë disa sfida përballë policisë, si p.sh.:

- Mund të ketë pasur histori tensioni dhe mosbesimi midis shtetit dhe komuniteteve fetare, me problematika reale dhe/ose të perceptuara, në veçanti, në lidhje me diskriminimin dhe shkeljen e lirisë së besimit, duke përfshirë për rrjedhojë praktika profilizimi mbi baza diskriminuese nga ana e policisë;
- Shumë komunitete fetare paraqesin dinamika komplekse, me ndarje bazuar mbi dallimet etnike, kulturore, linguistike apo doktrinare dhe mundet gjithashtu të ketë konkurrencë midis liderëve, fraksioneve dhe organizatave;
- Disa udhëheqës fetarë janë vetëshpallur të tillë, por nuk gëzojnë doemos nivele të larta mbështetjeje në komunitetet e tyre dhe as nuk pasqyrojnë me saktësi mendimet e ndjekësve të tyre për çështje madhore;
- Udhëheqësit fetarë dhe organizatat fetare mund të mos e pranojnë nocionin që ata mund të bëjnë diçka për të ndihmuar në parandalimin e terrorizmit dhe në përballjen me VERLT-in; dhe
- Disa udhëheqës fetarë dhe organizata me bazë fetare mund të preferojnë të mohojnë, të shuajnë apo t'i paraqesin ndryshe nga ç'janë situatat e radikalizmit të dhunshëm, sepse ata i shohin këta shembuj si potencialisht të dëmshëm për imazhin e komuniteteve të tyre, dhe/ose mund t'i shohin edhe si rezultat të dështimeve të tyre .

Një bashkëveprim i policisë me udhëheqësit fetarë dhe organizatat me bazë fetare do të ishte i suksesshëm nëse policia:

- E ndërton dhe e bazon bashkëveprimin e saj me ta mbi një kuptim të saktë të demografisë, dinamikave dhe kompleksiteteve lokale të komuniteteve fetare;
- Përdor një qasje reflektive për identifikimin dhe mohimin e stereotipave dhe paragjykimëve që mund të ketë ndaj besimeve fetare të personave me të cilët ajo kërkon të bashkëpunojë;
- Tregon se ka njohje dhe nëse mundet, edhe ndjeshmëri ndaj besimeve fetare, ndonëse nuk është e nevojshme apo praktikisht e mundur që të pretendohet që punonjësit e policisë të kenë të njëjtat besime fetare me ato të komunitetit me të cilin kërkojnë të bashkëpunojnë;

- Ta bëjë të qartë që nga fillimi që nuk ia vë fajin fesë për terrorizmin dhe VERLT-in dhe ta kundërshtojë në mënyrë aktive kundërshoqërizimin e terrorizmit me fenë përmes bashkëveprimit me komunitetet e tjera dhe publikun në përgjithësi;
- Të shpjegojë sesi angazhimi pozitiv i udhëheqësve fetarë dhe organizatave fetare në parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT-in është në interes të ruajtjes së komuniteteve;
- Të bëjë çdo përpjekje që të mos duket sikur po favorizon një grup më shumë se tjetrin dhe të mos merret vetëm me bashkëbisedues të caktuar; dhe
- Të bashkëveprojë me udhëheqësit dhe organizatat nga të gjitha besimet fetare dhe t'i nxisë ata të mobilizohen së bashku për të denoncuar dhunën terroriste dhe për të shprehur solidaritetin me të gjitha viktimat e terrorizmit.

### **Rasti studimor nr. 21: Projekti “Schnittmengen”, Qendra Islamike dhe policia e distriktit të Guterslohut, Gjermani**

Në vitin 2011, Ministria e Brendshme Federative e Gjermanisë ndërmori një iniciativë të Partneritetit për Sigurimin me shtetasit myslimanë. Qëllimi i kësaj iniciative ishte rritja e ndërgjegjësimit në lidhje me kërcënimin e VERLT-it, evidentimi i shembujve të partneriteteve të suksesshme midis komuniteteve myslimane dhe autoriteteve të sigurisë dhe inkurajimi dhe mbështetja financiare për zhvillimin e projekteve të tjera të drejtuara nga komuniteti. Si pjesë e kësaj iniciative u organizua një konkurs për dhënie fondesh për dy vjet për projektin më të mirë ekzistues dhe për idenë më të mirë për një projekt të ri për promovimin e bashkëpunimit midis myslimanëve dhe autoriteteve të zbatimit të rendit. Projekti i quajtur “Schnittmengen” (në gjuhën gjermane kryqëzimi) fitoi konkursin për kategorinë e parë.

“Schnittmengen” është një program rinor i ngritur dhe që funksionon si iniciativë e përbashkët e Qendrës Islamike të qytetit të Guterslohut, policisë së distriktit dhe degës rajonale të Akademisë për Luftën kundër Dhunës së Villigstit. Në projekt përfshihen kryesisht të rinj myslimanë të moshave nga 15 deri 25 vjeç.

143 Zyra Federative Gjermane për Migracionin dhe Refugjatët, “Initiative Sicherheitspartnerschaft: Gemeinsamen mit Muslimen für Sicherheit”, <<http://www.initiative-sicherheitspartnerschaft.de/>>.

Projekti ka për qëllim rritjen e ndërgjegjësimit të tyre në lidhje me dhunën, për të treguar se ata kanë nevoja dhe aspirata të përbashkëta me pjesën tjetër të shoqërisë, për të nxitur shpirtin e tolerancës dhe ndjesinë e përkatësisë në shoqëri mes pjesëmarrësve, si edhe për të përmirësuar perceptimet e tyre në lidhje me policinë dhe autoritetet e tjera përmes ndërveprimit pozitiv.

Pjesëmarrësit takohen një herë në javë, në grupe me 15 deri 20 persona dhe marrin pjesë në aktivitete sportive, ndërsa një herë në muaj marrin pjesë në trajnime praktike për uljen e nivelit të dhunës. Përmes këtyre aktiviteteve, pjesëmarrësit marrin informacion dhe zhvillojnë aftësitë e tyre sociale dhe të komunikimit, të cilat i ndihmojnë ata për t'u bërë ballë situatave të vështira dhe për hedhjen poshtë të dhunës. Projekti ka mbështetjen aktive të disa anëtarëve të komunitetit mysliman të Guterslohut.

Burimi: Zyra Federative për Migrimin dhe Refugjatët, Gjermani.<sup>143</sup>

#### 5.4.6. Bashkëveprimi me minoritetet etnike

Mundësia që policia të bashkëpunojë me minoritetet etnike në mënyrë konstruktive, me qëllim parandalimin e terrorizmit, varet së tepërmi nga konteksti më i gjerë i marrëdhënieve të policisë me minoritetet etnike dhe integrimi i burrave dhe grave nga minoritetet etnike në shoqëri.

- Policia mund të bazohet tek përpjekjet ekzistuese për zbatimin e praktikave të mira të policimit në shoqëritë multietnike, si edhe në iniciativa të tjera për të mundësuar pjesëmarrjen e burrave dhe grave nga minoritetet etnike në jetën publike.<sup>144</sup>
- Përndryshe, mundësia e një bashkëpunimi efikas të policisë me minoritetet etnike për parandalimin e terrorizmit do të jetë e kufizuar dhe madje e minuar nga një histori dhe vazhdimësi ndërveprimi të dobët dhe klime mosbesimi midis policisë dhe minoriteteve etnik, sidomos si rezultat i praktikave diskriminuese dhe abuzimit nga ana e policisë me minoritetet etnike. Në rastin imigrantëve, përvojat negative me policinë ndonjëherë importohen nga jashtë.

<sup>144</sup> OSBE/Komisioneri i Lartë për minoritetet kombëtare, *Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies* [Rekomandime për policimin në shoqëritë multietnike], *op. cit.*, shënim 110; OSBE, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships* [Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik], *op. cit.*, shënim 6; shih gjithashtu edhe *Police and Roma and Sinti: Good Practices in Building Trust and Understanding* [Policia, romët dhe sintit: Praktika të mira për krijimin e besimit dhe mirëkuptimit] (Vjenë: OSBE/ODIHR, 2010), SPMU seri botimesh vëll. 9, <<http://www.osce.org/odihr/67843>>.

Ndaj është thelbësore që veprimet e policisë në luftën kundër terrorizmit të mos jenë diskriminuese apo të mos stigmatizojnë padashje, cilëndo etni, duke e shndërruar atë në “grup të dyshuar”. Terrorizmi nuk mundet dhe nuk duhet të lidhet me asnjë nacionalitet, komb apo grup etnik.<sup>145</sup> Diskriminimi dhe stigmatizimi i minoriteteve etnike, jo vetëm që bie ndesh me ligjin dhe për këtë policia duhet të veprojë sipas ligjit, por mund të rezultojë edhe kundërproduktive, duke qenë se mund të çojë në ftohje, largim dhe armiqësi drejt policisë. Kjo, nga ana tjetër, mund të ulë ndjeshëm gatishmërinë e minoriteteve etnike për bashkëpunim dhe mbështetje të policisë për parandalimin e terrorizmit dhe në përballjen me VERLT-in.<sup>146</sup>

Policia duhet të përjashtojë profilizimin mbi baza diskriminuese për shkak të përkatësisë etnike, në parim dhe pastaj posaçërisht në kontekstin e attributeve të lirshme për ndalim dhe kontroll:

- Punonjësit e policisë duhet të kenë udhëzimin dhe trajnimin e duhur për të bërë profilizim legjitim, d.m.th., mbi bazën e faktorëve që ata mund të përdorin për zhvillimin e profileve të bazuara mbi fakte të mbledhura nga policia. Punonjësit e policisë duhet t’i administrojnë atributet e tyre për ndalimin dhe kontrollin e personave në bazë të standardeve më të larta profesionale dhe në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut,<sup>147</sup> që kërkojnë përdorimin e mjeteve jo të dhunshme dhe përdorimin e forcës si mjet të fundit në raste përjashtimore, vetëm kur kjo është tërësisht e pashmangshme për mbrojtjen e jetës dhe kur masat më pak ekstreme nuk janë të mjaftueshme.<sup>148</sup> Në rast se do të nevojitej përdorimi i forcës gjatë operacioneve të ndalim-kontrollit, ai duhet të jetë në përputhje me parimin e përdorimit minimal të forcës dhe në proporcion me nivelin e forcës së një rreziku të caktuar, duke minimizuar dëmtimet fizike dhe dëmet e pronës;
- Mekanizmat e ankimit duhet t’u bëhen mjaftueshmërisht të ditur dhe të jenë të aksesueshëm nga publiku, ndërsa rastet e diskriminimit duhet të trajtohen me efikasitet nga policia përmes procedurave disiplinore dhe rezultatet duhet t’u njoftohen minoriteteve etnike në fjalë. Pjesëmarrja e përfaqësuesve të minoriteteve etnike në këto mekanizma është një mënyrë tjetër për rritjen e besimit që mund të përmirësojë perceptimet mbi legjitimitetin e policisë; dhe
- Pjesëmarrja e personave me prejardhje nga minoritetet etnike në trajnime praktike të ndalim-kontrollit të organizuara nga ana e policisë, gjithashtu mund të ndihmojë

145 OSBE, “Charter on Preventing and Combating Terrorism” [Karta për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 9; “OSCE Consolidated Framework for the Fight against Terrorism” [Kuardri i konsoliduar i OSBE-së në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 2; UN Global Counterterrorism Strategy, [Strategjia globale e OKB-së në luftën kundër terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 8.

146 Shih rastin studimor nr. 7.

147 Shih rastin studimor nr. 2.

148 Parimet bazë të OKB-së për përdorimin e forcës së armëve dhe forcës nga organet e rendit, miratuar në Kongresin e tetë të OKB-së për parandalimin e krimit dhe trajtimin e shkelësve, Havanë, Kubë, 1990.



në rritjen e mirëkuptimit reciprok të arsytimit për ndalimin dhe kontrollin e një individi dhe mënyrën e përjetimit të kësaj nga individi.

Bashkëpunimi i suksesshëm me minoritetet etnike për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT kërkon nga policia që:

- E të përjashtojë çdo sjellje, praktikë dhe procedurë që mund të përbëjë apo të çojë në diskriminim;
- Të zbatojë me efektivitet legjislationin në fushën penale kundër racizmit dhe diskriminimit dhe të jetë në gjendje të dallojë manifestime të racizmit, intolerancës dhe ksenofobisë;
- Të garantojë, sa të jetë e mundur, që të mund të komunikojë dhe shpërndajë informacionin për antiterrorizmin në gjuhët që fliten nga minoriteti apo në rast nevoje, të përdorë përkthyes;
- Të garantojë që mekanizmat që publiku mund t'i përdorë për të kontaktuar me policinë apo me agjenci të tjera statutore për çështje që lidhen me terrorizmin të jenë të aksesueshme nga ana minoriteteve etnike;
- Ta bëjnë të qartë që nuk bëjnë asnjë lidhje të terrorizmit dhe VERLT-it me ndonjë grup të veçantë etnik dhe të sfidojë në mënyrë aktive lidhje të kësaj natyre gjatë bashkëveprimit të tyre me të gjitha segmentet e publikut, duke përfshirë shmangien e mënyrave paragjyquese në komunikimin e statistikave dhe të dhënave për VERLT-in që mund të nxisin paragjykime dhe stereotipa kundër disa minoriteteve të posaçme etnike;
- Të garantojë që punonjësit e policisë të përfshirë në parandalimin dhe përballjen me terrorizmin të reflektojnë diversitetin e popullatës, me qëllim ndërrtimin e besimit dhe rritjen e efikasitetit operativ. Imazhi publik i policisë si një organ demografikisht përfaqësues duhet të promovohet në mënyrë aktive, në kontekstin e përballjes me terrorizmin;
- Të krijojë ekipe të ndryshme policore që reflektojnë përbërjen demografike të popullatës, sidomos për angazhimin e popullatës. Vendimi për caktimin e një punonjësi policie për të shërbyer në një komunitet të posaçëm nuk duhet të përcaktohet vetëm nga përkatësia gjinore, ajo etnike apo fetare. Policia duhet të marrë në konsideratë aftësitë profesionale, dijet dhe besueshmërinë që nevojitet për vendosjen e marrëdhënieve efikase me komunitetet;
- Përmes trajnimeve do t'u japë punonjësve të policisë dijet e nevojshme për angazhimin e tyre për kuptimin e saktë të aspekteve demografike, dinamike dhe ndërlikimet e secilit prej minoriteteve etnike; dhe
- Të krijojë mundësi, si p.sh., të organizojë seminare dhe trajnime, ku punonjësit e policisë të mund të mësojnë mbi minoritetet etnike me të cilët ata duhet të bashkëpunojnë dhe të përdorin një qasje reflektuese për identifikimin dhe hedhjen poshtë të stereotipave dhe paragjykimeve të mundshme që ata mund

të kenë kundrejt tyre. Individët që kanë prejardhje nga minoritetet etnike mund të kontribuojnë në këto përpjekje.

Gjatë bashkëveprimit me minoritetet etnike për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT, policia do të kishte më shumë efikasitet në punën e saj nëse:

- Do të mbështetej te punonjës të policisë që kanë vendosur, si oficerë ndërlidhës apo si pika kontakti, marrëdhënie me burra dhe gra nga minoritetet etnike;
- Do ta bënte të qartë që në fillim që nuk e sheh komunitetin etnik, në vetvete, si problem apo si grup të dyshuar;
- Do të kontaktonte me individë dhe organizata nga të gjitha minoritetet etnike, si edhe nga popullata në përgjithësi dhe do të bënte çdo përcapje që të mos shihet sikur po mban anën e njërit grup përkundrejt një tjetri;
- Do të garantonte që çdo forum formal apo joformal, për ndërveprim me komunitetet të jetë i hapur për të gjithë segmentet e publikut, duke përfshirë minoritetet etnike;
- Informacioni, kurdoherë që të jetë e mundur, t'u ofrohet minoriteteve etnike në gjuhën e tyre;
- Ka dhe demonstroi dijeni në lidhje me gjuhën, doket, historikun dhe besimet fetare të minoritetit etnik me të cilin synohet bashkëveprimi;
- Pranon ekzistencën e marrëdhënieve të dobëta midis policisë dhe minoritetit etnik me të cilin synojnë të ndërveprojnë, duke demonstruar përpjekje të vërteta për rivendosjen e marrëdhënieve;
- Bashkëvepron me një grup personash që i përkasin minoritetit etnik me të cilin ata do të bashkëveprojnë – burra dhe gra, të rinj dhe të moshuar – dhe përpiqen ta përshtatin më tej punën e tyre sipas këtyre të dhënave;
- Ata nuk e kufizojnë angazhimin e tyre vetëm tek përballja me terrorizmin, por trajtojnë me vërtetësi një gamë të gjerë çështjesh dhe shqetësimesh të mundshme për minoritetet etnike;
- Pyesin, dëgjojnë dhe zgjidhin shqetësimet e minoriteteve etnike në lidhje me përballjen me terrorizmin; dhe
- Shpjegojnë pse përfshirja proaktive e minoriteteve etnike në parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT është në interes të ruajtjes së komuniteteve.

Përmes bashkëveprimit të tyre me komunitetet etnike, punonjësit e policisë duhet të inkurajojnë minoritetet etnike të lidhen dhe mobilizohen bashkërisht, me pjesëmarrjen e individëve dhe organizatave nga grupi i maxhorancës, për të denoncuar bashkërisht dhunën terroriste dhe për të shprehur solidaritetin me të gjitha viktimat e terrorizmit.

## **Rasti studimor nr. 22: Programi për edukimin mbi diversitetin dhe bashkëpunimi për zbatimin e ligjit Komitetit amerikano-arab për anti-diskriminim, ShBA**

Komiteti amerikano-arab për antidiskriminimin (ADC) është një organizatë bazë mbarëkombëtare arabo-amerikane që punon për këshillimin dhe edukimin në lidhje me mbrojtjen e të drejtave të personave me origjinë arabe dhe për nxitjen e kulturës së tyre në Shtetet e Bashkuara. Një prej objektivave të tij është lufta kundër stereotipave dhe diskriminimit ndaj komunitetit arabo-amerikan. Iniciativat ndërgjegjësuese të këtij komiteti kanë përfshirë politika specifike për afrimin e policisë si kundërpërgjigje ndaj bumerangut kundër komuniteteve arabo-amerikane dhe atyre myslimane pas sulmeve terroriste të 11 shtatorit 2001 kundër ShBA-ve.

Nga fundi i vitit 2001, ADC-ja nisi Programin e saj për edukimin mbi diversitetin dhe bashkëpunimin për zbatimin e ligjit që do t'i siguronte personelit të organeve të rendit publik:

- Shtimin e informacionit të tyre në lidhje me aspektet ndërkulturore, me qëllim përmirësimin e efikasitetit dhe ndërtimin e besimit për ndërveprim me komunitetet amerikano-arabe dhe me komunitetet myslimane;
- Kuptimin më të mirë të dallimeve dhe qëndrimeve kulturore;
- Sugjerime për t'i përfshirë më mirë komunitetet dhe për të rekrutuar punonjës nga radhët e tyre; dhe
- Udhëzime mbi atë që është dhe atë që nuk përbën dyshim brenda komuniteteve.

Duke u mbështetur në seminare ndërvepruese programi trajnoi mbi 20.000 profesionistë, duke përfshirë edhe punonjës së Zyrës Federale të Hetimeve (FBI), të Departamentit të Punëve të Brendshme, të Departamentit të Drejtësisë dhe Zbatimit të Rendit në nivel lokal dhe qendror, nga grupe të universiteteve dhe kompanive. Gjithashtu, drejtori i programit dha kontributin e tij për bërjen e dy videove për qëllime trajnimi në lidhje me arabët dhe myslimanët. Programi ka marrë disa çmime nga agjencitë federale, shtetërore dhe lokale si vlerësim për përpjekjet në kuadrin e lidhshimit komunitar.

Drejtori i programit në ADC është anëtar themelues i Këshillit Këshillimor Arab, Mysliman dhe Sikh për Zyrën e FBI-së në Uashington. AMSAC-u krijua në vitin 2003 për të garantuar transparencë dhe një komunikim më të mirë midis komuniteteve dhe WFO-së.

AMSAC-u dhe WFO-ja kanë zhvilluar takime çdo katër muaj për të shkëmbyer përvoja kulturore, gjuhësore dhe kontekstuale, si edhe për të parandaluar kriminalitetin mbi bazë urrejtjeje duke ndërtuar marrëdhënie me pjesëtarët e komunitetit, në mënyrë që ata të jenë të gatshëm të bashkëpunojnë me forcat e rendit.

Burimet: Komiteti Amerikano-Arab për Antidiskriminimin<sup>149</sup>, FBI<sup>150</sup>

#### 5.4.7. Bashkëveprimi me organizatat e shoqërisë civile

Shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së e kanë pranuar se është tejet e rëndësishme të si-gurohet bashkëveprimi me organizatat e shoqërisë civile në luftën kundër terrorizmit dhe janë angazhuar të rrisin bashkëpunimin me këto organizata.<sup>151</sup> Duke qenë se organizatat e shoqërisë civile janë shumë të rëndësishme për jetën publike dhe për rrjetet e shkëmbimit të informacioneve, policia duhet të përpiqet t'i angazhojë dhe t'i përfshijë ato në zhvillimin e partneriteteve, edhe në rastet kur midis tyre dhe policisë ka pasur tensione dhe rrethana të diskutueshme në të kaluarën.<sup>152</sup> Organizatat e të drejtave të njeriut, duke përfshirë organizatat e grave, shoqatat e viktimave të terrorizmit dhe organizatat komunitare në veçanti, mund të luajnë një rol të rëndësishëm në bashkëpunim me policinë për parandalimin e terrorizmit dhe luftën ndaj VERLT-it.

Policia mund të rrisë ndërgjegjësimin e organizatave të shoqërisë civile në lidhje me një gamë të gjerë aktiviteteve përmes të cilave ajo mund të kontribuojnë për parandalimin e terrorizmit. Këtu përfshihen, p.sh.:

- Rritja e ndërgjegjësimit të publikut në lidhje me natyrën e kërcënimeve terroriste, ligjeve të aplikueshme dhe masave për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit,

149 Komiteti Antidiskriminim Amerikano-Arab, "ADC LEOP Continues to Lead Fight Against Ignorance and Intolerance" [ADC LEOP vazhdon të udhëheqë luftën kundër injorancës dhe intolerancës], <<http://www.adc.org>>; shihni gjithashtu "Diversity Education and Law Enforcement Outreach Program" [Programi për edukimin mbi diversitetin dhe bashkëpunimi për zbatimin e ligjit], Komiteti Antidiskriminim Amerikano-Arab, 5 tetor 2009, <<http://www.osce.org/odihr/39324>>.

150 Departamenti i Drejtësisë ShBA, FBI, 2009 Çmimi për Drejtuesin e Komunitetit, <[http://www.fbi.gov/about-us/partnerships\\_and\\_outreach/community\\_outreach/dcla/2009/wfo](http://www.fbi.gov/about-us/partnerships_and_outreach/community_outreach/dcla/2009/wfo)>.

151 OSBE Këshilli Ministror, Vendimi nr. 5/07, *op. cit.*, shënimi 80.

152 OSBE, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships* [Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik], *op. cit.*, shënimi 6, para. 8.

si edhe për informimin e tyre në lidhje me atë që komunitetet dhe pjesëtarët e tyre mund të bëjnë për t'u mbrojtur nga terrorizmi.

- Rritja e ndërgjegjësimit të publikut në lidhje me standardet e të drejtave të njeriut që policia duhet të përmbushë gjatë parandalimit dhe përballjes me terrorizmin;
- Studimi i kushteve që favorizojnë terrorizmin për të mbështetur zhvilluar një të kuptuar më të mirë të VERLT;
- Organizimi i veprimtarive specifike për trajtimin e kushteve që çojnë në terrorizëm, si p.sh. iniciativa për forcimin e të drejtave të njeriut dhe rendit, për nxitjen e llogaridhënies demokratike dhe luftën kundër diskriminimit dhe shkeljeve të të drejtave të njeriut, si edhe nxitjen e kohezionit social dhe përfshirjen dhe trajtimin e faktorëve negativë ekonomiko-shoqërorë;
- Kontributi për parandalimin dhe zgjidhjen e tensioneve brenda dhe midis komuniteteve përmes krijimit të hapësirave të sigurta për diskutimin e çështjeve dhe shqetësimeve, kanalizimin e shprehjes së mospajtimit dhe problemeve përmes procesit demokratik dhe mundësimin të shkëmbimit të përvojave dhe mendimeve mes publikut. Organizatat e shoqërisë civile mund të luajnë një sërë rolesh të rëndësishme në lidhje me përpjekjet e policisë për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Policia duhet të përpiqet të ndërtojë marrëdhënie konstruktive me organizatat e shoqërisë civile në këtë drejtim. Shoqëria ci-vile mund të mbështesë dhe të rrisë efikasitetin e policisë përmes:
- Rritjes së kohezionit dhe mobilizimit të burrave dhe grave në komunitete, në mbështetje të iniciativave për zgjidhjen e problemeve, duke përfshirë ato që kanë të bëjnë me trajtimin e problemet të komuniteteve dhe kushtet që favorizojnë te-rrorizmin, si p.sh., diskriminimi;
- Nxitja e solidaritetit me viktimat e terrorizmit, përmes mbështetjes dhe nxitjes së zërit të tyre për të luftuar kundër zhveshjes nga aspekti njerëzor i viktimave në hi-storitë e ekstremistëve terroristë dhe të dhunshëm;
- Të shprehurit aktivisht kundër ideologjive, udhëheqësve dhe grupeve të dhunshme dhe ekstremiste me qëllim çlegjitimizimin e tyre; dhe
- Bashkëveprimi me individët e tërhequr në VERLT për t'i kthyer ata nga udha e radikalizmit të dhunshëm.<sup>153</sup>
- Veprimi si ndërmjetëse për të siguruar komunikim midis policisë dhe komuniteteve, grupeve dhe individëve të ndryshëm, sidomos për ata që hezitojnë të komunikojnë apo janë armiqësorë me policinë;

153 OSBE/ODIHR, "The Role of Civil Society in Preventing Terrorism" [Roli i shoqërisë civile në parandalimin e terrorizmit], *op. cit.*, shënimi 84; shih gjithashtu David Cortright (ed.), *Friend not Foe: Opening Spaces for Civil Society Engagement to Prevent Violent Extremism* [Mik, jo armik: Krijimi i hapësirave për angazhimin e shoqërisë civile për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm] (Forumi i Katërt për Lirinë dhe Instituti Kroc për Studimet Ndërkombëtare të Paqes në Notrë Damë, botimi 2, maj 2011).

- Nxitjes së të kuptuarit mes komuniteteve në lidhje me rolin dhe funksionet e policisë në përballjen me terrorizmin dhe anasjelltas, transmetimin tek policia të disa prej pikëpamjeve dhe shqetësimeve të komuniteteve në lidhje me terrorizmin dhe përballjen me të;
- Nxitjes së përgjegjësisë së policisë ndaj publikut duke ruajtur një dialog të va-zhdueshëm dhe të drejtpërdrejtë në lidhje me çështjet që përbëjnë shqetësim, duke vlerësuar veprimet e policisë në lidhje me komunitetet dhe të drejtat e anëtarëve të tyre, duke ofruar këshillim në lidhje me masa specifike të policisë për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT dhe duke sugjeruar alternativa të mundshme;
- Njohjes së hapave apo masave pozitive që janë marrë nga policia për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT, duke rritur kështu besimin e publikut; dhe
- Bashkëpunimit me individët dhe grupet e cenueshme ose të tërhequr në VERLT për t'i kuptuar ata më mirë dhe/ose për t'i kthyer nga udha e radikalizmit terrorist, ku policia e kupton që një bashkëveprim i tillë nuk do të thotë legjitimim apo mbështetje për këta individë dhe grupe.

### Rasti studimor nr. 23: Shoqëria për Kulturë Demokratike, Gjermani

Shoqëria për Kulturë Demokratike (ZDK Gesellschaft Demokratische Kultur) është një organizatë e shoqërisë civile dhe e rrjetit të OJQ-ve në Gjermani që punon për nxitjen e vlerave demokratike dhe të drejtat e njeriut kundër dhunës dhe ekstremizmit. Kjo organizatë është themeluar në vitin 2003 me qëllim përhapjen në nivel kombëtar të misionit të Qendrës për Kulturë Demokratike (ZDK) të themeluar në Berlin në vitin 1997. Organizata nuk ka lidhje politike apo fetare dhe puna e saj është qoftë në nivel akademik, qoftë në nivel praktik. Puna e saj përqendrohet tek të gjitha llojet e ekstremizmit. Kjo organizatë zhvillon punë kërkimore dhe analitike, si edhe ofron këshilla shkencore dhe shërbime këshillimi për bashkitë, autoritete të ndryshme publike, organizata të tjera të shoqërisë civile dhe biznese mbi tematikën e ekstremizmit dhe dhunës. Qendra funksionon gjithashtu si një vëzhguese e pavarur për çështjet e ekstremizmit dhe kriminalitetit, për hartimin e raporteve, për raste studimore dhe publikime të tjera për të kontribuar dhe nxitur diskutimet publike në Gjermani mbi këto tema.

Në periudhën midis viteve 1999 dhe 2003, ZDK-ja prezantoi një model të ri të “këshillimit dhe drejtimit të komunitetit”, me tri faza, me qëllim ngritjen e kapaciteteve në luftën kundër ekstremizmit në nivel bashkie apo rrethi, përmes nxitjes së zhvillimit të vlerave demokratike<sup>154</sup>. Kjo metodikë bazohet në:

- (1) Vlerësimin e situatës dhe nevojave lokale, duke përfshirë një “hartë” cilësore të shkallës deri ku komuniteti ndikohet nga ekstremizmi dhe dhuna;
- (2) Ngritjen e një rrjeti komunitar me aktorë lokalë të interesit; dhe
- (3) Këshillimin për hartimin dhe zbatimin e opsioneve dhe strategjive të përshtatshme për komunitetin në luftën kundër ekstremizmit.

Ky model për këshillimin dhe drejtimin e komunitetit është miratuar dhe zbatuar në mbi 20 bashki në të gjithë Gjermaninë. Ka disa projekte që janë në vazhdim, duke përfshirë edhe projektin më të madh që është funksional që nga viti 2010, në distriktin Neukolln në Berlin.

154 Dierk Borstel, “Das Konzept Community Coaching”, Schriftenreihe des Zentrum Demokratische Kultur, Nr. 4, 2003, pp. 6-15.

Përveç ZDK-së, Shoqëria për Kulturë Demokratike përgjigjet gjithashtu për EXIT Germany, një iniciativë me dy themelues, njëri ish-detektiv policie dhe tjetri ish-udhëheqës neonazist, në vitin 2000, për të siguruar mbështetje individuale për individët që dëshirojnë të largohen nga ekstremizmi i djathtë. EXIT u vjen atyre në ndihmë përmes dialogut dhe këshillimit personal, për të reflektuar në mënyrë kritike mbi botëkuptimet ekstremiste dhe sjelljen e tyre në të kaluarën, për zhvillimin e horizonteve të reja dhe për të nisur një jetë të re. Kjo organizatë u ofron atyre asistencë praktike dhe mundëson kontaktet me aktorët e tjerë të interesit, por nuk ofron mbështetje financiare apo sociale për ishradikalë dhe as mbrojtje nga hetimi. Gjithashtu, EXIT ofron këshillim “të personalizuar” për familjet, mësuesit, punonjësit e policisë dhe cilindo që ka nevojë për këshilla për trajtimin e rasteve të ekstremizmit të djathtë.

Nga fundi i vitit 2011, EXIT Germany modeloi dhe shpërndau 300 bluza pam-buku falas, me simbole dhe parulla të ekstremit të djathtë gjatë njërit prej koncerteve më të mëdha neonaziste të rokut në Evropë. Pasi u lanë, bluzave u dolën stampimet, duke zbuluar poshtë një tjetër slogan, ku shkruhej: “Atë që bëri bluza, mund ta bësh edhe ti! Ne ju ndihmojmë të çlirohemi nga ekstremizmi i djathtë. EXIT Germany.” Kësaj iniciative iu shtua edhe një fushatë online në media, duke përfshirë edhe një filmim që tërhoqi vëmendje në rang botëror. Numri i individëve që kontaktuan me EXIT Germany u trefishua pas kësaj fushate.

Burimi: ZDK Gesellschaft Demokratische Kultur.<sup>155</sup>

---

155 Për më shumë informacion mbi këtë projekt, vizitoni faqen e internetit të EXIT Germany <<http://www.exit-deutschland.de>>.



Që bashkëpunimi i policisë me organizatat e shoqërisë civile të jetë i mundshëm dhe i suksesshëm, është thelbësore të eliminohet çdo sfidë dhe pengesë që mund të hasin organizatat e shoqërisë civile dhe sidomos ato që mund të kenë lindur apo që janë shtuar në kontekstin e përballjes me terrorizmin. Disa prej këtyre pengesave do të kërkojnë ndërmarrjen e veprimeve që dalin jashtë kuadrit të përgjegjësisë së policisë, si p.sh., rishikimi i legjislationit tepër kufizues për sa i takon regjistrimit dhe financimit të OJQ-ve. Megjithatë, brenda kornizës së saj, policia duhet:

- T'i konsiderojë organizatat e shoqërisë civile si partnere të pavarura dhe të barabarta për trajtimin e shqetësimeve dhe çështjeve të përbashkëta të sigurisë brenda komunitetit; policia nuk duhet të përpiket t'i manipulojë organizatat e shoqërisë civile për qëllime policimi;
- Të bashkëpunojë me organizata të ndryshme të shoqërisë civile që përfaqësojnë komunitete të ndryshme dhe trajtojnë çështje të ndryshme;
- Të bashkëpunojë në mënyrë konstruktive edhe me organizatat e shoqërisë civile që kanë qenë kritike për punën e policisë;
- Të garantojë mbrojtjen e anëtarëve të organizatave të shoqërisë civile dhe mbrojtësve të të drejtave të njeriut, në veçanti integritetin e tyre fizik në ato raste kur si pasojë e angazhimit të tyre në luftën për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT kjo ka rezultuar në ngacmime apo persekutim;
- Të shkëmbejë, deri ku të jetë e mundur dhe mundësisht përmes kanaleve të drejtpërdrejta të komunikimit, informacion të përshtatshëm dhe të saktë me organizatat e shoqërisë civile për sa i takon vlerësimit nga policia të kërcënimeve terroriste, në mënyrë që këto organizata të japin opinione, këshilla dhe asistencë të vlefshme;
- Të mos i trajtojë organizatat e shoqërisë civile me dyshim, me përjashtim të rasteve kur ka arsye të vërteta dhe objektive për ta bërë një gjë të tillë, sidomos në angazhimet me individë dhe grupe të prekshëm nga VERLT, për t'i kuptuar ata më mirë dhe/ose për t'i kthyer ata nga rruga e radikalizmit terrorist;
- Të mos i kufizojë veprimtaritë e organizatave të shoqërisë civile duke i asociuar ato me terrorizmin, me përjashtim kur kjo është vendosur nga një gjykatë, sipas standardeve të gjyqimit të lirë dhe të ndershëm; dhe
- Të marrë në konsideratë angazhimin e organizatave të shoqërisë civile për trajnimin e punonjësve të policisë në lidhje me çështje të diversitetit, mosdiskriminimit, të drejtave të njeriut dhe çështjet gjinore në përgjithësi dhe veçanërisht, në kontekstin e antiterrorizmit.

### **Rasti studimor nr. 24: Qendra për Informacion mbi Nënkulturat Shkatërrimtare, Fryshuset, Suedi**

Qendra për Informacion mbi Nënkulturat Shkatërrimtare (CIDES) përfaqëson një projekt të një qendre rinore joqeveritare dhe fondacionit Fryshuset në Suedi. CIDES punon për zhvillimin dhe përhapjen e qasjeve efikase në luftën kundër krijimit të nënkulturave shkatërrimtare, për të ulur numrin e personave që rekrutohen prej tyre dhe për të bërë të mundur largimin nga grupe të tilla. Shembuj të grupeve shkatërrimtare përfshijnë: grupet ekstremiste që nxisin dhunën, bandat kriminale dhe grupet e mbështetësve të skuadrave të futbollit.

Puna e CIDES-it është e bazuar tek ideja që problemet me grupet shkatërrimtare nuk mund të rregullohen vetëm nga policia. Ka shumë aktorë të shoqërisë që duhet të marrin përgjegjësitë e tyre dhe të bashkëpunojnë, si edhe duhet të dëgjojnë të rinjtë për të mësuar çfarë mbështetjeje ju duhet për të shmangur apo për t'u larguar nga grupet shkatërrimtare.

Prandaj, CIDES punon ngushtësisht me rininë. Ajo ka mbështetur krijimin e tre këshillave rinorë në Stokholm, Gotenburg dhe Malmo, për t'u krijuar mundësi të rinjve nga grupe në disavantazh të shprehen për problemet me të cilat përballesh në jetën e përditshme dhe të bëjnë sugjerime në lidhje me mënyrat sesi mund të trajtohen problemet.

CIDES gjithashtu ka ngritur një rrjet me përfaqësues nga Bordi Kombëtar i Shëndetësisë, policia, Shërbimi Suedez i Provës dhe i Burgjeve, shkollat, universitetet dhe vendim-marrësit që punojnë në nivele të ndryshme me çështjet që kanë të bëjnë me rininë. Pjesëmarrësit e rrjetit mund të shkëmbejnë përvoja, të identifikojnë probleme dhe të punojnë bashkërisht për gjetjen e zgjidhjeve.

Burimet: Qendra për Informacion mbi Nënkulturat Shkatërrimtare,<sup>156</sup> Shërbimi Suedez i Sigurisë<sup>157</sup>

<sup>156</sup> Për më shumë informacion mbi CIDES, shkoni në <<http://cides.fryshuset.se/>>.

<sup>157</sup> *Violence-promoting Islamist extremism in Sweden* [Ekstremizmi islamik që nxit dhunën në Suedi], *op. cit.*, shënimi 130, fq. 78-79.

#### 5.4.8. Bashkëveprimi me ndërmarrjet e vogla dhe të mesme

Bizneset përbëjnë një pjesë kritike të infrastrukturës së vendit dhe janë tepër të rëndësishme për rezistencën e tij, duke siguruar të ardhura, punësim dhe mallra e shërbime për popullatën në përgjithësi. Bashkëpunimi me bizneset në punën për parandalimin e terrorizmit është po kaq i rëndësishëm për policinë sa edhe angazhimi me individët dhe grupet e shoqërisë civile. Bizneset mund të shndërrohen në objektivin e sulmeve terroriste ose terroristët mund të përpiqen të blejnë materiale dhe pajisje nga bizneset.

Ndërsa bashkëveprimi i autoriteteve publike me bizneset e mëdha mund të jetë i organizuar në një nivel më qendror, punonjësit e policimit në komunitet janë të mirëpozicionuar për të bashkëpunuar me bizneset e vogla dhe të mesme. Megjithatë, mundet që bashkëpunimi me bizneset e çfarëdo madhësie në disa vende të mos jetë pjesë e punës së policimit në komunitet dhe do të shihet ekskluzivisht si bashkëveprim për mbledhje informacioni.

#### **Rasti studimor nr. 25: Projekti Griffin, Policia e qytetit të Londrës, Mbretëria e Bashkuar**

Ndërtimi i një partneriteti midis policisë dhe publikut të gjerë, me qëllim parandalimin e terrorizmit që ka objektiv bizneset ka rezultuar në një qasje të suksesshme në qytetin e Londrës. Projekti Griffin nisi në fillim në vitin 2004, me qëllim këshillimin dhe familjarizimin e menaxherëve, punonjësve të sigurisë dhe punonjësve të organizatave të mëdha publike dhe atyre të sektorit privat mbi sigurinë, antiterrorizmin dhe çështjet që kanë të bëjnë me parandalimin e krimit. Tashmë ai ka marrë trajtën e një iniciative kombëtare dhe ka zgjuar shumë interes në policitë e vendeve të tjera.

Aktualisht projekti ka si synim të sigurojë mbështetjen dhe ndihmën e individëve apo grupeve që përgjigjen për sigurinë dhe sigurimin e ndërtesave, bizneseve, distrikteve apo lagjeve. Ai siguron një kanal zyrtar dhe të drejtpërdrejtë përmes të cilit policia mund të shkëmbejë dhe përditësojë informacionin vital në lidhje me sigurinë dhe parandalimin e krimit.

#### Qëllimet e veta kryesore janë:

- Të rrisë ndërgjegjësimin në lidhje me çështjet aktuale të terrorizmit dhe krimin;
- Të shkëmbejë dhe mbledhë informacion;
- Krijimi dhe ruajtja e marrëdhënieve efikase të punës;
- Të kërkojë zgjidhje për sprapsjen e terrorizmit dhe krimin;
- Të ruajë besimin tek policia dhe autoritetet e tjera; dhe
- T'u japë pushtet njerëzve të raportojnë aktivitete dhe sjellje të dyshimta.

#### Kuadri i projektit Griffin përbëhet nga katër shtylla kryesore:

- Ditet e ndërgjegjësimin: Këto organizohen në nivel lokal nga forcat pjesëmarrëse të policisë për të prezantuar konceptin, për të vendosur marrëdhënie dhe për të krijuar rrjete. Ato përqendrohen tek mënyra sesi do të njihen, cilat do të jenë reagimet dhe si do të raportohen aktivitetet dhe sjelljet e dyshimta (si p.sh, misionet e zbulimit, pajisjet shpërthyes (njerëz apo autobomba). Ato gjithashtu mund t'u vijnë në ndihmë pjesëmarrësve që reflektojnë mbi procedurat e tyre lokale për trajtimin e disa lloje incidentesh dhe emergjencash;
- Modul përditësimi në rrjet: është përpiluar një paketë me karakter informativ, ndërvepruese dhe e lehtë për t'u ndjekur, me qëllim që të sigurojë angazhimin dhe informimin e pjesëmarrësve;
- Telefonata me shumë linja : Pjesa më e madhe e forcave pjesëmarrëse të policisë përdor një sistem telefonatash me shumë linja, qoftë kjo me konferenca telefonike, SMS, biper apo e-mail. Kjo i mban individët dhe grupet në dijeni mbi informacionin aktual, si dhe çështjet apo incidentet që ndikojnë në fushat e tyre përkatëse; dhe
- Zhvendosja emergjente: Ndonëse roli primar i Projektit Griffin është përqendrimi tek ndërgjegjësimi i komunitetit, mbikëqyrja dhe raportimi, në kohë emergjencash mund të sigurohen burime shtesë. Forcat e policisë, duke përdorur pushtetin civil, mund ta zhvendosin personelin e regjistruar të projektit Griffin për aktivitete të tilla si: krijimin e kordonëve apo patrullimin e dukshëm nëpër lagje.

Burimi: Projekti Griffin, Policia e qytetit të Londrës<sup>158</sup>

158 Për më shumë informacion mbi projektin Griffin, vizitoni <<http://www.projectgriffin.org.uk>>.

---

#### Përmbledhje e pikave kryesore – Seksioni 5.4.

- Bashkëveprimi i policisë me komunitetet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT duhet të jetë:
    - **Përfshirës**, për të garantuar përfshirjen e të gjithë komuniteteve dhe për një përfaqësim të anëtarëve brenda komuniteteve;
    - **I planifikuar** mirë me qëllim zbutjen e risqeve të mundshme, sidomos për sa i takon stigmatizimit të komuniteteve, krijimit të marrëdhënieve jo të shëndosha me ta, apo duke larguar më shumë personat që kanë frikë apo që mund të jenë edhe armiqësorë ndaj policisë;
    - **I përshtatur**, për të marrë në konsideratë nevojat, shqetësimet dhe kompleksitetet e komuniteteve të ndryshme dhe grupeve të ndryshme brenda atyre komuniteteve;
    - **Transparent**, në lidhje me faktin që parandalimi i terrorizmit dhe përballja me VERLT-in janë çështje që po i zgjidh policia;
    - **I gjerë**, që trajton një gamë të gjerë çështjesh që kanë të bëjnë me sigurinë e komunitetit dhe jo thjesht me parandalimin e terrorizmit;
    - **Reciprok**, që trajton si shqetësimet e policisë, ashtu edhe ato të komuniteteve; dhe
    - Sa më **i shpeshtë** të jetë e mundur dhe të kryhet si në mjedise formale ashtu edhe në mjedise informale, për të shtuar në maksimum mundësitë për ndërveprim dhe krijimin e besimit.
  - Bashkëveprimi mund të ndërmjetësohet nga palë të treta të organeve të tjera statutore apo të shoqërisë civile, të cilat mund të kenë më shumë dijeni, akses dhe/ose besueshmëri brenda komuniteteve apo tek individë të veçantë.
  - Policia duhet të bëjë kujdes të mos minojë pavarësinë dhe besueshmërinë e perceptuar të individëve që kanë mundësi të ushtrojnë influencë pozitive brenda komuniteteve. Nga ana tjetër, policia duhet të bëjë kujdes të mos legjitimojë individët, influenca e të cilëve brenda komuniteteve nuk është e qartë apo ndofta është edhe negative në lidhje me përballjen me VERLT.
-

### 5.5. SI T'U PARAPRIHET REAGIMEVE TË PJESËTARËVE TË PUBLIKUT NË LIDHJE ME BASHKËVEPRIMIN ME POLICINË

#### Në këtë nënseksion do të trajtohen këto tema:

- Si do të reagojë publiku në lidhje me përpjekjet e policisë për angazhimin për bashkëpunim me ta në lidhje me çështjen e parandalimit të terrorizmit dhe përballjes me VERLT?
- Si mund ta tregojnë pjesëtarët e publikut që janë të hapur për bashkëveprim konstruktiv me policinë? Cilat janë disa nga pyetjet që ata mund të bëjnë për të kuptuar më mirë qëllimin e angazhimit të mëtejshëm?
- Çfarë lloj informacioni mund të ndajnë pjesëtarët e publikut me policinë?

Për anëtarët e publikut, grupe individësh apo komunitete, bashkëveprimi me policinë në lidhje me tematikën e parandalimit të terrorizmit dhe përballjen me VERLT mund të jetë shqetësues. Në fillim ata mund të jenë të habitur, të shqetësuar, madje edhe të nxehur. Atëherë anëtarët e publikut do të mendojnë si t'i përgjigjen policisë. Kjo do të varet shumë nga mënyra dhe konteksti në të cilin policia do ta ngrejë këtë çështje. Rrjedhimisht, është me rëndësi që policia të përpiqet t'u paraprijë këtyre reagimeve, gjatë planifikimit të bashkëveprimit me pjesëtarët e publikut. Në këtë kontekst, ata mund të marrin në konsideratë sa më poshtë vijon:

Të përballur me përpjekjet e policisë për t'u angazhuar me ta, pjesëtarët e publikut mund t'i bëjnë vetes këto pyetje:

- Pse po më kontakton policia? Pse po kontakton policia me njerëz nga komuniteti ku unë jetoj?
- i ndikojnë tek unë kërcënimet e terrorizmit dhe masat kundër tij? A ndikojnë ato në komunitetin ku unë banoj? Po tek të tjerët?
- Çfarë mundësish më ofrohen mua dhe komunitetit tim nga bashkëpunimi me policinë? Si e parashikoj bashkëpunimin në partneritet me policinë?
- A ka pjesëtarë të tjerë të komunitetit tim që punojnë me policinë? Si do të më shohin në komunitet nëse unë bashkëpunoj me policinë?
- Çfarë dua nga policia? Çfarë mund të pres nga policia apo nga agjenci të tjera?
- A kam unë ndonjë shqetësim dhe si duhet ta ngre atë?
- Sa i besoj unë policisë? dhe
- Si e garantoj unë që policia mbetet përgjegjëse përpara komunitetit?

Policia duhet t'i paraprijë faktit që disa pjesëtarë të publikut mund të jenë përgatitur për bashkëpunimin me policinë duke kërkuar informacion në lidhje me, p.sh.:

- Të drejtat dhe detyrimet e tyre;

- Detyrimet e shtetit dhe legjislacioni që aplikohet;
- Si po vlerësohet aktualisht terrorizmi dhe VERLT në rang vendi dhe brenda zonave të tyre lokale;
- Politikat dhe masat që janë në fuqi për parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit, efikasiteti dhe mangësitë e raportuara të tyre;
- Roli i policisë dhe agjencive të tjera për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT;
- Sukseset, dështimet dhe shkeljet e mundshme të të drejtave të njeriut të raportuara, në veprimet e shtetit kundër terrorizmit;
- Çdo iniciativë aktuale që ka si objektiv parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT brenda zonave të tyre lokale, të drejtuara nga shoqëria civile apo autoritetet publike, duke përfshirë forumet polici-publik;
- Si mund të përfshihen ata në përpjekjet për parandalimin e terrorizmit dhe luftën kundër VERLT-it brenda zonave të tyre lokale; dhe
- Dinamikat aktuale midis policisë dhe pjesëtarëve të komunitetit, nëse ka tensione midis tyre dhe në rast se po, përse.

Policia duhet t'i njohë dhe t'u përgjigjet përpjekjeve të atyre pjesëtarëve të publikut që përpiqen të kenë një qëndrim konstruktiv gjatë bashkëveprimit me policinë. Këta pjesëtarë të publikut mund:

- T'i marrin në konsideratë përpjekjet e policisë dhe të përpiqen ta shohin çështjen nga këndvështrimi i policisë;
- Të tregojnë që e kuptojnë çështjen, sfidat që ajo mbart, rolin dhe detyrimet e policisë;
- Të ngrenë dhe të shpjegojnë shqetësime të mundshme në mënyrë konstruktive;
- Ta riformatojnë çështjen në mënyrë që të ketë më shumë kuptim për komunitetin në fjalë; dhe
- Të ruajnë kontaktet edhe kur faktorë të ndryshëm lokalë, kombëtarë dhe ndërkombëtarë mund ta sforcojnë marrëdhënien midis komunitetit dhe policisë.

Policia duhet të jetë e përgatitur t'u ofrojë informacion pjesëtarëve të publikut në mënyrë që këta të fundit të kuptojnë më mirë arsyet dhe të sqarojnë modalitetet e angazhimit të tyre të mëtejshëm, si p.sh:

- Një vlerësim të kërcënimit aktual nga terrorizmi dhe VERLT, origjinën dhe natyrën e kërcënimit dhe mënyrën konkrete të shfaqjes së tij;
- Përditësime të vazhdueshme në lidhje me iniciativat dhe ecurinë e bërë nga policia në trajtimin e VERLT;
- Një shpjegim të mënyrës sesi policia ka parashikuar që burrat dhe gratë e komunitetit mund të bashkëpunojnë me ta;
- Një pikë e vetme kontakti për pjesëtarët e komunitetit që do të përdoret në komunikimet e tyre me policinë lokale për sa i takon çështjes së VERLT-it;

- Informacion i mundshëm në lidhje me operacionet në vijim apo masat e planifikuara që me gjasë do të kenë ndikim në komunitete;
- Protokolle dhe garanci të qarta në lidhje me besueshmërinë, fshehtësinë dhe përgjegjësitë për raportimin e shqetësimeve në polici dhe për shkëmbimin e informacionit delikat; dhe
- Udhëzime dhe garanci të qarta për mbrojtjen e dëshmitarëve dhe bashkëpunëtorëve të drejtësisë.

Policia mund të inkurajojë pjesëtarët e publikut të reflektojnë dhe të shkëmbejnë informacione dhe mendime me policinë, në një moment të zgjedhur prej tyre, në lidhje me çështje të tilla si:

- Si perceptohen dhe cila është përvoja në lidhje me marrëdhëniet midis policisë dhe komunitetin në komunitetin e tyre;
- Si është kuptuar roli i policisë dhe bashkëveprimi i saj me publikun në komunitetin e tyre për sa i përket parandalimit të terrorizmit dhe përballjes me VERLT;
- Si është perceptuar kërcënimi i terrorizmit dhe VERLT nga burrat dhe gratë në komunitet;
- Cilat janë pyetjet që anëtarët e komunitetit i bëjnë vetes në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe çfarë lloj shpjegimesh dhe informacioni duan nga policia apo autoritetet e tjera;
- Si e shohin apo si e përjetojnë vetë anëtarët e komunitetit zbatimin e pjesëve të veçanta të legjislacionit, masave apo operacioneve antiterrorizëm; dhe
- Si e vlerësojnë anëtarët e komunitetit cënueshmërinë, kërcënimet terroriste dhe VERLT në komunitet, si rekomandojnë ata që mund të zgjidhet në mënyrën më efikase dhe nëse mund të japin ndihmë në këtë kuadër.

---

#### **Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 5.5.**

- Pjesëtarët e publikut mund të jenë të shqetësuar, të pakënaqur ose edhe të nxehur në rast se kontaktohen për bashkëpunim nga policia për sa i takon parandalimit të terrorizmit dhe përballjes me VERLT-in. Policia duhet të përpiqet t'u paraprijë reagimeve të tilla dhe të bëjë përpjekje për ta planifikuar më mirë angazhimin e individëve dhe grupeve të ndryshme.
  - Policia duhet t'i inkurajojë dhe t'u përgjigjet përpjekjeve të pjesëtarëve të publikut, duke u përpjekur t'i angazhojë ata në mënyrë konstruktive. Ata duhet të jenë të përgatitur për të dhënë informacione dhe sqarime shtesë për sa i takon objektivitetit dhe modaliteteve të angazhimit të mëtejshëm.
-



## 5.6. BASHKËRENDIMI MIDIS AGJENCIVE DHE MEKANIZMAT E REFERIMIT

### Në këtë nënseksion do të trajtohen çështjet e mëposhtme:

- Përse është i nevojshëm koordinimi midis agjencive si mbështetje për një angazhim efikas të komunitetit?
- Çfarë mund të bëjë policia për promovimin e bashkërendimit midis agjencive?
- Si lidhet policimi në komunitet me vendosjen e mekanizmave të referimit për trajtimin e rasteve të individëve në gjendje risku për VERLT?
- Cilat janë sfidat që mekanizmat e referimit të vijnë në përputhje me të drejtat e njeriut dhe të jenë efikase?

### 5.6.1. Bashkërendimi midis agjencive nga njëra anë me policinë dhe autoritetet e tjera publike nga ana tjetër

Një ndër strategjitë kryesore për zbatimin e parimeve të policimit në komunitet është angazhimi i të gjitha agjencive dhe shërbimeve shtetërore në zgjidhjen proaktive të problemeve.<sup>159</sup> Kjo është në përputhje me qasjen multidisiplinore që nevojitet për një përballje efektive me terrorizmin dhe në veçanti me VERLT.<sup>160</sup> Përmes angazhimit të komuniteteve të tyre, policia mund të identifikojë apo të njoftohet mbi çështje ekzistuese apo që kanë lindur në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT, por që dalin jashtë fushës së tyre. Është shumë e rëndësishme që këto çështje të mos lihen pa u trajtuar dhe që autoritetet kompetente publike të informohen dhe të përfshihen.

**Bashkërendimi efikas dhe me përgjegjësi është një parakusht për reagimet e duhura dhe në kohën e duhur.** Në veçanti, është i domosdoshëm për zbatimin e riskut për krijimin e marrëdhënieve jo të shëndosha në bashkëveprimin me autoritetet publike dhe me komunitete të veçanta.<sup>161</sup> Bashkëpunimi ndër-agjenci mund të jetë më i lehtë nëse:

- Ekziston një ndarje e qartë e fushave të përgjegjësisë dhe llogaridhënies midis të gjitha agjencive;
- Ka ndërgjegjësim të përbashkët mbi rolet dhe kompetencat e veçanta të të gjitha agjencive; kjo do të parandalojë konfuzionin në lidhje me “drejtuesin” dhe kush përgjigjet për trajtimin e një çështjeje të veçantë;

<sup>159</sup> Shih Seksionin 4.1 të këtij Udhërrëfyesei.

<sup>160</sup> Shih Seksionin 3.2.2 të këtij Udhërrëfyesei.

<sup>161</sup> Shih Seksionin 4.2.5 të këtij Udhërrëfyesei.

- Ka protokolle për shkëmbimin e informacionit të ligjshëm dhe në përputhje me të drejtat e njeriut, në veçanti të informacionit konfidencial;
- Ka procedura vendim-marrjeje të qarta në lidhje me veprimet e përbashkëta; dhe
- Ka transparencë dhe mbikëqyrje të marrëdhënieve të koordinimit ndër-agjenci.

**Policia mund të luajë një rol aktiv në vendosjen e lidhjeve për bashkërendimin ndër-agjenci për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT, në veçanti në nivel lokal.** Kështu p.sh. policia mund:

- Të rrisë ndërgjegjësimin midis autoriteteve të tjera publike në lidhje me kërcënimin e terrorizmit dhe VERLT dhe çfarë ata mund të bëjnë. Kjo mund të ketë të bëjë me dhënien e informacionit të përgjithshëm dhe raportimeve specifike për situatën lokale;
- Të angazhojë agjenci të tjera për vlerësimin e situatës lokale, në veçanti për sa i përket mënyrës sesi terrorizmi dhe antiterrorizmi perceptohen mes sektorëve të publikut, shqetësimet e mundshme në lidhje me individë apo grupe specifike, si edhe ndikimi i masave antiterroriste në komunitet;
- Të përfshijë agjenci të tjera, sa më herët të jetë e mundur, gjatë planifikimit të angazhimit të tyre. Policia mund të përfitojë nga ekspertiza dhe përvoja e agjencive të tjera. Policia, gjithashtu, mund ta shohë më efektive të lejojë një agjenci tjetër të drejtojë apo të ndihmojë në krijimin e kontakteve me një grup apo individë të veçantë;
- Të informojë vazhdimisht agjencitë e tjera në lidhje me angazhimet e planifikuara apo në vijim dhe të kërkojë informacion nga agjenci të tjera për mënyrën sesi këto aktivitete shihen nga komuniteti; dhe
- Të përpiqet të sigurohet që autoritete të tjera publike të jenë të pranishme gjatë mbledhjeve në komunitet kur mund të ngrihen çështje që kanë lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT.

*5.6.2. Mekanizmat e institucionalizuar të referimit për raste individuale*

Zbatimi i parimeve të caktuara të policimit në komunitet mund të ketë të bëjë me prezantimin e mekanizmave të institucionalizuar të referimit për angazhimin me individë të cënueshëm ndaj VERLT. Megjithatë, mbetet thelbësore që këto marrëdhënie të jenë të përcaktuara qartë, me standarde, të forta për të garantuar përputhshmëri të plotë me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe të barazisë gjinore, duke lejuar njëkohësisht zbatimin e duhur të rendit.

Mekanizmat e referimit mund të ndihmojnë në mbylljen e hendekut në rastet kur evidentohet një shqetësim, i cili duhet të zgjidhet në mënyrë proaktive, por ku nuk mund të hyjë ndërhyrja e rendit dhe ku përfshirja e policisë mund të sjellë efekt të

kundërt. Mekanizmat e referimit bëjnë të mundur mobilizimin e aktorëve të interesit, të cilët do të ishin më mirë të pozicionuar për të garantuar ndërhyrje parandaluese efikase dhe të shënjestruara, sepse kanë kompetencat, ekspertizën dhe gëzojnë besueshmërinë apo legjitimitetin të cilat nuk i ka policia apo të tjerët.

Ka një gamë të gjerë opsionesh për sa i takon kujt mund t'i lejohet të sjellë një rast përpara një mekanizmi referimi, si p.sh., policia e komunitetit, autoritete të tjera publike të vijës së parë, anëtarë të caktuar të komunitetit apo çdo pjesëtar i publikut. Ndonëse bërja e referimit gjerësisht të aksesueshëm ka përfitimet e veta, ekziston risku i “mbytjes” së mekanizmit me një numër të madh referimesh, shumica e të cilave mund të dalin të pavlera. Rrjedhimisht, është shumë e rëndësishme t'u jepet pushtet atyre që parashikohet ta përdorin mekanizmin e referimit për të kuptuar kërcënimin e VERLT, për të vënë në pikëpyetje supozimet dhe stereotipat dhe për të kuptuar se cilët grup faktorësh favorizojnë riskun e radikalizmit të dhunshëm.

Po kështu, ekziston një gamë e gjerë opsionesh për sa i takon faktit se cilët aktorë mund të mobilizohen përmes këtyre mekanizmave, si p.sh., autoritete të ndryshme publike, përveç policisë ; partnerë të shoqërisë civile, si p.sh., anëtarë individualë komuniteti, organizata me bazë komunitare apo OJQ të tjera; ose një konsorcium autoritetesh publike dhe partnerësh nga shoqëria civile të aftë për të ofruar ndërhyrje të përshtatura. Kjo do të varet nga statusi i koordinimit ndër-agjenci midis autoriteteve publike dhe marrëdhëniet midis autoriteteve publike, në veçanti, midis policisë dhe aktorëve të shoqërisë civile.

Besimi i publikut dhe efikasiteti i një mekanizmi referimi do të përmirësohen përmes masave që do ta bëjnë vendosjen dhe funksionimin e tij transparent dhe do të garantojnë llogaridhënien për aktivitetet e tyre. Konsultimet dhe komunikimet e duhura me burra dhe gra nga radhët e publikut, si edhe pjesëmarrja e komunitetit në mekanizëm, janë instrumentale në këtë aspekt.

Mekanizmat e referimit duhet të mbështeten me anë të protokolleve të qarta për shkëmbimin e informacionit dhe procedura për vendim-marrjen. Ndër çështjet kryesore që duhet të trajtohen gjatë vendosjes së një mekanizmi referimi përfshihen sa më poshtë vijon.

- **Çfarë kriteresh përdoren për përzgjedhjen e aktorëve joqeveritarë për pjesëmarrje në mekanizëm?** Përzgjedhja e partnerëve, në tërësi, duhet të garantojë një gamë të gjerë ekspertize, përvoja dhe përfaqësimi nga komuniteti. Policia duhet të bëjë shumë kujdes, kur vendos partneritete zyrtare me individë, grupe apo

organizata, në rastet kur angazhimi i tyre kundër dhunës dhe respekti për të drejtat e njeriut nuk është i qartë.<sup>162</sup>

- **Si bëhet vlerësimi i një kërkesë për referim për të siguruar nevojën për një ndërhyrje dhe për të përcaktua se ku duhet të konsistojë kjo ndërhyrje? Referimi nuk duhet të çojë në një ndërhyrje sistematike; çdo rast duhet të shihet individualisht dhe pastaj të merret një vendim i përshtatur për të.**
- **Cilat janë modalitetet për mbikëqyrjen e ndërhyrjeve, rivlerësimin e rasteve dhe dhënien fund të ndërhyrjeve?**
- **Si administrohet informacioni për referimet dhe ndërhyrjet, duke përfshirë ruajtjen e të dhënave dhe protokollat e shkëmbimit?**
- **Si ndërvepron mekanizmi i referimit me sistemin e drejtësisë penale?** Individët e angazhuar përmes referimit nuk duhet të trajtohen si kriminelë, për sa kohë nuk është vendosur ndryshe nga gjyqësori. Duhet të ketë udhëzime të qarta në lidhje me përgjegjësitë dhe procedurën për përshkallëzimin e ndërhyrjes dhe kur të jetë e nevojshme, të ketë raportim në kohën e duhur tek autoritetet e rendit, me qëllim parandalimin dhe hetimin e krimeve dhe ndjekjen e shkelësve të dyshuar. Individët duhet të trajtohen, sa më shumë të jetë e mundur, në mënyrë të tillë që të minimizojë riskun që ata të shkojnë më tej në angazhimin e tyre në VERLT. Kështu p.sh., për krime të lehta mund të merren në konsideratë masa jashtëgjyqësore, përfshirë drejtësinë restauruese në komunitet, në vend të ndërhyrjeve formale nga ana e policisë.

---

162 Shih Seksionin 5.4.1 të këtij Udhërrëfyesi.

### **Rasti studimor nr. 26: Koordinimi midis disa agjencive për të ndihmuar dhe këshilluar një djalë të ri që ishte lidhur me ekstremistët e krahut të djathtë, Danimarkë**

Në vitin 2009, një djalë 15 vjeçar nga një qytet provincial në Danimarkë u arrestua nga policia për sjellje të pabindur pas një ndeshjeje futbolli. Shkolla ku ai shkonte ishte e shqetësuar për të, pasi djali nuk kishte asnjë interesim për detyrat e shkollës, rinte vazhdimisht vetëm në klasë dhe ndonjëherë vinte në shkollë me shenja në fytyrë. Prindërit e tij ishin të shqetësuar sepse djali shpesh largohej nga shtëpia dhe preferonte të rrinte me shokët.

Shqetësimi për djalin u rrit kur policia informoi bashkinë për lidhjet e djalit me ekstremistë të djathtë. Djali ishte kapur mbi 50 herë në shoqërinë e më të rriturve, të njohur si ekstremistë të djathtë, p.sh., në lidhje me trazira që shkaktohen pas ndeshjeve të futbollit, sjellje të keqe dhe dhunë. Shërbimet sociale e morën në shqyrtim rastin dhe vendosën t'ia linin në dorë bashkisë të vepronte. Bashkia kërkoi ndihmën e specialistëve nga një grup pune ndërdisiplinor (ITG) që punonte për parandalimin e ekstremizmit dhe radikalizmit në bashkinë fqinje. ITG-ja vendosi t'i vinte djalit një këshilltar të jashtëm.

Mbledhja mes punonjësit social, djalit dhe prindërve të tij u ndoq nga mësuesi i shkollës, koordinatori lokal i shërbimeve sociale dhe përfaqësuesit e ITG-së. Pjesëmarrësit në mbledhje shkëmbyen hapur informacionin dhe shqetësimet në lidhje me djalin. Prindërit e djalit e pranuan ofertën për një këshilltar të rritur. Përveç aftësive të mira ndërpersonale dhe përvojës së mirë në fushën e tij, mentori i përzgjedhur ishte i familjarizuar me mjedisin social rreth stadiumit të futbollit dhe me grupet e ndryshme të tifozëve.

Ky shembull tregon sesi agjenci dhe individë të ndryshëm mund të punojnë bashkërisht për vlerësimin e riskut të ekstremizmit të dhunshëm për një rast individual dhe të vendosin mbi qasjen e duhur. Kjo reflekton gjithashtu faktin që policia jo gjithmonë është institucioni më i përshtatshëm për të drejtuar punët në raste të tilla.

Burimi: Ministria Daneze e Çështjeve Sociale dhe Integritimit.<sup>163</sup>

---

### **Përmbledhje e pikave kryesore – nëseksioni 5.6.**

- Përmes angazhimit të komunitetit, policia mund të kuptojë çështjet që lidhen me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT, por që dalin jashtë kompetencave të tyre. Është shumë e rëndësishme që autoritetet kompetente publike të informohen dhe të mobilizohen për zgjidhje të përbashkët të problemit.
  - Koordinimi efikas dhe me përgjegjësi midis agjencive është parakusht i rëndësishëm për reagime në kohë dhe reagime të duhura. Policia mund të luajë rol proaktiv për të mundësuar koordinimin midis agjencive për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT, në veçanti në nivel lokal.
  - Mekanizmat e referimit midis policisë dhe aktorëve të tjerë të interesit mund të ndihmojnë në një angazhim më efikas të një individi të cënueshëm ndaj VERLT, kur përfshirja e policisë mund të jetë kundërproduktive.
  - Institucioni i mekanizmave të referimit kërkon një planifikim të kujdesshëm për të garantuar përputhshmëri të rreptë me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, besim të publikut dhe njëkohësisht, zbatim efikas të rendit.
- 

### **5.7. VLERËSIMI I IMPAKTIT TË QASJEVE TË POLICIMIT NË KOMUNITET – PËR PARANDALIMIN E TERRORIZMIT DHE PËRBALLJEN ME VERLT**

---

#### **Në këtë nën-seksion do të trajtohen çështjet e mëposhtme:**

- Përse është i domosdoshëm vlerësimi?
  - Cilat janë sfidat specifike për vlerësimin e qasjeve të policimit në komunitet në lidhje me parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT dhe çfarë mund t'i bëjë ato më efektive?
- 

**Vlerësimi është kryesisht një ushtrim mësimor që ndihmon në rritjen e efikasitetit.** Ai është një komponent esencial i çdo strategjie zbatimi për prezantimin

---

163 *Preventing Extremism – A Danish Handbook Series: 14 Cases on Handling Radicalisation* [Parandalimi i ekstremizmit – Manual danez me disa vëllime: 14 raste mbi mënyrat sesi mund të trajtohet radikalizmi] (Kopenhagë: Ministria Daneze e Çështjeve Sociale dhe Integritit, tetor 2011).

e policimit në komunitet.<sup>164</sup> Një kuadër efikas vlerësimi mbështetet tek vlerësimi i brendshëm i vazhdueshëm dhe vlerësimi i jashtëm, i pavarur.

**Vlerësimi i vazhdueshëm i politikave dhe masave është shumë i rëndësishëm për garantimin e llogaridhënies, sigurimin e mbështetjes, besimit të publikut dhe rritjes së efikasitetit.** Drejtuesit e policisë, politikanët dhe komunitetet do të kërkojnë evidenca që mund të demonstrojnë nëse iniciativat e policimit në komunitet që kanë për qëllim parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT kanë pasur ose jo ndikim pozitiv. Megjithatë, sigurimi i evidencave të qarta paraqet vështirësitë e veta:

- Efikasiteti mund të karakterizohet nga një dështim, që do të thotë që nuk pati sulme terroriste, ose që askush nuk u radikalizua apo rekrutua për qëllime terrorizmi. Por edhe në rast se një incident i tillë ndodh, nuk do të thotë domosdoshmërisht që politikat dhe masat nuk ishin efektive – ato mund të kenë parandaluar disa incidente të tjera që mos ndodhnin;
- Efikasiteti mund të karakterizohet gjithashtu në terma cilësore, të cilat mund të jenë të vështira për t'u vlerësuar, sidomos në periudhën afatshkurtër, si p.sh. rritja e besimit të publikut tek policia dhe, në veçanti, veprimet e saj kundër terrorizmit, si edhe përmirësimi i kapaciteteve për zgjidhjen e konflikteve, identifikimin dhe trajtimin e shqetësimeve në nivel komunitar;
- Parandalimi i terrorizmit dhe përballja me VERLT kërkojnë ndërmarrjen e një game të gjerë masash, shumë prej të cilave dalin jashtë kompetencave të policisë. Në rast se do të ndodhë një incident që lidhet me terrorizmin, do të ishte problematike t'i vihej ndonjë përgjegjësi e caktuar cilitdo aktor specifik interesi; dhe
- Puna parandaluese përfshin aktivitete të ndryshme dhe afatgjata, si p.sh.: rritja e ndërgjegjësimit, ndikimi i të cilit është vështirë të kapet dhe izolohet nga aktorë të tjerë që ndërhyjnë.

Me qëllim trajtimin e këtyre vështirësive, duhet të paraprihet nevoja e vlerësimit që herët, në fazën e hartimit të politikave dhe masave. Duhet të evidentohet një standard bazë dhe kuptimplotë për vlerësimin e ndryshimeve dhe progresit. Vlerësimet duhet të përfshijnë standarde për të drejtat e njeriut, duke përfshirë ato që lidhen me barazinë, mosdiskriminimin dhe përkatësinë gjinore, të cilat masin ecurinë apo kthimin pas në lidhje me arritjen e barazisë mbi baza gjinore dhe trajtimin e nevojave të grave dhe burrave. Në varësi të llojit të veçantë të iniciativës së policimit në komunitet që do të vlerësohet, mund të jetë më pak ose më shumë e lehtë për të identifikuar kritere vlerësimi. Kriteret e vlerësimit duhet të jenë Specifike, të Matshme, të Arritshme, Relevante dhe me Afate specifike, “SMART” (është termi në gjuhën angleze).

<sup>164</sup> Për më shumë informacion mbi vlerësimin dhe policimin në komunitet në përgjithësi, shihni OSBE, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships* [Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik], *op. cit.*, shënimi 6, paragrafët 104-110.

Policia duhet të bazohet në një gamë të gjerë masash dhe në një numër burimesh të ndryshme për t'i vërtetuar konstatimet, si p.sh., raporte të incidenteve, raporte me karakter informativ, vëzhgime të policëve të patrullës, sondazhe të opinionit publik, protokolle të mbledhjeve në komunitet dhe raporte të botuara nga gazetatat dhe OJQ-të. Policia mund të kërkojë gjithashtu ndërmarrjen e hulumtimeve të përshtatura nga ekspertë të pavarur për përmirësimin e dijeve dhe të kuptuarit të situatës aktuale në lagjen apo sektorin që ata mbulojnë.

Konsultimet me burrat dhe gratë në komunitete, për të përcaktuar kuadrin e vlerësimit dhe përfshirja e një numri të gjerë të pjesëtarëve të komunitetit në procesin e vlerësimit, janë elemente kyçe për rritjen e besueshmërisë dhe besimit të pu-blikut në gjetjet e vlerësimit. Policia duhet të bëjë çdo përpjekje që konkluzionet e këtyre vlerësimeve t'i ndajë me publikun. Në rastet kur është e mundur, informacioni që i jepet policisë mund të publikohet në variant të përmbledhur me qëllim që të tjerët të mund të bëjnë konstatime, pyetje apo korrigjime.

Ndërsa vlerësimi i iniciativave të policimit në komunitet mund të mos dalë në konkluzione, në veçanti në periudhën afatshkurtër, është me rëndësi të mos merret një vendim i nxituar për t'i ndërprerë të tilla përpjekje. Policimi në komunitet kërkon angazhim dhe burime të mjaftueshme gjatë periudhës afatshkurtër deri afatgjatë, duke lejuar mundësinë e zhvillimit të besimit dhe partneriteteve, si edhe materializimin e përfitimeve.



**Figura nr. 7: Ilustrime të treguesve të mundshëm për vlerësimin e progresit për arritjen e përfitimeve nga policimi në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT-in**

Shembuj të treguesve	Shembuj të rezultateve të dëshiruara	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Qëndrimet ndaj veprimeve të policisë në lidhje me antiterrorizmin po përmirësohen në të gjithë segmentet e shoqërisë, duke përfshirë minoritetet dhe grupet e marginalizuara.</li> <li>• Ka një përmirësim të të kuptuarit midis komuniteteve të rolit të policisë në luftën kundër terrorizmit.             <ul style="list-style-type: none"> <li>- Masa të mundshme verifikimi:</li> <li>- Sondazhe të opinionit, grupet e fokusit;</li> <li>- Analiza e mbulimit nga shtypi;</li> <li>- Analizë e deklaratave publike nga përfaqësues të komunitetit;</li> <li>- Statistika mbi shifrat e rrethanave të dyshimta/shqetësimeve të raportuara nga pjesëtarët e publikut; dhe</li> <li>- Ulje të numrit të ankesave ndaj policisë.</li> </ul> </li> </ul>	<p><b>Rritja e besimit dhe legjitimitetit të përpjekjeve të policisë në luftën kundër terrorizmit</b></p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Publikut i vihet në dispozicion më shumë informacion mbi politikën dhe SOP-të që qeverisin veprimet e policisë në luftën kundër terrorizmit.             <ul style="list-style-type: none"> <li>- Masa të mundshme verifikimi:</li> <li>- Rishikimi i sasisë dhe cilësisë së informacionit që i vihet në dispozicion publikut dhe sa i aksesueshëm është ai;</li> <li>- Takime me komunitetet dhe aktivitete të tjera me komunitetin që organizohen nga policia; dhe</li> <li>- Statistika mbi kërkesat për informacion që janë marrë dhe që janë trajtuar.</li> </ul> </li> <li>• Zgjerimi apo ngritja e mekanizmave të mbikëqyrjes dhe ankimit dhe funksionimi i tyre me efikasitet për sa i përket veprimeve të policisë në kuadrin e antiterrorizmit.             <ul style="list-style-type: none"> <li>- Masa të mundshme verifikimi:</li> <li>- Dokumentet zyrtare që përcaktojnë dhe qeverisin mekanizmat;</li> <li>- Vlerësim nga ekspertë të pavarur i efikasitetit të mekanizmit, duke përfshirë veprimet disiplinore;</li> <li>- Statistika mbi ankesat që kanë ardhur (mbi natyrën, numrin dhe rezultatin e tyre); dhe</li> <li>- Afati dhe cilësia e informacionit që i është dhënë publikut mbi funksionimin e këtyre mekanizmave;</li> </ul> </li> <li>• Vlerësimi i masave antiterrorizëm të marra nga policia bëhet sistematik dhe përfshin konsultimet me publikun, si edhe vlerësimin e ndikimit në komunitet.             <p><b>Masa të mundshme verifikimi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Dokumente zyrtare që përcaktojnë politikën e vlerësimit;</li> <li>- Shpeshësia dhe metodika aktuale e vlerësimeve;</li> <li>- Përfshirja e ekspertëve të pavarur dhe pjesëtarëve nga publiku në vlerësime;</li> <li>- Komunikimi i gjetjeve të vlerësimit tek publiku.</li> </ul> </li> </ul>	<p><b>Rritja e transparencës dhe llogaridhënies së përpjekjeve në luftën kundër terrorizmit nga ana e policisë.</b></p>	<p><b>OBJEKTIVI: RITJIA E EFIKASITETIT TË PËRPJEKJEVE ANTITERRORIZËM TË POLICISË</b></p>

<ul style="list-style-type: none"> <li>Rritja e nivelit të ndërgjegjësimit dhe e të kuptuarit në të gjitha degët e policisë dhe në të gjitha nivelet e kërcënimit të terrorizmit, faktorëve që favorizojnë terrorizmin (duke përfshirë shkelje të të drejtave të njeriut) dhe aspekte të një reagimi efikas, gjithëpërfshirës dhe bashkëpunues.</li> <li>Roli i komuniteteve për parandalimin e terrorizmit dhe në përballjen me VERLT po njihet dhe kuptohet gjithmonë e më shumë në të gjitha degët e policisë dhe në të gjithë nivelet.</li> </ul> <p><i>Masa të mundshme verifikimi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ekzistenca e iniciativave për trajnim/rritje të ndërgjegjësimit, numri i përfituesve; vlerësimi i djeve pas këtyre iniciativave në krahasim me dijet e mëparshme; dhe</li> <li>Sondazhe dhe/ose studime me grupe fokusi.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>Përpjekje brenda radhëve të policisë për të shqyrtuar dhe adresuar pengesat ndaj angazhimit të efektshëm dhe partneritetit me komunitetet, si p.sh., përjashtimi i praktikave diskriminuese me profil etnik, rritja e përfaqësimit demografik të policisë.</li> </ul> <p><i>Masa të mundshme verifikimi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Dokumente zyrtare që vërtetojnë këto përpjekje;</li> <li>Raporte të organizatave joqeveritare dhe ndërkombëtare; dhe</li> <li>Vlerësime të ndikimit sasior dhe cilësor të këtyre përpjekjeve (si p.sh. statistika mbi përbërjen e policisë).</li> </ul>	<p>Rritja e njohjes brenda radhëve të policisë së nevojës dhe kushteve për partneritete me komunitetet me qëllim parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT</p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>Komunikimi i policisë me publikun në lidhje me përpjekjet në luftën kundër terrorizmit është i planifikuar, më proaktiv dhe më i shpeshtë.</li> <li>Policia informon publikun në lidhje me përpjekjet anti-terrorizëm, në formate të ndryshme dhe përmes medive të ndryshme për të prekur të gjitha segmentet e shoqërisë.</li> </ul> <p><i>Masa të mundshme verifikimi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Plane dhe politika komunikimi, kapacitetet institucionale të komunikimit (si p.sh., stafi i dedikuar dhe trajnimi për të tjerët);</li> <li>Rishikim i sasisë, cilësisë dhe formatit të informacionit që i komunikohet publikut; dhe</li> <li>Statistika në lidhje me konsultimet me publikun në lidhje me informacionin e ofruar (si p.sh., sa herë është hapur dhe kontrolluar faqja e internetit, ndjekësit e mediave sociale).</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>Komunikimi i policisë me publikun dhe median gjatë periudhave të incidenteve dhe operacioneve që lidhen me terrorizmin bëhet në kohën e duhur, ndihmon publikun të ndihet i sigurt dhe nxit kohezionin social.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>Masa të mundshme verifikimi:</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>Shkalla deri ku komunikimi përfshihet si pjesë e planifikimit operativ dhe përgatitjes për kriza;</li> <li>Përpjekjet e komunikimit i drejtojnë viktimat drejt strukturave mbështetëse dhe apelit për viktimat e mundshme; dhe</li> <li>Vlerësim post operativ/krizash i efikasitetit të komunikimit nga ana e policisë..</li> </ul>	<p>Komunikimi i përmirësuar i policisë me publikun në lidhje me antiterrorizmin.</p>	<p>OBJEKTIVI: RITJJA E EFIKASITETIT TË PËRPJEKJEVE TË POLICISË NË LUFTËN KUNDËR TERRORIZMIT</p>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Niveli i ndërgjegjësimit publik dhe të kuptuarit të kërcënimit të VERLT dhe terrorizmit po vjen duke u rritur.</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Sondazhe të opinionit dhe grupet e fokusit;</li> <li>- Analizë e mbulimit nga shtyp; dhe</li> <li>- Analizë e deklaratave publike nga përfaqësues të komunitetit.</li> </ul> </li> <li>• <b>Mekanizmat vendosen dhe publikohen për lehtësim raportimi të situatave të dyshimta nga anëtarë të publikut tek policia.</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Dokumente zyrtare për këto mekanizma;</li> <li>- Sa të aksesueshme janë mekanizmat, si p.sh., formatet, garantimi i anonimitit, mungesa e sanksioneve për informacion jo të saktë që raportohet në mirëbesim);</li> <li>- Iniciativa për informimin e publikut në lidhje me këto mekanizma; dhe</li> <li>- Statistika mbi përdorimin e këtyre mekanizmave.</li> </ul> </li> <li>• <b>Shqetësime në lidhje me rrethana të dyshimta raportohen më shpesh nga publiku tek policia.</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Statistika mbi informacionin që raportohet, duke përfshirë raste të sulmeve të parandaluara dhe hetime të nisura apo të çuara më tej si rezultat i informacionit të dhënë; dhe</li> <li>- Analizë e numrit të rasteve kur situatat e raportuara ishin në të vërtetë të dyshimta.</li> </ul> </li> </ul>	<p>Zhvillimi i rolit të vigjilencës dhe rezistencës së publikut sa i takon kërcënimit të VERLT dhe terrorizmit</p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Policia përpiqet të jetë më e aksesueshme dhe të zhvillojë zgjidhje novatore për të prekur sa më shumë individë dhe grupe, të cilët zakonisht nuk janë të lehtë për t'u kontaktuar.</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Rritja e përfaqësimit demografik brenda radhëve të policisë në të gjitha degët dhe nivelet, dislokimi i ekipeve të policisë që reflektojnë përbërjen demografike të komunitetit të cilit ata i shërbejnë; dhe</li> <li>- Zhvillimi i instrumenteve/iniciativave specifike për angazhimin e këtyre individëve dhe grupeve, si p.sh., përdorimi i medias sociale, zhvillimi i partneriteteve me anëtarë të komunitetit dhe/ose me autoritete të tjera publike për të lehtësuar angazhimin.</li> </ul> </li> <li>• <b>Qëndrimet e këtyre individëve dhe grupeve drejt policisë janë përmirësuar.</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Statistika mbi kontaktet pozitive me këta individë dhe grupe, si p.sh., pjesëmarrja në iniciativa të ndryshme;</li> <li>- Sondazhe të opinionit dhe grupe fokusi; dhe</li> <li>- Numri i kontakteve me policinë, të nisura nga këta individë dhe grupe.</li> </ul> </li> </ul>	<p>Zhvillimi i rolit të vigjilencës dhe rezistencës së publikut sa i takon kërcënimit të VERLT dhe terrorizmit.</p>	<p>OBJEKTIVI: RITITJA E EFIKASITETIT TË PËRPEKJEVE TË POLICISË NË LUFTËN KUNDËR TERRORIZMIT</p>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Mundësitë për shkëmbim informacioni midis policisë dhe komuniteteve bëhen më të shpeshta, më përfshirëse dhe më reciproke.</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Policia ka krijuar protokolle për qeverisjen e shkëmbimit të informacionit me komunitetet;</li> <li>- Ekzistenca e mundësive të tilla për angazhim, formal dhe informal dhe niveli i pjesëmarrjes së komunitetit në to; dhe</li> <li>- Numri i ftesave që policia të marrë pjesë në diskutime dhe aktivitete të organizuara nga komuniteti.</li> </ul> </li> <li>• <b>Shtohet kuptimi i ndërsjellë dhe krijohet besimi mes policisë dhe komunitetit. Çështjet delikate ngrihen dhe diskutohen gjithnjë e më shumë në mënyrë konstruktive.</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Sondazhe të opinionit apo grupe fokusi në nivel komuniteti;</li> <li>- Regjistrime të informacionit që është shkëmbyer, çështje të diskutuara midis policisë dhe pjesëtarëve të komunitetit; dhe</li> <li>- Iniciativa për shkëmbimin e informacionit dhe konsultime me anëtarë të besuar të komunitetit për çështje me sensitivitet të lartë.</li> </ul> </li> <li>• <b>Krijohen procedura dhe mekanizma për regjistrimin dhe referimin e shqetësimeve dhe çështjeve të ngritura nga komunitetet dhe u raportohet atyre mbi masat e marra dhe progresin e arritur si përgjigje</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- SOP-të për regjistrimin e shqetësimeve;</li> <li>- Dokumentet zyrtare që përcaktojnë dhe qeverisin mekanizmat e referimit brenda policisë dhe/ose nga policia tek aktorë të tjerë të komunitetit;</li> <li>- Statistika mbi përdorimin dhe analizën e efikasitetit të mekanizmave të referimit; dhe</li> <li>- SOP për dhënien e komenteve nga ana e komuniteteve.</li> </ul> </li> <li>• <b>Aktorët e komunitetit (shoqëria civile dhe autoritetet publike) po kuptojnë gjithmonë e më shumë përgjegjësitë e tyre dhe po marrin "pronësi" të çështjeve. Janë hartuar qasje për zgjidhjen e përbashkët të problemeve.</b> <i>Masa të mundshme verifikimi:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Regjistrimi i diskutimeve me anëtarë të komunitetit, deklaratave publike nga anëtarët e komunitetit;</li> <li>- Numri i anëtarëve të komunitetit që marrin iniciativa të pavarura dhe/ose janë të përfshirë në zgjidhjen e përbashkët të problemeve; dhe</li> <li>- Numri i çështjeve të zgjidhura përmes qasjes së zgjidhjes së përbashkët të problemeve dhe vlerësimi i ndikimit.</li> </ul> </li> </ul>	<p style="text-align: center;"><b>Marrëdhënie të përmirësuara midis policisë, individëve dhe grupeve që kanë qenë të vështirë për t'u kontaktuar apo me të cilët ende nuk është vendosur bashkëpunim</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>OBJEKTIVI: RRIJJA E EFIKASITETIT TË PËRPEKJEVE TË POLICISË NË LUFTËN KUNDËR TERRORIZMIT</b></p>
---	--	---

---

**Përmbledhje e pikave kryesore – nënseksioni 5.7.**

- Vlerësimi, i brendshëm dhe i jashtëm, i politikave dhe masave është i rëndësishëm për rritjen e efikasitetit, sigurimit të llogaridhënies dhe gjenerimit të mbështetjes dhe përkrahjes nga ana e publikut.
  - Ka vështirësi të brendshme në sigurimin e evidencave të qarta për vlerësimin e politikave dhe masave për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Këto sfida mund të zbuten përmes planifikimit për vlerësim në fazë të hershme, gjatë hartimit të këtyre politikave dhe masave.
  - Konsultimet me burra dhe gra nga komunitetet lokale në hartimin dhe organizimin e vlerësimit do të rrisin besueshmërinë dhe besimin e publikut tek vlerësimi. Gjetjet e vlerësimit dhe informacioni i dhënë për vlerësimin duhet të bëhen sa më shumë publike të jetë e mundur.
  - Policimi në komunitet kërkon angazhim dhe burime afatmesme deri në afatgjatë. Në rast se vlerësimi i iniciativave të policimit në komunitet nuk del në konkluzione, është e rëndësishme të mos merrte një vendim i nxituar për ndërprerjen e këtyre përpjekjeve.
-

## 6. Konkluzione

Shtetet, në veçanti përmes agjencive të policisë, kanë detyrim të garantojnë mbrojtjen nga terrorizmi për gjithë individët brenda juridiksionit të tyre, si edhe të respektojnë dhe të mbrojnë të drejtat e njeriut. Kjo kërkon që ata të miratojnë një qasje gjithëpërfshirëse në lidhje me përballjen me terrorizmin, duke u përqendruar në veçanti tek aspektet e parandalimit dhe përballjes me VERLT, si edhe përmes mbështetjes së të drejtave të njeriut dhe sundimit të shtetit ligjor. Efikasiteti dhe legjitimiteti i veprimeve të shtetit në luftën kundër terrorizmit do të minoheshin, nëse shteti, përmes cilësdo prej agjencive të tij, e përdor pushtetin e vet në kundërshtim me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Duke qenë se policia luan një rol qendror në përballjen me terrorizmin, është shumë e rëndësishme që të japë llogari për veprimet e saj me qëllim garantimin e legjitimitetit, besimit dhe mbështetjes së publikut.

Ka ardhur duke u rritur pranimi që publiku dhe komunitetet janë aktorë dhe partnerë në përballjen me terrorizmin dhe jo objekte pasive të veprimtarive të organeve të rendit. Rrjedhimisht, disa prej shteteve pjesëmarrëse të OSBE-së po hartojnë qasje komunitare në lidhje me antiterrorizmin, të cilat theksojnë mbështetjen dhe pjesëmarrjen e publikut, me qëllim rritjen e llogaridhënies dhe efikasitetit. Këto qasje kanë të bëjnë me iniciativa të përshtatura lokale dhe të drejtuara nga komunitetet që bazohen mbi partneritetet midis një game të gjerë aktorësh, përtej aktorëve të zakonshëm të sigurisë, për të përfshirë autoritete të tjera publike, si edhe organizatat e shoqërisë civile, bizneset dhe/ose median. Në këtë frymë, disa prej shërbimeve policore janë përpjekur të përdorin policimin në komunitet si pjesë e përpjekjeve të tyre për parandalimin e terrorizmit.

Policimi në komunitet, me fokusin e vet tek ndërtimi i marrëdhënieve midis policisë dhe publikut, autoriteteve të tjera publike dhe komuniteteve për zgjidhjen proaktive të problemeve, mund të japë një kontribut të prekshëm dhe të qëndrueshëm në kuadrin e përpjekjeve më të gjera për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Megjithatë, hartuesit e politikave dhe drejtuesit e policisë duhet të kenë pritshmëri realiste në lidhje me rezultatet e policimit në komunitet, në përgjigje të një pro-blemi që shpesh ka incidencë të ulët, është tejet i ndërlikuar dhe shumëdimensional.

Mënyra dhe shkalla deri ku policimi në komunitet mund të sjellë përfitime për antiterrorizmin varet nga niveli i besimit dhe bashkëpunimi që ekziston midis policisë dhe publikut të gjerë. Për të arritur një gjë të tillë duhet kohë dhe kjo sigurohet më mirë përmes angazhimit të komuniteteve në kuadrin e çështjeve më të gjera të sigurisë dhe sigurimit që përbëjnë shqetësim për ta.

Policimi në komunitet duhet si fillim të zbatohet më vete, i pavarur nga qëllimet e antiterrorizmit dhe si një zbatim i mirëfilltë i policimit demokratik. Policimi në komunitet nuk është një instrument më vete që mund të funksionojë me efikasitet i izoluar. Ai duhet të jetë pjesë e një strategjie gjithëpërfshirëse, koherente dhe të bazuar tek të drejtat e njeriut për të luftuar terrorizmin në të gjitha format dhe manifestimet e tij, si edhe për trajtimin e kushteve në të cilat terroristët gjejnë mbështetje dhe bëjnë rekrutime.

# Shtojcë

## **Model: Kurs për rritjen e ndërgjegjësimit për punonjësit e policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT**

Ky model i përgjithshëm ofron rekomandimet bazë për sa u takon çështjeve që mund të trajtohen gjatë një kursi ndërgjegjësimi për punonjësit e policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT. Qëllimi i këtij kursi është t'u vijë në ndihmë pjesëmarrësve për një konceptualizim më të mirë të VERLT-it dhe për të sqaruar rolin që këta punonjës parashikohet të luajnë si mbështetje e përpjekjeve për parandalimin e terrorizmit, duke u bazuar tek të drejtat e njeriut dhe sundimi i shtetit ligjor. Në këtë kuadër del shumë e rëndësishme që përmbajtja e kursit dhe materialet përkatëse të trajnimit t'u përshtaten informacioneve specifike për situatën kombëtare dhe sa më shumë të jetë e mundur, zonës së dislokimit të punonjësve të policimit në komunitet. Gjithashtu, kursi për sa i përket gjuhës dhe mjeteve të trajnimit duhet të jetë i përshtatur sipas kontekstit lokal.

**Formati:** Kursi që sugjerohet përmban tri module, minimalisht gjysmë dite secili. Modulet mund të organizohen njëri pas tjetrit apo të zhvillohen gjatë një kohëzgjatjeje më të madhe. Që kursi të zhvillohet me efikasitet maksimumi i pjesëmarrësve duhet të jetë 12 persona. Pjesëmarrësit duhet të inkurajohen të bëjnë pyetje dhe të japin mendimin e tyre gjatë gjithë kursit. Formatit tregon se ku teknikat ndëraktive të trajnimit. Kursi duhet të drejtohet nga një trajnues me dije dhe përvojë të mëparshme në lidhje me antiterrorizmin, të drejtat e njeriut dhe angazhimin midis policisë dhe komunitetit. Ekspertiza dhe përvoja e trajnimit të moderatorëve të jashtëm duhet të vlerësohet me kujdes përpara përzgjedhjes.

**Kontribuesit:** oficerët specialistë të antiterrorizmit/punonjësit e shërbimit informativ mund të përfshihen për të informuar dhe për të ndihmuar në komunikimin dhe bashkërendimin midis departamenteve të tyre dhe policisë komunitare. Pjesëmarrja e tyre duhet gjithashtu të theksojë ndarjen e roleve dhe përgjegjësi midis punonjësve të policimit në komunitet dhe aktorëve të tjerë të interesit. Rekomandohet gjithashtu angazhimi i anëtarëve të komunitetit për të dhënë mendimet e tyre dhe për të ndarë në mënyrë konstruktive dijet dhe perspektivat e tyre për lehtësimin e ndërveprimit që ka për qëllim nxitjen e mirëkuptimit reciprok. Një modul i tretë, jo i detyrueshëm,



parashikon diskutime me komunitetin mbi baza të kuptimit të qartë të synimit dhe natyrës informale të ushtrimit.

**Përputhshmëria:** Duhet bërë kujdes për t'u siguruar që të gjitha materialet e përdorura për kursin të jenë në përputhje me legjislacionin vendas dhe standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, në veçanti në rast se kursi do të drejtohet, pjesërisht apo i tëri, nga një ekspert i jashtëm.

**Vlerësimi:** Duhet bërë vlerësimi i ndikimit që kursi pati në dijet e pjesëmarrësve dhe sa të kënaqur ishin ata nga ky kurs. Mesazhet dhe tematika kryesore që do të trajtohen nga kursi mund të identifikohen për përgatitjen e pyetjeve me disa zgjedhje dhe një pyetësori vlerësimi. Ky pyetësor duhet të plotësohet duke ruajtur anonimin e të gjithë pjesëmarrësve dhe të vendosen pikë, si përpara ashtu edhe pas përfundimit të kursit. Rezultatet e vlerësimit përpara kursit mund t'u vijnë në ndihmë moderatorëve për të identifikuar mesazhet kryesore që duhen theksuar gjatë kursit. Përmirësimet e mundshme në përqindjen e përgjigjeve të sakta pas kursit do të tregojnë ndikimin e kursit. Kënaqësia e pjesëmarrësve nga brendia dhe mënyra si është organizuar kursi, si dhe kontributi i palëve të treta mund të vlerësohet përmes një pyetësori të shkurtër, i cili do të plotësohet pas çdo moduli.

KOHA	ÇËSHTJET QË DO TRAJTOHEN	REZULTATET KRYESORE TË DËSHIRUARA	METODIKA E SUGJERUAR
30 minuta	Hyrja Kursit	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pjesëmarrësit kuptojnë qëllimin e kursit dhe modulet e ndryshme që do të trajtohen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Fillon prezantimi i të gjithë pjesëmarrësve, secili prezantohet dhe shpreh se cilat janë pritshmëritë e tij/saj në lidhje me kursin;</li> <li>Shpjegohen objektivat e kursit;</li> <li>Nis një ushtrim i shkurtër ndërveprues ku diskutohen mendimet e pjesëmarrësve në lidhje me rolin e punonjësve të policimit në komunitet për parandalimin e terrorizmit dhe përbaljes me VERLT-in.</li> </ul>

4.5 orë Module 1: Çfarë është VERLT			
KOHA	ÇËSHTJET KRYESORE QË DO TË TRAJTOHEN	REZULTATET KRYESORE TË DËSHIRUARA	METODIKA E SUGJERUAR
110 minuta (duke përfshirë 10 minuta pushim)	<p><b>Sesioni 1.1: Të kuptuarit e terrorizmit dhe VERLT</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Terrorizmi dhe kushtet që favorizojnë përhapjen e tij;</li> <li>• VERLT-i si një proces dinamik, i individualizuar, me faktorë rrishtës dhe tërheqës</li> <li>• Të drejtat e njeriut që janë më shumë në rrezik gjatë parandalimit të terrorizmit; dhe</li> <li>• Terrorizmi dhe VERLT, si kërcënime për si-gurinë e komunitetit; komunitetet si pjesë e zgjidhjes.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pjesëmarrësit hedhin poshtë lidhjen e te-rrorizmit me një grup specifik demografik dhe e kuptojnë se nuk ka një profil të vetëm terrorist, apo një rrugë të vetme që të çon drejt terrorizmit;</li> <li>• Pjesëmarrësit kuptojnë se cilat janë të drejtat e njeriut të cilat vihen në rrezik të veçantë. Ata kuptojnë se mbështetja dhe respektimi i shtetit ligjor dhe të drejtave të njeriut, duke përfshirë barazinë gjinore, bëjnë të mundur një parandalim efikas të terrorizmit;</li> <li>• Pjesëmarrësit janë në gjendje të kuptojnë se pasja e mendimeve apo besimeve që konsiderohen si radikale apo ekstreme, si dhe shprehja e tyre në mënyrë paqësore, nuk duhet të konsiderohet si krim; dhe</li> <li>• Pjesëmarrësit kuptojnë nevojën e qasjeve lokale, si dhe pjesëmarrjes dhe mbështetjes nga burrat dhe gratë e komuniteteve për parandalimin e efektshëm të terrorizmit dhe luftën kundër VERLT.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Punë në grupe dhe diskutime me pjesëmarrësit;</li> <li>• Paraqitja e një prezantimi, duke përdorur materiale vizuale për të theksuar disa pika të rëndësishme; siguron mundësi të shumta për pyetje dhe përgjigje; dhe</li> <li>• Shpërndarje fletushkash, broshurash në lidhje me temën</li> </ul>
15 minuta	Pushim		

110 minuta (duke përfshirë 10 min pushim)	<b>Sesioni 1.2: Konteksti vendas</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Politika dhe legjislacioni vendas për parandalimin e terrorizmit;</li> <li>Standardet ndërkombëtare dhe legjislacioni përkatës vendas për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në kuadrin e përballjes me terrorizmin; dhe</li> <li>Terrorizmi dhe VERLT, informacion mbi vlerësimin e kërcënimit, dhe deri ku është e mundur, specifik për zonën e dislokimit.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pjesëmarrësit njihen me përkufizimin e terrorizmit dhe krimet përgatitore që lidhen me të, sipas legjislacionit vendas, si dhe karakteristikat e terrorizmit në nivel ndërkombëtar;</li> <li>Pjesëmarrësit familjarizohen me standardet përkatëse kombëtare dhe ndërkombëtare, që lidhen me mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave të njeriut në përballje me terrorizmin, si edhe mekanizmat që garantojnë llogaridhënien nga ana e policisë;</li> <li>Pjesëmarrësit prezantohen me qasjen kombëtare për përballjen me terrorizmin, veçanërisht me përpjekjet për parandalim; dhe</li> <li>Pjesëmarrësit ku-ptojnë sesi terroristët mund të përpiqen të përfitojnë dhe/ose të vënë në shënjestër komunitetet të cilave u shërbejnë.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Prezantim nga një ekspert(ë) lokal, duke përfshirë edhe specialistë të antiterrorit/oficerë të shërbimit informativ, që punojnë në zonat ku shërbejnë pjesëmarrësit;</li> <li>Shpërndarja falas e dokumenteve referuese (gjatë kursit apo si pjesë e paketës përgatitore përpara kursit); dhe</li> <li>Sigurimi i mundësive për pyetje dhe përgjigje.</li> </ul>
15 minuta	Përmbledhje e modulit	<ul style="list-style-type: none"> <li>Theksohen pikat kryesore të modulit; dhe</li> <li>Pjesëmarrësit bëjnë komente mbi modulën.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Përdorimi i materialeve vizuale për të theksuar pikat kryesore; dhe</li> <li>Pjesëmarrësve u shpërndahet dhe mblidhet një pyetësor pesëminutësh, i cili plotësohet dhe dorëzohet në mënyrë anonime për të bërë komente mbi përmbajtjen dhe organizimin e modulit</li> </ul>

4.5 orë

## Moduli 2: Përcaktimi i rolit të punonjësve të policimit në komunitet

KOHA	ÇËSHTJET QË DO TË TRAJTOHEN	REZULTATET KRYESORE TË DËSHIRUARA	METODIKA E SUGJERUAR
110 minuta (duke përfshirë 10 minuta pushim)	<p>Sesioni 2.1: Bashkëveprimi dhe shkëmbimi i Informacionit me publikun</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Si mund të mbështesin punonjësit e policimit në komunitet përpjekjet për parandalimin e terrorizmit;</li> <li>• Parametrat për planifikimin e bashkëveprimit me komunitetin: përse, me kë, risqet, si;</li> <li>• Udhëzimet për bashkëveprimin me grupet specifike;</li> <li>• Informacioni dhe mesazhet kryesore që do t'i komunikohen publikut; dhe</li> <li>• Burimet e di-sponueshme për informacione/udhëzime shtesë.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pjesëmarrësit e kuptojnë që natyra e detyrës së tyre nuk ndryshon;</li> <li>• Pjesëmarrësit kuptojnë delikatesën e situatës dhe risqet, duke përfshirë risqet që lidhen me mbrojtjen e të drejtave të njeriut, në kuadrin e bashkëveprimit me publikun për parandalimin e terrorizmit dhe përballjen me VERLT;</li> <li>• Pjesëmarrësit udhëzohen si të bazohen me kujdes dhe ta zgjerojnë bashkëveprimin e tyre aktual; dhe</li> <li>• Pjesëmarrësit dinë ku të kërkojnë informacione dhe udhëzime të mëtejshme.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lehtësimi i punës në grup dhe/ose biseda ndërvepruese me pjesëmarrësit;</li> <li>• Përdorimi i materialeve vizuale për të përmbledhur pikat kryesore;</li> <li>• Përdorimi i materialeve filmike; dhe</li> <li>• Shpërndarja e dokumenteve përkatëse referencë.</li> </ul>
15 minuta	Pushim		

110 minuta (duke përfshirë 10 minuta pushim)	<p><b>Sesioni 2.2: Regjistrimi, raportimi dhe bashkërendimi</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Identifikimi i sjelljeve apo situatave të dy-shimta pa u bazuar mbi praktika diskriminuese;</li> <li>Si të mbahen shënime, të raportohen dhe të veprohet në lidhje me informacionet apo shqetësimet përkatëse, në varësi të natyrës apo urgjencës së tyre (SOP); dhe</li> <li>Regjistrimi dhe dokumentimi i veprimtarive të bashkëpunimit që lidhen me parandalimin e te-rrorizmit, përballjen me VERLT</li> <li>(SOP).</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mesazhet kryesore të modulit theksohen dhe përsëriten; dhe</li> <li>Pjesëmarrësit japin komentet e tyre mbi modulën.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Përdorimi i materialeve vizive për përmbledhjen e pikave kryesore; dhe</li> <li>Shpërndahet dhe mblidhet një pyetësor pesëminutësh që duhet të plotësohet dhe dorëzohet në mënyrë anonime nga pjesëmarrësit për të dhënë komente mbi përmbajtjen dhe organizmin.</li> </ul>
15 minuta	Përmbledhje e modulit		

4.5 Orë Moduli 3: Shkëmbime me përfaqësues të komunitetit			
KOHA	ÇËSHTJET QË DO TË TRAJTOHEN	REZULTATET KRYESORE TË DËSHIRUARA	METODIKA E SUGJERUAR
130 minuta (duke përfshirë 20 minuta pushim)	<ul style="list-style-type: none"> <li>Këndvështrimi i komunitetit në lidhje me kërcënimin e terrorizmit për komunitetin;</li> <li>Shqetësimet dhe pritshmëritë e komunitetit në lidhje me përballjen me terrorizmin; dhe</li> <li>Këndvështrimi i komunitetit në lidhje me rolin e punonjësve të policimit në komunitet.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pjesëmarrësit ndërgjegjësohen në lidhje me shqetësimet dhe pritshmëritë e komunitetit për sa i takon antiterrorizmit;</li> <li>Pjesëmarrësit njihen me shqetësimet potenciale dhe pyetjet e komuniteteve në lidhje me modalitetet e bashkëveprimit me policinë dhe janë më të përgatitur për adresimin e tyre; dhe</li> <li>Dijet e pjesëmarrësve testohen në një di-skutim me përfaqësues nga komuniteti.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Angazhimi i atyre përfaqësuesve të komunitetit që kanë përvojë të mëparshme në bashkëpunimin konstruktiv me policinë;</li> <li>Përdor metoda që "thyejnë akullin" për të nisur bisedën;</li> <li>Prezantimi(et) nga përfaqësuesit e komunitetit pasohen nga pyetje dhe përgjigje; dhe</li> <li>Lehtësimi i diskutimeve në grup</li> </ul>
15 minuta	Përmbledhje e modulit	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pjesëmarrësit bëjnë bashkërisht një përmbledhje të pikave kryesore; dhe</li> <li>Pjesëmarrësit japin komentet e tyre mbi modulën.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pjesëmarrësve u kërkohet të bëjnë një përmbledhje të pikave kryesore; dhe</li> <li>Shpërndarja dhe mbledhja e një pyetësori pesëminutësh që do të plotësohet dhe dorëzohet në mënyrë anonime nga pjesëmarrësit për të dhënë komente mbi përmbajtjen dhe organizimin.</li> </ul>

# Bibliografi

Komisioni i 22 korrikut, “Rapport fra 22. juli-kommisjonen”, Oslo: Norges Offentlige Utredninger, 13 gusht 2012.

<[http://www.regjeringen.no/smk/html/22julikommissjonen/22JULIKOMMISSJONEN\\_NO/EN/REPORT.HTM](http://www.regjeringen.no/smk/html/22julikommissjonen/22JULIKOMMISSJONEN_NO/EN/REPORT.HTM)>

Bartlett, J. dhe Birdwell, J., *From Suspects to Citizens: Preventing Violent Extremism in a Big Society* [Nga të dyshuarit tek qytetarët: Parandalimi i ekstremizmit të dhunshëm në një shoqëri të madhe], Londër: Demos, 2010.

<[http://www.demos.co.uk/files/From\\_Suspects\\_to\\_Citizens\\_-\\_web.pdf?1279732377](http://www.demos.co.uk/files/From_Suspects_to_Citizens_-_web.pdf?1279732377)>.

Bjorgo, T. (ed.), *Root Causes of Terrorism: Myths, Reality and Way Forward* [Shkaqet bazë të terrorizmit: Mitet, realiteti dhe rruga përpara], Okson: Routledge, 2005.

Bjorgo, T. dhe Carlsson, Y., “Early Intervention with Violent and Racist Youth Groups” [Ndërhyrja e hershme me grupet e dhunshme dhe raciste rinore], Oslo: *Norwegian Institute of International Affairs* [Instituti Norvegjez për Marrëdhëniet Ndërkombëtare], studimi nr. 677, 2005.

<[http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/27305/ipublicationdocument\\_singledocument/55c2201f-87c3-47cc-a96c-e0504007cdoc/en/677.pdf](http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/27305/ipublicationdocument_singledocument/55c2201f-87c3-47cc-a96c-e0504007cdoc/en/677.pdf)>.

Borstel, D., “Das Konzept Community Coaching”, Schriftenreihe des Zentrum Demokratische Kultur, No. 4, 2003, fq. 6–15.

Briggs, R., “Community Engagement for Counterterrorism: Lessons Learnt from the United Kingdom” [Angazhimi i komunitetit në kuadrin e antiterrorizmit: Mësime të nxjerra nga Mbretëria e Bashkuar] *International Affairs*, Vëll. 86, Nr. 4, 2010, fq. 971–981

<[http://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/International%20Affairs/2010/86\\_4briggs.pdf](http://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/International%20Affairs/2010/86_4briggs.pdf)>.

*Change Institute*, “Studies into violent radicalization; Lot 2: the beliefs, ideologies and narratives” [Studime në lidhje me radikalizmin e dhunshëm; vëll 2: Besimet, ideologjitë dhe historitë], studim i kryer për Komisionin Evropian, Londër, shkurt 2008.

<[http://ec.europa.eu/home-affairs/doc\\_centre/terrorism/docs/ec\\_radicalisation\\_study\\_on\\_ideology\\_and\\_narrative\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/terrorism/docs/ec_radicalisation_study_on_ideology_and_narrative_en.pdf)>.

Cortright, D. (ed.), *“Friend not Foe. Opening Spaces for Civil Society Engagement to Prevent Violent Extremism”* [Mik, jo armik. Krijimi i hapësirave për angazhimin e shoqërisë civile për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm], raport për Cordaid nga Forumi i Katërt për Lirinë dhe Instituti Kroc për Studime Ndërkombëtare mbi Paqen në Universitetin Notre Dame, botimi 2, maj 2011.

<[http://www.fourthfreedomforum.org/wp-content/uploads/2011/05/Friend-not-Foe\\_Fnl\\_May.pdf](http://www.fourthfreedomforum.org/wp-content/uploads/2011/05/Friend-not-Foe_Fnl_May.pdf)>.

Këshilli i Evropës, Rekomandimi (2005)10 i Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës mbi “Teknikat e posaçme të hetimit” në lidhje me krimet e rënda, duke përfshirë aktet terroriste, Strasburg, 20 prill 2005.

<<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=849269&Site=CM>>.

Këshilli i Evropës, *Terrorism: Special Investigation Techniques* [Terrorizmi: Teknikat e posaçme të hetimit], Strasburg: botime të Këshillit të Evropës, 2005.

Këshilli i Evropës, Komisioni Evropian Kundër Racizmit dhe Intolerancës, rekomandim për politika të përgjithshme, nr. 11 për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racor në policim, CRI(2007)39, Strasburg, 4 tetor 2007.

<[http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/Source/ECRI\\_Recommendation\\_11\\_2007\\_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/Source/ECRI_Recommendation_11_2007_EN.pdf)>.

Këshilli i Evropës, Udhëzime të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për mbrojtjen e lirisë së shprehjes dhe informacionit në kohë krizash, Strasburg, 26 shtator 2007.

<<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1188493>>.

Crenshaw, M., “The Causes of terrorism” [Shkaqet e terrorizmit], *Comparative Politics* [Politika krahasimore], Vëll. 13, nr. 4, korrik 1981, fq. 379–399.

Ministria daneze e Çështjeve Sociale dhe Integritit, *Preventing Extremism – A Danish Handbook Series: 14 Cases on Handling Radicalisation* [Parandalimi i ekstremizmit – seri manualesh: 14 raste për trajtimin e radikalizmit], Kopenhagë, tetor, 2011

<<http://www.sm.dk/Data/Dokumentertilpublikationer/Publikationer%202011/Forebyggelse%20af%20ekstremisme/14%20cases%20on%20handling%20radicalisation.pdf>>.

Ministria daneze e Çështjeve Sociale dhe Integritit, *Preventing Extremism – A Danish Handbook Series: Preventing Extremism: Anti-democratic and Extremist Environments* [Parandalimi i ekstremizmit – seri manualesh: Parandalimi i ekstremizmit: Mjediset antidemokratike dhe ekstremiste], Kopenhagë, prill 2012.

<<http://www.sm.dk/data/Lists/Publikationer/Attachments/604/Anti-democratic-environments-UK.pdf>>.



Ministria daneze e Çështjeve Sociale dhe Integritit, *Preventing Extremism – A Danish Handbook Series: Local Strategies* [Parandalimi i ekstremizmit – seri manualesh: Strategjitë lokale], Kopenhagë, prill 2012.

<[http://www.sm.dk/data/Lists/Publikationer/Attachments/570/INM\\_Local\\_Strategies\\_UK\\_nolinks.pdf](http://www.sm.dk/data/Lists/Publikationer/Attachments/570/INM_Local_Strategies_UK_nolinks.pdf)>.

Ministria daneze e Çështjeve Sociale dhe Integritit, *Preventing Extremism – A Danish Handbook Series: Methods for Working with Radicalization* [Parandalimi i ekstremizmit – seri manualesh: Metodat e punës në trajtimin e radikalizmit], Kopenhagë, prill 2012.

<<http://www.sm.dk/data/Lists/Publikationer/Attachments/569/Methods-for-working-with-radicalisation.pdf>>.

Ministria daneze e Çështjeve Sociale dhe Integritit, *Preventing Extremism – A Danish Handbook Series: Relational Work and Mentoring* [Parandalimi i ekstremizmit – seri manualesh: Puna dhe këshillimi], Kopenhagë, prill 2012.

<<http://www.sm.dk/data/Lists/Publikationer/Attachments/605/Relational-work-and-mentoring.pdf>>.

Dhindsa, K., “Flying on One Wing” [Fluturimi me një krah], fjala kryesore në tryezën e rrumbullakët e Sekretariatit të ekspertëve të OSBE/ODIHR-it mbi “The Role and Empowerment of Women in Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism [Rolin dhe pushtetin e grave në përballjen me ekstremizmin dhe radikalizmin e dhunshëm që favorizojnë terrorizmin], 12–13 mars 2013, Vjenë.

<<http://www.osce.org/atu/88965>>.

Durodie, B., “Terrorism and Community Resilience – A UK Perspective” [Terrorizmi dhe rezistenca e komunitetit - Perspektiva e Mbretërisë së Bashkuar], Londër: *The Royal Institute of International Affairs*, ISP/NSC Briefing Paper Nr. 05/01, korrik 2005, fq. 4–5.

<<http://www.durodie.net/pdf/ChathamHouse.pdf>>.

Agjencia e Bashkimit Evropian për të Drejtat Themelore, *Towards more Effective Policing: Understanding and Preventing Discriminatory Ethnic Profiling: A Guide* [Drejt një policimi më efikas: Të kuptuarit dhe parandalimi i profilizimit diskriminues etnik: Udhërrëfyes], Luksemburg: Zyra e Botimeve të Bashkimit Evropian, 2010.

<[http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra\\_uploads/1133-Guide-ethnic-profiling\\_EN.pdf](http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1133-Guide-ethnic-profiling_EN.pdf)>.

Ministria Federative e Punëve të Brendshme, Austri, Dialogforum Islam: Bericht, Vjenë, 2013.

Policia Federative e Belgjikës, *Community Policing Preventing Radicalisation and Terrorism (CoPPRA), Manual for Trainers* [Policimi në komunitet: parandalimi i radikalizmit dhe terrorizmit (CoPPRA), Manual për trajnuesit], Bruksel, Belgjikë, 2009.

Friedmann, R.R., dhe Cannon, W.J., “Homeland Security and Community Policing: Competing or Complementing Public Safety Policies” [Siguria kombëtare dhe policimi në komunitet: Konkurrimi apo plotësimi i politikave të sigurisë publike], dokument i Zyrës së Sigurisë Kombëtare dhe Menaxhimit të Emergjencave, Vëll. 4, nr. 4, 2007.  
<[http://digitalarchive.gsu.edu/cj\\_facpub/1/](http://digitalarchive.gsu.edu/cj_facpub/1/)>.

Forss, M., “Virtual Community Policing” [Policimi virtual në komunitet], 2012, prezantim me PowerPoint.  
<[http://www.poliisi.fi/poliisi/helsinki/home.nsf/files/83E699F3955236FCC2257A9500318EE4/\\$file/kotisivueng.ppt](http://www.poliisi.fi/poliisi/helsinki/home.nsf/files/83E699F3955236FCC2257A9500318EE4/$file/kotisivueng.ppt)>.

Ginbar, Y., *Why Not Torture terrorists? Moral, Practical, and Legal Aspects of the “Ticking Bomb” Justification for Torture* [Pse të mos torturohen terroristët? Aspektet morale, praktike dhe logjike të justifikimit “minë me sahat” për rastet e torturave], Oksford: *Oxford University Press*, 2010.

Forumi Global i antiterrorizmit, Memorandumi i Rabatit për praktikatat e shëndosha të praktikës efikase antiterroriste në sektorin e drejtësisë penale, 2012  
<<http://www.thegctf.org/documents/10162/38299/Rabat+Memorandum-English>>.

Horgan, J. dhe Taylor, M., “A Conceptual Framework for Understanding Psychological Process in the Development of the Terrorist” [Kudri konceptual për të kuptuar procesin psikologjik të zhvillimit të terroristit], *Terrorism and Political Violence* [Terrorizmi dhe Dhuna Politike], Vëll. 18, nr. 4, 2006, fq. 588–601.

Huckerby, J. C., *Women and Preventing Violent Extremism: the USA and UK experience* [Gratë dhe parandalimi i ekstremizmit të dhunshëm: përvoja e Shteteve të Bashkuara dhe Mbretërisë së Bashkuar], dokument, Qendra për të Drejtat e Njeriut dhe Drejtësi Globale, Nju Jork: *New York University School of Law*, 2012.  
<<http://chrj.org/wp-content/uploads/2012/10/Women-and-Violent-Extremism-The-US-and-UK-Experiences.pdf>>.

Huckerby, J. C., “Gender and Counter-Radicalization: Women and Emerging Counter-Terror Measures” [Aspekti gjinor dhe antiradikalizmi: Gratë dhe masat antiterror që po krijohen], Satterthwaite, M. L., dhe Huckerby, J. (eds.), *Gender, National Security, and Counterterrorism: Human rights perspectives* [Aspekti gjinor,

siguria kombëtare dhe antiterrorizmi: Këndvështrimi i të drejtave të njeriut], Okson: Routledge, 2012.

Komisioni i pavarur për policimin në Irlandën e Veriut, “A New Beginning: Policing in Northern Ireland” [Fillim i ri: Policimi në Irlandën e Veriut], 1999.

<<http://cain.ulst.ac.uk/issues/police/patten/patten99.pdf>>.

Innes, M., “Policing Uncertainty: Countering Terror through Community Intelligence and Democratic Policing” [Pasiguritë e policimit: Përballja me terrorin përmes informacionit komunitar dhe policimit demokratik], *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* [Analet e Akademisë Amerikane të Shkencave Politiko-Shoqërore], Vëll. 605, maj 2006.

<<http://www.uk.sagepub.com/martin3study/articles/Innes.pdf>>.

Instituti i Kohezionit Komunitar, *Understanding and Monitoring Tension and Conflict in Local Communities: A practical guide for local authorities, police service and partner agencies* [Të kuptuarit dhe monitorimi i tensionit dhe konflikteve në komunitetet lokale: Udhëzim praktik për autoritetet vendore, shërbimin policor dhe agjencitë partnere], Koventri, botimi i dytë, 2010.

<[http://www.cohesioninstitute.org.uk/live/images/cme\\_resources/Public/documents/tension%20monitoring%20toolkit%202nd%20edition/tension\\_monitoring\\_second\\_ed.pdf](http://www.cohesioninstitute.org.uk/live/images/cme_resources/Public/documents/tension%20monitoring%20toolkit%202nd%20edition/tension_monitoring_second_ed.pdf)>.

Instituti për Dialog Strategjik, “Comparative Evaluation Framework for Counter-Radicalization” [Kuari i vlerësimit krahasimor në luftën kundër radikalizmit], Dokument pune i rrjetit të planifikimit të politikave, Londër, qershor 2010.

<[http://www.strategicdialogue.org/2010-06-21%20PPN%20Working%20Paper%20-%20Evaluation\\_FORWEBSITE.pdf](http://www.strategicdialogue.org/2010-06-21%20PPN%20Working%20Paper%20-%20Evaluation_FORWEBSITE.pdf)>.

Shoqata Ndërkombëtare e Shefave të Policisë, Komiteti për Terrorizmin, Grupi i Punës për përballjen me ekstremizmin e dhunshëm (CVE), “Community Outreach and Engagement Principles” [Parimet e angazhimit dhe përfshirjes së komunitetit], qershor 2012.

<[http://www.theiacp.org/portals/o/pdfs/IACP-COT\\_CommPolicingPrinciples\\_FINALAug12.pdf](http://www.theiacp.org/portals/o/pdfs/IACP-COT_CommPolicingPrinciples_FINALAug12.pdf)>.

Jones, C. dhe Supinski, S.B., “Policing and Community Relations in the Homeland Security Era” [Policimi dhe marrëdhëniet me komunitetin në epokën e sigurisë kombëtare], *Journal of Homeland Security and Emergency Management* [Dokument i sigurisë kombëtare dhe menaxhimit të emergjencave], Vëll. 7, nr. 1, 2010.

Kundnani, A., “Blind Spot? Security Narratives and Far-Right Violence in Europe” [Një pikë e errët? Rrëfime mbi sigurinë dhe dhunën e djathtë në Evropë], dokument

kërkimor-shkencor, Hagë: *International Centre for Counter-Terrorism* (Qendra ndërkombëtare e kundër terrorizmit – Hagë), qershor 2012.

<<http://www.icct.nl/download/file/ICCT-Kundnani-Blind-Spot-June-2012.pdf>>.

Mackenzie, S. dhe Henry, A., “Community Policing: a Review of the Evidence” [Policimi në komunitet: shqyrtim evidencash], *Edinburg: Scottish Government Social Research* (Kërkime sociale të qeverisë scoceze), 2009.

<<http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/292465/0090209.pdf>>.

Ministria e Brendshme dhe Marrëdhëniet me Mbretërinë, Holandë, Inspektorati i Rendit Publik dhe Sigurisë, “Politie en lokaal integraal Veiligheidsbeleid”, *Inspectiebericht*, Vëll. 4, Nr. 4, tetor 2008.

<<http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2008/11/04/politie-en-lokaal-integraal-veiligheidsbeleid/2008101407100v-ib-integraal-vb-04.pdf>>.

Murray, J., “Policing Terrorism: a threat to community policing or just a shift in priorities?” [Policimi i terrorizmit: një kërcënim për policimin në komunitet apo thjesht një zhvendosje e prioriteteve?], *Police Practice and Research: An International Journal* [Praktikë dhe punë kërkimore policore: tek International Journal], Vëll. 6, nr. 4, 2005, fq. 347–361.

Newman, G.R., dhe Clarke, R.V., *Policing Terrorism: An Executive’s Guide* [Policimi i terrorizmit: Udhërrëfyes i ekzekutivit], Departamenti i Drejtësisë në Shtetet e Bashkuara, Zyra për Shërbime Policimi të Orientuara drejt Komunitetit, 2008.

<<http://www.popcenter.org/library/reading/pdfs/PolicingTerrorism.pdf>>

Bordi i Policimit të Irlandës së Veriut, “Human Rights Annual Report 2012” [Raporti vjetor për të drejtat e njeriut, 2012], 2013.

<[http://www.nipolicingboard.org.uk/human\\_rights\\_annual\\_report\\_online\\_version.pdf](http://www.nipolicingboard.org.uk/human_rights_annual_report_online_version.pdf)>

Ministria e Drejtësisë dhe policia norvegjeze, *Collective security – a shared responsibility: Action plan to prevent radicalization and violent extremism* [Siguria kolektive, përgjegjësi e përbashkët: Plan veprimi për parandalimin e radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm], Oslo, 2011.

<[http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Handlingsplaner/Radikalisering\\_engelsk.pdf](http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Handlingsplaner/Radikalisering_engelsk.pdf)>.

Zyra e Komisionerit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut, “Human Rights, Terrorism, and Counter-Terrorism” [Të drejtat e njeriut, terrorizmi dhe kundërterrorizmi], dokument nr. 32, Gjenevë, shtator 2006.

<<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Factsheet32EN.pdf>>.

Fondacioni i Shoqërisë së Hapur, *Reducing Ethnic Profiling in the European Union: A Handbook of Good Practices* [Ujja e profilizimit etnik në Bashkimin Evropian: Manual i praktikave të mira], Nju Jork, 2012.

<[http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/reducing-ep-in-EU-12172012\\_o.pdf](http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/reducing-ep-in-EU-12172012_o.pdf)>.

OSCE, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships by the Senior Police Advisor to the OSCE Secretary General*, [OSBE, Praktika të Mira për Ndërtimin e Partneritetit Polici-Publik nga Këshilltari i Lartë për Policinë në Sekretariatin e Përgjithshëm të OSBE-së], Seritë e botimeve SPMU, vëll. 4, Vjenë, 2008.

<[http://polis.osce.org/library/details?doc\\_id=3335](http://polis.osce.org/library/details?doc_id=3335)>.

OSCE, *Guidebook on Democratic Policing by the Senior Police Adviser to the OSCE Secretary General* [OSBE, Udhërrëfyes për policimin demokratik nga Këshilltari i Lartë për Policinë në Sekretariatin e Përgjithshëm të OSBE-së], Seritë e botimeve të SPMU-së, Vëll. 1, botimi i dytë, Vjenë, 2008.

<[http://polis.osce.org/library/details?doc\\_id=2658](http://polis.osce.org/library/details?doc_id=2658)>.

OSCE, “Summary by the Representative of the OSCE Chairman-in-Office” [OSBE, Përmbledhje nga Përfaqësuesi i Kryetarit në detyrë të OSBE-së], Konferenca e OSBE-së Partneriteti politik midis sektorit publik dhe atij privat: Partneriteti i autoriteteve shtetërore, shoqërisë civile dhe komunitetit të biznesit në luftën kundër terrorizmit, 31 maj – 1 qershor 2007, Vjenë.

<<http://www.osce.org/atu/26543>>.

Komisioneri i Lartë i OSBE-së për minoritetet kombëtare, *Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies* [Rekomandime për policimin në shoqëri multietnike], Hagë, 2006.

<<http://www.osce.org/hcnm/32227>>.

OSBE, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut, “Background Paper on Human Rights Considerations in Combating Incitement to Terrorism and Related Offences” [Dokument mbi konsideratat e aspekteve të drejtave të njeriut në luftën kundër nxitjes së terrorizmit dhe krimet që lidhen me të], Seminari i ekspertëve të OSBE/Këshillit të Evropës për parandalimin e terrorizmit: Lufta kundër nxitjes së aktiviteteve terroriste, Vjenë, 19–20 tetor 2006.

<<http://www.osce.org/odhr/22052>>.

OSBE, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut, *Countering Terrorism, Protecting Human Rights: A Manual* [Përballja me terrorizmin, mbrojtja e të drejtave të njeriut: Manual], Varshavë, 2007.

<<http://www.osce.org/odhr/29103>>.

OSBE, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut, *Guidelines on Freedom of Peaceful Assemblies* [Udhëzime për lirinë e mbledhjes paqësore], Varshavë, 2010.

<<http://www.osce.org/odihr/24523>>.

OSBE, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut, *Guidelines on Human Rights Education for Law Enforcement Officials* [Udhëzime për edukimin mbi të drejtat e njeriut për zyrtarët e rendit publik], Varshavë, 2012.

<<http://www.osce.org/odihr/93968>>.

OSBE, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut, *OSCE Human Dimension Commitments: Volume 1, Thematic Compilation* [Angazhimet e dimensionit njerëzor të OSBE-së: Vëllimi 1, përmbledhje tematike], Botimi i tretë, Varshavë, 2011.

<<http://www.osce.org/odihr/76894>>.

OSBE, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut, "Report on Monitoring of Freedom of Peaceful Assembly in Selected OSCE Participating States (May 2011 – June 2012)" [Raport mbi monitorimin e lirisë për mbledhje paqësore në vende të përzgjedhura pjesëmarrëse të OSBE-së (maj 2011 – qershor 2012)], Varshavë, 2012.

<<http://www.osce.org/odihr/97055>>.

OSBE, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut, "The Role of Civil Society in Preventing Terrorism" [Roli i shoqërisë civile në lidhje me parandalimin e terrorizmit], raport mbi takimin informal në nivel pune, të mbajtur nga data 14–16 mars 2007, Barcelonë, Spanjë.

<<http://www.osce.org/odihr/25142>>.

OSBE, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut, Qendra e Gjenevës për Kontrollin Demokratik të Forcave të Armatosura (DCAF) dhe Instituti Ndërkombëtar për Punë Kërkimore dhe Trajnim për Ngritjen në Pozitë të grave i OKB-së (OKB-INSTRAW), *Gender and Security Sector Reform Toolkit* [Manuali për çështjet gjinore dhe reformën në sektorin e sigurisë], Varshavë, 2008.

<<http://www.osce.org/odihr/70294>> .

Përfaqësuesi i OSBE-së për lirinë e medias, *Freedom of Expression on the Internet: A study of legal provisions and practices related to freedom of expression, the free flow of information and media pluralism on the Internet in OSCE Participating States* [Liria e shprehjes në internet: Studim i dispozitave dhe praktikave ligjore që lidhen me lirinë e shprehjes, të informacionit të lirë dhe pluralizmit të medias në internet në shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së], Vjenë, 2010.

<<http://www.osce.org/fom/80723>>.

Përfaqësuesi i OSBE-së për lirinë e medias, “Special Report: Handling of the media during political demonstrations” [Raport i posaçëm: Si të punohet me median gjatë demonstratave me natyrë politike], Vjenë, 2007.

<<http://www.osce.org/fom/25744>>.

Sekretariati i OSBE-së dhe OSBE/ODIHR, *Police and Roma and Sinti: Good Practices in Building Trust and Understanding* [Policia dhe komunitet rome dhe sinti: Praktikat e mira për ndërtimin e besimit dhe mirëkuptimit], Seritë e botimeve të SPMU, Vëll. 9, Vjenë, 2010.

<[http://polis.osce.org/library/details?doc\\_id=3682](http://polis.osce.org/library/details?doc_id=3682)>.

Sekretariati i OSBE-së dhe OSBE/ODIHR-it, *Women and Terrorist Radicalization: Final Report* [Gratë dhe radikalizmi terrorist: raporti përfundimtar], Vjenë, 2013.

<<http://www.osce.org/atu/99919>>.

Sekretariati i OSBE-së dhe OSBE/ODIHR, *Youth Engagement to Counter Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism: Report on Findings and Recommendations* [Bashkëveprimi me rininë në luftën kundër ekstremizmit të dhunshëm dhe radikalizmit që favorizojnë terrorizmin: Raport mbi konstatimet dhe rekomandimet], Vjenë, 2013.

<<http://www.osce.org/atu/103352>>.

Sekretariati i OSBE-së dhe OSBE/ODIHR, *Human Rights in Counter-Terrorism Investigations: A Practical Manual for Law Enforcement Officers* [Të drejtat e njeriut në hetime kundër terrorizmit: Manual praktik për punonjësit e rendit], Varshavë, 2013,

<<http://www.osce.org/odihr/108930>>

Shërbimi policor në Irlandën e Veriut, “Draft Operational Guidance on when and how to obtain a non-court diversion decision by telephone from the public prosecution service” [Draft-udhërrëfyes operativ për mënyrat se kur dhe si mund të merret një vendim me telefon për mosçuarje në gjyq nga zyra e prokurorisë së përgjithshme].

<[http://www.psni.police.uk/draft\\_guidance\\_on\\_non\\_court\\_telephone\\_diversion\\_decisions.pdf](http://www.psni.police.uk/draft_guidance_on_non_court_telephone_diversion_decisions.pdf)>.

Rejali, D., *Torture and Democracy* [Tortura dhe Demokracia], Princeton: Princeton University Press, 2009.

Sageman, M., *Understanding Terror Networks* [Të kuptojmë rrjetet e terrorit], Filadelfia: University of Pennsylvania Press, 2004.

Sampson, R. J., dhe Groves, W. B., “Community Structure and Crime: Testing Social – Disorganization Theory” [Struktura komunitare dhe krimi: Testimi i teorisë së

çorganizimit social], *American Journal of Sociology* [Revista amerikane e sociologjisë], Vëll. 94, nr. 4, janar 1989, fq. 774–802.

Schmid, A. P., “Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review” [Radikalizmi, çradikalizmi, kundërradikalizmi: Diskutim konceptual dhe shqyrtim literature], Hagë: Qendra Ndërkombëtare e Antiterrorizmit – Hagë, mars 2013.

<[http://www.icct.nl/download/file/ICCT-Schmid-Radicalisation-De-Radicalisation-Counter-Radicalisation-March-2013\\_2.pdf](http://www.icct.nl/download/file/ICCT-Schmid-Radicalisation-De-Radicalisation-Counter-Radicalisation-March-2013_2.pdf)>.

Schmid, A. P. (ed.), *The Routledge Handbook of Terrorism Research* [Manuali i punës kërkimore në lidhje me terrorizmin], Okson: *Routledge*, 2011.

Sekretariati i Përgjithshëm i Mbrojtjes Kombëtare, *La France Face au terrorisme: Livre blanc du Gouvernement sur la securite interieure face au terrorisme* [Franca përballë terrorizmit: Libri i bardhë i qeverisë mbi sigurinë e brendshme përballë terrorizmit] Paris: *La Documentation française*, 2006.

<<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/064000275/0000.pdf>>.

Silke, A., “Becoming a Terrorist” [Si të bëhesh terrorist], në Silke, A. (ed.), *Terrorist, Victims and Society: Psychological Perspectives on Terrorism and its Consequences* [Terroristët, viktimat dhe shoqëria: Këndvështrimi psikologjik mbi terrorizmin dhe pasojat e tij], Çiçester: *Wiley*, 2003.

Spalek, B. (ed.), *Counter-Terrorism: Community-Based Approaches to Preventing Terrorism Crime* [Kundërterrorizmi: qasje me bazë komunitare për parandalimin e krimeve terroriste], Basingstoke: *Palgrave Macmillan*, 2012.

Spalek, B., El-Awa, S., McDonald, L.Z., *Police-Muslim Engagement and Partnerships for the Purposes of Counter-Terrorism: an Examination* [Angazhimi dhe partneritetet midis policisë dhe myslimanëve me qëllim luftën kundër terrorizmit: vëzhgim] Birmingham: Universiteti i Birminghamit, 2008.

Spalek, B., Limbada, Z., McDonald, L. Z., Silk, D., Da Silva, R., *Impact of Counterterrorism on Communities: Methodology Report* [Ndikimi i antiterrorizmit mbi komunitetet: Raport mbi metodikën], Londër: Instituti për Dialog Strategjik, 2012.

<[http://www.strategicdialogue.org/Methodology\\_paper\\_SF\\_FINAL\\_17\\_Oct.pdf](http://www.strategicdialogue.org/Methodology_paper_SF_FINAL_17_Oct.pdf)>.

Shërbimi Suedez i Sigurisë, *Violence-promoting Islamist extremism in Sweden* [Ekstremizmi islamik që nxit dhunën në Suedi], Oslo, 2010.

<<http://www.sakerhetspolisen.se/download/18.4f0385ee143058a61a89f3/1392294843261/Reportonviolence-promotingIslamistextremisminSweden.pdf>>.



John R. Topping, "Diversifying from Within Community Policing and the Governance of Security in Northern Ireland" [Diversifikimi nga brenda policimit në komunitet dhe qeverisja e sigurisë në Irlandën e Veriut], *British Journal of Criminology* (Revista britanike e kriminologjisë), Vëllimi 48, nr. 6, 2008, fq. 798–797.  
<<http://bjc.oxfordjournals.org/content/48/6/778.short>>

Komisioni i Përbashkët për të Drejtat e Njeriut i Dhomës së Lordëve dhe Dhomës së Komuneve në Mbretërinë e Bashkuar, "Demonstrating Respect for Rights? A Human Rights Approach to policing protest" [Demonstrimi i respektit për të drejtat? Përqasja e të drejtave të njeriut ndaj protestave kundër policimit], 2009, Vëllimi 1, para. 163–169.  
<<http://www.publications.parliament.uk/pa/jt200809/jtselect/jtrights/47/47i.pdf>>

Kombet e Bashkuara: "Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials" [Parimet bazë në përdorimin e forcës dhe armëve nga punonjësit e rendit], miratuar në Kongresin e tetë të OKB-së për parandalimin e krimit dhe trajtimin e shkelësve, Havanë, Kubë, 1990.  
<<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx>>

Kombet e Bashkuara, Raport i Raportuesit të Posaçëm mbi nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore në përballje me terrorizmin, Martin Scheinin, Seanca e katërt e Këshillit të të Drejtave të Njeriut, OKB, Dok. A/HRC/4/26, 2007.  
<<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Terrorism/Pages/Annual.aspx>>

Kombet e Bashkuara, Raport i Raportuesit të Posaçëm mbi nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore në përballje me terrorizmin, Martin Scheinin, "Ten areas of best practices in countering terrorism" [Dhjetë fusha të praktikave më të mira në përballjen me terrorizmin], Seanca e gjashtëmbëdhjetë e Këshillit të të Drejtave të Njeriut, Doc. A/HRC/16/51, 2010.  
<<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Terrorism/Pages/Annual.aspx>>

Kombet e Bashkuara, Raport i Raportuesit të Posaçëm mbi vendimet jashtëgjyqësore, të përmbledhura apo arbitrare Philip Alston, "Study on police oversight mechanisms" [Studim mbi mekanizmat mbikëqyrës policorë], Seanca e katërmëdhjetë e Këshillit të të Drejtave të Njeriut, Doc. A/HRC/14/24/Add.8, 2010.  
<<http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/14session/A.HRC.14.24.Add8.pdf>>

Kombet e Bashkuara, Raport i Raportuesit të Posaçëm mbi nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtës për lirinë e mendimit dhe shprehjes, z. Abid Hussain, Seanca 54 e Komisionit të të Drejtave të Njeriut, Doc. E/CN.4/1998/40, 1998.  
<<http://www.unhcr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/0/7599319f02e82dc12566080045b296?Opendocument>>

Kombet e Bashkuara, rregullat standarde minimale për administrimin e drejtësisë për të miturit (“Rregullat e Pekinit”), 1985.

<<http://www.un.org/documents/ga/res/40/a40r033.htm>>.

Kombet e Bashkuara, Komiteti për të Drejtat e Fëmijëve, komenti i përgjithshëm nr. 10: Të drejtat e fëmijëve në sistemin e drejtësisë për minorenët, 2007.

<[http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/GC10\\_en.doc](http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/GC10_en.doc)>.

Kombet e Bashkuara, Drejtoria Ekzekutive e Komisionit kundër Terrorizmit, “Implementation of UN Security Council Resolution 1624 (2005): Compilation of International Good Practices, Codes and Standards” [Zbatimi i Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të OKB-së, nr 1624 (2005): Hartimi i praktikave, kodeve dhe standardeve të mira ndërkombëtare].

<<http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/bestpractices/res1624.pdf>>.

Kombet e Bashkuara, Grupi i punës për zbatimin e praktikave antiterroriste, Grup pune për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në përballje me terrorizmin, *Basic Human Rights Reference Guide: The Stopping and Searching of Persons* [Udhërrëfyes bazë mbi referencat për të drejtat e njeriut: Ndalimi dhe kontrolli i personave], 2010.

<[http://www.un.org/en/terrorism/ctitf/pdfs/bhrrg\\_stopping\\_searching.pdf](http://www.un.org/en/terrorism/ctitf/pdfs/bhrrg_stopping_searching.pdf)>.

Këshilli Ekonomiko-Shoqëror i Kombeve të Bashkuara, Udhërrëfyes për parandalimin e krimit, Aneksi i Rezolutës 2002/13, 2002.

<[http://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/resolution\\_2002-13.pdf](http://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/resolution_2002-13.pdf)>.

Kombet e Bashkuara, Komisioni për të Drejtat e Njeriut, komenti i përgjithshëm, nr. 18: Mosdiskriminimi, 1989,

<<http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/0/3888b0541f8501c9c12563ed004b8doe>>.

Kombet e Bashkuara, Komisioni për të Drejtat e Njeriut, koment i përgjithshëm, nr. 22: E drejta e lirisë së mendimit, ndërgjegjes dhe besimit, 1993.

<<http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/0/9a30112c27d1167cc12563ed004d8f15>>.

Kombet e Bashkuara, Instituti ndërrajonal për Studime Kërkimore në Lidhje me Krimin dhe Drejtësinë, *Handbook to Assist the Establishment of Public-Private Partnerships to Protect Vulnerable Targets* [Manual që vjen në ndihmë të ndërtimit të partneriteteve midis sektorit publik dhe atij privat për mbrojtjen e objektivave të cënueshëm], Torino, 2010.

<<http://www.event-aware.nl/PPP%20Handbook.pdf>>.

Kombet e Bashkuara, Zyra e Komisionerit të Lartë për të Drejtat e Njeriut, seritë e trajnimit profesional për punonjësit e rendit.

<<http://www.ohchr.org/EN/PublicationsResources/Pages/TrainingEducationthree.aspx>>.

Kombet e Bashkuara, Zyra për Drogat dhe Krimin, *Handbook on the Crime Prevention Guidelines – Making them Work*, [Manual mbi udhërrëfyesit për parandalimin e krimit – Funksionimi i tyre], seri botimesh për drejtësinë penale, 2010

<[http://www.unodc.org/pdf/criminal\\_justice/Handbook\\_on\\_Crime\\_Prevention\\_Guidelines\\_-\\_Making\\_them\\_work.pdf](http://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Handbook_on_Crime_Prevention_Guidelines_-_Making_them_work.pdf)>.

Kombet e Bashkuara, Zyra për Drogat dhe Krimin, si dhe programi i Kombeve të Bashkuara për vendbanimet e përkohshme, *Crime Prevention Assessment Tool, Criminal Justice Assessment Toolkit* [Instrumenti për vlerësimin e parandalimit të krimit, Manuali për vlerësimin e drejtësisë penale], 2009.

<[http://www.unodc.org/pdf/criminal\\_justice/Crime\\_Prevention\\_Assessment\\_Tool.pdf](http://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Crime_Prevention_Assessment_Tool.pdf)>.

Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar, *Development Assistance and Counter-Extremism: A Guide to Programming* [Asistencë për zhvillimin dhe kundërekstremizmin: Udhërrëfyes për programimin], tetor 2009.

<<https://dec.usaid.gov/dec/content/GetDoc.axd?ctID=ODVhZjk4NWQtMzYyMio0YjRmLTkxNjktZTCxMjMzNDNmYzUy&rID=MzEoODgw&plID=NTYw&attchmnt=VHJ1ZQ==&rdp=ZmFsczU=>>>.

Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar, *Guide to the Drivers of Violent Extremism* [Udhërrëfyes për nxitësit e ekstremizmit të dhunshëm], shkurt 2009.

<[http://transition.usaid.gov/locations/sub-saharan\\_africa/publications/docs/guide\\_to\\_drivers\\_of\\_ve.pdf](http://transition.usaid.gov/locations/sub-saharan_africa/publications/docs/guide_to_drivers_of_ve.pdf)>.

Departamenti i Shteteve të Bashkuara për punët e brendshme dhe sigurinë, Zyra e të drejtave civile dhe lirive civile, “Countering Violent Extremism (CVE) Training: Guidance and Best Practices” [Përballja me ekstremizmin e dhunshëm (CVE) Trajnim: Udhërrëfyesi dhe praktikat më të mira], 2011.

<<http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/cve-training-guidance.pdf>>.

Departamenti i Drejtësisë, Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Zyra e ndihmës për drejtësinë, Zyra e shërbimeve të policimit të orientuara drejt komunitetit, *Understanding Community Policing: A Framework for Action* [Të kuptojmë policimin në komunitet: Kuadër veprimi], 1994.

<<https://www.ncjrs.gov/pdffiles/commpp.pdf>>.

Departamenti i Drejtësisë, Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Zyra e ndihmës për drejtësinë, Zyra e shërbimeve të policimit të orientuara drejt komunitetit, *Protecting your Community from Terrorism: Strategies for Local Law Enforcement* [Mbrojtja e komunitetit nga terrorizmi: Strategjitë e zbatimit të rendit publik në nivel lokal], Vëllimi 2: *Working with Diverse Communities* [Puna me komunitetet e ndryshme], 2004, <<http://ric-zai-inc.com/ric.php?page=detail&id=COPS-W0168>>.

Departamenti i Drejtësisë, Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Zyra e ndihmës për drejtësinë, Zyra e shërbimeve të policimit të orientuara drejt komunitetit, *Protecting your Community from Terrorism: Strategies for Local Law Enforcement* [Mbrojtja e komunitetit nga terrorizmi: Strategjitë e zbatimit të rendit në nivel lokal], Vëllimi 5: *Partnerships to Promote Homeland Security* [Partneritetet për nxitjen e sigurisë kombëtare], 2005. <<http://ric-zai-inc.com/ric.php?page=detail&id=COPS-W0171>>.

Virta, S. (ed.), *Policing Meets New Challenges: Preventing Radicalization and Recruitment*, [Policimi përballet me sfida të reja: parandalimi i radikalizmit dhe rekrutimi] Tampir: *University of Tampere*, 2008.

Wasserman, R., *Guidance for Building Communities of Trust* [Udhërrëfyes për ndërtimin e besimit të komuniteteve], Departamenti i Drejtësisë i Shteteve të Bashkuara, Zyra e shërbimeve të policimit të drejtuar nga komuniteti, 2010. <[http://www.cops.usdoj.gov/files/RIC/Publications/eo71021293\\_buildingcommtrust\\_revision.pdf](http://www.cops.usdoj.gov/files/RIC/Publications/eo71021293_buildingcommtrust_revision.pdf)>.

Wedlock, E., *Crime and Cohesive Communities* [Krimi dhe komunitetet kohezive], raporti online i Departamentit të Punëve të Brendshme, 19/06, Londër, 2006. <[http://www.bucksdaat.co.uk/attachments/093\\_crime\\_cohesive\\_communities.pdf](http://www.bucksdaat.co.uk/attachments/093_crime_cohesive_communities.pdf)>.

White, S. dhe McEvoy, K., *Countering Violent Extremism: Community Engagement Programmes in Europe* [Përbalja me ekstremizmin e dhunshëm: Programe për angazhimin e komunitetit në Evropë], Doha: Akademia Ndërkombëtare e Katarit për studime për sigurinë, dokument kërkimor, faza 2, Vëll. 1, 2012. <<http://www.niacro.co.uk/filestore/documents/Countering%20Violent%20Extremism-%20QIASS-%202012.pdf>>.

Wright-Neville, D., *Community Policing and Counterterrorism: The Australian Experience* [Policimi në komunitet dhe antiterrorizmi: Përvoja australiane], Athinë: Instituti kërkimor për studime evropiane dhe amerikane, nr. 130, 2009. <[http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/98790/ipublicationdocument\\_singledocument/5b8f55c5-059a-4d71-8bf5-f7a98063ec01/en/RIEAS130.pdf](http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/98790/ipublicationdocument_singledocument/5b8f55c5-059a-4d71-8bf5-f7a98063ec01/en/RIEAS130.pdf)>.

